

Тирамісу з Полуницями

ЙОАННА ЯГЕЛЛО

ЙОАННА ЯГЕЛЛО

Тирамісу з
полуницями

ЙОАННА ЯГЕЛЛО
Тирамісу з
Полуницями

ЙОАННА ЯГЕЛЛО

ЙОАННА ЯГЕЛЛО

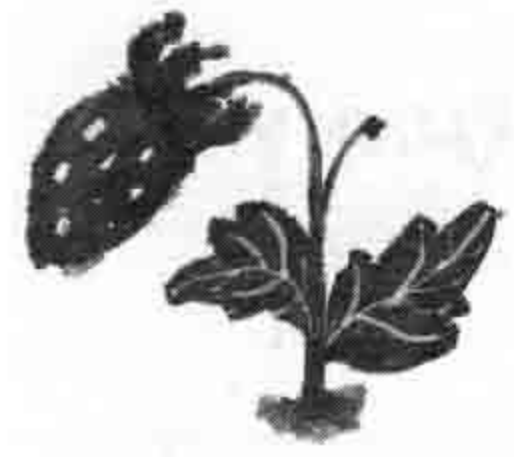
Тирамісу з
полуницями

Ягелло Йоанна

Тирамісу з полуницями

Йоанна Ягелло

ТИРАМІСУ з
полуницями

Роман

Переклад з польської
Божени Антоняк

Львів
Урбіно
2017

*Ахілл мав лише Ахіллесову п'яту.
У мене ж усе тіло Ахілла.*

Вуді Аллен

Ніхто не є самотнім островом.

Томас Мертон

*Лише той, хто готовий ступити назустріч
рівновазі між світом власних почуттів і
світом почуттів інших людей, рівновазі, яка
вимагає надзвичайної уважливості, відкриває
скарб емпатії. Він особливо цінний, позаяк
становить підставу нашої гуманності й нашої
моралі.*

Шармен Ліберц

Пролог

На протывагу душі, людське тіло найлегше описати за допомогою чисел. Дивовижно, але цей біологічний робот, механізм, що складався передусім із сухожиль, м'язів і кісток, містить аж шістдесят відсотків води.

Вода є скрізь, зокрема, у слині чи крові, якої в жилах стрункої кільканадцятирічної дівчини плине близько п'яти літрів. Це небагато, уявіть собі п'ять пачок мультівітамінного соку. Скелет такої дівчини важить приблизно десять кілограмів. Жир — це ще двадцять чи двадцять із хвостиком відсотків маси тіла, отже, у цієї дівчини — кільканадцять кілограмів. В іншої, чиї гени успадкували схильність до гладшання, і якій поступово бракне місця на автобусному сидінні, кількість жиру може наблизатися навіть до п'ятдесяти відсотків. Людська шкіра — це зазвичай півтора або два метри квадратних, стільки, скільки потрібно тканини, щоб пошити одне пальто. Колір шкіри, хоч і різний у представників різних рас, в однієї людини однаковий на всьому тілі. Зате під шкірою панує справжня феєрія барв. Від червоної крові й деяких органів до червоно-фіолетових м'язів і жовтуватих кісток. Жир, цей найменш бажаний складник людського тіла, має жовтий колір.

Людське тіло можна вважати комплексом атомів. Ми складаємося з хімічних сполук, а ті своєю чергою — з хімічних елементів. Середньостатистична доросла жінка, яка важить сімдесят кілограмів — це сорок три кілограми кисню, шістнадцять вуглецю й близько двох кілограмів азоту. Склад нашого організму аж ніяк не вражаючий і не надто відрізняється від хімічного складу інших тіл у космосі. Але наше тіло космічне не лише через хімічний склад. Воно космічне, бо атоми, з яких воно складається, не вмирають, а лише змінюють свій стан. Кожен атом, з якого створено наше тіло, був колись усередині зірки, а деякі утворилися навіть під час Великого Вибуху.

* * *

Наталія розплющила очі. Перед її маскою промайнула зграйка сріблястих рибок. Маленькі рибки їй подобалися. Наталія часто

простягала руки, намагаючись прочесати зграйку пальцями, мов гребінцем. Та це була ілюзія: рибки виявилися полохливими, і одного руху долоні досить, щоб усі вони вмить зникали, мов їх і не було. Великих риб Наталія боялася. Коли вперше пірнула з маскою, то думала, що помре від переляку. У риб були опуклі білясті черева й нерухомі очі. Риби пливли повільно й завжди здавалися чуйними. Чи були вони щасливі? Людські проблеми їх точно не обходили. А може, вони взагалі не думали. Просто собі існували. Наталія теж іноді хотіла б перестати думати й просто існувати. Перепливати з місця на місце й нічим не журитися. Ані розлученням батьків, ані Марціном, який не захотів приїхати сюди з нею, ані Лео, який цього року знову тут не з'явився.

Дівчина вийшла з води й обтрусилася. Було спекотно, хоча сонце повільно сідало над затокою. Наталія помітила, що литки, а передусім верхня частина ступень, у неї ледь почервоніли. Умостилася в шезлонгу й ретельно намастилася кремом з фільтром. Ступні в неї справді були дуже гарні. Вузькі, з тендітними нігтями, завжди пофарбованими червоним лаком. Тоді заходилася мазати кремом литки. Волоски на них почали відростати, а вона ж щойно позавчора поголила ноги.

Ну чому людина така недосконала? Невже не існує способу, завдяки якому можна не обростати волоссям, наче тварина? Але свої литки Наталія любила, вважала, що вони мають гарну форму. Решта виглядала гірше. Коліна були якісь безформні, а стегна явно затовсті. Наталія вщипнула свою брунатну від засмаги литку. Авжеж, загорілі під португальським сонцем ноги виглядали непогано, але тіло від колін до талії мало явно забагато жиру. Нічого не вдієш: португальська їжа. Смажені кальмари, картопелька в часниковому соусі. Португальці не споживають надто багато овочів. Основа їхньої кухні — шкідлива смаженина... І ці тістечка, ніжні й солодкі, із ледь відчутною ноткою цинамону й цитрини, їх тут називають «котячими язичками». Від них їй утворилися складки на боках, а на животі — валики жиру. Справді треба трохи схуднути. Невдоволена собою, Наталія вкрилася рушником. «З'їм легеньку вечерю, — подумала вона. — А від завтра худнутиму по повній програмі. Починається нове життя».

* * *

Лінка здивовано роздивлялася Адріанів подарунок на день народження. То була фігурка, точніше аж три. Вирізьблені з дерева три маленькі мавпочки. Кожна з них сиділа навпочіпки на камені, здалеку вони здавалися однаковими, та придивившись пильніше, можна було зауважити, що одна з мавпочок затуляла собі лапками очі, друга — вуха, а третя — писочок.

— Що це? — спитала Лінка. — Мавпи?

— Їх називають Трьома мудрими мавпочками, — відповів Адріан. — Це дивна історія. Коли я був з батьком у Закопаному, ми пішли до Костелиської долини. Батько хотів купити кілька осципків^[1], якась старенька продавала. І в неї були дерев'яні фігурки, які вона різьбить сама. Я їх роздивлявся, доки тато купував сир, а старенька підкликала мене ближче. І подарувала цих мавпочок.

— Подарувала?

— Ну, так. Не захотіла взяти за них грошей. Сказала, що вони захищають від лихого, і щоб я подарував їх дорогій мені людині.

Лінка здригнулася. Такі дарунки вона отримувала нечасто. Захищають від лихого? Але чому вони затуляють собі очі, вуха й писок?

— Гадки не маю, — щиро зізнався Адріан. — Може, щоб не бачити, не чути...

— Не їсти лиха? — захихотіла Лінка. — Окей, нехай. Три мудрі мавпочки... Хоча мені б краще мавпочку, яка б зналася на математиці, другу — щоб розумілася на фізиці, а третю — на хімії.

— Наступного разу я справді постараюся! Усього найкращого, моя мудра мавпочко, — і поцілував її. — Ага, а щоб ти не думала, що це єдиний подарунок, який я, до того ж, отримав задурно, то ось, — і простягнув їй маленьку коробочку.

Лінка здригнулася вдруге. Почувалася так, наче в неї починався грип.

— Ну ж бо, відкрий, — нетерпляче сказав Адріан.

Усередині був перстеник. Срібний, із синім камінцем.

Лінка розхвилювалася. Щоб отак відразу перстеника, це ж не заручини якісь, справді...

— Агов, що з тобою? Якась ти така...

— Ні, просто...

— Ні, ти нічого такого не думай... Тобто... Я просто хотів подарувати тобі гарненького перстеника. Щоб ти його носила, бо ти любиш прикраси й узагалі.

— Ага, ну хіба що так, — проясніла Лінка. — Не ображайся, я подумала що просто зарано, — вона приміряла свій подарунок. — Якраз! Він чудовий!

— Я зняв твого з пальця, коли ти спала, і зробив відбиток у пластиліні.

— Ну й розумник же ти!

— Авжеж! А тепер знаєш, про що я думаю?

— Навіть не уявляю, — збрехала Лінка.

— Уявляєш, — дражнився Адріан, зсуваючи їй бретельку сукенки. Погладив плече, яке було золотавим від сонця. Пригорнув до себе міцніше. Лінка заплющила очі, проте під повіками бачила море зірок. Його пальці креслили молочні шляхи, солодко-медові, що пахли імбиром і кардамоном.

— Ти знаєш, що кожен атом, з якого ми складаємося, був колись усередині зірки? Я читала про це вчора...

Але він уже закрив їй вуста поцілунком.

Вересень

Зі щоденника Наталії.

Я ще нікому про це не розповідала. Ну, майже нікому, лише Літа знає. Мабуть, через це я й почала вести щоденника. Звичайно, що це не якийсь там паперовий товстий зошит, як за царя Гороха, бо я вже майже розучилася писати. Навіть коли в школі щось записую, то це виглядає жахливо. Тому пишу в комп'ютері. Створила собі папку, яку назвала «Наполеонівські війни». Це, щоб нікому, особливо мамі, не спало на думку туди зазирнути. Схоже, що наші діти взагалі не вмітимуть тримати ручку в руці. Діти! Мабуть, не мої, бо я їх точно не хочу мати. Після всього, що відбувається в нас удома, мені стає недобре від самого слова «родина».

Мої батьки вирішили розлучитися. Саме про це я нікому не розповідала. Не знаю, чому, але мені якось соромно. Може, тому, що саме родина була в моєму житті основою, чимсь, у чому я завжди була впевнена. Може, я й усвідомлювала, що те, що поєднує маму й тата — це не якась там Love Story, як у кіно, але ж таке кохання існує тільки в дурних романтичних комедіях. Вони просто завжди були разом, ми всі були разом.

Зрештою, останнім часом мені навіть здавалося, що все якось змінилося на краще. Мама наче більше старалася, ми разом ходили по крамницях і мені навіть вдалося переконати її купити собі першу в житті міні-спідницю! У мами повна шафа одягу, але все це якісь цнотливі спідниці за коліно, просто огидні! А в неї такі гарні ноги! От тільки вона замало про себе дбає й замало демонструє свою красу. Тому скидається на сіру мишку, а вона ж така гарна, навіть вродлива, не те, що я! Щоправда, колись мене вважали гарною. На жаль, останнім часом я виглядаю як типовий пельмень. А в мами така класична врода, як в італійських кінозірок. І в цій міні-спідниці вона виглядала суперово! Міні, нові блузки з викотом, а не гольфи, які вона звикла носити, якісь шийні хустки... Мама справді захопилася покупками, а я не нарікала, бо й мені щось перепало. Потім вона почала татові готувати, я навіть жартувала з дівчатами, що мама

намагається знову розпалити полум'я у своєму старому, нудному шлюбі. Я таки не помилялася, вона справді намагалася це зробити.

От тільки вже не було чого розпалювати, залишився хіба що попіл, а з того попелу, неначе фенікс, виринула шпарочка-секретарочка, дівочка з офісу. На двадцять років молодша. Мене від неї аж нудить. Бачила її фотку. Та ще й де! У татовій мобіліці, на шпалерах! Бо коли тато мамі сказав, то вирішив узагалі більше не перейматися, що комусь може бути боляче, і поставив її фотки, де тільки можна. Добре, що я не зафрендила тата на ФБ, хоч він і «стукався». Інакше, мабуть, довідалася б, що він «зустрічається з користувачем Аліцією Фалат», бо дівочка так зветься. Аліція, Аліса, «Alice, who the fuck is Alice?»^[2] Чесно, аж нудить.

Тепер матері вже не треба докладати жодних зусиль, тому вона продовжує ходити у своєму добропорядному одязі, наче до офісу. Або весь день у халаті. І знову перестала робити макіяж. Так, наче не можна гарно одягтися й нафарбуватися задля себе самої, якщо вже не для батька. Дратує вона мене страшенно, бо крім всього ще й плаче цілими днями й узагалі з нею неможливо говорити. Мені теж хочеться плакати, але я завжди була сильніша. Принаймні я намагаюся не розклеюватися, досить у домі й однієї істерички.

Літа вважає, що я вже майже доросла, що не втратила нікого з батьків, просто вони більше не будуть разом, але ж ніхто з них не помер. А ще каже, щоб я краще переймалася собою й Марціном, що всі довкола розлучаються, і взагалі це не кінець світу. Звичайно, їй легко так говорити, бо її родина завжди була складена із частин, мабуть, Лінці й самій важко сказати, що власне значить це слово.

Її батько давно помер, у Лінки є вітчим, від якого в мами є друга дитина, Лінчин зведений брат. А ще недавно вона довідалася, що Каста — це її сестра, яку мама колись віддала до дитячого будинку. Це була родинна таємниця, і коли Адам, Лінчин вітчим, довідався про це, то пішов від її мами, а потім повернувся, і вони знову разом. Насправді, Літа сказала мені, що, може, мої батьки теж помиряться. От тільки помиритися можна, якщо не було зради. Зраду не пробачають, так я їй і сказала.

Ніде правди діти, я була надто прямолінійною, бо Лінчин хлопець теж її зрадив, коли був у Лондоні. Я ж могла не ляпати зайвого. А Літа тоді сказала, що можна й зраду пробачити, але потім

розплакалася, тому я не впевнена, чи ми й далі подруги. Я б точно такого не пробачила. Якщо вже сталося щось таке, то навіщо залишатися разом? Для мене це б жодного змісту не мало. Люди повинні себе контролювати, а якщо не можуть, то вони нічого не варті. Так мені здається.

Ну, але через це розлучення, чи, може, завдяки ньому (я знаю, що це звучить жахливо, бо почуваяся трохи як ворон, котрий радіє, що може пожитися свіжим стервом) моя ситуація кардинально змінилася. Раніше мене мучили докори сумління, що я завалила іспит і через це не потрапила до жодного хорошого ліцею, та коли батьки сказали, що вони планують, я перестала заперечувати. Вони вже раніше пропонували мені приватний ліцей, зрештою, можуть за нього заплатити, але я відмовлялася через власну гордість. У результаті я рік ходила до страшенно слабкого ліцею. Може, я й була там найкращою ученицею, але що з того? Я ж розуміла, що після нього про вступ до медичного годі й мріяти. А я вже зараз точно знаю, що хочу робити в житті.

Звісно, досить було лише натякнути, як батько відразу подзвонив до «п'ятірки». Це найкращий приватний ліцей у Варшаві. І виявилось, що в них є місце в другому класі, бо хтось вибув. До всього вони ще й переїхали. Ліцей знаходиться — увага! — на двадцять першому поверсі Палацу культури! Супер, я вже дочекалася не можу. Трохи побоююся, бо новий клас і таке інше. Але — як сказала Літа — час узятися за себе.

Наталія закрила документ, який назвала «Ватерлоо», а тоді й папку. Посміхнулася сама до себе. Класна придумка. Вона завжди була кмітливою. А тепер, у новій школі, мусить показати себе з щонайкращого боку. Звісно, це й вигляду стосувалося. Іще вчора вона докладно обдумала, у що вдягнеться. Адже перший день завжди найважливіший.

Наталія мала із чого вибирати. Рік тому тато купив їй нову шафку-купе, величезну, на цілу кімнату. Раніше дівчина переживала, що не може собі порозкладати все так, як би хотіла. Їй була притаманна вроджена любов до порядку. Убрання вона складала за порами року, а далі — за кольорами.

Спершу хотіла вдягти свою улюблену чорно-білу сукню з геометричним візерунком. Скромна, шляхетна й проста сукенка, у якій

вона завжди справляла гарне враження. Проте примірявши, збагнула, що сукенка лежить на ній не ідеально.

Наталія намагалася схуднути в Португалії, але, мабуть, цього не досить... Певне, вона товста, як свинка Пепа, якщо після двотижневої дієти досі не могла надягти цієї сукенки. Ну, так, адже сукня була із часів розміру 34. Треба добряче за себе взятися.

На щастя, у шафі залишалася ще купа одягу. Наталія вибрала чорні легінси, а до них білу шовкову блузку з рюшами. І, звичайно, туфлі на високих підборах. Чудово! А коли ще схудне, то виглядатиме просто приголомшливо. Усі її подружки були худіші за неї. Як їм це вдавалося?

Воно й не дивно, що з того кастингу тоді нічого не вийшло. Наталія просто була затовстою, а в рекламних агенціях завжди шукають дуже худих дівчат.

Вона ще раз перевірила, чи приготований на завтра одяг лежить на своєму місці, а тоді лягла спати. Але ще довго крутилася з боку на бік, намагаючись не думати про батьків, нову школу, ані про те, як швидко схуднути.

* * *

Адріан, Лінчин хлопець, теж не спав. Проте зовсім не через те, що не міг заснути. Уперше в житті вересень для нього не означав початку навчального року. У його виші це мало відбутися лише в жовтні. Ні, він не вступив до омріяної Академії мистецтв. Та це нікого особливо не здивувало, бо загалом таке мало кому вдавалося з першого разу. Мабуть, вплинула родинна ситуація, смерть мами, уся ця справа з Лінкою... Через усе це Адріан не міг зосередитися на малюванні. Звичайно, він приготував портфоліо вчасно, але воно явно було заслабким. І батько порадив вибрати приватний мистецький виш.

— Може, за рік чогось навчишся і таки вступиш, — сказав він. — Це все ж краще, ніж цілий рік байдикувати.

Адріан погодився. І запропонував, що одночасно працюватиме. Щоби бодай докластися до оплати за навчання. Батько не дуже наполягав, грошей їм не бракувало, проте Адріан сказав, що так буде чесно.

Але тепер він не міг заснути не через те, що досі мав канікули, а тому, що настільки зосередився на малюванні, що аж забув про час.

Малював Лінчин портрет. Не вперше й, мабуть, не востаннє, та цього разу йому хотілося, щоб це було щось дійсно неповторне. А вона навіть не підозрювала, що стала його музою... Мабуть, здивувалася б, скільки її портретів він уже намалював. Пастеллю, акварелями, акриловими фарбами... Він без кінця її фотографував і надихався цими фотографіями. Лінка завжди була для Адріана найвродливішою.

Доходила перша година ночі, а він і досі стояв біля мольберта. Намагався перенести на полотно те, що було найважче. Її чарівливість. Те, як вона сміялася. Ех, нелегко йому це вдавалося. Звичайно, він багато чого навчився в Лондоні, находився галереями, надивився на картини. Але весь час перебував у пошуках власного стилю. Яскраві кольори, шпатель... Це стало його останнім відкриттям. Найгірше, що акрилові фарби швидко висихали, він волів олійні, але де ними малювати? Не вдома ж... Скипидар дуже смердить, а в них навіть балкону немає. Може, у вищі будуть кращі умови. Адріан мріяв про власну майстерню, просторе приміщення з високими вікнами, де він міг би малювати, скільки душа запрагне. Та наразі його мріям не судилося здійснитися.

* * *

Не спав і Оскар. Вони подружилися з Лінкою цього року, він навіть устиг трішки в неї закохатися. На жаль, шансів не мав жодних. Лінка з Адріаном знову були разом. Попри все. Зрештою, він однаково виїхав з Варшави й повернувся додому, отож надій на майбутнє не було. Проте Оскар не спав не тому, що думав про Лінку. Оскар не спав, бо рятував маму. Він саме силкувався затягнути її з ванної до спальні. Унітаз був весь забльований, а майже непритомна мати не могла зробити й кроку. Оскар подумав, яким наївним був, гадаючи, що його повернення додому примусить маму змінитися. Він за нею не встежить. Йому доводилося не лише вчитися, а ще й працювати, бо їжі не ставало навіть на харчі, а від батькових грошей хлопець відмовився. Може, не варто було? «Ех, — подумав Оскар, — яка різниця. Вона п'є, бо алкоголічка, а я її рятую, бо я її син». Що буде далі, він і гадки не мав.

* * *

Не спала й Каська, Лінчина зведена сестра. І теж зовсім не через те, що не вдавалося заснути. Їй хотілося спати, але вона не могла заснути

в літаку. Дівчина саме поверталася зі своїми названими батьками з відпочинку. Чартерний літак із Хорватії мав приземлитися на Окенці о першій ночі.

Це були чудові канікули. На щастя, родинна ситуація теж якось унормувалася. Батьки перестали ревнувати її до Лінки й справжньої матері, яка після розмови з донькою нарешті пересилила себе й відвідала їх, прохаючи не забирати Каськи з міста. Обидві сторони зрозуміли, що всім у цій ситуації складно, і що насправді для них важливе Касьчине щастя. Це було найважливіше й для справжньої мами, і для прийомної, яка ставилася до Касі як до рідної доньки. Каська думала про те, що завтра вже починається школа, а вони повертаються в останню мить. Але до початку навчального року не треба було якось особливо готуватися, тільки вибрати святковий одяг. Щось та знайдеться, подумала Кася й позіхнула. Знову спробувала задрімати, але літак уже пішов на посадку.

* * *

Тим часом Лінка спала як убита. Причому вже кілька годин. Заснула, читаючи Каєві книжку про роботів. Вона не дуже часто читала братові — відколи тому виповнилося сім років, Лінка намагалася примусити його читати собі самому. Але він часом просив її почитати, як раніше. Немов йому самому було шкода, що він уже виріс.

Спершу заснув малий, Лінка навіть не помітила, як він заплющив очі. Що ж, на її думку книжка була доволі нудною. Героїв виявилось забагато, і вона сама не пам'ятала, хто є хто, чого ж тоді вимагати від малого хлопчика. Але продовжувала читати позіхаючи, а тоді прокинулася о десятій із затерплюю шиєю. Вирішила, що саме час лягти спати, і пішла до себе.

— Завтра вмюся, — пробурмотіла вона під ніс, неначе виправдовуючись.

Коли вона була маленькою, то невідомо-чому постійно намагалася ошукати маму, лягаючи спати невмитою та з нечищеними зубами! Це було дуже дивно й тепер практично не траплялося. Але так добре іноді відчувати себе знову дитиною.

* * *

Наталія встала заздалегідь. Уранці потребувала принаймні двох годин, щоб привести себе до ладу й могли показатися на люди. Напустила собі води й вкинула туди абрикосову кульку для ванни. Простяглася в ароматній піні й поринула в думки. Вона дуже хвилювалася. Ні, не через розлучення батьків, бо на це вона ніяк не могла вплинути. Наталія переживала через Марціна.

Останнім часом усе було не так, якимось дивно. Вона відчувала, як щось змінилося. Даремно, мабуть, поїхала до тієї Португалії. Але мати її благала, переконувала, що тепер, коли батько її покинув, вона почувається страшенно самотньою й не збирається сидіти там місяць у порожньому будинку. Будинок винайняли й оплатили раніше, і мати не хотіла, щоб гроші пропали.

Мати навіть великодушно запропонувала, щоб Марцін поїхав з ними, хоча насправді так і не сприйняла Наталіного хлопця. Так, наче Марцін доньці не підходив.

Марцін не жив у шикарному будинку, як вони, а в звичайній багатоповерхівці часів соціалізму, і внизу його щоранку не зустрічав порт'є й не вітався, демонструючи неначе приклеєну усмішку. Хлопцеві доводилося переступати через п'яничок, які заснули в коридорі й часом прокинувшись, бурмотіли вслід лайку або питали, чи нема в нього сигарет.

Його родина не була заможною. І не належала до бідної романтичної богемі. Марцінова мати працювала касиркою в «Сонечку», батько шоферував у якійсь фірмі. Нічого цікавого. Але в цій простій родині було більше тепла й щирості, ніж в сім'ї Наталії. Тому дівчина дуже любила приходити до Марціна. У нього вдома завжди пахло пирогом або обідом, а мама знаходила час побалакати з нею. Щоправда, дві молодші Марцінові сестри приходили до його кімнати в найменш відповідний момент, але Наталія любила сердечну атмосферу, яка завжди панувала в цьому домі.

Натомість її мама вважала, що донька заслуговує на кращого хлопця. А довідавшись, що Марцін учиться не в ліцеї, а в технікумі, влаштувала справжній скандал.

Попри це, невдовзі вона себе пересилила й дозволила, щоб Марцін поїхав з ними. Але за квиток мав заплатити сам, будинок уже

винайнято, а їжа досить недорога. Решта власне була безкоштовною: море, басейн, отож хлопець мав би нарешті справжні канікули.

Наталія мов на крилах помчала до Марціна, щоб поділитися з ним новиною.

— Я не можу собі дозволити квитка до Португалії, — відповів він. — Це для мене задорого.

— Але ж ти збирався працювати в липні, — здивувалася вона.

— Звісно. Але не для того, щоб витратити гроші на відпочинок. Я пообіцяв мамі дати частину грошей на ремонт ванної. Я ж тобі казав.

— Так, справді, — пригадала Наталія. — Але ми можемо щось придумати. Я теж можу працювати в липні, може, цього досить, щоб купити квиток. Я не хочу їхати без тебе.

— А я не хочу твоїх грошей, — рішуче відказав Марцін.

— Я могла б тобі позичити, — усміхнулася вона. Відчувала, що майже вмовила його, ще трішечки і... Але він раптом зробився якийсь чужий, глянув на неї холодно, аж вона здригнулася.

— Звичайно, — сказав він. — Позичити. Там ти мені теж позичатимеш на все гроші? На колу й морозиво теж? А може, запропонуєш мені кишенькові? Панночка з добропорядної родини! Нащо тобі такий хлопець, як я? — його голос зірвався на фальцет, та за мить він опанував себе. — Пробач, — тільки й сказав Марцін. — Я вже домовився, що працюватиму всі канікули. У кав'ярні. І тепер уже не можу відмовитися.

— Тобто... ти взагалі не плануєш жодних канікул?

— Уяви собі, що не всі можуть собі це дозволити, — він знову почав гарячкувати. — Моя сім'я... Востаннє ми були на справжньому відпочинку, коли я мав десять років. Сестри їздять до бабусі на Мазури, але мені цього року вже не хотілося.

— Я сподівалася, що ми поїдемо кудись удвох. У Португалії справді класно! А якщо ні... то взагалі. Будь-куди.

Але вони нікуди не поїхали разом. Наталія полетіла до Португалії й дуже сумувала за Марціном. А коли повернулася, усе вже було якось не так. Найгірше, що їй здавалося, ніби змінилася вона, а не він. Здається, нічого не сталося, та раптом деякі Марцінові риси, на які вона раніше не звертала уваги, почали її дратувати. А може, усе тому, що вони бачилися лише двічі, адже Наталія повернулася кілька днів тому. Може, вони якось притруться, знову звикнуть одне до одного?

* * *

Лінка прокинулася за годину до початку навчального року. Як завжди, запізно. На щастя, не треба було відводити Кая до садочка, причому не лише тому, що він уже ходив до школи й навіть перейшов до другого класу, а через те, що мама в усьому змінилася.

Лінка вже досить давно не бачила від неї записок, як-от: «Відведи Кая», «Забери Кая». Якщо мама хотіла її про щось попрохати, то робила це заздалегідь. Лінці часом здавалося, що мама почала по-іншому ставитися до них із Каєм, відколи знайшлася Каська. Так, неначе зізнавшись у тому, що колись давно віддала свою дитину до сиротинцю, стала кращою матір'ю для решти своїх дітей.

Учора мама сказала, що сама відведе Кая, а Адам його забере. Крім того, приготувала обід, і його треба тільки розігріти. Адже на обіди в школі на самому початку навчального року розраховувати годі. Отож усе було під контролем.

Будильник задзеленчав о дев'ятій. Лінка відразу встала й ще сонна застрибнула під душ, перечепившись дорогою об собаку. Відкрутила кран, щось дивно забулькотіло, і з душу просто на її кучері потекла рудувата вода з неприємним запахом.

Тепер половина голови була намочена смердючою бурюю рідиною. У кухонній шафці Лінка знайшла невелику пляшку мінералки. На жаль, разом з мінералкою із шафки випало борошно й розсипалося на підлозі. Довелося довгенько прибирати й змивати візерунки, що нагадували міжзоряну туманність, до того ж, прибіг пес, немов відчуваючи, що тут діється щось цікаве, і за хвилину не тільки кухня, а й весь передпокій укрився білими слідами. Лінка махнула на все рукою, витерла рушником мокру половину голови, вдягла практичні й незамінні в будь-якій ситуації чорні джинси й білу блузку, куплену з нагоди закінчення навчального року й тому ще добру, і вийшла з дому. Щоб добігти до школи, їй залишалось десять хвилин.

«Невже кожен початок року має супроводжуватися якимись халепами?» — подумала вона. Чесно, якщо вважати це за прикмету, може, краще було взагалі не йти до школи.

* * *

Наталія до школи не бігла. Вона вийшла завчасу, тому тепер ішла спокійно. Що ближче було до Палацу культури, то дужче дівчина

боялася. Сама не розуміла, чого. Усе-таки новий клас — це стрес, але ж минулого року вона не відчувала того, що тепер. Ну, так, але минулого року всі були в однаковій ситуації — нові в школі, усі боялися однаково. Цього року лише вона новенька. У класі відразу буде вразливішою й слабшою.

«Припини, — подумки дорікала сама собі. — Ти чудово виглядаєш, усе з тобою гаразд. Хіба хтось може мене перевершити? Скоро вони побачать, що я найкраща, і тоді поважатимуть мене ще більше».

Та все ж попри спроби зберегти розсудливість, Наталія відчувала, як починає панікувати. Це був якийсь жах! Краще б залишилася в старій школі, адже там їй велося не так уже й погано. І нащо вона це зробила?

Звісно, усе виглядало так, як вона й думала. Щойно ввійшла, як усі почали на неї витріщатися. Кошмар. Скільки пар очей звернулися до неї? Двадцять? Синіх, сірих, карих. Із нафарбованими віями або ні. Якусь мить Наталія почувалася так, ніби опинилася посеред якоїсь сюрреалістичної картини. Ніколи досі на неї не дивилося стільки людей. Навіть тоді, коли вона ходила на кастинги (а це теж було страхіття), то в комісії сиділа переважно кілька осіб. А навіть якщо хтось і роздивлявся її в почекальні, то не настільки нахабно. А тут усі витріщалися, бо вважали, що мають на це право. Що коли до класу входить хтось новий, то всі мають задивлятися на кожен сантиметр його тіла, оцінювати й обговорювати.

— Це II-A? — запитала Наталія. Вона ледь спромоглася видушити питання, уста їй пересохли, ніби вона нічого не пила цілу добу.

Учителька, яка стояла біля кафедри, кивнула головою.

«Мабуть, класна керівничка», — подумала Наталія. Їй дуже хотілося сказати «симпатична» або «приємна». На жаль, учителька аж ніяк не здавалася приємною. Вона скидалася на... злостиву підстаркувату мишу. З такою точно спільної мови не знайдеш.

Класна була низенькою й нівроку товстенькою. Досить пухкою, такою, якими бувають тільки невеличкі й грудасті жіночки з товстими щоками, кругленькими стегнами й складочками в усіх можливих місцях. На мишу вона скидалася через зуби. Передні різці стирчали вперед навіть тоді, коли вона не посміхалася.

— Я... нова учениця, — пробурмотіла Наталія.

— Новенька, а відразу запізнюєшся, — прокоментувала Миша. — Гарний початок!

— Але ж початок об одинадцятій.

— А от і ні, о десятій. Ти помилилася.

Наталія замовкла. Не було сенсу вдаватися в суперечку. Краще просто сісти за парту. Та щойно вона наблизилася до першого-ліпшого вільного стільця, як Миша її зупинила.

— Немає чого розсідатися. Ми саме закінчили.

Ну, насправді не зовсім закінчили, бо Миша пригадала, що досі не подала розкладу уроків. Почала писати його на дошці, і всі переписували сидячи, крім Наталії, яка зупинилася напівдорозі до парти у своїх злосчасних шпильках, і тепер, як ідіотка, записувала ручкою на зап'ястку, бо не прихопила навіть зошита. На щастя, усе тривало недовго. У неї вже ноги розболілися від стояння, не кажучи про те, що почувалася вона як остання ідіотка. Коли Миша оголосила новий чудовий навчальний рік відкритим, Наталії хотілося лише одного: чкурнути звідси чимдалі. І їй це майже вдалося, якби її не наздогнала якась дівчина. Невисока, руденька, веснянкувата.

— Ганка, — простягла їй руку. — Сорі за Кнопу. Вона завжди така.

— Кнопу? А я її Мишею назвала.

— Теж непогано. Може бути Кнопа Мишкіна. Таку хіба що хейтити, га?

— Ну. *By the way*, мене звуть Наталія. Щось у мене геть невдалий початок.

— Та що ти, розслабся. Побачиш завтра, вона нормальна. Клас файний, учителі ні, але якби навпаки, то було б гірше, еге ж? Ну, четверо людей минулого року не склали іспитів, в однієї дах поїхав, і предки перевели її до іншого ліцею, тому звільнилося місце для тебе. І ще один новенький є.

— Для мене тут усі нові.

— Звісно. Тому ти його відразу й не помітила. А він такий нічогенький. Блондин такий, спереду сидів. Суміш Бреда Пітта з Редфордом, якщо ти взагалі знаєш, хто такий Редфорд. Це такий чувак, у якого була закохана моя мати й усі її подружки в часи, коли ми існували десь між зорями, а замість чипсів були картопляні палички.

Наталія не втрималася й розсміялася. Ну й язик у цієї дівчини! Вона не вмовкала навіть на мить!

— Дай спокій. Нікого я не бачила, бо не мала часу роздивлятися. Трохи мене ця бабера з пантелику збила.

— Маєш якісь плани? Йдемо кудись? Бо шкода гарний день марнувати.

— Так... Я маю зустрітися зі своїм хлопцем. Але аж о першій.

— То ходи до «Під парасольками», це наша улюблена кафешка, майже як їдальня. Пивасик і чипси — ось справжній харч для ліцеїста! Я тобі все про школу розповім. Щоб ти потім не дивувалася. Або щоб вчасно передумала.

Наталія зніяковіла. Щоб вона передумала? Чому? Адже це був саме той ліцей, найкращий. Дивно, невже хтось незадоволений? Ліцей у всіх рейтингах був на мегависоких позиціях, майже всі вступали до вишів, купа переможців олімпіад. Адже саме про це йдеться, коли переводишся до крутого ліцею, правда? Щоб тебе навчили, щоб ти була найкращою, щоб чогось досягнути..

Ніхто з певністю не міг сказати, чим була зелена смуга від вулиці Свентокшиської до Палацу культури й науки, у якому розташувався бар «Під парасольками» — невеликим парком чи дуже великим сквером. Для мешканців багатоповерхівок на Свентокшиській і вулиці Багно це було найближче місце, де можна вигуляти собаку, тож на цей парчик чи скверище ніхто не нарікав. Не нарікали й шанувальники «Леха» й «Гиського»: великий кухоль пива коштував «Під парасольками» усього п'ять злотих.

Ганка замовила великий кухоль «Леха». Наталія збиралася випити мінералки, щоб не гладшати, але якось зніяковіла.

— Мале, — сказала вона, але Ганка відразу штурхнула її в плече.

— Мале не виплачується, ти що, жартуєш? Бери велике, як не вип'єш, то мені віділлєш, га? Шкода бабосики так марнувати. Хіба що їх у тебе забагато, — і вона запитально глянула на Наталію. — Але в кого їх тепер забагато? Я таких, принаймні, не бачила. Усі кишенькові витрачаю на жрачку, питво й розваги. Сотка щомісяця. Тобто двадцять п'ять злотих на тиждень. Навіть, якщо не рахувати вихідних, бо там, може, вдасться щось випрохати, це лише п'ятірка щодня. Одне пиво, панночко. Ось, як батьки борються з нашим потенційним алкоголізмом! Ну, але повертаючись до школи... — продовжувала вона свій монолог. — Як тобі відомо, наша школа славна своїми традиціями. Будинок ніби новий, але ці традиції в ньому висять у

повітрі, наче гроза. Ну, розумієш, це як із «Деліціями» — навіть у новій упаковці вони однаково гидотні. Ну, чого витріщаєшся? Я ненавиджу «Деліції». Мене від них трусить. Проте *ad rem*. За давньою традицією в цій бурсі полюбляють мучити учнів. Колись це робили за допомогою дерев'яних лінійок, хоча школа не настільки стара... — Ганка замовкла. — А нині це набуло більш витончених форм. Ти вже трохи побачила, як воно виглядає. Це така собі закусточка. Я тобі казала, що тут одна минулого року мало дахом не поїхала? Ну, якщо хтось занадто делікатний, то йому капець. Спочатку відпадають ті, хто не вчиться. Але ти на таку не дуже схожа. Проте цього замало. І скажу тобі по секрету, що ці ненормальні найдужче катують найкращих.

— Не може бути, — вихопилося Наталії. Хай там як, але вона була впевнена: зубрилкам завжди краще ведеться. Ніхто не чіпляється, тільки хвалять.

— А от і може, і це навіть зрозуміло. Це найкраща школа, і вчителі теж найкращі. Невже ти думаєш, що їм хочеться тут бути? І вони не хотіли би займатися чимсь іншим?

— Ну, не знаю... Чом би й ні? Адже це хороша школа.

— А ти ким хочеш бути, куди вступати?

— До медичного.

— Ну, то слухай. Може, Полова, наша біологічка, теж хотіла вступати до медичного? А може, навіть вчилася в медінституті, але щось їй завадило? Може, вона дуже рано народила двійко паскудних шмаркачів і вже не могла вчитися в медичному, зате їй довелося перевестися на щось легше? Десь її амбіції знайшли застосування, і вона стала найкращою вчителькою біології в місті. Але щоразу, як вона дивиться на майбутню хірургиню, то її аж нудить. Крім того, тобі ж відомо, скільки заробляють учителі, правда? Навіть у приватних школах це не супер, відпустка де-небудь у Татрах із наметом, а смаки Іспанії їм відомі хіба що за консервами із «Сонечка».

— Тоді б це означало, що хороших учителів узагалі немає, а все ж не так погано. У моєму попередньому ліцеї деякі були справді класні, — ще трохи — і Наталія почала б захищати працю вчителя загалом. Ганчині висновки здавалися їй жахливо стереотипними й упередженими.

— Ну, не аж так. Дехто з них справді нічого собі, але щодо інших, то їх краще стерегтися.

— А тобі що такого зробили? — наважилася спитати Наталія. — Бо мені здається, що ти справді якимось дуже емоційно про них висловлюєшся...

— Мені нічого, — Ганка відсърбнула пива й задивилася на дерева. — А ти? Чому ти взагалі перейшла до іншого ліцею? І до якого ти ходила?

Наталія знала, що їй нарешті хтось про це питає. Краще сказати правду. Добре, що в її розповіді є елементи *love story*, так легше розповідати. І їй навіть удалося назвати свій колишній ліцей, який у рейтингу посів одне з останніх місць. Раптом Ганка схопила її за руку.

— Почекай, — сказала вона. — Він тут. Цей новенький. Оно сидить, та ще й сам-самісінський! Ходімо до нього?

Наталія трохи злякалася. Вона ніколи не була занадто сміливою, але в Ганки із цим, схоже, проблем не виникало, бо нова подруга вже тягла її, тримаючи під руку й упихаючи до рук пиво й торбинку. Тож Наталія навіть не зрозуміла, як це сталося, що вони вже сиділи за столиком того хлопця. Він теж цмулив пиво й здавався якимсь невеселим. Самотнім. Наталія подумала, що якийсь цей її клас дивний. Стільки людей, проте лише Ганка з нею заговорила. Якби не вона, мабуть, Наталія теж би сиділа десь самотою, заглибившись у власні проблеми.

— Сташек, — назвався хлопець, який їх спершу, звісно, не впізнав, а потім дуже зрадив. — Ну, то якщо тепер я скажу, що ходив з новими однокласниками на пиво, то не так уже й збрешу, — і він усміхнувся. — Вип'єте ще щось? — спитав.

Від випивки дівчата відмовилися, ще з тим пивом не впоралися, але це було приємно.

— Вам сонце не дуже світить в очі? Може, я трохи відсунуся, — сказав Сташек, неначе хотів справити на них ще краще враження.

Сонце й справді світило. Був початок вересня, а спека мов у липні. «Або як у Португалії», — подумала Наталія. Зрештою, цей хлопець трохи нагадував їй Лео. Її шалене кохання з тих часів, коли вона була маленькою дівчинкою, яка щороку приїздила в те саме місце.

Уперше Наталія побачила Лео, коли мала десять років. Але вже два роки вона не зустрічала його взагалі. Раніше вони завжди перетиналися в басейні, завжди віталися, обмінювалися кількома словами. Вона навіть хотіла вивчити португальську. Наталія жодного

разу йому не зізналася й нічим не виказала, що він їй подобається. А тепер Лео не з'являвся, і вона хвилювалася, чи з ним нічого не сталося. Це виглядало так дивно: завжди був — і раптом зник, перш ніж вона встигла з ним познайомитися.

Лео мав трохи темніше волосся, хоча загалом здавався дещо нетиповим португальським блондином, бо його мати, здається, була напівшведкою.

— А ви в кіно не хочете піти? — спитав раптом Сташек. — До «Кіноотеки» *of course*. Там іде такий фільм... назва химерна: «Ноем Хомський: високий чи щасливий?» Кажуть, класний фільм. Документальний з анімацією, а цей чувак, здається, якийсь філософ...

— Високий чи щасливий? — здивувалася Наталія. — Це ж нісенітниця. Але назва інтригує.

— Може, я б і пішла, але в мене бабосиків нема, — сказала Ганка. — Якби знала раніше, то батько би підкинув, зрештою, він колись був завзятим кіноманом. Доки не вигадали DVD.

— Можу запросити. Я трохи підробляю. А якщо вам через це незручно, то теж можете мене якось запросити.

Наталія глянула на годинника.

— Мушу йти. У мене зустріч... — вона вже хотіла сказати, що це побачення, але щось її зупинило. — Зустріч, — повторила вона. — Шкода.

Їй справді було прикро. Навіть майнула думка, чи не відкласти побачення з Марціном, але вона була занадто чесною. Що йому скаже: що пішла в кіно з подружкою? Може, не згадувати, що з ними був хлопець, схожий на Лео? Зрештою, Марцін про Лео не знав. Не могла ж вона розповідати йому про своє перше кохання. Знав лише те, що вона незаймана, і про більше не розпитував. Йому цього було досить. Геть так, наче це означало, що в її емоційному житті нічого не трапилось.

Попрощалася зі Сташеком і Ганкою, яка, звісно, зібралася в кіно, і попленталася до торгового центру. Марцін мав чекати її в кав'ярні «Грицан».

Наталія побачила його здалеку. Марцін зайняв невеликого столика на вулиці. Звичайно, що він відразу її помітив, але вона, невідомо чому, якусь хвилину вдавала, наче його не бачить. Лише перед самою кав'ярнею прикинулася дуже здивованою й поцілувала його в щоку.

— Якось ти дивно пахнеш, — зауважив Марцін. — Ти що, пиво пила?

— Нащо питаєш, якщо знаєш, — відповіла вона. І їй раптом зробилося прикро. «Дивно пахнеш», тобто «від тебе смердить». Не дуже приємно. — Ходила на пиво з однокласницею з нової школи, — почала виправдовуватися Наталія. — А ти що, маєш щось проти?

— А хіба я щось таке сказав? — здивувався Марцін. — Не розумію, про що ти. То як, візьмемо якесь морозиво?

— Ні... спасибі. Я лише воду хочу.

— У мене є вода, — сказав він і відкрив рюкзак.

«Ну, так, авжеж, — подумала Наталія. — Пошкодував купити мені воду, бо це ж тільки вода. Тут маленька пляшка коштує вдвічі дорожче, ніж велика в крамниці».

Марцін простягнув їй пляшку.

— Тоді я піду собі щось куплю, — сказав він.

Наталія дивилася на його худорляву постать, яка зникла всередині кав'ярні. Він продовжував ходити в тій самій футболці, а джинси здавалися закороткими. Мабуть, виріс за канікули. Мав би купити собі якісь нові штани, але вона боялася йому про це сказати. Зараз почнеться, що в нього немає грошей.

Блін, світ такий несправедливий. Це не її заслуга, що в неї заможна родина, і не провина Марціна, що в його батьків немає грошей. Тому їй не мало б дратувати, що все склалося так, а не інакше, і що йому купівля води в кав'ярні здається витрачанням грошей, а для неї це звичайна річ. І все-таки їй це дратувало. Почало заважати. Бо все впиралося в гроші. І те, що він не поїхав з ними до Португалії. Те, що майже нікуди їй не запрошував, хіба що зрідка на морозиво. І що пошкодував купити їй цю воду. Ковтнула із пляшки. Наталію мучила спрага, може, після випитого пива.

За хвилину Марцін повернувся із трюма кульками морозива. Сидів і їв, і раптом їй так страшенно закортіло того морозива.

— Я передумала, — сказала вона. — Мабуть, я таки хочу морозива.

Він якось дивно глянув на неї. Наталія сподівалася, що Марцін піде й купить їй, але він чомусь не квапився, тому дівчина підвелася ображена.

— Почекай, — спинив він її. — Я доїм і куплю тобі, не стояти ж мені в черзі з морозивом.

— Якби ти був джентльменом, то віддав би мені своє.

— Будь ласка, — простягнув їй вафельний ріжок.

— Ні, тепер уже не треба. Ти міг сам запропонувати.

— Що з тобою нині? Якась ти дивна.

— Я дивна? Це ти дивний. Не треба мені твоєї ласки. Я й сама собі можу купити.

— Припускаю, що так. Можеш купити собі стільки морозива, скільки забажаєш. Сама. І взагалі все можеш сама. Нащо я тобі потрібен?

— Дай спокій. Знову та сама пісня.

І пішла по морозиво. Черга тим часом виповзла аж за кав'ярню. Наталія стала в кінці й дивилася на Марціна, який їв своє морозиво, утупившись у столик. Їй зробилося неприємно, та найгірше було те, що вона не могла сказати, чому. Трохи паморочилася голова, невідомо, чи від пива, чи від емоцій. Так, тепер вона напевне могла сказати: щось між ними зіпсувалося.

«Це якийсь парадокс, — подумала Наталія. — Те, що ми відчуваємо — адже воно тільки в нас. Поза нами це не існує. Отже, те, що між нами щось не так, означає, що всередині нас щось помирає. У ньому або в мені. У мені», — швидко вирішила вона.

Хлопець продовжував їсти морозиво й жодного разу не глянув на неї. Наталія подумала, що якби він підвівся й постояв з нею, поцілував її, сказав щось приємне, то все можна було би виправити. «Якщо він не гляне на мене жодного разу, доки я не ввійду до кав'ярні, то нічого із цього не буде», — подумала Наталія. Черга посунулася вперед. А тоді знову. Нічого не сталося. Нарешті Наталія опинилася перед прилавком.

— Три кульки, — сказала вона. — Або ні... п'ять.

Перелічила різновиди. Відчула, як рот наповнився слиною. Зі смаком халви, її улюблене. І полуничне. Вона обожнювала полуниці в будь-якому вигляді. Узагалі недобре стільки морозива... а вона ж на дієті! Наталії не хотілося втратити того, чого вдалося домогтися в Португалії. Там вона схудла на чотири кілограми! Багато від чого довелося відмовитися. На сніданок їла самі фрукти, до того ж, небагато, на обід лише риба або м'ясо й трохи овочів, на вечерю нічого, щонайбільше салату із соусом вінегрет. Крім того, вона щодня багато плавала. Звісно, мати сміялася з її вигадок. Авжеж! Мати в житті не сіла б на жодну дієту, щоб схуднути. Не переймалася своїм

виглядом. Тіло не було для неї важливим, от душа — інша річ. Шкода, що батько дотримувався іншої думки.

Наталія мала іншу вдачу. Якщо вже щось вирішила, то просто це робила. І продовжувала худнути. Вона знала, що зараз особливо треба бути обережною. Вона боялася зворотнього ефекту, коли організм, який уже звик до невеликих порцій їжі, починав накопичувати жир, щойно отримував більше калорій. Вона геть забула про дієту із цим морозивом! Ну, що ж, не сьогодні. Нині треба себе чимсь порадувати. Стосунки із хлопцем не були такими, як раніше, батьки розлучалися, школа, схоже, жахлива...

От-от, він навіть не спитав її, як нова школа. Може, Наталія його взагалі не цікавить? Іноді їй здавалося, що Марцін зосереджувався виключно на своїх проблемах, роблячи висновок, що в неї не може бути жодних клопотів. Вона досі не розповідала йому про батьків, що ж, може, саме час? Мусить же він колись довідатися. Та підійшовши до столика, Наталія заговорила зовсім не про те...

— Ти навіть не спитав, як моя нова школа! Не спитав, що це за подружка, з якою я пішла на пиво! І взагалі, ти навіть не зрадів, коли мене побачив! Ще й води мені пошкодував! — Наталія буквально закидала його претензіями.

Хлопець сидів похнюпившись, непорушно, немов її слова пригинали його до землі. Сидів і мовчав, тримав у пальцях останній шматочок ріжка, з якого на столик капали брунатно-рожеві краплини.

— Але ж я дав тобі пляшку води, — спокійно відказав він.

Нічого він не розуміє. «Навіть не бачить, що він безнадійний, — подумала Наталія. — Боже мій, що я тут узагалі роблю?» Підхопилася зі стільця так швидко, що перекинула його, а коли спробувала підняти, дві найкращі кульки, ті, що зі смаком халви, упали на стіл. Наталія відчула, як її огортає лють. Це почуття було для неї чужим, зазвичай вона поводитися дуже виважено. Сама не розуміла, що з нею коїться, коли щосили встромила ріжок разом з рештою морозива у ті дві на столі. А тоді просто пішла геть, залишаючи цей ріжок посеред столу, і Марціна.

«Ти вдома? — вислала до Лінки есемеску. — Мені треба з кимсь поговорити».

На щастя, Лінка була вдома. Бо Наталії здавалося, що коли вона зараз повернеться до порожньої квартири, то просто збожеволіє.

* * *

Лінка й справді сиділа вдома. Сиділа й думала. На початку навчального року пані Юлія, яка була їхньою класною керівницею і куратором річної виставки, провела з ними невелику лекцію й розказала про тему цього року. Нею виявилось тіло. Хлопці, звісно, відразу почали реготатися, але пані Юлія зауважила, що коли вони хочуть робити мистецькі акти й знайдуть когось, хто погодиться надати фото для виставки наприкінці року, то вона в цьому не бачить проблем. Хлопці замовкли. І тоді вчителька спитала, які ще в них виникають асоціації. Крім актів.

— Танець, — сказав хтось із дівчат.

— Пантоміма... моделі на подіумі...

— Але ж тіло не обов'язково має бути гарне...

— Може бути старим...

— Або мертвим, — захихотів хтось. Почалися дурні жартики про фотки в прозекторській.

Здається, до серйозності їм справді було ще далеко.

— Подумайте, — сказала врешті пані Юлія. — Саме тому я так задалегідь вам про це кажу. Ми ходитимемо на фотовиставки. Зустрінемося з кількома цікавими людьми, які розкажуть вам про різну тілесність.

Лінка міркувала над новою темою, проте наразі нічого розумного їй на голову не спадало. Роздуми урвав дзвінок у двері. Прийшла Наталія.

— Ну, як твоя нова школа? — відразу спитала Лінка.

От-от. Чому вона може про це запитати, а він ні?

— Не знаю... Я трохи налякана, — відповіла Наталія. — Познайомилася з однією дівчиною, і вона мені все про цю школу розказала. Думаю, що буде мені нелегко.

— Ти впораєшся. Точно будеш найкраща, — упевнено мовила Лінка. — А тепер розповідай, що там із твоїм Марціном.

— Не знаю... Він почав мене дратувати. Узагалі чомусь не зрадів, коли мене побачив. І навіть не спитав, як ця нова школа. Він мною взагалі не цікавиться. Насправді я не знаю, що відчуваю.

— Але він тобі каже, що кохає, чи ні? — допитувалася Лінка, наливаючи сік до двох склянок.

— Ну, казав... раніше.

«Справді, він не сказав цього жодного разу, відколи я повернулася», — подумала Наталія. Ну, але поки не траплялося нагоди, вони бачилися лише кілька разів. І якось так... настрою не було.

— Але ж ідеться не лише про те, хто що говорить, а й що робить, правда?

— Ну, а що такого він робить?

— Йдеться швидше про те, чого не робить.

— То чого не робить? — спитала Лінка.

— Ну... не знаю. Нікуди мене не запрошує.

— Але ж запросив тебе на морозиво.

— Ми завжди ходимо на морозиво до «Грицана». Постійно в одне й те саме місце, — зітхнула Наталія.

— Може, він думає, що тобі це подобається.

— Не купує мені квітів, не дзвонить, якщо нема нагоди, не посилає есемесок, мовляв, сумую чи ще щось таке, ніколи нічого не вигидає несподіваного...

— А раніше було по-іншому? Коли ви познайомилися?

Наталія замислилася. Вони були знайомі понад рік. Як було спочатку? І як тепер? Власне...

— Ні. Завжди було однаково. От тільки, не знаю, чому, але мені цього замало.

— Знаєш, — сказала Лінка, — у вас же немає серйозних проблем. Нічого страшного не сталося. Він же не охолов раптом і не змінився. Це твої очікування змінилися. Думаю, що якби не наші сподівання, то кохання тривало б вічно. Спершу тобі вистачало, що він просто є. Йому зовсім не довелося за тебе боротися, упадати, ти й так завжди була поруч, варто йому кивнути. А тепер тобі раптом забажалося, щоб він став іншим.

— Це правда, — тихо погодилася Наталія. — Спочатку... кожне побачення було, наче свято. Мене більше ніхто не цікавив, досить, що він поруч. А тепер мене дратує то одне, то інше.

— А ви...? — Лінка замовкла.

— Ні, — відповіла Наталя. — Для мене це... зарано. Я боюся. Не знаю, мабуть, я ще до цього не дозріла.

Лінка не розуміла Наталії. Адже вони зустрічалися з Марціном уже давно. У ній самій так вирували гормони, що вона взагалі собі не

уявляла, як без цього можна жити. Але вирішила не допитуватися. Може, це просто не той хлопець.

— А може, ти... розкохалася?

— Але я не хочу розкохуватися, — Наталії раптом зробилося дуже сумно. — Я думала, що це надовго. Мені хотілося би знову відчувати те, що тоді. А ти і Адріан, — вона підняла очі на подругу, — у вас усе добре?

— Так, навіть дуже добре. Але не забувай, що ми якийсь час були не разом. Розумієш, після такої перерви нам важко собою натішитися. Усе чудово. А на канікулах було просто неймовірно. Ну, але ніколи не відомо, що станеться через рік. Усе це не так просто, ці всі стосунки. Раніше я думала, що кохання — це як магія. Усе просто складається...

— А насправді не таке вже воно й дивовижне, — перебила її Наталія.

— Ні, я б не сказала. Адже це найкраще, із чим ми зустрічаємося. Просто важко бути так довго з однією людиною. Починаєш помічати її вади. Цього ніяк не уникнеш. Найкраще подзвони до нього й перепроси за те морозиво й узагалі. Це моя порада. Попри все, чоловіки дуже переживають сварки, навіть, якщо цього не показують. Хочеш шоколадку? Щоб настрої підняти?

— Я ж на дієті.

— Ти? Але навіщо?

— Дай спокій. Я так погладшала в тій Португалії. Уяви собі, що я важила аж шістдесят кілограмів. Кошмар. Тоді трохи доклала зусиль і схудла на чотири кілограми... Але цього замало. Треба щось робити. Може, принаймні це мені вдасться, бо наразі інших успіхів якось не видно. Але нині я вже їла морозиво...

— Не їла, ти ж його на столику залишила.

— Ага, справді. Ну, тоді давай той шоколад, — погодилася Наталія й відламала собі добрячий шматок.

Лінка не шкодувала, коли подруга, покінчивши зі своєю половиною плитки шоколаду, сказала, що поспішає додому, їй хотілося зосередитися на новій ідеї.

Думка зродилася на класній зустрічі, щойно почався навчальний рік. Раніше, перш ніж повернутися до школи, Лінка думала, як воно буде з «Репотекою», їхньою шкільною газетою. Хоч вона й досягла певних успіхів, бо її статтю про те, як молодь заробляє гроші,

надрукували минулого року у журналі «Випускник», але в «Репотеці» їй все-таки не вдалося зачепитися. Тобто у «Випускнику» їй сказали приходити, коли матиме щось, то може прийти, і це, звісно, прозвучало спокусливо, але їй хотілося чогось більш постійного. Вона сподівалася, що тепер їй удасться розгорнути крила в «Репотеці», проте виявилось, що там давно всі карти роздано. Тобто, Азор був головним, як і раніше, а для неї залишалися якісь маловажливі речі.

І тоді їй дещо спало на думку. Хто зараз читає паперові газети? Справжня журналістика — це не обов'язково паперове видання. Тобто, це може бути й електронна газета. Навіть блог. І чому вона не подумала раніше, щоб завести свій блог? Але не з якимись особистими дурницями, о ні. Її блог мав бути журналістським блогом. Може, якщо вона обере добру концепцію, їй вдасться переконати Азора й решту, щоб цей блог став продовженням паперової газети...

Лінка взялася до роботи.

Вирішила, що в блозі публікуватиме тексти, для яких забракло місця в «Репотеці». Звісно, що не ті самі. Якби то були ті самі, ніхто б не читав паперової версії. Можна залучити до співпраці інших, особливо, якби в них були якісь ідеї, яких не публікують у звичайній газеті. Звісно, вони б робили купу фотографій, які теж з'являлися б у блозі. Блог би назвала... От власне, як? Може, «Репотека24»? Вона відчувала піднесення. У неї має вийти. Точно вийде. Матеріал публікувати... скажімо, раз на тиждень. Так часто, щоб люди звикли до блогу. Але не частіше, бо не впораються з написанням текстів. Шкода, що немає Оскара, минулорічного однокласника, якому довелося повернутися додому, щоб піклуватися про матір-алкоголичку. Він би напевне їй допоміг. І радів, що вона таке вигадала.

Вирішила йому написати. Раптом, переконає його бути кореспондентом на Мазурах? Може, їй узагалі потрібно знайти людей по всій Польщі, які писали би про різні речі?

Лінка відчувала, що їй наче вітер війнував у вітрила. Якщо знайти по одній особі в горах, на Мазурах, на морі й іще в кількох великих містах? У неї були родичі в Кракові, але жодного однолітка. Хіба що бабусю попрохати. А чом би й ні? Адже бабуся була колись журналісткою. І досі щось писала. Може, вона могла б час від часу написати якусь статейку або фейлетона, якщо в Кракові станеться щось цікаве?

Зрештою, вона могла би почати вже зараз, а згодом спробувати розкрутитися, знайти інших дописувачів. У неї вийде, точно вийде. Лінка сиділа до ночі й щось нотувала. А тоді лежала навznak на ліжку, уже в піжамі, і дивилася на стелю. Нічник на тумбочці відкидав на неї химерні тіні.

«Якби я захотіла, — подумала Лінка, — то на цій стелі можна ворожити, як на кавовій гушці. Або на воскові. Яких форм набувають ці тіні? Ой, це наче ворожіння на Андрія. Якою б тінью не була, вона завжди скидається на обриси якоїсь країни чи континенту, химерного собаку й ембріон».

І коли вона силкувалася щось ще в цих тінях роздивитися, наприклад, себе як славну журналістку, мандрівницю й фотографа, і їй уже навіть здалося, що там помітна постать з фотоапаратом, вітер ворухнув фіранкою, і світло вуличного ліхтаря порушило попередні форми. Лінка примружила очі й спробувала знову вихопити зі

світлотіні свої мрії, але напівзаплющені повіки зробили своє. Лінка заснула.

Якщо вона сподівалася, що наавтра про все розповідь Азорві й решті, то вона геть помилялася. Їй довелося чекати цього понад тиждень, бо Азор і чути не хотів про жодну розмову перед загальними зборами, термін яких уже визначила наперед. Лінка терпляче чекала. До того ж, вона була дуже зайнята. Як завжди, на початку року поспішала придбати шкільне приладдя, зошити, встановити в компі різні програми для обробки фотографій... А коли нарешті дочекалася загальних зборів «Репотеки», усе відбулося не так, як вона очікувала. Ситуація виглядала просто безнадійною.

— Не розумію, — сказав Азор. — Чому нам має не вистачати того видання, яке ми вже маємо?

— Якби «Репотека» мала ще й он-лайн версію, читачів би побільшало.

— Ну, але ти б захотіла публікувати там інші статті.

— Так... бо якби вони були такі самі, то це взагалі не мало би сенсу. Крім того, писатиму не лише я. Писали би й інші.

Як вона й припускала — сперечатися з Азором було нелегко.

— Але як ми знаходитимемо на це час? Адже ми ледве встигаємо з паперовою версією. Насилу вдається вимучити номер газети раз на два місяці, якщо не рідше, а ти вважаєш, що треба щось публікувати щотижня в інтернеті? Ти що, з глузду з'їхала?

«Чому він зі мною такий грубий? — подумала Лінка. — Чому вважає, що може так до мене ставитися? Завжди одне й те саме. Нічого він не навчився».

— Я — головний редактор. Мені довелося б усе це читати й виправляти після тебе. Краще б ти знайшла час допомогти в паперовій «Репотеці». Навіть тепер треба написати кілька дрібних речей. Наприклад, про початок навчального року.

Лінка відчула, як канапка зі шкільного буфету перевернулася їй у шлунку.

— Я не хочу писати таких речей, — спокійно відповіла вона. І раптом відчула в собі таку силу, якої ніколи досі не знала. — Не хочу я писати такої фігні. Я завжди думала, що для серйозніших тем, великих статей просто бракує місця. Але це питання вибору, правда? Ви просто

не хочете полишати свою зону комфорту. У вас шори на очах. Початок навчального року! Оце лайно!

Кажучи це, вона вже знала, що співпраця з «Репотекою» для неї закінчилася. Азор цього не стерпить. І, справді, він виглядав розлюченим. До того ж, хлопець відзначався таким типом зовнішності, що лють йому шкодила. На світлих щоках розквітли дві великі червоні плями. Він спітнів і тепер виглядав як червоний щур. Лінка пирхнула сміхом. І то був кінець. Такі, як Азор могли стерпіти все, окрім того, щоб з них хтось сміявся.

— І які ж ці твої блискучі теми?! Де ця твоя справжня журналістика?! — розгнівано вигукував він.

Решта, як завжди, мовчала. Або не знають, що сказати, або ж бояться. «Але я більше не боюся», — подумала Лінка.

— Мої теми? Роззирнися довкола. Їх море. Мені здається, що ми могли б сказати щось більш істотне, аніж розповідати про вертеп, організований другокласниками, чи ремонт спортзалу. Твоя газета мені нагадує Першотравневі урочистості! Така сама дурня. Про важливі речі ти хіба що згадуєш кількома реченнями! Пам'ятаєш, як я написала про Великий оркестр святкової допомоги? Скільки того було? Чотири рядки? Мала бути стаття, а ти вмістив фігню!

Вона його геть спантеличила своїм вибухом. Що ж, із деким можна воювати виключно його ж зброєю.

— Чхала я на вашу газету. Сьогодні відкриваю власну. А ви собі далі робіть своє дурне школярське казна-що!

І просто вийшла. Шкода часу.

А коли йшла вулицею Фоксаль у бік дому, гордовито задерши голову, усе ще згадуючи сутичку з Азором, то почувала, що хтось за нею біжить. Зуза. Чому вона? Адже це дівчина Азора. Що ж, підтримки від неї нуль, певне, вибігла, щоб ще їй чимсь дорікнути.

— Почекай! — гукнула Зуза. — Лінко, почекай!

Дівчата сіли на парканчику біля продавців книжок, які завжди тут розкладали свій товар, хоч Лінка й не бачила, щоб хтось у них щось купував. Люди проходили повз розкладені томи, наче вулиця була поганим місцем для купівлі книжки. Бігли до «Емпіка», де було повно людей і книжки коштували значно дорожче. Нічого не вдієш, сила реклами.

— Я вважаю, що ти маєш рацію, — сказала Зуза. — Я теж... Мені теж не подобається наша газета. Загалом.

— Але ж ти була серед тих, хто її створив, — здивувалася Лінка. — Ти й Азор.

— Ну, так, — дівчина почервоніла. — Але я... Ти ж знаєш, який Азор...

— Знаю. Але ти, мабуть, знаєш краще? — Лінка намагалася якось прояснити ситуацію.

— Ми більше не разом, — сказала раптом Зуза.

— Ти чи він?

— Він зі мною порвав. На Фейсбуку, щоб тобі було зрозуміло. Просто якось я побачила, що ми більше не зустрічаємося.

— Чудово. Що ж, декому Фейсбук полегшує справу, еге ж?

— Це сталося під час канікул. Мабуть, він з кимсь познайомився. Не знаю. Так чи сяк, він не подзвонив до мене жодного разу. Тепер теж не говорить зі мною. Дивиться крізь мене, наче я прозора. Минули майже два тижні від початку навчального року, а він мені жодного разу навіть «привіт» не сказав.

— Хамство. Це просто огидно. Знаєш... я найвідповідніша людина, якій ти можеш пожалітися. Ти ж чудово знаєш, як виглядали мої стосунки з Азором. Ми одне за одним ніколи не гинули.

— М'яко кажучи.

— Дуже м'яко.

— Знаєш, що? Узагалі я навіть радію, — посміхнулася Зуза.

— Радієш?

— Так. Я розумію, що це дивно звучить. Але почуваюся знову вільною. Нелегко бути його дівчиною.

— Чому?

— Завжди мусило бути так, як він вирішив. Ми ходили тільки туди, куди йому хотілося й коли хотілося. Критикував, як я одягаюся і як виглядаю. Казав, що я гладшаю й замало рухаюся. Я записалася до басейну, хоча й ненавиджу воду, бо він уважав, що так буде для мене найкраще. А передусім доводилося завжди погоджуватися з усім, що він говорить.

— Тиранозавр рекс. Диви-но, то він не вимер, — усміхнулася Лінка. — Навіть незле почувається.

— Так само було й із газетою.

— Ви сварилися через «Репотеку»?

— Важко назвати це сварками. Я пропонувала щось змінити, але він і чути не хотів. Свою первісну концепцію відстоював зубами й пазурами. Усе, що я вигадувала, сприймав як напад на нього. А мені... важко було з ним боротися, зрештою, він був моїм хлопцем. А тепер я не відчуваю, що йому завинила й хотіла б долучитися до твоєї газети, якщо ти не проти. Я тобою завжди... захоплювалася, — Зуза глянула Лінці просто в очі.

«Захоплювалася»? Це слово Лінку здивувало, але й приємно полестило.

— Не перебільшуй, — швидко відповіла вона. — Немає чим захоплюватися. Я рада, що ти хочеш приєднатися до мого проекту. То що, ходімо до мене?

* * *

Наталія не знала, як реагувати на те, що Марцін не дзвонить їй уже два тижні. Точніше — тринадцять днів. Вона лічила дні, розлючено видряпуючи їх ручкою в календарі.

Дівчина не послухалася Лінчиної поради й не зателефонувала Марцінові після сварки в «Грицані». Вирішила, що це занадто. Адже це не вона повинна просити пробачення. Наталія подумала, що коли Марцін подзвонить, вона ласкаво дозволить себе задобрити. Може, вона справді забагато від нього вимагала? Нехай вони просто позустрічаються, і тоді буде видно, чи відчуває вона до нього те, що раніше. Наталія не мала сили влаштовувати революцію почуттів, з неї було досить того, що сталося з батьками... Вирішила, що не намагатиметься в цьому зараз розібратися.

Тоді, у кав'ярні, Наталія була наче не зовсім собою. Стрес, пов'язаний із початком навчального року, нові знайомі й навіть випите пиво — усе це мало значення. У такому стані не можна приймати жодних рішень. Усе треба робити спокійно. Поговорить з Марціном, скаже йому відверто, чого очікує. Більше ніжності, більше спонтанності, більше уваги до неї... Якщо він її кохає, то напевне постарается, щоб усе в них було добре.

От тільки Марцін чомусь не дзвонив. Спершу вона сподівалася, що він зателефонує наступного дня. Тоді чекала на есемеску з поясненнями, мовляв, вибач, я не хотів. Але не було нічого. Якось

навіть на нього не схоже. Наталія розсердилася на Марціна. Зайнялася собою й дієтою.

Їй треба було втілювати свій план у життя, і це ненадовго відволікло її увагу від хлопця. Але тепер, коли минуло стільки часу, ця ситуація перестала їй подобатися. Вона переключила телефон з однієї руки до іншої й роздумувала, що робити. Наталія не любила, коли щось руйнувало її плани. Десь вона прочитала таке: «Якщо чекаєш на його дзвінок, то ти не контролюєш ситуацію. Якщо подзвониш сама — усе під твоїм контролем. Якщо чекаєш, доки він прийде — ти не контролюєш ситуацію. Якщо підеш до нього сама — усе під твоїм контролем». Так, вона не любила не контролювати ситуацію. Марцін підняв слухавку.

— Власне... добре, що ти подзвонила. Я й сам хотів, але якось не наважився. Я тобі хочу дещо сказати. Ми можемо зустрітися?

Наталія проковтнула слину. Він їй хоче щось сказати?

— То що... заскочиш? Чи мені зайти до тебе?

— Ні... я волів би деінде. Давай зустрінемося в Саському саду. За годину. Тобі зручно?

— Гарзд — відповіла вона. Невідомо-чому, але Наталія відчула, що цього разу за мотузочки смикає не вона.

— Там під тим великим фонтаном. Окей?

— Добре, — погодилася дівчина.

Вони сиділи на одній з лавок навколо фонтану. На інших сиділи бабусі з песиками й мами з візочками. Як і в будь-який інший, звичайний вересневий день.

— Коли ти відпочивала в Португалії, у мене було багато часу, щоб собі подумати, — почав він. Дивився не на неї, а на воду, яка розбризувалася перед ним, ніби цей фонтан був найцікавішою річчю на світі. — І я зрозумів... що це не має сенсу, Наталіє. Я цього не хочу, присягаюся, але що довше про це думаю, то більше бачу, що ми віддалилися одне від одного. Що із цього нічого не вийде, бодай через обставини.

— Які обставини? — вона наважилася його перебити, хоч, власне, можна було цього не робити. Наталія добре розуміла, до чого ця вся розмова.

— Ти знаєш, які. Ти собі їдеш до Португалії...

— Я тобі пропонувала їхати зі мною!

— Наталіє! Я лише бідний хлопець із технікуму. Село невмиване! Ти ж так про мене думаєш, правда?

Вона відчула злість.

— Неправда! Я ніколи тобі такого не казала!

— А тобі й не треба цього говорити! Я це у твоїх очах бачу! У всьому, що ти говориш і робиш! Тоді в кав'ярні, коли ти сказала, що хочеш пити, а я витягнув з торби пляшку, ти подивилася на мене як на ідіота. Бо у твоєму світі викидати бабки на звичайну воду вважається нормальним! Тобі відомо, скільки заробляє моя мати?

— Що ти із себе жертву корчиш? — розлютилася Наталія. — Так найлегше. Якщо ти запросив мене на морозиво, то міг купити воду, вона коштує стільки ж. Можна бути джентльменом незалежно від того, скільки в тебе грошей у гаманці. І цього за жодні гроші не купиш, бо не про те йдеться!

— Послухай, даремно ми сваримося. Я хотів би попроситися з тобою по-людськи. По-джентльменськи, як ти це називаєш.

— Попрошитися зі мною по-людськи?

— Саме так. Зрештою, ми були разом понад рік часу.

— Рік часу! — пирхнула Наталія. — Так, ти справді село невмиване, хоч навіть воно не говорить «рік часу»!

На мить їй здалося, що він зараз дасть їй ляпаса. Марцін почервонів і стиснув кулаки.

— От і все, люба дівчинко з порядної родини, — мовив він, підводячись.

— Усе? То он, як, — мовила вона. — Чудово. Я й сама хотіла із цим покінчити, але ти мене випередив. Бувай!

Устала з лавки й пішла геть, не озираючись на нього. А тоді почала бігти.

* * *

Лінка й Зуза вже дві години обговорювали новий блог. Обоє тішила ця розмова. Власне, Лінка завжди знала, що коли б Зуза не підтримувала Азора, вона могла би з нею подружитися, бо їй подобалися Зузині енергійність, спонтанність і жвавість.

Зуза була не схожою на Наталію, завжди таку педантичну й стриману. Лінці подобалася така педантичність, бо це чудово

контрастувало з її власною хаотичністю.

Відрізнялася Зуза й від Каськи, Лінчиної подруги й зведеної сестри. Від самого початку, коли вони з Каською познайомилися і ще не знали, що в них спільна мати, їх тягнуло одне до одного. Вони були схожі, однаково сприймали світ. В обох були мистецькі душі, обидві з надією дивилися в майбутнє. Каська мала ще щось: якийсь унутрішній спокій і мудрість. Вона не переймалася дурницями. Так, наче щастя, яким стало в дочеріння, переважувало все. Лінка була трохи більш імпульсивною. І завжди прагнула досягти мети.

А Зуза... Зуза була просто шаленою. І справді: те, що вони розійшлися з Азором, вплинуло на неї краще, ніж вона сама собі уявляла. Тепер Зуза була як кінь, який несподівано скинув ласо. Вона насолоджувалася життям. Говорила голосно й весело. Йй, як нікому, вдавалося розсмішити Лінку. І вона абсолютно не переймалася зайвою вагою.

Дівчата саме збиралися переглянути якийсь фільм, коли Лінка отримала від Адріана есемеску.

То як? Зустрічаємося нині? У мене вільна хата:)

Ох. Лінка відчула, як серце в неї прискорено калатає. Щоправда, вона не пригадувала, аби вони домовлялися на сьогодні, але дівчина любила такі несподівані побачення. Чудово! Зможуть побути разом, пообніматися досхочу... Тепер, коли Адріанова мама померла, а тато брав нічні чергування, у них часто траплялися вечори для себе. Звісно, батьки й гадки не мали, чим вони тоді займалися...

З мамою Лінка взагалі про це не говорила, Адріан зі своїм батьком теж. Це була їхня інтимна сфера. Або, може, швидше табу. Адже батьки мали би здогадуватися, що їхні діти вже в тому віці, коли люди займаються сексом. Батьки її подруг теж не вели таких розмов. Або вони досі в очах батьків були дітьми, або батьки не хотіли цим перейматися. Лінка добре знала, що Каська теж спить зі своїм хлопцем. Решта дівчат із класу — принаймні ті, у кого були постійні хлопці — теж перший раз мали за собою.

Тепер Лінка не могла зосередитися на розмові із Зузою, весь час тільки й думала, що про побачення ввечері. У двері хтось постукав. Мама. Відколи Лінка сказала їй навпростець, що просить не заходити до неї без стуку, мама завжди це робила.

— Я вам бутерброди зробила, — сказала мама з-за дверей.

Відчинивши їй, Лінка почула звуки стрілянини. «Мабуть, це та нова Каєва гра, — подумала вона. — Боже, як узагалі можна грати в щось таке?» Але і Кай, і Адам обожнювали комп'ютерні стрілялки. Невідомо навіть, хто більше, бо іноді, коли Кай уже давно спав, Лінка продовжувала чути той самий музичний супровід і постріли, які гримотіли у вітальні.

— Я потім піду до Адріана, мамо, — попередила Лінка. — Добре?

— Окей, — відказала мама.

Вона завжди погоджувалася, Адріан їй подобався, отож питання власне було просто задля порядку.

— Ну, то я вже йду, — озвалася Зуза.

— Почекай, бутери з'їмо.

«Як це приємно, що мама зробила ці бутерброди. Вона справді дуже змінилася», — подумала Лінка.

Вона ще добре пам'ятала час, коли все було геть по-іншому. Мама здавалася зовсім чужою, наче й поруч, але подумки — деінде. Тоді вона весь час думала про дитину, яку колись віддала до сиротинцю, про Каську. Коли майбутнє почало її переслідувати й вона не змогла із ним упоратися, мама просто зникла. Період її депресії й спроб розрахуватися за помилки молодості видався дуже важким. Для всіх. Яке ж то було щастя, що Каська знайшлася.

Іще рік тому Лінка геть не була певна, чи добре, що так сталося. Адже тоді Адам від них пішов, бо теж не знав про мамину таємницю й не зміг пробачити, що вона йому не сказала. На щастя, вітчим повернувся й усе якось владналося. Навіть із названими Касьчиними батьками вони якось примирилися. Тоді, коли Каська мала поїхати з Варшави назавжди, мама наважилася піти до них і попрохати залишитися. І їй це вдалося, за що Каська була мамі справді вдячна.

Тепер Каська навіть іноді до них приходила. З мамою вони спілкувалися цілком нормально. А мама просто розквітла. «Отже, варто було, — думала Лінка. — Варто було шукати, варто було розплутувати цю справу... Варто було дізнатися правду».

Дівчина подумки всміхнулася. Раділа, що невдовзі побачить Адріана.

* * *

Адріан підперезався фартухом із написом «Pizza Master» і присів навпочіпки у крихітній кухні в себе вдома. Фартуха колись подарувала мама татові — неначе сподіваючись, що таким чином заохотить його до готування. Ги-ги. Адріан жодного разу не бачив батька на кухні. Той собі навіть чаю не міг заварити. Типовий мужчина.

Адріан учився готувати віднедавна. До маминої смерті він, як і батько, не вмів навіть яєшні підсмажити. Це Лінка якось сказала йому, що мама дуже втомлюється на кухні. Він цього ніколи не помічав, зрештою, всі його знайомі жінки готували їсти. Ну, майже всі.

Лінка не особливо рвалася готувати. А може, йшлося навіть не про бажання, бо, мабуть, кожен, хто любить попоїсти, вміє чи зумів би готувати, якби лише спробував.

У Лінки готували мало. Хіба що на свята. Але нічого особливого — її мама проводила на кухні мінімум часу, бо в житті були й важливіші речі. Вона багато працювала й уважала, що готування — це друга робота, на яку жінка добровільно погоджується. Лінка харчувалася такими простими стравами, як консервовані голубці, котлети з домашньої кухні або макарони із соусом песто. У неї вдома це нікому не заважало. І тільки бабусі, приїжджаючи до них, впадали у відчай, тому в кухні відразу починало щось булькотіти й апетитно пахнути.

Тепер Адріан точно міг приготувати більше страв, ніж його дівчина. І йому було прикро, що того, чого навчився протягом кількох місяців, він не робив раніше. Для мами. Батько, як завжди, не мав часу. Але слід зізнатися, що він справді був дуже зайнятий. Бідолашний тато страшенно багато працював. Адріан же тільки вчився.

Поки що його пошуки праці нічим не увінчалися. Треба цим зайнятися серйозно. Мабуть, він був занадто перебірливим. От готування — то інша справа, це йому дійсно подобалося. Відбивні, картопля, салат. Куряча грудка, картопля, помідори. Грибний суп. Це виявилось зовсім неважко. А татові було приємно, коли повернувшись пізно ввечері, він міг з'їсти теплої страви.

А сьогодні Адріан вирішив приготувати щось особливе. Не для тата. Для Лінки і, звісно, для себе, адже то був його день народження. Дев'ятнадцять років. Ніколи більше йому не виповнюватиметься «-надцять», це востаннє. Принаймні це треба відсвяткувати. Крім того, він досі ніколи не відзначав свого дня народження з Лінкою, а вона ж

була для нього найважливішою, тому це вимагало подвійного свята. Нині він навіть не думав про якісь там відбивні із салатом. Хіба це годиться для романтичної вечері? Сьогодні Адріан вирішив зробити карі з курки.

Карі він полюбив ще в Лондоні, воно було там таким популярним, як у Варшаві сайгонки чи яловичина в кисло-солодкому соусі. Тітка показала йому район Лондона, де повітря пахло індійськими прянощами. Він обожнював ходити до дешевих барів на Брік-Лейн, де працювали невисокі азіати, і куштувати щоразу нові страви, запиваючи їх коктейлем манго-лассі або індійським чаєм. А ще він любив їздити до Кемдена, де була чудова *street food*, якою можна було насолоджуватися просто на вулиці.

Коли він повертався до Польщі, тітка дала йому кілька торбинок із приправами, купленими в індійській крамниці. Сказала, що в звичайному продуктовому такого не знайдеш. І, мабуть, мала рацію, бо суміші фантастично виглядали й пахли. Адріан ще жодного разу їх не використовував. Сьогодні мав зробити це вперше.

Найдужче його дратувало те, що кухня в них була такою крихітною. Воно й не дивно, що чоловіки не хочуть готувати в таких мікроскопічних приміщеннях... «Хто їх тільки проектував?» — подумав Адріан. У цій вузькій кишці, яка мала площу метрів зо три, була манюня кругла раковина, духовка, а з іншого боку — дві шафки й невеличкий столик. Коли хлопець нахилився, щоб вийняти із шафки сковорідку, то боляче забив сідниці об дверцята, за якими стояло відро для сміття. Мабуть, він був не першим і точно не останнім, бо дверцята висіли тільки на одній петлі.

Коли Адріан готував, йому ніяк не вдавалося розкласти все на столі, тому довелося перенести потрібні речі на підлогу, бо там було значно більше місця. Різав, відбивав м'ясо, присмачував на кухняній дошці, яку поклав просто на викладену кахлями підлогу. І все навколішки. Мама якось краще давала собі із цим раду, але вона була значно тендітнішою за нього. Йому здавалося, що в нього от-от почнетесь напад клаустрофобії. До того ж, у фартуху було страшенно гаряче.

День народження. Так і кортіло дізнатися, що ж отримає від Лінки. Він навіть не уявляв, проте несподіванки любив.

Порізав куряче філе невеликими шматочками. Окремо в мисочці приготував маринад з оливкової олії, лимонного соку й суміші прянощів. Додав до м'яса й перемішав, а тоді поклав у холодильник. Тепер треба трохи почекати. На щастя, залишалася ще година. Вивільнився з фартуха, а щоб не забруднитися, зняв джинси й футболку, які поклав на табуретку. Залишився в самих боксерках. «О, так справді найзручніше готувати, — подумав він. — І як я раніше не здогадався?»

Тепер десерт. Він давно знав, що саме хоче приготувати. Тирамісу. Воно було досить вишуканим, щоб уразити Лінку, а рецепт здавався простим. Продукти купив раніше: печиво, маскарпоне, яйця. Кава удома була, щоправда, трішки, але ж цього має вистачити. Розтер жовтки із цукром, додав маскарпоне. Спершу маса виглядала якось дивно, але що довше він збивав її, то більше вона нагадувала крем. Шоколад потер на тертці, заварив каву. Пхе, легкота. Він завжди знав, що італійці ледацюги. Їхні найкращі страви, тобто макарони й піца, базувалися на дуже простих ідеях.

«Найпростіше завжди найкраще», — подумав він, складаючи просякле кавою печиво до форми. Звісно, працював він на підлозі, бо лише тут можна було щось зробити. На печиво виклав половину маси й підвівся, аби дістати з холодильника шоколадну стружку.

Він і гадки не мав, як усе сталося. Задзеленчав телефон, Адріан вигнувся, щоб підняти слухавку. В одній руці тримав мисочку із шоколадом, а другою намагався сягнути по трубку. Утратив рівновагу. Лише потім помітив, що підсковзнувся на яєчному білку, який витік зі склянки. Певне, він її ще раніше перекинув. Намагаючись не впасти, хлопець схопився за ручку шафки, але шафка відчинилася, і він сів, і навіть проїхався кілька сантиметрів по чомусь. О ні. Цим «чимсь» виявилася форма з тирамісу. Посудина тріснула, на щастя, вона була пластмасова. У всьому треба шукати позитив. Могло й гірше бути, наприклад, поранив би сідниці. Адріан підвівся. Трохи забився, але найгірше було те, що картаті боксерки обліпив крем. «От і капець із тирамісу», — подумав він.

І раптом почув, що до квартири хтось увійшов.

— Агов! Двері були відчинені! Ти є? — почувся Лінчин голос. — Я прийшла трохи раніше, бо вже не могла дочекатися! А що ти тут... — Лінка вражено замовкла. Глянула на Адріана, який із нещасним

виразом обличчя стояв у самих трусах, а тоді вибухнула сміхом. Він теж засміявся.

— Божечку, ну й вигляд у тебе, — проказала вона крізь сміх. — Бачу, що ти... готуєш? Чи це якийсь... гм... мистецький хепенінг?

— Хепенінг на тему: «Шлях до серця пролягає через шлунок», ха-ха!

— Через шлунок? — Лінка глянула на вимашчені кремом Адріанові сідниці. — Ну, не знаю. Але моє серце завжди з тобою. Допомогти тобі із цим... хепенінгом?

— Я сам упораюся, сонечко. Буде найкраще, якщо ти підеш до вітальні й спокійно почекаєш. Там є різні цікаві журнали...

— Ага, «Ланцет» твого тата. Підозрюю, що я всю підшивку перечитаю, доки тобі вдасться щось приготувати, — Лінка аж заходилася від сміху. — Ну, гаразд, я вже йду. У мене із собою «Страждання молодого Вертера», наступного тижня ми його обговорюємо на уроках. Треба було прочитати на канікулах, але я не встигла. Перш ніж ти причепуришся, я, може, якраз і прочитаю, книжка невелика. Цікаво, від нестравності Вертер теж страждав? Якщо готував із тобою...

— Лінко! Ну, чого ти глузуєш, я справді дуже стараюся!

— От за це я тебе й люблю! — вона поцілувала його просто в губи, а тоді пальцем провела по вимашчених кремом сідницях. — Супер! — витерла сльози, які їй потекли від сміху й подалася до вітальні читати.

«Уфф, вийшло», — подумав Адріан. Так, панікувати не можна. Нехай тирамісу не вдалося, але ж є м'ясо. Глянув на миску, у якій залишалася половина маси з маскарпоне й на пачку печива «Савоярді». Зрештою, можна приготувати десерт іще раз. Його просто буде менше, але для них двох вистачить. Закип'ятив воду в електрочайнику й відкрив банку з кавою. Але кави не було, бо перед тим він використав залишки.

Цікаво, чи тільки із кремом воно смакуватиме? Крем без кави був якийсь засолодкий. А може, додати замість кави якісь фрукти?

Свіжих не було, зате він знайшов консервовані полуниці. Останній слоїк у шафці. Їх робила мама. Мама... Відкрив, понюхав. Ах, який запах. Адріан обожнював полуниці. У нього було таке відчуття, наче він збирається вчинити якесь святотатство. «Але ж краще їх з'їсти, аніж вони зіпсуються», — подумав хлопець.

Налив до мисочки трохи полуничного сиропу, додав води. Залишалося сподіватися, що вийде смачно. Вмочав печиво в полуничному соці, на нього виклав маскарпоне й цілі полуниці. Усе, печиво й крем закінчилися. Згори притрусив шоколадною стружкою. На вигляд десерт був гарний, особливо прикрашений полуницями, які так гарно червоніли на світлому кремі. Поклав його до холодильника й заходився смажити м'ясо. Саме закінчив, коли Лінка схопила його за руку й потягла до вітальні.

— Бо Вертер мені уже набрид, — сказала вона. — А взагалі — що це за особлива нагода? — кивнула на прикрашений стіл і пляшку вина.

Адріан глянув на неї якимось дивно.

— Ну... — відповів. — Це без жодної нагоди. Майже.

Запала тиша.

І раптом Лінку осінило. Божечку, як же вона могла забути, адже в нього день народження! Як вона могла забути про Адріанів день народження! З іншого боку — чого тут дивуватися. Вони ніколи не відзначали його разом. Два роки тому були майже незнайомі, а рік тому Адріан був у Лондоні. Подарунок вона купила ще під час канікул, бо обоє знали, що на день народження його тут не буде. Дівчина зникла. Сіла на канапі й зітхнула.

— Адріане... позаяк правда завжди краща, ніж брехня, не хочу обманювати. Я геть забула про твій день народження. Мабуть, через те, що ми жодного разу не відзначали його. І ще тому, що початок навчального року — це завжди такий напружений час... Не хочу виправдовуватися, я чесно забула. І не вдаватиму, наче маю подарунок, але залишила його вдома. Мені так незручно! Рятуйте! — і раптом, невідомо-чому, засміялася.

Адріан обожнював її сміх. І не міг гніватися на неї жодної хвилини.

— Дай мені кілька днів, аби я могла виправитися! Будь ласка! Яка ж я недотепа! Ну, вибач!

— Знаєш, — сказав Адріан, — для мене найкращий подарунок — це те, що ти тут. Я не уявляю собі життя без тебе. Хіба що я обрав би життя з Пікассо, — підморгнув. А тоді вже дуже серйозно мовив: «Я однаково твій боржник на все життя».

— Чому? Дай угадаю, — засміялася вона. Їй весь час було смішно від цієї абсурдної ситуації. У хлопця день народження, а він сам готує святкову вечерю! А його дівчина про все забула! — Бо я колись

приготувала журек? — Ішлося, звісно, про звичайнісінький журек із концентрату, який вона намагалася приготувати на природі, де вони жили в наметі. Попри те, що на торбинці був рецепт приготування, страва спершу пригоріла, а тоді Лінка остаточно все зіпсувала, додавши забагато води.

— Ага, і це теж, — розсміявся Адріан. — Треба нам попрацювати над зрозумінням прочитаного тексту: півлітра води — це не шість склянок, ха-ха-ха! Та насправді... — хлопець споважнів. — Насправді я завжди буду твоїм боржником, бо тоді...

— Що тоді? — запитала Лінка. Теж дуже серйозно.

— Бо тоді ти мені пробачила.

Тоді. Ох, Лінка воліла б цього не згадувати. Вона пробачила, але забути не змогла.

Адріан у Лондоні, ці сухі, холодні мейли, він дедалі сильніше віддаляється від неї, стає чимраз більш чужим. Свята, коли він приїхав такий дивний і не мав часу з нею зустрітися. А тоді сказав їй, що переспав з іншою дівчиною. Чи пробачила вона йому? Чи справді пробачила? Чи лише намагалася про це не думати, бо дуже його кохала? Пробачення не приходить так просто. Це не було легко. Може, тільки святі вміють по-справжньому пробачати? Бо їй весь час було боляче. Але все-таки Лінка вирішила залишитися з Адріаном. Розрив був би додатковим покаранням, і для неї теж, а вона ж не хотіла з ним розлучатися. Прагнула бути з ним разом попри все. Та чи справжнє це прощення?

— То що, мій ти вічний боржник, відкрий таємницю, що такого незвичайного ти приготував на вечерю? Бо це щось дуже вже смачно пахне, — тільки й сказала Лінка.

Адріан мовчки пішов на кухню й за мить повернувся, поставивши на столі сковорідку зі своєю улюбленою стравою й дві тарілки.

— М-м-м, смакота, — промурмотіла Лінка, куштуючи карі. — От тільки трохи загостре. Маєш воду?

Коли Адріан приніс пляшку, Лінка душком вихилила цілу склянку. Роззявила рота, вдаючи дракона.

— Рятуйте! Вогнем пече!

Хлопець посмутнішав. Мабуть, їй не смакує.

— Та взагалі вона смачніше! Просто геніальна страва!

— Є ще й солодке, — усміхнувся Адріан. — Незвичайне.

— Солодке? — зацікавилася дівчина. — Неймовірно!

Лінку завжди можна було задобрити чимсь солодким.

— Тирамісу з полуницями, — пояснив він. — Авторський рецепт.

— Ого, ти прогресуєш на очах.

Коли вони з'їли карі, Адріан поклав їй десерт на тарілочку. Солодкий крем, кислуваті полуниці й гіркий шоколад.

— Це просто божественно смачно! — сказала Лінка. — Найкраще, що я будь-коли їла. А після карі смакує ще краще.

І, справді, після пекучих індійських приправ ніжний десерт здавався цілющим бальзамом.

— Смачно?

— Звичайно! Смакота! А звідки в тебе полуниці?

— Це... ще мамині.

Лінка зніяковіла. Бо це ж не були звичайні полуниці.

— А тобі не шкода? — тихо спитала вона.

— Не жартуй. Мама точно зраділа б, що вони тобі так смакують.

Лінка виїла солодке до останньої крихти. А тоді спитала:

— Знаєш, що мені ще смакує?

— Що?

Дівчина поцілувала його.

— Ти. Тепер ти смакуєш карі й полуницями І вершковим кремом...

Потім вони лежали поруч на вузькому Адріановому ліжку, притулившись одне до одного, наче стручки гороху. Лінка думала про те, що життя приносить стільки приємних речей. Багато з них крилися саме в тілі. Прохолода вітру на розігрітій шкірі, гаряча ванна з піною, що пахне ваніллю, смак чилі, вершків, полуниць, запах її улюблених парфумів «Anai's Anai's»... Стільки чуттєвих насолод, така розкіш! Був іще дотик, для Лінки — найважливіше чуття. Вона обожнювала поцілунки й пестоші. Їй хотілося кричати від радості. У такі моменти почувалася справжньою жінкою. Адріан був чудовим коханцем.

Звісно, що вони стереглися. Адріан був щодо цього дуже відповідальним. Лінка раділа, що він її перший мужчина. Іноді її думки затьмарювала тінь, коли Лінка згадувала, що вона в нього не перша жінка, але дівчина старалася про це забути. Сподівалася, що колись від цього спогаду не залишиться нічого, ані найменшого сліду.

Лінка потягнулася й подумала, що життя прекрасне. По-перше — Адріан. Вона була з ним такою щасливою. По-друге — її родина. Усе стало на потрібні місця, і тепер було справді добре. По-третє, школа, у якій Лінка вирішила-таки продовжити вчитися. А ще — більше уваги приділяти фотографіям. І взагалі намагатися отримувати більше користі від уроків. Вона справді напружитья, адже це останній рік перед випускними! Ну, і по-четверте, блог. У житті починався новий етап, і Лінці було дуже цікаво, що принесе їй цей рік.

Єдине, що було поганого, це те, що зараз їй доведеться піти додому. Була вже одинадцята. Мама хвилюватиметься. Дівчина знову поцілувала Адріана.

— Проведеш мене? — спитала вона.

— Я б усе віддав, щоб ти залишилася на ніч.

— Я теж, — відповіла Лінка. — Дуже б хотіла залишитися.

Але подумала, що не можна отримати відразу стільки всього хорошого. Бо в те, що колись вони проводитимуть разом усі ночі, дівчина ніколи не сумнівалася.

Удома сіла за комп'ютер і подумала, що, мабуть, отак відразу не засне. Занадто в ній вирували емоції. Лінка сумувала за Адріаном. Дивно: вона сумувала більше, коли щойно його бачила, аніж тоді, коли не зустрічалася з ним кілька днів. Або, може, не дужче, а сильніше фізично. Її тіло прагнуло більше пестоців, обіймів, поцілунків.

«Нічого, — подумала Лінка, — щоб не здуріти, подумаю, як краще назвати блог». Але чомусь ніяк не могла нічого вигадати. Її погляд зупинився на дерев'яних мавпочках, Адріановому подарунку. Набрала в Гуглі «Три мудрі мавпи».

Мідзару, Івадзару, Кікадзару. Три мудрі мавпи, які кажуть, що коли не дивитися на зло, то ти захищений від нього, якщо не слухаєш зла, то захищений від зла, якщо не говориш про зло... Але як це? Не дивитися на зло? Не слухати зла?! Але ж світ такий...

Сторінка за сторінкою Лінка читала філософські пояснення цих символів, і її охоплював дедалі більший гнів. Отже, людина, яка прагне зберегти чистоту й невинність, має не лише не грати в «стрілялки», але й не дивитися детективів чи навіть випусків новин, адже там щодня розповідають про війни, жахливі злочини, про те, чого завдає людина людині. Отже, зло заразне? А що сталося б, якби всі вирішили не дивитися на зло, відвернулися від світу, залишалися пасивними?

Її це страшенно розлютило. «Ви мені подобається, — сказала вона мавпам, — бо ви нічим не завинили. Ви — подарунок від мого хлопця, яких хотів би захистити мене від зла. От тільки мене такий захист не влаштовує! Спасибі, я волію боротися проти зла, а не відвертатися! Краще вже бачити й чути, і говорити про нього! Краще його описувати! Саме для цього й існують журналісти! Щоб не відвертатися! Дурненькі, дурненькі мавпочки. Ви не винні, що вас такими зробили. Може, саме тому ви мені й дісталися, як пересторога...

Із блогу «Три дурненькі мавпочки».

Про мене

Вітаю всіх на сторінках мого блогу. Мені сімнадцять років, я цікавлюся журналістикою й фотографією. Цей блог — спроба спостереження світу довкола мене. Я довго не могла вигадати для нього назву. Усе, що здавалося мені відповідним, на жаль, виявилось зайнятим. Зрештою, я згадала про трьох мудрих мавп. Вони затуляють собі очі, вуха й рота. Це інтерпретація японської мудрості: не бачу зла, не говорю зла, не чую зла. Так людина мала б захиститися від лихого.

Щиро кажучи, мене роздратувало, коли я прочитала, що саме вони символізують. Адже ми живемо в цьому світі, отже, не можемо вдавати, що не бачимо й не чуємо зла і, на мою думку, не повинні мовчати, коли зіштовхуємося зі злом. Отож для мене ці мавпи символізують не мудрість, а дурість. Я б хотіла, щоб цей блог розповідав про нас, про наше покоління і про те, що відбувається довкола нас. Про те, чого іноді ми не хочемо бачити або чути, а коли навіть помічаємо якесь зло, то не бажаємо про нього говорити. Я писатиму від імені дурненької мавпи Мідзару — тієї, яка воліє не бачити світу. Запрошую до співпраці тих, хто, як і я, не байдужий до всього, що діється довкола вас. Залишайтеся з нами!

Мідзару (я все бачу!)

Жовтень

Зі щоденника Наталії.

Я вирішила поставитися до схуднення більш відповідально й почала переглядати інтернет у пошуках якоїсь відповідної для мене дієти. Їх там трильйони, я навіть здивувалася! Схоже, що люди на світі нічим не переймаються, окрім зменшення ваги!

Довелося відкинути дієту «Кембридж», бо треба купувати якісь розчинні коктейлі й готові батончики, а крім того, пишуть, що вона небезпечна, викликає закрепи й не можна займатися спортом, бо вона дуже низькокалорійна, а я хочу рухатися. Дієта «South Beach» якась страшенно складна, там різні фази й треба виключити «вуглеводи з високим глікемічним індексом». Мені аж голова болить, коли я таке читаю. Копенгазька дієта — потрібно харчуватися тричі на день чітко у визначений час — неможлива, бо я їм у різний час, залежно коли повернуся зі школи. З капустиної дієти я просто посміялася, це не для мене: капустяний суп кілька разів на день, це ж справжній жах! Дієта «Палео» — як на мене, забагато м'яса. А я за ним не надто гину. Те саме й із дієтою, яка базується на групі крові — при моїй групі 0 теж доведеться їсти лише м'ясо... Модна дієта Дюкана, практично суцільні білки, але Дюкана страшенно розкритикували, бо його дієта викликає різні проблеми зі здоров'ям.

Нарешті я вирішила, що найпростіше й найбезпечніше просто обмежувати калорії. Тоді можна їсти все, а для мене це найлегше, бо в нас удома готую не я, і не я купую продукти. Треба тільки стежити, скільки в чому калорій. Тисяча калорій — це справді багато, можна добряче наїстися. Старатимусь їсти навіть менше, щоб швидше досягти помітні результату.

Понеділок:

Сніданок: житня булочка — 129 калорій і шматочок сиру — 66 калорій.

Я більше люблю шинку, особливо із птиці, лише 25 калорій, але її не було. Доведеться поснідати, бо якщо я цього не зроблю, то мама

хвилюватиметься.

Обід: невелика тарілка томатного супу — 95 калорій. Калорій небагато, а суп гарно насичує. Мамі скажу, що з'їла комплексний обід, які нам доставляють до школи. Вона дає мені на це гроші, але я братиму тільки суп. Заощаджу калорії й гроші.

Увечері страшенно зголоділа, але вирішила після шостої нічого не їсти, нарешті спокусилася мисочкою квашеної капусти: лише 11 калорій у ста грамах, до того ж, вона дуже корисна. Усього за день 300 калорій. Початок чудовий, а далі буде ще краще.

Вівторок

Прокинулася жахливо голодна й відчула запах яєшні. Я кажу мамі, щоб не готувала смажених страв, бо це шкідливо, але вона мене не слухає. Це її метод боротьби з поганим настроєм. Так звані comfort foods, якими вона втішається — картопля-фрі, деруни, омлетики, пюре з величезною кількістю масла... Може, її це й утішає, але мене точно ні. Одне яйце — 67 калорій, два — це вже 134, до них ложечка масла — сто калорій. Боже мій, це ж кінець. Мама посмажила яєшню з беконом, а сто грамів бекону — це майже 500 калорій! Навіть, якщо я з'їм лише кілька шматочків, то отримаю додаткові сто, це точно. Таким чином, сніданок — це 434 калорії. Це більше, ніж я вчора з'їла протягом усього дня! Вирішила, що сьогодні більше нічого не їстиму. І все. Треба ж якось це компенсувати. Я знаю, що коли хочу схуднути, то мушу поставити собі чітку мету. Це було б зовсім неважко, якби не мама. Цей її напхот напханий холодильник мені просто заважає. Як підійти до дієти серйозно, коли мама без кінця підсовує мені щось під носа?

** * **

Пан Антоній запросив Лінку на обід, і вона цьому дуже зраділа. Пан Антоній був її колишнім працедавцем, Лінка приходила до нього майже рік. Прямуючи Французькою, дівчина пригадувала ті часи. Їй здавалося, що це було так давно...

Згадала, як прийшла до нього вперше. Це його син попрохав Лінку про допомогу, а пан Антоній анітрохи не був цим задоволений. Принаймні спочатку. Перші тижні виявилися важкими. Єдине, чим

Лінка могла зробити приємність літньому добродієві — це гарно заварити чай. Лише «Юннань». Дві ложечки, неодмінно в чайничку.

Дівчина подумки всміхнулася. На щастя, невдовзі крига скресла, пан Антоній звик до Лінчиної присутності, і вона теж стала почуватися в нього мов удома. А найкумеднішою, принаймні з перспективи цих кількох минулих місяців, була спроба відшукати колишнє кохання пана Антонія. Бо насправді все склалося не так, як собі Лінка уявляла. Пан Антоній віддавна знав, де живе його колишня кохана. От тільки супутницею життя він обрав собі іншу людину...

Непоказна пані Стася, мабуть, навіть замолоду красою не вражала, та це вочевидь виявилось не найважливішим. Зрештою, вони зналися стільки років... Тепер пані Стася й пан Антоній були нерозлучними мов пара голубів. Білих, сивеньких голубів.

Лінка дивилася на них і не могла надивуватися. Їй завжди здавалося, що таке кохання трапляється лише в молодих. Що літні люди можуть жити разом за звичкою або просто мати дружні почуття. Та побачивши, як пан Антоній гладить руку пані Стасі, вона зворушилася. Їй би теж хотілося колись... з Адріаном. Як воно буде? Усе життя з одним чоловіком? Мабуть, таке рідко трапляється...

Пані Стася внесла супницю. «Ох, — подумала Лінка, — ще досі існують родини, де суп подають у супниці, а не насипають просто з каструлі». Скуштувала супу, який пахнув свіжими помідорами, із крихітними галушечками, трішки забіленого сметаною, з маленькими скалками жиру на оксамитовій поверхні. «Боже, яка ж смакота», — подумала вона.

Пані Стася усміхнулася.

— Поглянь, Тосику, як вона їсть. Та ж готувати для неї — суцільна приємність. Ми вже не вміємо так їсти.

— Чого це не вміємо? — обурився пан Антоній. — Уміємо, ще й як! От глянь лише на мене! — і сьорбнув так, що не лише попик собі рота, а й викликав невдоволення пані Стасі.

— Ну, хто таке бачив! Чи ти оферма яка, що так їси?

«Оферма, — подумала Лінка. — Класне слівце, треба запам'ятати».

— І чого ти дитину навчаєш? Хлебтати з тарілки, як пес?

— Я просто хотів тебе розсмішити, ну ж бо, не сердься, — попрохав пан Антоній.

Лінка не могла на них надивитися. Вони передражнювалися як діти й здавалися щонайменше років на десять молодшими. Неначе дарували одне одному щось, що їх підтримувало. Якусь неймовірну енергію.

Після другої страви (нею виявилася відбивна з капустою — ще одна страва, яка вимагала щонайменше поетичного опису) пан Антоній узяв пані Стасю під руку й оголосив:

— Ми маємо намір побратися й щиро запрошуємо тебе на наш шлюб, — від гордощів пан Антоній аж зашарівся! Лінка відчула, що стала справді кимсь важливим для нього й для пані Стасі. — І, звичайно, запрошуємо всю твою сім'ю.

— Кавалера передусім, — озвалася пані Стася. — З кавалером приходь.

— Звісно, прийду. З кавалером, — усміхнулася Лінка.

Невідомо-чому, але слово «кавалер» асоціювалося в неї з кавалеристом. Подумки дівчина уявила, як вони в'їжджають сюди, до саду, повного мальв та інших квітів, із цією чудовою старою гойдалкою, верхи на конях — Адріан у мундирі із золотими гудзиками, а вона в якійсь пишній сукні з мереживом і, звісно, у дамському сідлі. І не втрималася — розсміялася.

— А чого смієшся? — спитала пані Стася. — З кавалера?

— Ага. Люблю це слово, пані Стасю.

— А як тепер кажуть? Хіба не кавалер?

— Хлопець.

— Хлопець? Для мене це наче в стайні наймит якийсь.

«Ага, якраз», — подумала Лінка, відчуваючи, що зараз розреготеться.

— А коли... урочистість? — спитала вона, щоб не засміятися.

— На Різдво. Найкращий час для весілля, — відповіла пані Стася.

Лінка скривилася. Вона б воліла одружуватися в якомусь теплому місяці, а не в грудні. Їй би хотілося, щоб було так тепло, аби можна вдягнути сукню без рукавів і більше нічого, і так іти в цій сукні під сонцем... Ех, романтична дурепа. Зовсім із глузду з'їхала. Хто в її віці планує весілля? Це справді занадто. Щось у неї негаразд з головою, бо останнім часом вона тільки й думає, що про кохання на все життя та про одруження. «Чого доброго, ще про дітей почну думати», — Лінка аж здригнулася.

— А що, Халінко, ти тепер ніде не працюєш? Нарешті можеш більше часу приділити школі й фотографуванню? — запитала пані Стася.

— Так. Мені більше не треба заробляти на школу. Але я шкодую, що більше не приходжу до вас.

— Та що ти. Молода дівчина — і двоє стариганів. Хіба це для тебе компанія?

— Це була частина мого життя. А тепер мені якось так... порожньо.

— А ти займися собою і кавалером. Чи то пак теє... хлопцем.

— Займаюся. Та щиро кажучи, я б хотіла знайти додаткову роботу. Мені це справді сподобалося.

І це була правда. Може, воно й нелегко — одночасно працювати й учитися, зате приємно заробляти власні гроші. Хто вже цього скуштував, тому справді тяжко відмовитися. Тепер Лінці доводилося задовольнятися скромними кишеньковими. Скромними, бо мама й Адам платили за навчання, отож складно уявити, що можна прохати в них іще чогось. На все доводилося заощаджувати самій, а це виявилось просто неможливо. Бо все було таким дорогим. Особливо їжа й напої.

А Лінка страшенно любила солодке. Усі гроші витрачала на соки й батончики. Або попкорн із «Сонечка». Їй постійно хотілося їсти. Невже вона досі росла? Гм, у цьому Лінка сумнівалася. Проте апетит, який з'явився в неї, коли дівчина почала швидко рости наприкінці початкової школи й у гімназії, із часом не зменшився.

Хай там як, але приємно було заробити якусь власну копійку. Бодай що-небудь... Не кажучи вже про те, що минулого року Лінка за свої гроші часто купувала щось для школи, якісь зошити чи ручку. Навіть кілька підручників купила за свої, бо невідомо-чому, мама не схвалювала купівлі підручників. Наче Лінка завинила, що вони не безкоштовні. Зрештою, її однокласниці розповідали те саме: батьки весь час нарікають на дорожнечу підручників. А може, написати про це в блозі? Здається, це доволі актуальна тема...

— Якщо довідаємося про якусь роботу, — озвався пан Антоній, порушуючи Лінчину замисленість, — то скажемо тобі.

Повертаючись від пана Антонія й пані Стасі, Лінка прочитала повідомлення на месенджері.

«Офігенний початок, — писала Зуза. — Я прочитала про тих мавпочок. Ти маєш рацію! Я буду Івадзару, тією, яка нічого лихого не скаже. Але я навпаки все казатиму».

«Є ідея?» — запитала Лінка.

«Побачиш».

* * *

Наталія зубрила. Був суботній вечір, а вона ніде не збиралася. Учителі в новому ліцеї справді виявилися вимогливими. Стільки треба зробити за вихідні, що немає навіть часу подумати про щось інше. Зараз Наталія сиділа над біологією. Зрештою, це важливий для неї предмет, муситиме справді докласти зусиль, а з біологічною доводилося нелегко.

Найбільшою перевагою зубріння було те, що пригоди інфузорії-туфельки та інших одноклітинних проганяли решту думок. А думки Наталії, якщо їх не стримували мітохондрії, котрі вимагали уваги, невблаганно пливли у двох напрямках.

Один з них — оскаженілою, бистрою рікою, у якій вода пінилася, вдаряючись об старе вузлувате коріння й несучи із собою каміння й намул — ця ріка мчала до Марціна. Наталія не могла думати про нього, не відчуваючи... власне, чого? Не суму чи жалю, а люті. У неї перед очима й досі було його обличчя й тоді лунали ці слова про панночку з порядної родини, таке й уявити собі годі! Якби вона покинула його першою, усе було б гаразд. Як він посмів її випередити? Як посмів вибити з рук естафетну паличку? Досі ніхто в житті так із нею не вчинив. Її життям керував або випадок — як-от тоді, коли Наталія познайомила з Марціном у Лазенках — або ним керувала вона сама. І ніхто інший!

Другий потік був спокійнішим, не таким стрімким. Просто собі струмок. У її животі неначе повзала невелика змія. Голод. Наталія була голодна. Їй не хотілося в цьому зізнаватися. Навіть самій собі. Тож вона вигадувала собі заняття, бо тоді через якийсь час голод попускав. Найгірше було вечорами. Наталія десь прочитала, що коли худнеш, спочатку буває важко. А згодом тіло звикає до меншої кількості калорій. Перші результати вже були помітними. Вона схудла ще на чотири кілограми. Сукенка, яка занадто облягала, тепер сиділа на ній гарно. Наталія хотіла схуднути ще на кілька кілограмів. Так, щоб

можна було одягти вузькі джинси й виглядати справді класно. А для цього джинси не могли облягати її так, як тепер. Це була її мета. Принаймні це вона точно здатна контролювати. Бодай щось у неї вийде.

У замку скреготнув ключ. Мама поверталася з походу крамницями. Останнім часом тільки це й покращувало її настрій. Та ще, звісно, ненависна для Наталії яєшня з беконом. Фе. П'ятсот калорій. Спробувала прогнати думку про те, як ця яєшня смакує. «Припини!» — подумки гримнула вона.

— А я вже повернулася! — з передпокою долинув співучий мамин голос.

Радіє новим покупкам. Минуща, удавана радість. Така сама, як тоді, коли з'їсти щось смачне. Наприклад, шоколад із карамельною начинкою. Відчула, як рот наповнився слиною. «Припини! — знову дорікнула собі Наталія. — Це лише приємна хвилинка, а потому — суцільне розчарування. У тебе — складки жиру, у матері — порожній гаманець». Ну, на щастя ще не порожній — батько сказав, що їх забезпечуватиме, але ж він теж не бездонний мішок.

Мама постукала й увійшла до її кімнати, обвішана торбинками з покупками.

— Глянь, чи гарно мені? — спитала й витягла першу здобич. Кофтинку з люрексом. — Личить?

— Чудово, мамо, — відповіла Наталія. — Бо ти взагалі чудова й ти в усьому виглядаєш гарною.

Вона не казала так, щоб задобрити маму або втішити. Наталііна мама справді була дуже красивою. Зі своєю класичною італійською вродою вона виглядала стрункою, та при цьому мала пишний бюст. Нагадувала кіноактрису Софі Лорен. Ну, майже нагадувала. Якби ж іще не цей сумний, пригнічений погляд жертви.

Крім кофтинки в пакунках виявилися нові шпильки й ще одна міні-спідничка до колекції. «Шкода лише, що мамі нікуди все це надівати й вона продовжує ходити вдома в халаті», — подумала Наталія. Бо й кому їй показуватися в цьому? У неї навіть жодних подруг немає. І роботи. Усе завжди оберталось навколо батька. Батько те, батько се. Готувала йому, чепурилася для нього — і що з того? «Суцільне «ге», — подумала дівчина. І, неначе відгадавши її думки, мама раптом заплакала.

— Мамо, що таке, чому ти плачеш?

— Я зовсім не плачу. То мені просто щось пригадалося. Але вже все гаразд... Піду якусь вечерю приготую.

— Я недавно канапки їла, — сказала Наталія, ковтаючи слину.

— Сама? — здивувалася мама.

І слушно, бо раніше Наталія нічого собі сама не готувала. Лише чекала, доки їй подадуть.

— Ну, так... бо я вже зголодніла, але не знала, коли ти повернешся.

Наталіїн план був простим. Мама не повинна здогадатися, що вона менше їсть. Тому зробила собі два бутерброди із сиром та шинкою. Залишила на столі дошку й купу крихт. Хліб навмисне не заховала. Бутерброди загорнула у фольгу й поклала до рюкзака. Завтра дорогою до школи віддасть їх котам. Наталія завжди проминала подвір'я, де була купа худючих створінь, які пронизливо нявчали. Хтось же повинен їх підгодовувати, отож можна сказати, що це добрий учинок. Наталія знала, що не існує об'єктивних істин. Усе залежить від точки зору.

Навіть голод залежав від точки зору. Від того, як до нього ставитися. Кажуть, що можна навчитися приборкувати навіть біль. Є люди, які навіть за найтяжчої хвороби відмовляються приймати знеболювальні засоби, настільки вони контролюють своє тіло. Не приймають морфію чи чогось схожого. Медитують і навчаються жити зі своїм болем. А буддисти чи йоги, які голодують? Наталія навіть читала, що є такі люди, які живляться енергією сонця. Не споживають жодної їжі, навіть води, а попри це не помирають! Як вони звуться? Бретаріани, від англійського *breath* — дихати. Здається, якась бретаріанка народила дитину й навіть не годувала грудьми. Дитя теж не їло й не пило, а проте жило. У це Наталія не дуже вірила, та вона знала одне: що менше їси, то почувашся легшим, чистішим, коли не їсти, то певним чином позбувашся своєї тілесності. Людина стає духовною істотою.

Наталія пішла до ванної, та перш ніж стати під душ, вирішила зважитися.

«Ура! — подумала вона. — Уже п'ятдесят кілограмів. Кругле число. А буде ще менше».

* * *

Лінка мала проблему. Адріан досі чекав на свій подарунок. Вона йому сказала, буцім вигадала щось особливе, та насправді навіть не уявляла, що йому купити на той забутий день народження. До того ж, у неї в гаманці гуляв вітер. А навіть, якби гроші й були... Власне, чого б хотілося Адріанові? Лінка весь час сподівалася, що їй щось спаде на думку, згідно з Адріановою максимою, який завжди казав, наче ми можемо вплинути лише на десять відсотків справ у нашому житті. Решта вирішується сама. «Або не вирішується», — додавала, звісно, Лінка, і Адріан сердився, бо був більшим оптимістом, ніж вона.

Після уроків домовилася зустрітися з Наталією. У трамваї задивилася на екран телевізора. Лінка нечасто їздила трамваєм, тому це її трохи здивувало. Телевізор працював без звуку. Дівчина дізналася, що таке по-англійському *thanks to. Thanks to his wife he lost 50 pounds.* «Завдяки своїй дружині він утратив 50 фунтів ваги». Гм. «Голодом його морила чи катувала?» — Лінку це розсмішило. І скільки це — фунт? Досі вона думала, що це англійські гроші. Зрештою, лише в нашій цивілізації цінується, що хтось завдяки комусь схуднув. Адже навіть бабуся розповідала, що за її часів жінка не могла бути худюю, що гладкіша, то краща.

Раптом на екранчику з'явився напис: «Перші потяги «Пендоліно» виїдуть на польські рейки 14 грудня. Продаж квитків розпочнеться вночі, з 15 на 16 листопада».

«Пендоліно»! Цей супер-потяг! А якщо... І Лінка вже зрозуміла, який подарунок зробить Адріанові. Записала собі ручкою на долоні: «15 листопада». А доти треба знайти десь гроші.

* * *

— А ти чого така раденька? — поцікавилася Наталія в подруги.

Лінка поділилася своїми думками про подарунок.

— Гадаєш, він зрадіє? — запитала вона Наталію.

— Ну, звичайно! Класна ідея. Ми ж стільки років чекали на ці експреси. Але, знаючи нашу залізницю...

— Гадаєш, і цей запізнюватиметься? «Пендоліно»?

— Звісно. Годинки на дві, — засміялася Наталія. А тоді раптом посмутнішала.

— Що трапилось?

— Нічого. Марцін. Кинув мене.
— Він — тебе? Як це?
— Отак. Я теж цього не можу зрозуміти.
— Але ти сама казала, що він тебе дратує й узагалі, то я думала, що це ти...
— Я теж так думала. Та, видно, насправді все було по-іншому.
— Може, воно й на краще. Хіба ти не цього хотіла? Щоб із цим покінчити? Може, так навпаки легше, що це не тобі довелося?
— Ні, не легше. Він уразив мою гордість, розумієш?
— Розумію. Справді неприємно. Зате ти так класно виглядаєш. Я б у житті не здогадалася, що в тебе якісь проблеми. І ти добряче схудла, правда?
— Ага. Загалом на десять кілограмів, — гордо сказала Наталія.
— Та це ж страшенно багато! Як тобі вдалося?
— Я просто менше їм. І зовсім не їм жирного. Ще кілька кілограмів — і я справді класно почуватимусь.
— Може, мені теж варто сісти на дієту?
— Та ти що! Ти й так суперхуда, а в мене скрізь сало. Це після Португалії... Так чи сяк... Може, ти голодна?
— Звісно. Я завжди голодна.
— Зараз чимсь тебе пригощу. Мамаї немає, але вона зрадіє. Бо ніяк не може зрозуміти, чому я не хочу їсти її спагеті «Карбонара». Триста шістдесят калорій у ста грамах...
— Ти що! Який жах!
— Справді жах. У порції понад сімсот калорій. Кошмар!
— А ти класно орієнтуєшся в тих калоріях.
— Ну, ти ж знаєш, що в мене з математикою все гаразд. Мені не можна, але ти спокійно попоїж, бо худа мов дошка. Зараз тобі розігрію.
За хвилину кухня сповнилася ароматом підсмаженої грудинки.
— Як же воно пахне! Мені аж слинка тече! — вигукнула Лінка.
І подумала, що, мабуть, ніколи не сяде на дієту. Ну, хіба що справді добряче погладшає. Та доки носитиме розміри, менші, ніж 40 — усе гаразд.

Лінка думала про одне. Як здобути гроші? Цей подарунок, квиток на потяг, міг би бути спільною чудовою поїздкою. Можна поїхати до Кракова... Мабуть, Краків узимку такий гарний! І ще там гарні музеї,

Адріан точно був би задоволений. Авжеж... але де взяти кілька сотень? Навіть, якби їй удалося купити ці квитки за акційними цінами, то...

Подумала про різні відомі їй можливості заробітку. Флаєри? Нізачо! Пригадала, як доводилося щоразу прохати, аби її впустили до будинку, і те, як мешканці ставляться до розповсюджувачів флаєрів. Бр-р-р... Тоді вона постійно почувалася якимсь непроханим гостем, мало не загарбником... Друкарня? Іще гірше. Зрештою, друкарня асоціювалася в неї з Адріановою мамою. Лінка її там побачила, але Адріан у це не повірив...

Адріанова мама приховувала, що працює в друкарні, робота була дуже важкою, а її рідні про це не знали. Тому в Адріана ці спогади викликали біль. Лінка не могла знову піти туди бодай через нього. А ще цікаво, що чувати в Лукаша, її товариша з роботи. Вона давно не мала від нього звісток. Може, написати йому, раптом він може щось порадити з роботою?

Написала до нього на Фейсбуку й пішла заварити собі свіжого чаю. Повернувшись до кімнати з паруючим напоєм, прочитала повідомлення:

«Привіт! У мене все супер. Живу тепер на Мокотові. І наразі ніде не працюю, зосередився на навчанні. Про роботу нічого не чув, та коли про щось довідаюся, дам тобі знати. Лукаш».

Авжеж. У нього все супер. Цікаво, чи він і далі із цією жінкою? Тією, з якою прийшов до пана Антонія. Вона виглядала набагато старшою за нього. Може, він у неї й живе. Цікаво, чи утримує вона його? Якщо так, то йому, можна сказати, пощастило.

І відразу подумки вилаяла себе за такі ниці думки. Адже якби ситуація склалася навпаки, це б нікого не вразило. Адріан був за неї старшим. Марцін теж старший за Наталію. Інес, її однокласниця, зустрічалася із хлопцем, старшим за неї років на десять, і якби вона зрештою перебралася жити до нього, усі б теж уважали, що це нормально. Але жінка старша за хлопця... Це викликало дивні емоції.

Лінка закрила комп'ютер. Ну, що ж. Колись вона про це подумає. А поки що треба лягати, завтра школа. Звісно, у неї досі немає підручника з англійської. Мама знову щось там нарікала, мовляв, дорогий, і порадила Лінці пошукати вживаний в Інтернеті. Та виявилося, що це неможливо, бо це була нова версія, яку вимагали для

підготовки до випускних, і вживаних просто не існувало. А загалом Лінка замислювалася, чому ці підручники справді такі неймовірно дорогі. Може, про це справді варто написати.

* * *

«Жалоба за втраченим коханням нагадує жалобу після смерті близької людини», — прочитала Наталія в Інтернеті. Вона ніяк не могла заспокоїтися, і заходила на різні сайти й форуми, щоб знайти якусь розраду.

Перший етап: удар, шок, приголомшення. Для цієї стадії характерні почуття жалю, розпачу, гніву, люті.

Другий етап: заперечення ситуації, недовіра, дезорганізація. Усе це супроводжується відчуттям спустошеності. Людина відчуває безпорадність і безсилля.

Третій етап: власне жалоба, тривалі періоди смутку й самотності. Дратівливість і плаксивість.

Четвертий етап: заспокоєння.

П'ятий етап: примирення з утратою. Нові цілі, надія, радість життя.

Наталія скривилася й замислилася, що, власне, вона відчуває. Їй здавалося, що вона пережила всі ці етапи водночас. Дівчина зламалася й написала Марцінові повідомлення. Звичайно, вона знала, що не повинна цього робити, адже це він її покинув. Але їй хотілося... Наталії здавалося, що, може, хлопець уже шкодує про свій учинок і тільки й чекає, коли вона простягне йому руку. Та, мабуть, він думав інакше, бо від ранку не відгукнувся. Спершу Наталія думала, що Марціна немає в маті, що в нього немає часу сидіти за комп'ютером, проте обманювати себе довше було неможливо. Марцін мав у телефоні месенджер і завжди користувався ним, де б не опинився. Отож, Марцін завжди був онлайн. Навіть уночі прокинувся б, почувши сигнал повідомлення.

Дівчина досі відчувала гнів, досі була шокована тим, що трапилося й намагалася це заперечити. Геть як під час справжньої жалоби. Мабуть, так воно і є. Наталія то планувала, як повернути Марціна, то замикалася в собі з відчуттям порожнечі й жахливої самотності. Як дивно: вона не почувалася самотньою в Португалії, хоч довго його й не бачила. Чому? Невже ми цінуємо кохання лише тоді, коли його втрачаємо?

Наталія здригнулася. «Адже втрачене можна повернути», — подумала вона. А в цьому випадку напевно! Потрібен лише якийсь план дій, треба щось вигадати. Може, їм вдасться випадково зустрітися? Але як підлаштувати цю «випадковість»? Найкраще б це сталося на якій-небудь вечірці. Але Марцін на вечірки не ходив. Спільних знайомих у них було мало, вони рідко зустрічалися з його товаришами. Хіба що з Кубою, Марціновим другом. Кілька разів навіть ходили кудись великою компанією.

Проте Куба, звісно, стане на Марцінів бік, і це нічого не полегшить. У вихідні Марцін грав у футбол, та нема чого й думати, щоб випадково з'явитися на стадіоні. Він здогадається, що Наталія прийшла навмисне. Нічого не вдієш. Доведеться стежити за ним на Фейсбуці, може, трапиться якась нагода.

Пішла до ванної, а в передпокої задоволено глянула на себе у великому дзеркалі. Ну, нарешті помітними стали результати дієти. Фігура ставала дедалі кращою. Ще кілька кілограмів. Бо поки що стегна й живіт здавалися їй далекими від ідеалу.

Повернувшись із ванної, набрала в пошуку слово «дієта». Їй подобалося читати про схуднення. Віднедавна Наталія заходила на різні форуми, звісно, не якісь там екстремальні, де йшлося про анорексію, а звичайні собі групи підтримки. Знову відчула, як у животі забурчало, і почала думати про те, що лежить у холодильнику. Краще його не відкривати, щоб не бачити усіх тих спокусливих наїдків, якими мама вщерть заповнювала полиці. Сири: чедер, камамбер і брі, — ах, вона завжди так любила сир, а тепер йому просто не було місця в дієті через неймовірно високу калорійність. Далі йшли часникові сирочки, маленькі йогурти із фруктами... Може, з'їсти бодай оденький?

— Наталіє, вгамуйся, — сказала сама до себе. — На сьогодні ти свій ліміт уже вичерпала.

* * *

Зузин текст викликав у Лінки суперечливі почуття... Війнуло молодіжним журнальчиком, яким-небудь «Браво!», хоч написано не без польоту. Текст називався «Як позбутися кохання до хлопця — п'ять способів» і, щиро кажучи, Лінка взагалі не була переконана, що це підійде. Та що поробиш? Сама ж хотіла, урізноманітнити блог. Тобто... може, не настільки... З іншого боку, пригадала собі Азора-тирана. Він

про все мав власну думку й усіх підпорядковував собі. Вона точно не з тих, хто дозволить із собою так поводитися!

Із блогу «Три дурненькі мавпочки».

Привіт. Це ваша Мідзару. Познайомлю вас нині з Івадзару. Вона вам про все скаже, не мовчатиме... Сьогодні пропонуємо трохи психології для всіх нещасливо закоханих.

Як позбутися кохання до хлопця, який щойно тебе покинув — п'ять способів.

Привіт, це я, Івадзару. Пишу під псевдо, інакше на мене чекатимуть неприємності через цей текст. Розповім вам про власний досвід. Я подумала, що якби тоді, коли я так жахливо страждала, через те, що мій хлопець покинув мене, прочитала щось схоже, то мені б це дуже допомогло. Отож до роботи!

P.S. Боже збав, аби я вас переконувала позбуватися кохання до хлопця, який вас любить і носить на руках, і взагалі все суперово. Тоді краще взагалі цього не читайте! Натомість неодмінно перегляньте, якщо він саме покинув вас на Фейсбуці або надіславши есемес, або навіть особисто, і вже точно тоді, якщо відчуваєте, що його вчинок — страшне свинство!

1. Уклади список його позитивних і негативних рис. Але таким чином, щоб на кожну чесноту припадали дві вади. Тобто постарайся, аби кожна його чеснота перетворилася на ваду. Наприклад, ось так:

- він дуже вродливий (позитивна риса);*
- твій хлопець уважає, що через це всі дівчата тільки й чекають, доки він зверне на них увагу (негативна риса);*
- він марнославний і купу часу проводить перед дзеркалом (негативна риса та ще й небезпека, що він може виявитися метросексуалом);*
- щедрий (позитив);*
- уважає, що ти без кінця повинна дякувати йому за всі подарунки (негатив);*
- коли щось тобі купить, то очікує, що ти постійно це носитимеш, а ти мусиш удавати, наче його подарунок тобі страшенно подобається (негатив).*

Гарантую, що коли ви заповните бодай сторінку, то вам відразу полегшає.

2. Мені дуже допоміг віртуальний похорон. Я зробила проект гарненької труни, роздрукувала й щодня запалювала біля неї свічку. Навіть некролог написала! Тоді мені здавалося, наче він помер, а не просто мене покинув.

3. Влаштуй собі rewind, відмотай час назад! Подумки повернися в часи до зустрічі з ним. По-перше, його не було, а ти жила. По-друге, пригадай собі всі ті речі, на які в тебе тоді був час, бо ти не витрачала його на просиджування з ним над Віслою. І те, чого він не дозволяв тобі робити, бо йому воно не подобалося. Наприклад, я знову роблю яскравіший макіяж, а він цього не любив. І щоразу, коли фарбую очі, відчуваю вдовolenня. Знову ходжу на підборах (він був низького зросту). Насолоджуйся свободою! Будь-які стосунки, навіть найкращі, це все-таки прив'язаність до когось, це неволя, відсутність свободи. Отож переведи подих і скажи собі: «Я вільна!»

4. Пригадай собі найгіршу сцену, яку він тобі влаштував, або найбільшу кривду, якої він тобі завдав, а тоді уяви собі, що це фільм. Спершу буде дуже боляче, але потім тобі полегшає. Напиши подумки сценарій: пригадай місце, усі подробиці, як він виглядав, що сказав і що ти при цьому відчувала. Усі лихі слова, сказані ним тоді. Щойно засумуєш за колишнім хлопцем — негайно вмикай свій фільм. Увага: не бійся, що це вб'є всі твої гарні спогади, це лише одна неприємна сцена, а решти ми не чіпаємо. І такого докладного перегляду цілком досить. Клік — і тобі вже не хочеться, аби він повернувся.

5. Помстися йому. Переглянь фільм «Дикі історії». Подумай про наречену з останньої історії. Вигадай будь-яку помсту (за умови, що тобі не заманеться його осліпити чи каструвати, помста має бути невеликою, зате приємною). Наприклад, вистав на Фейсбук його дитячу фотку, якої він страшенно соромиться (бо, наприклад, сидить там на горщику). І коли фотка набере сто лайків, тобі полегшає, а він тобі цього ніколи не пробачить. От і добре — принаймні знатимеш, чому він перестав з тобою розмовляти, хоч мовчав би й без того.

От і все. У кого є інші ідеї? Можемо це обговорити!

Івадзару, та, що все скаже.

* * *

Наталія відкрила Лінчиного блога щойно отримала від неї посилання.

«Як позбутися кохання до хлопця, який щойно тебе покинув — п'ять способів», — прочитала вона. Що ж, дуже доречно. Невже Лінка мала на увазі її? Ні, зрозуміла Наталія, це писала не вона, а ця її подружка. Ну, гаразд. Сумнівно, аби це якось допомогло, але прочитати можна. Їй досі було дуже важко, вона продовжувала думати про Марціна. А й справді, якби можна просто взяти — і розкохатися!

П'ять позитивних і п'ять негативних рис. Нічого собі... А які власне позитивні риси в Марціна? Що ж, він був ніжним... Та лише спершу, коли вони щойно почали зустрічатися. Наталія любила, коли він її обіймав. Та хіба це його позитивна риса? Ні, узагалі-то ні. Чорт, вона не могла пригадати жодних інших позитивів. Суцільні вади й негатив. Він ніколи не купував їй квітів, не робив компліментів, без кінця дорікав, навіть цілуватися не хотів так часто, як раніше. А ще він не був дуже розумним, як на неї, та йому бракувало амбіцій. Дуже товариським його теж не назвеш, мовчун, та ще й скупий до всього. Або просто бабок не мав. Або і те й інше, води їй пошкодував купити. Але якщо в нього було стільки негативних рис і жодної позитивної, чому вона взагалі з ним зустрічалася? Чому закохалася, якщо він їй не підходив?

Наталія відчула десь усередині болючу, крижану пустку.

Читала далі. Віртуальний похорон їй не дуже сподобався. Помста теж... Дівчина замислилася про описану тут свободу. І що, тепер вона почувується вільною? Мабуть, що ні, з ним вона теж почувалася так само, бо він нічого їй не нав'язував. Хіба що іноді був трохи невдоволений, як-от тоді, коли вона пила пиво, але ж не настільки, щоб категорично їй щось забороняти. Та й не зустрічалися вони так часто, щоб Наталія відчула якесь обмеження свободи. І жодної неприємної сцени дівчина теж не пригадувала, ну, може, крім тієї, що в кафе, коли Марцін відмовився купити їй воду. Справді, це подіяло. Щойно вона починала за ним сумувати — як пригадувала той випадок, і їй відразу легшало.

«А чого, навіть дуже непогана стаття, — подумала Наталія. — Може, не все воно відбувається так, як це написала авторка, але принаймні можна спробувати». І Наталія навіть прокоментувала текст,

написавши кілька схвальних слів. Для Лінки цей блог дуже важливий, тож нехай порадіє.

* * *

До Лінчиного класу цього року прийшла нова вчителька англійської. Лінка навіть не здивувалася, бо вчителі в її шкільному житті змінювалися так часто, що вона вже й не пригадувала, як усіх звали. Мабуть, вони знаходили собі кращу роботу. Так чи сяк, а їй із ними не щастило. Нову вчительку звали Сильвія Соколовська. Вона була тендітною на вигляд, із короткою стрижкою. Лінка подумала, що пані Сильвія мусить бути дуже сміливою: вона давно не бачила жінки з таким коротким волоссям. Зачіска чудово підходила до вдачі вчительки, енергійної й сповненої завзяття. Лінці вона справді подобалася, тож їй тим більше було ніяково, що в неї досі немає підручника. На початку вересня вони ще закінчували старий підручник, тому проблем не виникало, але вже настав жовтень, і вони два тижні, як працювали з новим. Може, його просто поксерити, та й годі?

— *Open your books on page twelve*, — пролунало в класі, і Лінка підсунулася до Інес.

На щастя, подруга підручник мала. Гірше вийшло із вправами, бо їх треба було виконувати просто в робочому зошиті. А писати обом одночасно було неможливо. Отож після слів «*Now open your workbooks*», Лінка отримала зауваження.

— Скільки мені ще доведеться чекати, доки весь клас матиме підручники й робочі зошити? — поцікавилася вчителька. Цього разу вона справді розсердилася. Бо без підручника виявилася не лише Лінка. У класі принаймні п'ятеро осіб мали таку саму проблему.

— Ви в приватній школі. Ваші батьки сплачують за навчання. Припускаю, що й підручники вони собі можуть дозволити...

— Моя мама каже, що підручники англійської задорогі. Вони удвічі дорожчі за інші, — озвалася Лінка. — А ви не знаєте, чому?

— Гадки не маю, та якщо тебе це так цікавить, можеш запитати у видавництва. Може, там тобі пояснять. Та в будь-якому випадку я не миритимусь із такою ситуацією. Можеш собі зробити ксерокопію, але наступного разу мусиш мати і зошит, і книжку. Решти це теж стосується, — і вона суворо поглянула на клас.

Лінка помітила, що ця суворість удавана. Певне, учителька думає, що інакше учні вилізуть їй на голову. «І, звісно, вона права», — подумала дівчина.

А загалом це гарна ідея — розпитати у видавництві. Якби вдалося туди поїхати чи бодай подзвонити, вийшла б класна стаття. Можна б ще було перевірити, як із цим справи в інших країнах. Лінка відчула знайоме збудження. Вона знайшла тему. Зрозуміло, що для будь-якого журналіста гарна ідея — це головне.

Удома перевірила, де знаходиться видавництво, яке видало її підручник англійської. Замислилася, що краще: спершу туди зателефонувати, чи відразу поїхати. Обрала друге. Із досвіду Лінка знала, що найкраще все перевіряти особисто. Телефонем легко когось збути, зате це набагато складніше зробити з тим, хто вже стоїть перед тобою. Щоправда, фірма знаходилася на околиці Варшави, але нічого не вдієш. Та й цікаво, зрештою, як виглядає таке видавництво.

Вона вийшла з автобуса на кінцевій. Пейзаж тут був доволі химерний: незрозуміло, чи то вже село, чи ще місто. Поруч із виробничими приміщеннями тулилися старі, поруйновані хати. А посеред усього цього, оточений паркінгом, ущерть заповненим автомобілями всіх кольорів веселки, стояв гігантський офісний центр.

Лінка увійшла досередини. На інформаційній таблиці відшукала назву видавництва й ліфтом піднялася на восьмий поверх. Отже, це тут. Що ж, гаразд. Відразу біля входу побачила ресепшн, де сиділа вродлива струнка білявка у світлому піджаку.

— Доброго дня, — несміливо привіталася Лінка. — Я шукаю... Це ж видавництво, правда? Я б хотіла поговорити з ким-небудь із редакції.

— Ви домовилися про зустріч? Із ким саме?

— Ні... Я молодий журналіст. І пишу таку статтю... Про підручники, — пояснила вона вже сміливіше.

Дівчина здавалася симпатичною. Але в цю мить задзеленчав телефон і та, вочевидь, мусила залагодити якусь справу, бо мовчки вказала Лінці на червоний диванчик, аби та сіла й почекала.

Лінка із цікавістю роззиралася навколо. Крім дівчини на ресепшені тут нікого не було. Зате стояла вітрина з підручниками, які Лінка знічев'я почала розглядати. Час минав, і їй уже ставало нудно. За мить її проминуло кілька сміхотливих жінок, які виходили з офісу. Нарешті

дівчина поклала трубку, але про Лінку вочевидь забула, бо заходилася надсилати якісь есемески.

— Пробачте, — це найгірше в журналістському фахові, чи принаймні спробі побути журналісткою. Весь час доводиться когось про щось прохати й перепрошувати, що морочиш голову.

— Ах, це ви, я й забула. А з якої ви газети?

— Я веду журналістський блог.

— Ага. Ну, тоді я не впевнена, чи хтось матиме час із вами поговорити. Тут усі переважно зайняті. Хіба що впіймаєте когось під час ланчу. Здається, щойно кілька дівчат виходили до їдальні. Це на першому поверсі. Якщо поквапитеся...

Лінка подякувала, швидко сіла в ліфт і спустилася долу. На скляних дверях їдальні висіло меню: «Страва дня: пангасіус а ля лосось». Гм... це що, пангасіус, пофарбований у рожевий колір? «Вегетаріанська страва: пиріжки з родзинкою». З однією?

Вона відразу впізнала цю групку. Четверо молодих жінок сиділи й жваво перемовлялися. А Лінка зникла. Вона не знала, як їй подолати несміливість. Глянула на їхні тарілки. На них майже нічого не залишилося. Треба було поспішати.

— Перепрошую, — тихо сказала вона. Лінка знала, як виглядає: немов нещасна, залякана дитина в поцерованому светрику. А ці дівчата були такі вичепурені. Звісно, коли працюєш у видавництві, слід мати елегантний вигляд. Ну, але вони мали на це гроші. — Я... — голос загубився десь у горлі, Лінка ще раз перевела подих, — я — молода журналістка... Веду журналістський блог. І хотіла б поговорити з вами про підручники, — одна з жінок здавалася дуже суворою й коли глянула на Лінку, дівчина трохи злякалася. Втупилася в кулончик на її шиї й нервово проковтнула слину.

— Я мушу йти, у мене зустріч, — озвалася та. Її голос на диво пролунав приємно й дружньо. — Але, може, дівчата трохи з тобою поговорять? Як тебе звати?

— Халіна Барська, — пробурмотіла Лінка.

Залишилася тільки одна дівчина, решта теж ушилися, сказавши, що зараз у них якась телеконференція.

— То про що б ти хотіла запитати? — озвалася вона дуже привітно. У неї було довге темне волосся, та сама дівчина була худенька й маленька на зріст, чи не нижча за Лінку.

— Мені цікаво, чому підручники англійської такі дорогі. Учні часто не можуть собі їх купити, бо ці книжки дорожчі за інші. Чому?

Лінка витягла блокнот і ручку, їй здавалося, що так вона виглядатиме поважнішою.

Молода редактор засміялася.

— Уяви, що ти не перша, кого це цікавить.

А тоді Лінка отримала не коротке пояснення, а прослухала цілу лекцію. Про те, скільки платять авторам, скільки коштують фотографії, ілюстрації, авторські права на тексти й додаткові мультимедійні матеріали.

— То що, тебе це здивувало? — спитала дівчина договоривши.

— Певне, що так, — відказала Лінка. — Мені б ще це все тепер переварити.

Дівчина знову засміялася. А тоді сказала, що має вже йти й залишила Лінці електронну адресу, щоб Лінка надіслала їй статтю. Побажала успіхів, а прощаючись, додала:

— Я б на твоєму місці зачепила таку тему: чому люди витрачають купу грошей на свята або лахи й нові телевізори, але шкодують на підручники для дітей?

Лінка поверталася додому мов на крилах. Вона вже наперед знала, що напише. Коли чекала на зворотний автобус, зателефонував пан Антоній. Лінка перелякалася, чи не сталося щось. Відколи минулого року старенький потрапив до лікарні, дівчина постійно хвилювалася.

— Пане Антонію? Щось трапилось? — почала розмову, як завжди.

— Нічого не трапилось, нічого. А що ти так непокоїшся через старого Антонія? Таке порохно, як я, вже й земля не приймає.

— Не жартуйте так! — обурилася Лінка.

— Я дзвоню, бо ти шукала роботу. У нас тут є така кав'ярня, куди ми завжди ходимо зі Стасею, от і нині завітали на чайок, і там висіло оголошення, що вони шукають помічницю. Я побалакав із власницею, зрештою, я її знаю відмалку. Вона нещодавно відкрила цю кав'яреньку разом з подругою, але та отримала якусь закордонну стипендію й на півроку поїхала до Америки. Тому вона тепер когось шукає, бо й сама пише дисертацію й не може весь час просиджувати в кав'ярні. Це дуже приємне місце, а ти ж, здається, любиш каву...

— Пити люблю, а от готувати не дуже, — пожартувала Лінка.

— Для тебе це ідеальний варіант: тричі на тиждень, по обіді, платить вона десятку за годину. Здається, скрізь такі розцінки.

— А що доведеться робити? — невпевнено запитала Лійка. — Щось іще крім кави?

— Та наче нічого такого, у них там є якісь солодоші, тістечка, бутерброди, нескладні страви, але ж це не якийсь-там ресторан...

Шукаючи роботу, Лінка завжди знала одне. Боже, зроби так, щоб не довелося нічого готувати на кухні. Бо Лінка мала, так би мовити, дві ліві руки. Дівчина зітхнула. З іншого боку — може, усе не так страшно. Варити каву й подавати шарлотку. Звісно, вона впорається. А «Пендоліно» зачекає, але, якщо вона не купить квитків заздалегідь, точно не чекатиме.

— Дуже вам дякую. Я піду й побалакаю із власницею відразу після Дня Всіх Святих. Як зветься ця кав'ярня?

— Ой, яюсь так химерно... «Біла гарячка», здається. Так чи сяк, а знайдеш легко, це відразу за великою будкою з кебабами.

— Гарзд. Пошукаю. Мені відразу йти, чи яюсь домовитися про зустріч із цією власницею?

— Та просто піди, щойно зможеш.

Листопад

Зі щоденника Наталії.

Сорок вісім кілограмів. Я можу бути задоволена собою. Одяг зробився вільнішим, вигляд — кращим. Найдужче люблю дні, коли мені вдалося справді мало з'їсти. Іноді мрію про те, щоб мати дала мені спокій. Ходить за мною, наче квочка, і без кінця підсовує щось під ніс.

Вона думає, що це я через Марціна. Бо її саму покинули, тому їй здається, що саме це стало в мене причиною депресії чи відмови від їжі. Так, неначе смуток мусить супроводжуватися обмеженням калорій. Але не для мене.

Авжеж, що мені сумно через Марціна, не заперечуватиму принаймні собі. Та моя боротьба із зайвою вагою ніяк не пов'язана із цим сумом. Я не тому не їм, що мені сумно. Навпаки, я не їм, щоб мені було веселіше. Коли я не їм, то почувуюся краще. Тоді я легка й чиста всередині. І відчуваю задоволення. Саме це й дозволяє мені не сумувати через інші причини.

Коли матері немає, я роздягаюся й стаю перед великим дзеркалом у передпокої. Не знаю, навіщо я це роблю. Мені неприємно дивитися на власне тіло, я роблю це, аби побачити, що треба виправити це. Найдужче не люблю власні стегна. На жаль, я не вдалася в маму: у неї шкіра смаглявіша й завжди виглядає шовковистою й сяючою, наче намащена олійкою. Моя шкіра на стегнах нагадує насяклу водою губку. У мене целюліт, тож мушу ще чимало скинути. А я б хотіла, аби моє тіло було на дотик, наче мармур. Гладеньке, мов давньогрецькі статуї.

* * *

На кладовище Лінка вранці не поїхала. Прокинулася від болю в горлі, неймовірно сильного. Та й пора була надто рання. Мати й вітчим постановили поїхати на цвинтар о шостій ранку, бо тоді немає корків. Кошмарна ідея. Кай теж не хотів уставати, тож дівчина пообіцяла залишитися з ним. І з насолодою обернулася на інший бік.

Прокинулася від того, що в замку заскреготів ключ. Мама й Адам повернулися. Лінка зиркнула на годинника — не було ще й дев'ятої. Справді, без корків, дуже зручно. Але що ще робити цього дивного дня, коли всі відвідують кладовища?

— Як твоє горло? — відразу спитала мама, не встигнувши навіть скинути куртку й чоботи. — І де Кай?

— Кай, гадаю, спить. Жодного разу не бачила, аби він прокидався до дев'ятої, якщо, звісно, ніхто його не будив. А горло? — Лінка пошукала якихось ознак болю, але нічого не відчула.

— Покажи-но, — мати підійшла ближче і, як завжди в такій ситуації, наказала відкрити рота. — Нічого там немає. Усе чисто. Ти нас ошукала, щоб не їхати на цвинтар? — запитала ображено.

Лінка не ошукувала, та коли й так, то що? Чому небажання їхати на кладовище першого листопада в цій країні вважають негідним учинком?

— Ні, я не брехала, — відказала Лінка, але мама не повірила й весь час дивилася на неї з підозрою.

— Ну, якщо ти не схитрувала, а просто дивовижним чином видужала, то можеш і сама поїхати до батька на могилу.

Лінка стиснула уста. Хоч би втриматися й не висловити того, про що вона думала, бо їй так і кортіло нагруб'янити мамі. І не лише мамі, а й усім, хто перетворив цей день на казна-що. Її дратувало, що люди стільки енергії й уваги переводять на те, що всім, для кого воно призначалося, аніскілечки не потрібно. Авжеж, вона розуміла, що могили треба доглядати. Та колись почула коротку фразу, яка спричинилася до того, що на День Усіх Святих вона дивилася тепер по-іншому: «Якби ж то за життя їм стільки давали...» І вона часто про це думала. Про турботу, час і навіть гроші, витрачені на всі ці квіти й свічки. Навіть щонайбільший скупар не шкодував коштів, аби прибрати могили рідних. Усі накуповували якомога більше свічок, а квітів стільки, щоб і самої могили за ними не було видно.

Минулого року на кладовищі Лінка замислювалася, чи в цьому натовпі, виставці свічок та вінків, узагалі залишається місце для пам'яті про покійних. Тому вона не любила їздити на цвинтар. От і все. Про батька часто думала, точніше, про його відсутність, бо як думати про того, кого вона навіть не пригадувала? Їй було сумно, що вона його

не пам'ятала. Та, звісно, для мами це було щось геть інше, і Лінка намагалася її зрозуміти.

— Звісно, мамо, я поїду, — сказала вона. — Чом би й ні.

Позіхнула, подумала, що їй принаймні вдалося виспатися, а прогулянка на кладовище — зовсім не погана ідея. Бо що ще робити такого дня?

Побачила на Фейсбуці повідомлення від Каськи: «Подзвони, коли прокинешся».

— Агов, — і знову позіхнула. — Ну, що там у тебе?

— А що ти робиш? Бо я власне нічого. І мені трохи нудно. Я собі подумала, що ми давно не бачилися. І я скучила.

— На кладовище не поїдеш?

— Ні. Батьки подалися до Торуня, у них там рідні. Я попрохала, аби мені дозволили залишитися. Бо я вже там була минулого року. То що, зустрінемося?

— Я мушу поїхати до батька на кладовище. Мої були вранці, але мені горло боліло. А оскільки, як каже моя мама, я дивовижним чином видужала, то... доведеться поїхати на Бульку.

— А мені можна з тобою?

— На батькову могилу? — здивувалася Лінка. Каська була її зведеною сестрою, її батько (про що вони довідалися) був живий і здоровий, хоч і не підтримував з Каською стосунків.

— А чом би й ні? Бо це твій тато, а не мій? Дай спокій, це ж однаково родина. Хіба що ти їдеш з Адріаном, то я вам не заважатиму.

— Ні, я збиралася поїхати сама.

— Ну, то маєш компанію.

Домовилися зустрітися за годину, щоб Лінка ще встигла поснідати. Перед виходом мама тицьнула їй якісь гроші.

— На свічку, — пояснила. — А як зголоднієте, то купите собі по кебабові.

— Кебаби? На цвинтарі? Ти що, жартуєш?

— А ти не пам'ятаєш, що було минулого року? Цьогоріч іще краще.

Дівчата стояли перед могилою Лінчиного тата. Лінка запалила одну свічку, Каська другу.

— А загалом це дивно. Ми обидві зростали без татів, — порушила мовчанку Лінка. — Хіба що з названими. Гадаєш, це якось уплине на

наше життя?

— Гадки не маю. Але тепер це звичайна річ, що тати часто покидають родини. Або не цікавляться власними дітьми, — сердито відказала Каська.

— Батьки Наталії теж розлучилися. Її тато запав на якусь секретарку.

— Справді? Повний капець. Ці підстаркуваті чуваки із черевцями, які підшукують собі двадцятирічних. Мабуть, їм самим здається, що вони таким чином молодшають.

— Ти його звинувачуєш, правда? — запитала Лінка, маючи на увазі Касьчиного батька.

— Певне, що так. Спокусив аспірантку. Такий самий, як і всі вони.

— Але ж не всі... Міхал...

— Ще ні. Та якщо ми одружимося, років за двадцять він мене теж поставить перед фактом.

— Припини. Не кажи такого. Ходімо, — урвала розмову Лінка. — Я вже й зголодніла.

І за хвилину вп'ялася зубами в ковбаску, намащену гірчицею.

— М-м-м, непогано. Я так люблю попоїсти, — посміхнулася дівчина.

— Я теж. Крім того, це так демократично, — відповіла Кася.

— Демократично?

— Ну, звісно. Щоб розумітися, приміром, на мистецтві чи музиці, треба мати освіту, якимось це відчувати. А щоб насолоджуватися ковбаскою, не потрібно нічого. Я про це. Навіть неосвічений селяк знайде насолоду в ковбасці.

— Ну, але не кожен може собі на це дозволити. У цьому розумінні воно дуже недемократичне. Щоправда, мені, неосвіченій плебейці, таке не заважає, бо моя мати турбується, щоб я не померла від голоду, та коли читаю в Інтернеті, який на світі жахливий голод, то мені їжа трохи в горлі застрягає.

— А як там твій блог, між іншим?

— А ти читаєш?

— Звісно. Треба ж знати, що там моя сестра пише.

— І що скажеш?

— Щиро?

— Давай.

— Не хочу тебе образити, але ця твоя подружка пише класні тексти. Коли я прочитала про той віртуальний похорон хлопця, то реготалася до сліз. Дуже життєво!

— Так, це правда. І коментів купа. Я хотіла бути більш серйозною, написала про підручники — коментів нуль. Мабуть, мій текст нікого не вразив. Я навіть бабусю попрохала, аби вона щось написала, ну, розумієш, вона ж, зрештою, журналістка, про те, як раніше було з підручниками, коли всі користувалися вживаними, і в її підручнику бракувало половини сторінок, бо хтось собі повидирав для шпаргалок, але й цього ніхто не прокоментував.

— Та ну. Це не значить, що твій текст не сподобався. Ти мусиш писати про те, що вважаєш за потрібне. Зрозуміло, дівчата люблять читати про хлопців і моду, але це не свідчить про те, що не можна писати чогось розумнішого.

— Мабуть, напишу щось сатиричне. Наприклад, про кебаби.

— Певне ж. Пиши. Просто пиши про все, у тебе класно виходить.

Із блогу «Три дурненькі мавпочки».

День Усіх Святих — це, здавалося б, утрачений час для торгівлі. Адже торгові центри, продуктові крамниці, секунди й навіть кіоски — геть усе зачинене наглухо. Схоже, що тільки продавці свічок та вінків потиратимуть руки від задоволення. Проте ні.

Я саме повернулася з Вульки Венгльової. Це один з найбільших варшавських цвинтарів. Мабуть, саме тому неподалік головного входу, від автобусного кільця й до самих воріт, крім продавців квітів та свічок вишикувалися продавці пончиків, запіканок, ковбасок, кебабів та желейок «Харібо» й цукрової вати.

Адже пересічний варшав'янин витратить півдня, щоб відвідати кладовище. Міський транспорт стоїть у корках, іноді буває складно сісти до переповненого автобуса й доводиться чекати наступного. Власникам автомобілів теж немає із чого радіти. Дороги переповнені, а припаркуватися поблизу воріт можна хіба що дивом. Тому машини залишають десь далеко, а власники мусять пройти пішки кілометр або й два. Тоді настає час купувати квіти. Горщики важкі, торби зі свічками теж. Пошуки могили на величезній Вульці для багатьох обтяжених такою ношею потребують неабияких зусиль.

Тож не дивно, що більшість людей, прибравши могилу, поклавши на ній квіти й постоявши трохи, думає лише про одне: «Хочу їсти» або «Хочу пити». І цим скористалися дрібні торговці, які можуть навіть виправдовути себе й уважати, що вчиняють шляхетно й нічим не нагадують цвинтарних гієн. А що, як комусь від голоду стане погано? Адже не можна дозволити, щоб люди непритомніли! І яка різниця, що кладовище нагадує перший поверх торгового центру «Золоті Тerasи», от тільки в останньому випадку там є «KFC», «МакДональдз» і «Сабвей», а тут будка з кебабом і будка з ковбасками.

Минули безповоротно часи, коли діти, відвідавши могилу, розгортали традиційного в ці дні льодяника на паличці, а дорослі, якщо вже справді не могли витримати, непомітно відкушували шматочок булочки.

Цвинтар прощається зі мною вереском якогось хлопчиська: «Купи мені супер-желейки!» й картинкою, на якій його батькові здоровенний шматок баранини з кебаба саме цієї миті падає на штани.

Мідзару

Лінка з почуттям добре виконаного обов'язку саме збиралася лягати спати, аж тут побачила в чаті повідомлення від Оскара.

Класний текст, — написав Оскар. — Ти виробила непоганий стиль. Чесно?

Чесно. Цей текст навіть кращий, ніж той, що про підручники... Більш життєвий. Ти дуже спостережлива. І фотки класні. Для мене ці кебаби — просто жах. У нас нічого такого немає. Маленьке кладовище, троє продавців квітів і свічок. А обідають усі вдома, родиною.

Авжеж. Сам бачиш: міська культура... А що в тебе чувати?

Нічого. Змагаюся із сірою буденністю.

Як мама?

Мовчанка. Лінка побачила, що хлопець пише повідомлення. Але потім, мабуть, стер усе й знову замовк.

По-старому, — написав нарешті Оскар. І за мить: «Тобто життя на вулкані».

Лінка співчувала хлопцеві, та чим вона могла йому допомогти? Написати: «Не переймайся?» Дівчина добре знала, що його це не

втішить. Тому відразу додала:

Хочеш написати щось на блозі? Може, про те, як у вас виглядає День Усіх Святих? Ну, розумієш, задля контрасту.

Здається, він зрадив. Авжеж, це єдине, що вона могла для нього зробити, щоб підтримати. Дати йому якесь завдання. Лінка подумки посміхнулася. Вона була задоволена. І цим днем, і життям узагалі.

* * *

Наталія собою задоволена не була. Навпаки, була розлючена на себе, бо з'їла сирок. Наче всього сто калорій у ста грамах, але нащо вона це зробила? Не змогла втриматися. Їй так дошкуляв голод!

Зайшла до ванної, щоб зважитися — останнім часом це в неї перетворилося на манію. Найгірше, що вона була дуже пунктуальною. А ще досить випити дві склянки води, щоб важити на півкілограма більше. І знову не знати, не мати певності... Вона й досі важила сорок вісім кілограмів. Наталія розуміла, що це абсурд, і вона не поглядшає раптово, з'ївши двісті грамів сирку. На мить їй здалося, що вона божеволіє.

— Ні, я просто хочу тримати це під контролем, — сказала вона собі. — У цьому немає нічого поганого.

Зійшла з ваги й упіймала своє відображення в дзеркалі. То було вузьке дзеркало, яке хтось почепив на кахляній стіні напроти туалету. Химерна ідея: той, хто сидить на унітазі, може зазирати собі глибоко в очі. Можливо, архітектор прагнув оптично збільшити доволі вузьке в цьому місці приміщення, але Наталія, хоч і звикла до дзеркала на цій стіні, усе-таки вважала, що то виглядало абсурдно.

Тепер у дзеркалі побачила свій живіт. Наблизилася й сильно стиснула шкіру, яка нагадувала їй губку. Або якусь дивну масу, схожу на пластилін. Її тіло, навіть схудле, видавалося їй потворним. М'ясо, кістки. І жир, купа жиру. Здається, він жовтого кольору. Яка гидота.

Раптом двері ванної відчинилися. Наталія аж підстрибнула.

— Мамо! — верескнула вона.

— Що? — обурилася мати. — Я не знала, що ти тут. Думала, що ти в кімнаті сидиш.

— Не можна заходити не постукавши! Тебе що, ніхто цього не вчив?! — Наталія репетувала дедалі голосніше.

Але мати не слухала цього крику. І вона не вибачилася й не вийшла. А стояла, втупившись у доньку.

— Наталко, — сказала мати. — Ти страшенно схудла. Що з тобою відбувається? — підійшла, торкнулася живота. — У тебе ребра стирчать.

— От і добре! Саме для того я й сиділа на дієті, щоб схуднути, не розумієш?

— Так не можна! Ти взагалі що-небудь їси?

Наталія інтуїтивно відчувала, що повинна припинити репетувати й заспокоїти маму. Якщо цього не зробить, мати може розсердитися, прив'язати її до столу й годувати, наче різдвяну гуску.

— Певне, що їм. От тільки уникаю солодкого чи жирного. Пам'ятаєш, скільки я могла зжертви шоколаду? Так-от, я його взагалі перестала їсти. І більше рухаюся.

— Справді?

— Так, я бігаю після уроків.

Це була неправда, але ж мати не могла цього знати.

Наталія усміхнулася.

— Ну ж бо, мамо, не перебільшуй, не така вже я й худа.

— Зважся.

Наталія стала на вагу. А що було робити?

— Сорок вісім кілограмів! Ти наче якась жертва голоду в Судані! Скільки ти важила раніше?

— П'ятдесят.

Це теж була неправда, але ж мама Наталії не зважувала. Проте такою легковірною вона теж не була.

— Брехня, — відказала мати. — Ти ніколи не важила п'ятдесят кілограмів. А важила п'ятдесят шість, пам'ятаєш, як ми колись зважилися в аптеці? Це однаково було замало, бо ти висока. У тебе понад метр сімдесят зросту! Ти занадто худа!

Наталія не витримала. Вона завжди була такою врівноваженою, але нині щось у ній зламалося.

— Я худа, бо хочу бути худюю. Бо хочу бути гарною! Ти мені просто заздриш. Може, якби ти більше про себе дбала...

І замовкла. Та попри це зрозуміла, що зайшла задалеко. Не треба було й договорювати. Усе й так зрозуміло без слів.

Мати закінчила за неї.

— Що ти хотіла сказати? Що якби я більше дбала про себе, то батько не покинув би мене заради молодшої? Ти справді гадаєш, що якби я схудла на двадцять кілограмів, то він би продовжував мене кохати? Нічого ти не знаєш про життя, нічогісінько! Дурниці якісь. А якщо ти сподіваєшся таким чином повернути хлопця, то помиляєшся! Коханя не має із цим нічого спільного.

Тепер прикро зробилося Наталії. «Якщо сподіваєшся повернути хлопця». Так, наче вона його втратила. Це вона хотіла його покинути, вона! Те, що він розстався з нею першим — це просто випадковість. Адже це вона збиралася його покинути, бо він їй взагалі не підходив! Повернути, теж мені! Він їй узагалі більше не потрібен, що це матері на думку спало!

Наталія так розлютилася й зациклилася на собі, що навіть не помітила, що мати пішла до себе плакати. І що дорогою глянула на себе в дзеркало. Вона завжди здавалася собі стрункою. А тепер, після доньчиних слів, почала над цим замислюватися. Зрештою, йшлося ж не про ту невелику зайву вагу. «Якби ти дбала про себе...» А хіба вона не дбала? Замало? Але вони користувалася непоганими кремами. Раз на місяць ходила до перукарки й косметолога. Не фарбувала занадто яскраво, але він (мати давно перестала вживати слово «чоловік») завжди повторював, що любить, коли обличчя виглядає природним. Та жінка, інша, справді, мабуть, більш доглянута. Краще виглядає, користується червоною помадою, фарбує нігті червоним лаком. Мати бачила її одного разу, здалеку. Так, Наталія завжди казала: «Носи, мамо, коротші спідниці, ти в цих виглядаєш, наче якась тітонька». Як тітонька? А може, як бабуся?

Мати Наталії, як і її донька, поринула у власний світ і власні проблеми. Вона недовго думала про доньку та її вагу. Може, через те, що чим довше думала, тим більше їй здавалося, що, можливо, перебільшує, і Наталія зовсім не така худа, і якщо донька здорово харчується й більше займається спортом, то це для неї краще. Що, може, вона, її мати, справді підсвідомо заздрить їй через таку стрункість? А може, тому, що вона так перейнялася власними проблемами, що на доньчині їй просто забракло часу?

* * *

Лінка запізнилася до школи. Проспала, а ніхто її не розбудив. Домчала до класу й уже хотіла тихенько сісти на своє місце, аж тут побачила, що замість учительки польської біля столу стоїть якась рудоволоса жінка.

— Пробачте, — промимрила дівчина й сіла так тихо, як тільки могла. — Що це? У чому справа? — пошепки спитала Зузу.

— Лекція на тему анорексії. Щойно почалася.

Рудоволоса змінила слайд презентації. На екрані з'явилися фотографії схудлих жінок. Тоді нові й нові. Виглядало все це жахливо. Ці постаті скидалися не на людей, а на якихось хворих птахів... Нагадували жертви концтабору. Скелети або втілення смерті. Постаті з *dance macabre*^[3].

— Це фото моделі Ізабель Каро. Вона померла від анорексії в 2010 році. Їй виповнилося тоді двадцять вісім і вона важила тридцять один кілограм. Захворіла на анорексію в тринадцять років. У 2007 Каро взяла участь у кампанії проти анорексії. Тоді й опублікували це фото. Воно шокує... Особливо, якщо не забувати, що в боротьбі з хворобою Ізабель утратила кілька зубів, їй довелося обрізати волосся, бо половина випала...

— А все через те, що від моделей вимагають, аби вони були худими! — голосно прокоментувала Лінка.

— Так, проте не значить, що під загрозою опиняються лише моделі.

— Ну, але, мабуть, просто треба хотіти худнути й сидіти на дієтах...

— Так часто все починається. Але люди починають голодувати з різних причин, бажають контролювати власне життя. Невже ви думаєте, що вона його контролювала? Або, — тут з'явилося нове фото, — ось ця дівчина?

На фотографії була напівоголена дівчина, яка повисла над унітазом. Тіло вкривали численні синці.

— Вона мертва, — пояснила рудоволоса. — Так її й знайшли. Ця дівчина хворіла на булімію. Намагалася виблювати все, що з'їла. А з'їла стільки, що в неї розірвався шлунок.

Лінці зробилося недобре.

— О Боже, — вихопилося в неї.

— Шлунок витримує біля чотирьох літрів їжі. Вона поглинула понад п'ять.

Наступний слайд демонстрував уміст шлунку дівчини. П'ять літрових контейнерів.

Котрась із дівчат не витримала й вийшла.

— Коли хтось сідає на дієту, то ніколи не уявляє собі, що може захворіти. Чимало дівчат помирає від анорексії й булімії, а всім довкола здається, що вони самі завинили, позаяк або занадто мало їли, або навпаки, переїдали й блювали, щоб мати можливість безкарно запихатися. Тим часом це такі самі дівчата, як ви. Теж ходили до школи, про щось мріяли. Хвороба змінила все. Навіть ті, хто подолав це, ніколи не повернуться до звичайного життя. Ця хвороба руйнує внутрішні органи, знижує імунітет, — перелічувала лекторка.

— Краще я вже буду товстою, — прошепотіла Зуза на вухо Лінці.

— Припини, ніяка ти не товста, — відповіла Лінка. — Блін, я собі навіть не уявляла, що це такий кошмар. Зараз мене знудить.

Лінка прямувала Французькою. Здалеку побачила кебабну, вона добре знала це місце, бо іноді приходила сюди, закінчивши роботу в пана Антонія, аби щось переїсти, хіба що пані Стася її чимсь годувала. Тоді Лінка сідала над повною тарілкою, і їй здавалося, що вона отримує гроші за обід, а не за сумлінну працю.

Дівчина вирішила, що коли розмова вийде вдалою, піде в нагороду на кебаб. А якщо ні? — завагалася вона. Тоді... теж піде. Щоб підняти настрій. Сама із себе посміялася й раптом побачила кафе. Як воно звалось? «Біла гарячка»? На вивісці видніли металеві білі мишки, які бігли до дверей кафе. Ха-ха! «Біла гарячка»! Не «Біла гарячка», а «Білі мишки»! Який же пан Антоній кумедний! Добре, що пані Стася цього не чула, бо ще б подумала, що то в нього ознаки старечого маразму чи щось таке.

Лінка легенько штовхнула двері.

І аж охнула від подиву, опинившись усередині. Тут було дивовижно! Усі меблі були різними, і всі виглядали так, наче їх знайдено на блошиному базарчику. Стільці обтягнені тканиною різних кольорів і відтінків. Деякі здавалися новими, мабуть, їх старанно відреставрували. Столики з натурального дерева мали різну форму й не всі були новими, зате на них лежали ажурні серветки. З карнизу

звисали тюлеві фіранки, а на стінах... На стінах були фото в прегарних рамках. Чорно-білі портрети: молода мати чистить картоплю, а дитина бавиться каструлею. Маленька дівчинка грає в класи. Хлопець Лінчиного віку на скейтборді. Літній чоловік годував качок. Лінка обожнювала такі фото, тому зупинилася біля кожного й на мить навіть забула, навіщо сюди прийшла. І лише жіночий голос повернув її до дійсності.

— Доброго дня, щось замовляєте?

— Я прийшла спитати про роботу... — відповіла Лінка. — Здається, ви шукали помічницю. Як же у вас гарно... — не втрималася вона й негайно зніжковіла, бо ця молода жінка ще подумає, наче Лінка їй лестить.

— Дякую... — усміхнулася та. — У вас... у тебе... перепрошую, можемо бути на «ти»? Бо якимось воно дивно...

— Звісно, — відказала Лінка. — Мене звать Лінка, Халіна, — представилася вона. — Халіна Барська.

— Рута. Рута Немчик.

— А Рута — це від якого імені? — Лінці дівчина відразу сподобалася. Ім'я теж.

— Просто Рута. Тільки не називай мене Руткою чи Руточкою. А якщо йдеться про роботу, то який у тебе досвід? Ти працювала коли-небудь у кафе?

— Я в житті різне робила. Роздавала флаєри, працювала в друкарні й навіть була гостесою...

— Ого, то в тебе справді неабиякий досвід! — засміялася Рута.

— А останнім часом понад рік доглядала одного дідуся. Пана Антонія. Мабуть, ви його знаєте. Це він прислав мене сюди.

— Ах! Ну, звісно! — Рута сплеснула руками. — Послухай: мені потрібна помічниця. Я не можу бути тут постійно. Моя товаришка повертається за півроку або за рік. Я б не хотіла брати когось на постійне місце або підписувати трудову угоду. Тому справу треба вирішити... ну, тихо. Я б хотіла, щоб ти приходила кілька разів на тиждень, а я тим часом залагоджуватиму свої справи, а якщо хтось запитає, то ти просто моя знайома. Мусимо оминати податки, бо це нас знищить.

— А так можна?

— Повір мені, купа людей саме так і робить. А що, коли твоя мама наймає когось, щоб прибрати в хаті, то підписує із цією жінкою угоду чи просто дає гроші?

— Моя мама нікого не наймає, — буркнула Лінка.

Узагалі їй це трохи не подобалося, та, може, вона перебільшує? Адже коли люди дають уроки, то, мабуть, теж не сплачують податків? Зрештою, вона не надто розумілася на цих тонкощах.

— А з паном Антонієм ти угоду підписувала? — поцікавилася Рута.

— Та ні.

— Отож. Бо це щось на зразок сусідської допомоги... Ну, гаразд. Каву готувати вмієш...

— Удома я п'ю розчинну... Зате з кардамоном, — похвалилася Лінка. — Мій хлопець мене навчив.

— Гм, я з кардамоном не пила.

— Мусите... мусиш спробувати.

— У нас є експрес, я тебе навчу. Це дуже легко. А найкраще — залишишся нині на годинку, то сама побачиш, як обслуговують відвідувачів. У нас ще є тістечка, бутерброди, прохолодні напої. Я планую запровадити нескладні страви. Бо стає дедалі холодніше, і люди цікавляться, чи можна в нас з'їсти щось гаряче. Тому я подумала про супи. І, може, налисники. Ти готувати вмієш?

— Не дуже, — видушила Лінка. — Мені бракує... досвіду.

Якби не те, що їй у кафе дуже подобалося, то після цих слів Лінка вже давно втекла б подалі. Але... поки що воліла не зізнаватися, що не надто бачить себе в ролі шеф-кухаря.

— Ну, поки що це тільки плани. А там побачимо.

І тоді до кафе увійшли двоє молодих людей. Дівчата урвали розмову. Лінка сіла біля першого-ліпшого столика й спостерігала, що робить Рута.

Кава, тістечко, чай, бутерброд... Не так уже й складно. Коли пара вийшла, Рута показала, як користуватися експрес-кавоваркою, а Лінка намагалася якось це все запам'ятати. Розкручуєш, викидаєш стару каву, насипаєш свіжої, приминаєш, закручуєш, тоді молоко, і стежиш за спінювачем, його треба чистити, бо він весь час забивається... Ех, якось воно буде, всього можна навчитися. Зрештою, дівчата сіли й накидали попередній графік.

А потім щаслива Лінка, яка вже подумки полічила, скільки на цьому заробить, звісно ж, пішла по кебаб. Щоб відсвяткувати. Вона обожнювала лаваш з бараниною, хоча й уважала, що він занадто дорогий. Її рецептори просто шаленіли від смаку м'яса. Десь читала, що це п'ятий смак. Крім солоного, кислого, солодкого та гіркого є ще один, який відкрили китайці, назвавши його... ні, назви Лінка не пам'ятала. Ех, китайці розуміються, що справді смакує. Але й турки незгірші. Цікаво, де знаходяться рецептори, що відчують саме цей смак? Бо гіркоти — ззаду, кислого, здається, спереду — так Лінка намагалася пригадати собі вивчене в школі. Я б не здивувалася, якби вони були скрізь, навіть у носі! — подумала раптом і пирхнула від сміху, а тоді помітила світлий візерунок соусу на улюбленій джинсовій куртці. — От чортівня! Невже я завжди мушу їсти, як поросся?» Та, на щастя, існує така корисна річ, як пралька. І добре, що не треба поспішати на якесь побачення. Зате завтра вона піде на роботу! Знову! Як це приємно!

Лінці кортіло танцювати. Вона й не підозрювала, що їй бракуватиме чогось, окрім школи, Адріана, фотографування, друзів, блогу... Подумала, що давно не була такою щасливою. Усе складалося просто чудово.

* * *

Марцін ішов, стусаючи ногою камінці. Коли перший опинився в куцах, хлопець знайшов наступного й знову підкинув носакочом черевика. Це допомагало не думати про Наталію. Вранці вона йому написала. Уривки повідомлення закарбувалися Марцінові в пам'яті. Стусання камінців не допомагало й не втишувало думок. Хлопцеві навіть здавалося, що з кожним камінцем її слова свердлять йому мозок.

«Я думала, що ми могли б зустрітися. Мені Тебе бракує. Я дуже сумую. Мені так важко. Я б хотіла з Тобою поговорити».

Марцін не міг опанувати емоцій. Йому здавалося, що мозок от-от вибухне. Хотів відписати: «Мені теж бракує Тебе, я теж сумую. Мені теж так страшенно, неймовірно важко. Я не можу без Тебе».

Але розум підказував йому: «Зупинись! Адже ти покинув її не тому, що не кохав. Покинув, щоб зберегти бодай дешицю гордості й поваги до себе». Він же розумів, що вона про нього думає. У її очах він завжди буде недолугим. І це лише поглиблюватиметься, тож краще

відрізати шляхи до відступу негайно, доки він ще не втратив гідності. Ех!

Марцін ударив ногою в бордюр так сильно, що ледь не зламав великого пальця. Припини думати про неї! Ти не можеш їй відписати, тільки не це!

— Вона не для тебе, і це доконаний факт, йолопе, — проказав він так голосно, що якась стара, що сиділа на лавці й балакала з іншою, схожою на себе, озирнулася й зневажливо глянула на хлопця. Купа старих бабів у цьому парку! Подумки показав їм язика. Але тільки подумки, адже він був добре вихованим. Принаймні таким себе вважав.

Запхнув телефон глибоко до кишені, щоб той його не спокушав. Ішов до товариша. То й добре: принаймні кілька годин матиме спокій і не думатиме про Наталію. Войтек дещо йому запропонував. Щось там натякав на якусь роботу, а Марцін якраз потребував грошей. Як воно буде з Наталією, так і буде, а поки що найважливіше — довести собі, що ти чогось таки вартий.

Усі зароблені за канікули гроші хлопець віддав матері. Собі залишив якусь там заначку. Батьки зробили ремонт у ванній, пофарбували кімнати. І Марцін цим пишався. Хоча, що йому було з того, крім задоволення? Наталія однаково вважала, що він пошкодував їй грошей на воду. Якби мав бабки, то ніколи б їй не відмовив, а вона б його не звинувачувала.

Звернув у під'їзд на Сенаторській. Це має бути десь тут.

Войтека він добре не знав і той йому ніколи особливо не подобався. Але не слід уникати людей. Цікаво, чого йому треба? Подзвонив, а що ніхто не відчинив, Марцін увійшов сам. Схоже, тут тривала якась вечірка, бо у квартирі було гамірно й скрізь накурено. У кімнаті, звідки долинав галас, Марцін побачив Войтека, а крім нього ще двох хлопців і якусь дівчину. Помітивши його, Войтек широко посміхнувся.

— Ну, нарешті! Це Роберт, Муньо і Майка. А це мій однокласник, Марцін. Пивка? — звернувся до Марціна.

Марцін уже хотів було відповісти, що не п'є, але йому зробилося ніяково, і він узяв пляшку. Роззирнувся кімнатою. Йому тут подобалося. Скрізь були плакати музичних гуртів, на стіні висіла електрогітара, а на підвіконні лежав трамвайний розклад «вісімнадцятки».

— З дня народження, — пояснив Войтек. — А тобі коли вісімнадцять стукне?

— У грудні, — відповів Марцін.

— У грудні пополудні, — засміялася Майка.

— Майже вгадала. Якраз на святвечір.

— Фак! То ти Ісус!

— Певне, мене б так назвали, якби я народився в Іспанії... Але мене навіть Адамом не назвали. Ти граєш? — спитав Войтека, кивнувши на гітару.

Марцін жодного разу такої навіть у руках не тримав. Цікаво, як воно — грати? Таланту він явно не мав, хоча класно було б спробувати. Із кожним ковтком пива він дедалі більше розслаблявся. І йому стало добре й легко. Про Наталію Марцін забув.

— Я тут у п'ятницю паті хочу замутити. Приходь зі своєю дівчиною, — сказав Войтек, наче прочитавши його думки.

— Може й прийду, — відповів Марцін.

Войтек витягнув з коробочки цигарковий папір і тютюн. Скрутив цигарку.

— Закуриш? — спитав Марціна.

— Ні. Я не курю, — відказав той.

— І такого не куриш?

— А що це? — поцікавився Марцін і відчув себе повним ідіотом, бо дівчина засміялася.

— Найкраща марихуана в місті. Чистенька, смачненька.

— Ні... — Марцін завагався.

— Та чого ти, старий? Це лише в нас її вважають наркотиком, а в купі країн курять на вулиці.

Марцін простягнув руку по джойнта.

Та й реготали ж вони з нього. Особливо ця дівчина. Аж за животи хапалися від сміху, бо Марцін зотягнувся, а тоді розкашлявся так, що замалим не виплюнув легені. Намагався вхопити повітря, а в грудях щось аж свистіло й грало, мов у старого сухотника.

— Я ж казав, що не курю, — Марцін силкувався здаватися впевненим, але, звісно, йому було страшенно ніяково. Може, саме через це, коли вже дихання заспокоїлося, він зотягнувся травкою більше разів, ніж збирався.

А потім йому стало добре. Якось так легко. Розмова пішла невимушено. Раніше він у цій компанії почувався незручно, мовби брів проти течії. А тепер здавалося, що всі пливуть в одному напрямку, ніби на надувних матрацах. Марцін раптом відчув, що він задоволений життям. Більше не треба було старатися, щось комусь доводити, усе виходило якось само.

Зняв зі стіни гітару. Спитав, чи можна, але то було риторичне запитання. Певне, що можна, адже він Войтеків друг. Нащо питати? Світ відкритий для всіх, особливо для друзів.

— Показати? — запропонував Войтек. — Я погано граю. Тобто, майже взагалі не вмію. То мені батьки подарували на вісімнадцять років. Я хочу брати уроки, але поки бабок нема. Ну, але я над цим працюю.

Марцін нашорошив вуха. Вони ж мали поговорити про роботу.

— Не сьогодні, — відповів Войтек, мовби читаючи його думки. — Це ще не певняк... А крім того... — він ледь помітно кивнув у бік Майки, яка увімкнула собі якусь музику в навушниках і простяглася впоперек ліжка, немов тут більше нікого не було. — Це питання довіри, — додав і бренькнув щось на гітарі.

— Класна, — сказав Марцін із заздрістю.

— У мене ще є стара акустична, — відказав Войтек. — Он там, пилюкою припадає на полиці. Але взагалі я завжди хотів мати електрогітару. А цю можу тобі позичити. Спробуєш, як воно тобі, — Войтек зняв з полиці гітару, витер блузою й простягнув Марцінові. — А колись, може, купиш собі власну.

— А тобі вона зараз справді не потрібна?

— Певне, що ні. Нова цяцька стару виживає. Король помер — нехай живе король, — і широко посміхнувся.

— А продати не хочеш?

— Ні. Мені її подарували.

— Хто? — зацікавився Марцін цілком природно. Але дарма. Бо Войтекове обличчя спотворила дивна гримаса.

— Татусь.

Марцін навіть не уявляв, що в таке лагідне слово можна вкласти стільки ненависті. Здавалося, що звуки від неї аж не витримували — тріщали по швах. Вирішив, що не допитуватиметься. Може, колись Войтек сам йому розповість про батька.

Марцін придивився до гітари й торкнувся струн. Посміхнувся до себе й навіть засміявся із власної недолугості. Він геть не знав, що із цим робити. Музичної освіти Марцін не отримав жодної, а єдиним інструментом, який досі тримав у руках, була пластмасова іграшкова сопілка.

— Не дивно, що більшість людей не грає на жодних інструментах і не знає нот, якщо в школі їм наказують грати на сопілці, — сказав він Войтекові. І, як виявилось, Майці, яка придивлялася до них, напівлежачи на канапі.

— Чекай, тут десь навіть валяється моя стара сопілка, — захихотів Войтек. — Ото лажа була, правда?

Витягнув шухляду письмового столу й витягнув звичайну сопілку кольору слонової кості.

— О в мене така сама була! — зрадив Марцін.

— І в мене! — усміхнулася Майка.

За мить Войтек уже грав «Прибули до Вифлеєму», а Марцін розмірено вдаряв по струнах розстроєної гітари. Майка вдавала, наче виє, мов пес.

Раптом у двері постукали.

— Чорт! Матінка! — вигукнув Войтек помахом руки наказав замовкнути всім. — Травку схойте!

Войтекова мати відчинила двері, не чекаючи дозволу. Відразу понюхала повітря.

— Войтеку! — аж зойкнула вона. — Ти що, куриш?

— Ні, це не я. Це... мій товариш, — і Войтек кивнув на Марціна.

Марцін аж очі витріщив від здивування, та що було робити. І лише кивнув ледь помітно головою.

— Я тільки одну закурив, — промимрив він і раптом відчув, що от-от розреготеться. Довелося вийти з кімнати.

— Цей твій товариш якийсь ненормальний, — почув навздогін. — Кого ти додому приводиш?

* * *

Наталія сиділа у ванній, щоб зігрітися. Вона весь час мерзла. Що ж, невдовзі почнеться зима. Дівчина відчувала її всім тілом. Зазвичай увечері набирала у ванну гарячої води й сиділа там годину або й дві, доливаючи окропу, коли вода холонула. Наталія не розуміла, чому так

мерзне. Мамі сказала, що, здається, застудилася, хоч не мала ані нежитю, ані горло не боліло. Вони вже помирилися. Наталія вирішила подбати про те, аби мама бачила, як вона їсть. Тоді так не хвилюватиметься. Найсмішніше, що за її прикладом мама теж почала стежити за своїм харчуванням. Доведеться почати бігати, бо якщо з'ясується, що вона все вигадала, то не слід чекати нічого хорошого...

На якомусь із форумів, присвячених дієтам, Наталія прочитала, що коли хтось дуже сильно схудне, то може весь час мерзнути. Але ж її це не стосувалося, вона не схудла занадто. Крім того, вона досі була товстою — цей жир мав би її гріти. Торкнула пальцем живота. Гидота. Чому людина мусить складатися з м'яса й жиру? Невже не можна бути збудованим з якогось іншого матеріалу? Жир, м'ясо й волосся. Воно вкривало її скрізь. Учора голила ноги, а нині вони вже вкрилися чорною щетиною. Депіляції бікіні теж вистачало ненадовго. У деяких місцях з'являлося почервоніння й шкіра свербіла. За кілька днів це зникне, але тоді знову доведеться користуватися кремом для депіляції... І так без кінця.

Їй хотілося б мати тіло, як у ляльки. Міцне, струнке тіло, позбавлене волосся. Тіло, яке не гладшає, не обростає жиром, не пітніє, не страждає від місячних. Тіло, яке не відрізняється так жахливо від того, що зветься душею. Бо Наталія відчувала, що до її душі, ніжної й ефемерної, це тіло, волохата гора м'яса, просто не пасує.

* * *

Лінка потягнулася наче кіт. Вона лежала зовсім гола на Адріановому ліжку й дивилася у вікно. Його батько знову був на чергуванні. Як добре, що існують ці лікарські чергування! Повернулася на бік. Адріан зник у ванній, а вона чекала на нього. Хіба буває щось приємніше для жінки, ніж таке очікування? Вони щойно кохалися. Тепер дівчина почувалася спокійною й розслабленою. Краєм ока добачила власне відображення в дзеркалі, яке висіло в передпокої. Тіло. Лінка завжди думала, що найважливіше — це душа. Бо саме цим людина відрізняється від тварин — умінням абстрагуватися від тілесності. Бо навіть кохання — це, передусім, те, що відбувається всередині нас. Та віднедавна вона змінила свій погляд. Те, що тепер вони з Адріаном могли бути разом саме так, змінило не лише їхні

стосунки, а й передусім її саму. Тепер вона дивилася на себе по-іншому.

Худорляві руки, закинуті над головою, невеликі груди... Колись вона була ними невдоволена, груди видавалися їй замалими та ще й, на додачу, несиметричними. Тепер Лінка вважала, що вони цілком нормальні. Принаймні Адріан їх любив. Провела долонею по животі й стегнах. Шкіра була рожевою та гладенькою. Від кохання тіло оживало, ставало ще прекраснішим. Раніше Лінка приховувала тіло. Тепер вона позбулася почуття сорому.

Потягнулася як кішка й усміхнулася до власних думок. Почула, як відчинилися двері ванної. Чекала. Цікаво, що скаже Адріан, побачивши, як вона безсоромно простяглася на ліжку.

Адріан увійшов до кімнати, заслонивши тілом світло, і на мить зробилося темно, неначе хтось щільно затягнув штори. І лише Лінку освітлювала маленька нічна лампа, яку вони увімкнули раніше. Адріанові аж подих перехопило. Він дивився на неї як художник.

Усі барви в цій картині бездоганно доповнювали одна одну: золотавий колір стегон і живота, темніша западина пупка, засмага плечей і каштановий відтінок волосся, яке при світлі лампи здавалося рудуватим, немов там заплуталася сама осінь, немов усі заходи сонця оселилися там назавжди.

— Я хочу тебе такою намалювати, — прошепотів Адріан.

У відповідь вона усміхнулася, і хлопець зрозумів, що саме цієї усмішки йому й бракувало. Що якби малювати акт, він намалював би Лінку усміхненою. Щасливу, радісну. І вже за мить жадібно пригортав її, ніби прагнучи захопити всю її красу, юність, її кохання. Усю її.

* * *

Марцін збирався на вечірку. Йому й хотілося туди піти, і разом з тим щось муляло. Останнього разу він почувався у Войтека мов риба у воді, та вочевидь цим завдячував джойнтам. А тепер йому було ніяково, що він узяв у нього цю гітару, адже вони досі практично не спілкувалися. Тепер почувався Войтековим боржником. Ех, невже завжди так буде? Він так і здаватиметься собі нікчемнішим, гіршим. Те саме було і з Наталією.

Подумав, чи вони знову куритимуть. Після кількох затяжок йому справді було краще. Ліпше вже це, ніж алкоголь, після якого Марцінові

завжди робилося недобре. Зрештою, він спробував його лише кілька разів. Може, через те, що в нього вдома алкоголю майже не вживали, а батьки щодо цього — як, зрештою, багато щодо чого — були дуже суворими.

Натиснув на кнопку домофону, піднявся сходами. Упізнав оголошення про збір одягу для малозабезпечених: у його будинку висіло таке саме.

Відчинила Майка й помітно зраділа, побачивши хлопця.

— Привітик, — сказала вона. — Залазь.

Його невпевненість, куритимуть вони чи ні, розвіялася миттю, щойно Марцін уловив характерний запах. Спершу зрадів, та потім подумав, що Войтек не пригощатиме його травкою вічно. Наступного разу він теж має щось принести. Щоб товариш не подумав, наче той ласий на халяву. Якщо Войтек його пригостить... Ні, коли пригостить... Адже вони друзі.

* * *

Наталія прокинулася й визирнула у вікно. Побачене на вулиці не налаштувало її оптимістично. Чорні, голі гілки дерева, які досягали майже до її кімнати. У світлі ліхтаря вирувало щось, схоже на сніг із дощем. Листопадова каша.

«А може, це лише сон», — подумала Наталія й перевернулася на другий бік, заховавши обличчя в подушці й намагаючись знову заснути. Якби ж то їй наснилося щось приємне. Проте останнім часом їй постійно снилася школа. Можна було здуріти: після таких сновидінь вона почувалася втомленою, але доводилося швидко вставати й знову йти до ненависного класу, де вона щойно була уві сні...

Іноді вона мріяла про повернення до колишньої школи. Там не доводилося особливо напружуватися, щоб бути кращою. А тут усе виглядало по-іншому.

— Припини думати про школу! — дорікнула вона сама собі. — Поспи ще, відпочинь. Завтра важкий день...

На неї чекали дві контрольні: з хімії та фізики. Звісно, одну контрольну перенесли й навіть не записали в журналі, щоб не знялася буча, мовляв, дві контрольні протягом одного дня... І бучі немає, і про контрольну домовлено, тож не буде жодних доказів того, що її провели невчасно, бо хімічка просто забула це зробити. Про все домовлено, до

того ж, на думку вчительки, якщо вони вже підготувалися до контрольної заздалегідь, то тепер можна нічого не повторювати. Дуже сумнівно. Звісно, що це не так. Отож, усе зводилося до одного: зубрити протягом вихідних, а тоді ще й у понеділок.

Наталія визубрила й усе знала, бо і хімія, і фізика були предметами, які їй знадобляться. Якщо вже вона хоче вступати до медичного... А Наталія хотіла. І якби на мить перестала, то напевне примусила б себе хотіти знову. Такою вже вона була. Усе планувала заздалегідь і дотримувалася плану. Якщо планувала вчитися — вчилася. Планувала схуднути — і худнула. А про те, чого не могла запланувати, намагалася думати якомога менше. От тепер запланувала ще поспати й намагалася примусити свій організм заснути. На жаль, у її доволі приємне вилежування в сатиновій постелі брутально вдерся будильник.

«Неймовірно, це просто неможливо, це якась помилка, телефон поламався», — такими були перші думки Наталії. Адже не можна вставати посеред ночі, коли ще зовсім темно. Дійсно важко собі уявити, щоб нормальна людина вночі вмивалася, одягалася й снідала. Та, на жаль, не допомогла навіть зміна часу на зимовий. О шостій надворі було зовсім темно.

Наталія не любила зиму. Сніг, навіть білий і пухнастий, тобто такий, який однаково рідко траплявся в нашому кліматі, не надто її радував. Вона не любила тепло вдягатися й постійно мерзла в тоненьких колготках, міні-спідничці й надто легеньких, як на таку погоду, чобітках. Раніше батько возив її до школи, але тепер цього не робив. Відколи він пішов від матері, донька взагалі втратила з ним контакт. Восстанне бачила його два тижні тому, коли батько забрав її зі школи, тицьнув кількасот злотих на підручники й приладдя (Наталії не хотілося навіть пояснювати, що взагалі вже листопад, і всі підручники давно куплено, бо ж гроші зайвими не бувають), підвіз під дім і поїхав. Тоді Наталія усвідомила, що саме так батько й існував у її житті. Вони не надто часто розмовляли, може, не спілкувалися взагалі. Наталія нічого про нього не знала, а що знав про неї батько? Теж нічого. Вони були наче інопланетяни із двох різних світів.

Будильник продовжував дзеленчати. Як же їй не хотілося вставати! Вона б із задоволенням прогуляла уроки. Та це було неможливо. Не в її випадку. Наталія ніколи не прогулювала школу. І взагалі не уявляла собі, що так можна зробити.

А позаяк вона жодного разу не прогулювала уроків, то й тепер неохоче проминула площу ООН і рушила в бік Палацу культури. Ну, «рушила», це, можливо, у цьому випадку було евфемізмом: іти швидко виявилось важко — напіврозталий сніг перетворив вулицю на річку із сірою кашею, і по цій каші Наталія швидше брела, ніж ішла, піднімаючи ноги високо, мов чапля. Її бежеві чобітки виглядали просто жалюгідно, і Наталія воліла не думати, що з ними буде, коли вона дійде до школи.

Першою була хімія. На думку Наталії, слід заборонити контрольні на перших уроках. Вона змерзла, а добре знала, що її тіло й мозок мусять зігрітися, перш ніж вона буде на щось здатною. Дівчина весь час мерзла. А відколи перестала снідати, було ще гірше...

Увійшла до класу, сіла поруч із Ганкою. Товаришка теж виглядала не найкраще. Наталія подумала, що вона, може, не спала вночі, бо вчилася, а може, була якась інша причина. Ганка виглядала так, наче від її обличчя відринула вся кров. Але Наталія не встигла нічого запитати, бо до класу увійшла хімічка. Записала на дошці кілька чисел і заgrimіла:

— Ось, будь ласка. П'ять завдань, п'ять карток, як завжди, кожному підписати. Перше завдання для йолопів, — продиктувала завдання й увімкнула таймер. — Проведіть необхідні обчислення й опишіть дії, потрібні для отримання 300 г. 5% розчину КОН, якщо маєте гідроксид калію. П'ять хвилин, — хімічка ввімкнула секундомір у своєму мобільному. Ця вчителька розробила доволі дивний метод тестування. Кожне завдання слід було виконувати на окремому аркуші, і для цього давався чітко визначений час. Хімічка вважала, що це досконалий метод, який унеможливорює списування.

Наталія глянула на Ганку. З нею справді було щось негаразд. Дівчина втупилася в папір, але здавалося, нічого не бачила. А тоді просто сповзла на підлогу.

Усі страшенно розхвилювалися й зчинили гармидер, навіть хімічка, яка спершу думала, що це якась капость. Диверсія, саботаж, словом — акція, спрямована на зрив контрольної. Але ніхто й не думав про таке. Щоправда, коли хтось приніс води й побризкав Ганці в обличчя, та опритомніла й сіла, але покаржилася, що їй страшенно паморочиться голова. Дівчина ще більше зблідла. Її посадовили на стільці вчительки, бо на противагу їхнім твердим дерев'яним стільцям, цей принаймні був із м'яким сидінням.

— Зі мною все гаразд, — ледь чутно мовила Ганка.

— От і чудово. Іди до медсестри. Хто з нею?

Наталія машинально підняла руку.

Дівчата йшли коридором. Ганка навіть пожвавішала. Ніхто б не подумав, що вона кілька хвилин тому знепритомніла.

— Я говоритиму, а ти мовчи й ані пари з вуст, — сказала вона Наталії біля кабінету.

Досі Наталія жодного разу не зіштовхувалася зі шкільною медсестрою: просто не було потреби. Огрядна жінка в білому халаті, яка відчинила їм двері, виглядала як з іншої епохи. Гривку накрутила, мабуть, щипцями, бо та нагадувала морські хвилі, що їх малювали японські художники, і геть не пасувала до решти зачіски: звичайнісінького пажа. Обличчя перетинали вузькі вуста, над якими темніли ледь помітні вусики. Які вона мала очі — сказати важко, бо на співрозмовника та не дивилася. А загалом пані Гала (бо саме таким було прізвище представниці однієї з найгірше оплачуваних у Польщі професій) з учнями аж ніяк не фамільярничала.

— Знову ти, — зітхнула вона, побачивши Ганку.

— Пані Беатко, — усміхнулася Ганка. — Яке там знову. Уперше цього року.

— Починається, — буркнула Гала, наче Ганка її особисто образила. А тоді витягла прилад для вимірювання тиску. — Що сталося?

— Мені стало погано, мабуть, через те, що я не поснідала.

— Ой, дурні ви, дурні. І чого ви не снідаєте, адже це вечерю віддають ворогові, а не сніданок, — посміхнулася вона, задоволена власним красномовством. А тоді глянула на дівчат. — Ця твоя подруга теж виглядає так, ніби нічого не їла, а що вже не поснідала, то це точно. Стань-но, дитино, на вагу.

— Але навіщо? — почала захищатися Наталія. — Це ж Ганці погано.

Та побачивши суворий погляд Гали, скорилася, а що залишалось робити?

— У тебе недобір ваги, — сказала медсестра. — Явно замало важиш. Як не поправишся, викличу батьків.

— Я завжди стільки важила, — відповіла Наталія.

— Умгу. Ну, гаразд, побачимо. Зроблю вигляд, що вірю. А щодо тебе... Ти ж знаєш, що маєш бути обережною.

— Це не те, чесно, — захищалася Ганка.

— Можливо, — відповіла жінка. — Так чи сяк, а тобі треба йти додому. Мати по тебе не приїде, це мені відомо, а батько...

— Батько теж не може.

— Ну, тоді твоя однокласниця тебе проведе. Так-так, Тростинко, я про тебе кажу.

«Тростинка, нічого собі, — подумала Наталія. — Це свідчить, що я все-таки виглядаю досить стрункою».

— Що вона мала на увазі, — спитала вона Ганку в коридорі, — коли так те розпитувала?

— Нічого, — відказала та. — Потім тобі розповім. Байдуже. Я піду до гардеробу й там почекаю, щоб не витратити останніх сил, а ти йди нагору до вчительської, знайди міс Мишкіну й скажи, що проведеш мене додому. Зустрінемося внизу.

За хвилину дівчата вже виходили зі школи.

— Ти далеко живеш?

— Ні, але візьмемо таксі. Я пообіцяла матері, що завжди викликатиму, якщо почуватимусь погано. Невеликі гроші.

«Завжди викликатиму, якщо почуватимусь погано»? Наталія нічогосінько не розуміла.

— А вони вдома? Маю на увазі, твої батьки.

— Ні, ти що. Якби були вдома, то приїхали б по мене.

Ганка зупинила таксі, зітхнувши, сіла досередини й посунулася, аби зробити місце для Наталії.

Ганка справді мешкала недалеко. Таксі довезло дівчат до вулиці Вінні-Пуха. Маленька вуличка вбік від Свентокшиської, відразу біля

Нового Світу милувала око табличкою із зображенням товстенького улюбленця всіх дітей. Таксистові довелося, на жаль, об'їжджати з боку Варецької. Розрита Свентокшиська продовжувала лякати всіх ямами, а метро досі не матеріалізувалося. Центр Варшави виглядав так, наче ним пройшлося торнадо.

Ганка мешкала на другому поверсі. На щастя, бо в будинку не було ліфта, а Наталія весь час стежила, щоб подруга не перевтомилася, хай якою була справжня причина втрати нею свідомості.

Квартири на Вінні-Пука були просторі, з високими вікнами. Щойно Ганка відчинила двері, як на Наталію стрибнуло щось велике й волохате.

— Це Фейсбук, — пояснила Ганка. — Скорочено Фейс. Кіт породи мейн-кун. Кіт, а поводитьсь як пес.

— Ти назвала kota Фейсбуком?

— Не я, а моя племінниця.

— Племінниця?

— Ага. У батька є донька від попереднього шлюбу. Вона вже доросла й має семирічну донечку, Аурельку. Яюсь я показала малій фотку kota на Фейсбуці, а вона зрозуміла, що так звать його і вигукнула: «Який гарненький Фейсбук!» Так і назвали. Спершу кіт мав зватися Графом, як записано в родоводі, але ніхто не міг звикнути до цієї клички, і невдовзі всі кликали його «Фейсом». Глянь лише на його морду.

Кіт і справді був незвичайний. Смугасту, рудувато-бежеву мордочку зі світлорожевим носиком прикрашали величенькі вуха, які нагадували Наталії вуха рисі. Та найкращими були очі. Прозорі, мов скляні кульки, із райдужками, що скидалися на жовтий бурштин, і темними рисками зіниць.

— Класне обличчя, та? Бо це ж навіть мордою не назвеш. У порівнянні з котячими наші обличчя здаються геть невиразними. Коли б якась жінка мала такі очі, вона б точно перемогла на будь-якому конкурсі краси.

— Ти що, це б виглядало досить страхотливо... — буркнула Наталія.

Вона уявила собі Ганку з очима її kota й пирхнула від сміху. Фейсбук подивився на неї майже людським поглядом і нявкнув.

— Тікай на кухню, Фейс! — гукнула йому Ганка й запросила Наталію до кімнати.

Помешкання було гарним і просторим. Світлі відполіровані меблі. Простенькі клаптикові килимки. Усе здавалося приємним і затишним.

— Гарно в тебе, — похвалила Наталія.

— Та ну. Ходи до мене. Отам я собі все справді гарно облаштувала. Хоча, на жаль, ніхто, крім мене, цього не оцінив. Батько каже, що йому це нагадує про День Усіх Святих. Ну, він мене цим так надихнув, що я його слова сприйняла буквально й купила свічки, і тепер кімната справді трохи скидається на цвинтар, коли згасити світло.

Щойно Наталія ввійшла до Ганчиної кімнати, як у неї вирвався захоплений вигук. Уся кімната була обклеєна фотографіями, малюнками, усім, що можна почепити на стіну, приклеїти клеєм або скотчем. Зі стелі звисали ялинкові прикраси. Приголомшена Наталія лише невдовзі помітила, що саме було на стінах. Схоже, що ці незвичайні шпалери створювалися досить довго. Над письмовим столом видніли дитячі фотографії. Маленька Ганя з татом і мамою. На морі, у Закопаному, верхи на поні. Шкільні фотки рівеньким рядочком через усю стіну. Над ними якісь наклейки. Сердечка, зірочки, песики. Кілька плакатів із зірками каналу «Дісней». Далі більш дорослі фотографії. А на протилежній стіні, найменш освітленій... Наталія здригнулася.

— Навіщо... Навіщо ти обклеїла стіну некрологами? — насилу видушила вона. — Це що...

— Ні, я їх не знаю. Це чужі люди, випадкові, я їх із «Виборчої» вирізала.

— Це жахливо! Нащо ти це зробила?

— Сядь, — наказала Ганка. Сама теж сіла. — Усі так реагують, а я до цих некрологів звикла. І вони зовсім не видаються мені жахливими. Це сталося два роки тому. Я довідалася, що маю ваду серця. Почала втрачати свідомість, погано почувалася на фізкультурі. Мені призначили обстеження. Лікарі переконували, що із цим можна жити, що це нічого серйозного, що воно не прогресуватиме, але я запанікувала. Думала, що вони мене ошукують. Ці некрологи... Це був мій бунт. Я розлютилася на матір, а тоді на батька, що їм узагалі на мене начхати, сидять собі у своїх лабораторіях. І якогось дня почала обклеювати цим стіни. Я думала, що вони мене роздеруть, коли побачили.

— Я б тебе теж роздерла. Але... невже тебе це не пригнічує? Я б, напевне, заснути не могла, якби поруч була стіна з некрологами.

— Я до них звикла. Призвичаїлася. Крім того, я вже перестала боятися.

— Чого саме?

Наталія припускала, що знає відповідь, але запитати мусила.

— Ну, як це, чого. Смерті перестала боятися.

— Я не знаю, як можна призвичаїтися до смерті, — тихо мовила Наталія.

— Ти просто не розумієш. Я перестала боятися, що помру. Повірила, що з тим, що в мене, справді можна жити. І мені допомогли не оці всі психологи, до яких водила мене мати, невропатологи й психіатри.

— То що тоді допомогло? Ти закохалася? — завжди прагматична Наталія раптом відчула романтичний настрій.

— Ні. Не тоді. Мені допомогло те, що мати поїхала. Це сталося... понад рік тому. Розумієш, після того, що сталося із франком...

— Із Франком? А хто такий Франк? Чи Френк?

О Боже. Наталія вже боялася, що в Ганниному житті існує якась сумна таємниця. Та, на щастя, дівчина засміялася.

— Не хлопець Франк, а просто франк, швейцарський. Аж не віриться! Я сиджу на одній канапі зі щасливою людиною, чия родина не має кредиту в швейцарських франках!

— Справді, не має, — відказала Наталія. — Принаймні я про це нічого не знаю.

— Ну, тоді час на короткий урок. Береш кредит у франках, тобто іноземній валюті, коли цей франк, скажімо, коштує два злотих. А невдовзі він стає вже не по два, а по три п'ятдесят. І що тоді відбувається?

— Гадки не маю. Із чим відбувається?

— Ну, зі сплатою кредиту. Що із цим діється? Я тобі допоможу. Твій борг зростає на стільки, на скільки підскочив цей чортів франк. А тепер уяви собі: я хвора, мені здається, наче взагалі от-от помру, франк росте, батькові все до лампочки, бо для нього важливі тільки його університет і дослідження. І раптом мати отримує пропозицію роботи в Латвії. Зарплата, яку вона отримуватиме, утричі вища, ніж досі. От що б ти зробила?

— Ну, не знаю, залежить від...

— А якби в тебе була серйозно хвора дитина? Яка помирає від жахливої, підступної, запізно виявленої смертельної хвороби серця? Ти б поїхала?

— Ні.

— Отож. А мати поїхала. Спочатку, коли я три дні без перерви плакала, вона назвала мене істеричкою й іпохондричкою, а тоді спакувала речі — і пурхнула звідси! Ось, чому я можу дозволити собі цю школу. І чому нарешті вірю, що не помру.

Наталія усміхнулася й глянула на подругу, яка виглядала вже значно краще. На обличчі з'явився легенький рум'янець, а очі знову заблищали.

— А загалом... Наше тіло страшенно недосконале, правда? Кажу тобі, це дуже неприємно раптом дізнатися, що у твоєму серці щось лопотить. Я собі так уявляю цей клапан, як він тріпоче.

— Ага, як національний прапор, — захихотіла Наталія.

— Саме так.

* * *

Лінка позіхала. Годинник показував другу ночі, а вона досі готувала допис для блогу. Вона ніяк не могла перестати думати про ту розмову яка стосувалася анорексії, і заходилася шукати в неті матеріал на цю тему. Знахідки її шокували. Тому зараз вона писала на емоціях і не дивилася на годинника. Знову не виспить. Останнім часом Лінка була наче зомбі: школа, робота, блог. Усе це вимагало купи часу. Вона знову закинула фотографії. А найгіршим було те, що дівчина зрозуміла: їй більше подобається писати. Дурня якась, адже вона вчилася у фотографічному ліцеї, а не на журналіста. Та Лінка нічого не могла із цим вдіяти. Позіхнула ще раз і поставила крапку.

Із блогу «Три дурненькі мавпочки».

Тіло. Найчастіше ми про нього взагалі не думаємо. Воно просто є. Така собі машина, яка дозволяє нам жити. Ніхто не замислюється, як воно працює. От, працює собі якомсь, та й годі. Якщо вдається пробігти п'ять кілометрів чи піднятися на восьмий поверх без задишки, ми радіємо, що перебуваємо в гарній формі. Що наша

машина працює. Краса тіла або її відсутність — це лише вторинний ефект. З функціональністю не має нічого спільного. І все-таки тисячі людей роздивляється власне тіло, аналізує його красу. Гладкість шкіри, колір, гармонійність рис. Та передусім замислюються над вагою.

Чи достатньо я струнка? Чи не маю складок жиру, целюліту, відвислого живота? Може, мої стегна не досить пружні? Адже моделі на подіумах неймовірно худі — і я повинна виглядати так само, як вони! Що ж, коли йдеться про моделей, цієї стрункості можна досягти ціною неймовірних зусиль. Анорексія якраз і є хворобою, яка часто стосується дівчат із подіумів.

Обличчя анорексії, Ізабель Каро, померла, коли їй було двадцять вісім, але виглядала вона як скелет. Важила лише тридцять кілограмів. З недугою дівчина боролася із тринадцяти років, цілком можливо, що моделлю вона стала якраз завдяки анорексії... Інша модель, бразилійка Ана-Кароліна Рестон, померла, коли важила сорок кілограмів при зрості 174 см. Під кінець життя вона харчувалася виключно помідорами та яблуками. З анорексією змагалися не лише моделі, але й актриси та інші особи перших шпальт: Одрі Генберн, Кейт Мосс, Каліста Флокгарт чи Крістіна Річчі. Здається, що це хвороба зіркових осіб, зіпсованих настільки, що вони думають лише про свій вигляд. Проте це не так.

Анорексія часто з'являється в дівчат. Як-от, приміром, в англійки Шарлотти Седдон, яка померла від неї в сімнадцять років. Вона боролася із жахливою хворобою чотири роки, і ніхто з рідних цього не помітив. Ще одна шістнадцятирічна англійка померла від серцевого нападу потому, як рік сиділа на дієті. Вона просто хотіла натягти на себе джинси меншого розміру... Є серед жертв і двадцятирічна полька. У неї були життєві плани, вона хотіла стати стоматологом, але хвороба перекреслила все.

Анорексія веде до руйнування організму, який перестає отримувати головні необхідні складники: білок, жир, вуглеводи. Йому бракує вітамінів і мінералів. Від чого помирають хворі на анорексію? Ті, про кого я читала, часто слабували на тяжку анемію, мали ниркові хвороби, проблеми із кровообігом, але буває, що анорексія супроводжується паралічем, і навіть ушкодженням мозку.

А вони лише прагнули бути стрункими.

Мідзару

Грудень

Зі щоденника Наталії.

Я вирішила справді почати бігати. Знаю, знаю, це кепська ідея — у грудні, коли так холодно й от-от почне падати сніг. Але ж я сказала матері, що бігаю, тож бодай це є поважною причиною підняти свій зад. Тим більше, що грудень не дуже й відрізняється від листопада чи й від жовтня. Плюс десять градусів, сухо. Якби не те, що на деревах не залишилося жодного листка, ніхто й не повірив би, що за три тижні вже Різдво. Я тепло вбралася. Про все напишу, коли повернуся.

Господи, це й справді був кошмар. Я вже думала, що вмру або впаду з інфарктом. Усе-таки біг — це не моє. Та розкажу все спочатку. По-перше. Пробігши заледве п'ятдесят метрів, я зрозуміла, що одягнена занадто тепло. Спітніла як миша, бо вбрана у фліску, тонку пуховку куртку, а зверху ще й у штормівку. А зняти щось було ніяк, бо я не захопила рюкзака, а штормівку неможливо зав'язати на талії. Отож уже початок був поганим, але я подумала, що, може, це вийде на краще. Адже існують методи схуднення, коли людину обгортають плівкою, а тоді треба робити вправи або бігати. Здається, так краще спалюється жир. От і я так спалю ці складки на стегнах і на талії, побігавши підтюпцем.

Парк біля дому невеликий, тому я вирішила пробігти відразу бодай кілька кіл. А може, і кільканадцять, бо я не уявляла собі, як воно піде, а я ж ставлю планку високо. На жаль, я почала задихатися вже після першого, мені закололо в грудях і зробилося млосно. Я присіла на лавці й зняла куртку. Мені відразу полегшало, і я вирішила пробігти кілька кіл без куртки, залишивши її на лавці й забравши, коли йтиму (точніше, бігтиму) додому. Мені вдалося пробігти ще два кола, але раптом пішов сніг! Перший сніг цієї зими — саме нині! Оце халепа! Я вперше в житті (ну, хіба якщо згадати про нещасний біг у середній школі) йду бігати, і що? І якраз нині почалася віхола.

І я помчала до тієї лавки, на якій залишила мою найкращу куртку, бо інша тонка й мені вже робиться холодно. І що я бачу? Куртки

немає. Хтось її поцупив. Спершу я подумала, що, може, переплутала лавки, отож гасала як дурна, аж захекалася, зрештою, я вже ледь не конала від втоми. Нарешті до мене дійшло, що хтось собі її справді свиснув. Хай йому чорт! А сніг падає й падає, наче досі ніколи не падав. Наче це все відбувається вперше, і він мусить випасти весь, бо це його перша й остання нагода. А я, звісно, була без жодної шапки чи ще там чогось, швидко додому вже теж не мала сили бігти, тому пішла поволеньки, страшенно змокла й змерзла. Сподіваюся, що я все-таки спалила трохи калорій, і мої зусилля не пішли намарне, бо мене б чорти взяли, якби так виявилось.

Маму зустріла в ліфті. От лажса. Довелося сказати їй про куртку. Вона мене відразу висварила. А тепер я сиджу й шморгаю носом, бо, здається, застудилася. А мама, побачивши, що я розклеїлася, принесла мені що? Гаряче какао! Ні, хай йому грець, це ж сто п'ятдесят калорій. Або й більше, залежно від того, поклала цукор чи ні... І на якому молоці. Довелося ним полити орхідею, і тепер я не знаю, чи вона не зів'яне, а це ж моя улюблена. Я почула мамині кроки й злякалася, що вона зараз припадеться й буркотітиме, що я не випила, доки какао було гаряче. Раніше, іще в період обжерливості, я обожнювала какао. А зараз я сиджу й дивлюся на свою бідолашну темно-рожеву орхідею. Мені так шкода, бо, мабуть, завтра, коли прокинуся, побачу, що вона зів'яла. Або відпаде найкраща квітка. Вони іноді відпадають, невідомо-чому, а що вже казати, коли їх полито гарячим какао з пінкою.

Я люблю орхідеї, але тільки тоді, коли вони квітнуть. Мене дратує, що вони частину року стоять наче голі, позбавлені квітів. Кошмар якийсь. Тоді я їх ставлю на шафу, щоб не було видно, які вони огидні. Поливаю раз на тиждень, а коли бачу, що на якійсь з'явилися пуп'янки, то ставлю її на підвіконні.

Подумавши, я взяла цю какаову орхідею й поставила на шафі поруч з голими. Якщо їй судилося померти, принаймні я цього не побачу.

— Як какао, випила? — запитала мама з передпокою.

— Звичайно! — відгукнулася Наталія, а мама, підбадьорена її жвавими словами, з'явилася в кімнаті й простягла доньці термометр, бо завжди відразу так робила, коли Наталія скаржилася, що її морозить.

— Мір'яй, — зажадала вона. — Щось ти погано виглядаєш. Страшенно бліда.

— Ти б теж була блідою, мамо, якби побігала собі під таким снігом.

— А де твоя орхідея? — поцікавилася мама, показуючи на порожнє підвіконня. І чого вона така спостережлива?!

— Орхідея? — Наталія вдала, наче здивувалася. — А, ця. У неї відпали дві квітки, і я виставила її на шафу. Покарала.

«Хоч би їй не спало на думку перевірити», — подумала Наталія. Проте мати виявилася більш допитливою, ніж зазвичай і вже підвелася, щоб зняти квітку із шафи. На щастя, термометр показував 37,5.

— Глянь! У мене температура, — Наталія простягнула термометр матері. — Тебе більше цікавлю я чи орхідея?

— Це ще не температура.

— Але мені погано, слабкість і взагалі... — застогнала Наталія.

І вона досягла, чого хотіла, бо мама відразу метнулася на кухню, щоб приготувати якісь розчинні ліки. Наталія швиденько стала на стільці й обірвала дві чудові квітки орхідеї, їй хотілося плакати.

* * *

Лінка була задоволена. Рута пообіцяла їй, що на початку грудня сплатить за листопад. Отже, вона нарешті зможе купити запізні лий подарунок Адріанові! І, звичайно, подарунки на Різдво. Дівчина йшла пішки від площі Вашингтона й відчувала таке піднесення, що якби була дитиною, то, мабуть, танцювала б від радощів.

— Агов! — гукнула їй Рута. — Швиденько, ходи мені допоможеш. Усе-таки легше чіпляти фотографії удвох.

— Що це? Нова виставка?

— Умгу, це такий місцевий молодий фотограф, із Саської Кемпи. Фотографує квіти й сади. Трохи дивно, як для чоловіка.

— Справді? Я колись знала одного хлопця, завзятого садівника.

— Але глянь на ці фотки. Досить цікаві, правда?

— Ну... правда. Так чи сяк, а дуже відповідні о цій порі року. Відразу піднімають настрій. Люди собі пригадують, що колись була весна. І, може, буде знову, — відповіла Лінка.

Щиро кажучи, фотографії їй не подобалися. Досить посередні, неначе із журналу для дачників. Звичайні квіти, листя... хіба що з

досить цікавого ракурсу, сповнені сонця й оптимізму. Але не надто вигадливі, якісь нецікаві. Передусім вони нічого не промовляли. Невідомо, навіщо влаштовувати таку виставку.

— Я б, звісно, у грудні воліла якісь зимові пейзажі. Але ніхто не нагодився. Зголосився якийсь чувак, який робить страшенно похмурі знімки у Фотошопі, технічно навіть непогані, але такі жахливі, що клієнти могли би замовити страви, пообідати, а тоді б їх знудило від побаченого. І тоді я випадково побачила ось ці. Їх переповнює добра енергетика. Як і автора, дуже симпатичного хлопця. А взагалі хочу тобі сказати... — Рута замовкла. — Маю до тебе справу.

— До мене? Справу?

— Треба буде підготувати кейтеринг. Святковий. Лише базові страви: оселедець, якісь салатики, заливна рибка...

— Заливна рибка? — Лінка відчула, як холодне. От, здається, і настала мить, якої вона так боялася. Хтось вимагатиме від неї, аби вона щось готувала! Кошмар! — Але ж я із самого початку попереджала, — наважилася Лінка, — що не дуже вмію готувати.

— Ми це разом зробимо. Та чого ти, мені просто потрібна допомога. На цьому можна заробити, а кафе потребує додаткових грошей, інакше нам кінець і ми закриємося. Ми це обговоримо, а поки допоможи із фотографіями.

Лінка стала на стільці з рамкою в руках, а Рута чіпляла жилку на гвіздок. Невідомо-чому, Лінці раптом зробилося недобре. Може, вона нині мало їла? Довелося злізти зі стільця.

— Що це з тобою?

— Не знаю. Я не встигла пообідати, часу не було. Або застуда починається, така пора року, еге ж? — засміялася дівчина.

— Тоді краще тримайся подалі від мене. Бо якщо захворію, то накрийся цей кейтеринг.

«Я б із задоволенням захворіла. Лише щоб не готувати», — подумала Лінка й чхнула, мов на замовлення.

— Ну, все з тобою зрозуміло, — підсумувала Рута.

— Та ні, мені вже краще. Я тобі допоможу, — і знову стала на стільці. Лінка справді відчула якийсь несподіваний приплив сил.

Дівчата спокійно почепили всі фотографії, а тоді сіли порадитися.

— Послухай, — сказала Рута. — Щодо цього заливного. Якщо жодна з нас не вміє цього робити, купимо готову. У мене є телефон до

класної тітки. Але нічирк, питає хтось — скажеш, що сама готувала.

— Окей, — погодилася Лінка повагавшись.

— Розумієш, я не хочу нікому нічого пояснювати, що це за кейтеринг, якщо я частину страв замовила. Гарзд? А решту зробимо разом. Я дещо вмію, візьму рецепти в бабусі та з інтернету.

— Ну, не знаю...

— Слухай, у нас немає виходу. Каса порожня, а грудень — це найгірший місяць для кафе, ніхто не приходять на каву, всі лише подарунками переймаються. Просто мені допоможеш, прийдеш на кілька годин. Я тобі заплачу більше, скажімо, по дванадцять за годину. То як?

«Нічого собі більше, — подумала Лінка. — Цікаво, скільки вона сама на цьому заробить?» Звичайно, їй було соромно про таке питати, але Лінка вирішила при нагоді відверто поговорити з Рутю.

— До речі... — кашлянула вона. — За листопад... ти мені... — і ковтнула слину. Ніби й заробила ці гроші, та розмовляти про них якось нелегко.

— Почекай, я подивлюся, що можна зробити. Скільки грошей у касі?

Лінка розсердилася. Адже вони домовлялися!

Рута полічила купюри.

— Так отож, — мовила вона, тяжко зітхнувши. — Можеш узяти собі триста. Решта буде, як щось з'явиться в касі. Просто більше немає. Нині треба було розрахуватися за продукти...

— Але це лише половина... А коли я отримаю всі гроші? Бо мені теж треба купити подарунки і...

— Я ж тобі сказала, що грошей немає! — роздратовано кинула Рута. — Так що ти маєш бути зацікавленою в цьому кейтерингу. Будуть бабки в касі, будуть і в твоїй кишені.

Лінка розлютилася. Вона б із задоволенням розвернулася й подалася, куди очі світять, але справи це не вирішувало. Вона ж повинна отримати свої гроші. Інакше можна забути про подарунки й про поїздку... Адже жодної угоди вона з Рутю не підписувала. Узяла три папірці з Рутиних рук і сховала до гаманця.

— Гарзд, — мовила вона. — То коли треба готувати того оселедця?

— Усе має бути готове вісімнадцятого грудня, тоді фірма відзначає святвечір. Зустрінемося напередодні. Я куплю продукти, мені потрібні тільки робочі руки. Ага, і ще стосовно сьогоднішнього дня...

— Сьогоднішнього дня?

— Так. Ти ж на роботу прийшла? Чи ні?

— Ну, так.

— От і добре. Буде цей вернісаж, за півгодини. Треба налити вино, порозкладати тістечка. Я трохи побуду, а тоді вшиваюся. Залишишся з гостями, а тоді прибереш.

— До котрої це триватиме?

— Сподіваймося, що не дуже довго. Якщо засидяться, доведеться їх тактовно попрохати. Але ж ми однаково працюємо до десятої, а вернісаж о дев'ятнадцятій. Гадаю, трьох годин їм буде досить.

І тоді двері кафе відчинилися, і до приміщення увійшов не хто інший, як... Лукаш. Спершу Лінка його не впізнала, він мав дуже елегантний вигляд. Убраний був у джинси, білу сорочку й жилет. Побачивши Лінку, здивувався.

— Лінка! Що ти тут робиш?

— То ви знайомі? — Рутині очі аж округлилися від здивування.

— Ну, так... — пояснила Лінка. — Лукаш допомагав у саду пані Антонія.

— Ну, то я вже й не дивуюся, бо й ми познайомилися завдяки панові Антонію.

— Я й не знала, що ти фотографуєш! — вигукнула Лінка.

— Усе сталося випадково. Я собі просто клацав у садах, а тоді виявилось, що фотки непогані. Друзі мене переконували організувати виставку, от я й шукав якийсь підходяще місце. Я часом заходжу до пані Стасі й пана Антонія, щоб трохи допомогти в саду, і якось так сталося, що показав їм фотографії, а вони сказали, що знають таке приємне кафе... А ти що тут робиш?

— Працюю, — відповіла Лінка. — Теж завдяки панові Антонію. Але про твою виставку він мені не говорив.

— Може, забув. Знаєш, вік такий...

— Авжеж. Що ж, вітаю.

Лінка сама не знала, але чомусь її все це не радувало. Адже вона мала б щиро за нього порадіти, але... отож-бо й воно. Дівчина не могла позбутися впевненості, що це вона давно займається фотографією, що

це її фотографії мали б тут висіти, а не цього хлопця, який ніколи серйозно не фотографував, і хіба що випадково сфоткав якісь квіточки, бджілок... Не кажучи вже про те, що фотографії були так собі. А може, це вона на цьому не розуміється? Може, це просто заздрість?

— Вітаю, — повторила Лінка й пішла на кухню. Треба було перевірити, чи досить у них келихів для вина.

Було вже десять по сьомій, і в кафе зібрався гурт гостей. Це явно були Лукашеві друзі, але вона їх не знала. Лінці здалося, що вона впізнала одну дівчину, з якою розмовляла, коли писала статтю до «Випускника», проте не була переконана. Дівчина її не впізнала, може, це все-таки не вона. Усі роздивлялися фотографії, жартували, вітали Лукаша. Хтось приніс йому квіти, а якась подружка подарувала навіть плюшевого ведмедика. Він весь час усміхався і явно був щасливим. Тим часом Лінка полірувала келихи. Рута навчила її, як має виглядати посуд, у якому подають вино або інші напої. Ідеально прозорий. Лінка дуже старалася, бо принаймні вона вміла це робити. Але Рута однаково не була нею задоволена.

— Поквапся, — просичала вона. — Гості чекають.

— Ти ж сама казала...

— Звісно. Я казала тобі ретельно витирати келихи. Але ретельно — не означає, що це треба робити зі швидкістю слимака. Давай-но швидше!

Лінка проковтнула сльози. Тепер вона ніяк не могла збагнути, чому раніше любила Руту. Або вона була сліпою, або ж Рута почала ставитися до неї інакше. От і тепер майже видерла їй з рук тацю з келихами й подалася до залу. Лінка витирала наступні. Почувся Рутин голос:

— Любі гості, мені дуже приємно привітати в нашому кафе й галереї чудового гостя, Лукаша Глагола, фотографа й художника...

Присутні зааплодували.

— Для нас це честь, що свою дебютну виставку він організував саме в нашому кафе. Лукаш фотографує віднедавна, але давно пов'язаний із Саською Кемпою. Лукашу, може, ти щось нам розкажеш про себе?

— Ну, що ж... мене ще змалку цікавили сади й квіти. Я пов'язав з ними своє професійне майбутнє. А тоді почав убачати в них естетичні, тобто мистецькі об'єкти...

І чого вона так розлютилася? Слухаючи Лукаша, Лінка заціпеніла, мов кам'яна фігура, а тоді знову заходилася витирати келих. Почувалася, моя якась бісова Попелюшка! Скніє собі в кухні, тоді як за дверима буяє мистецьке життя, у якому вона передусім мала би брати участь. Вона, а не цей горе-фотограф! Дівчина сама не зрозуміла, як сталося, що вона стиснула келих у руці так сильно, аж він лопнув. Уламок скла поранив їй руку, і Лінка побачила на світлій шкірі долоні смужку світло-червоної крові. Припала вустами до ранки, облизала. Кров була солодкуватою й солоною водночас. Трохи відгонила залізом. Це нагадало їй, що в неї мали б уже початися місячні. Вони запізнювалися, а дівчина хвилювалася. Звісно, мала причину, адже вони кохалися з Адріаном. Отож щоразу теоретично існувала така можливість, що вона завагітніє. Але часу на роздуми не було, треба швидко віднести келихи до зали.

Лінка вийшла біля площі Старинкевича. Звідси до Наталії було найближче. Лінка дедалі більше переймалася тим, що місячні затримувалися. Не те, щоб вони були дуже регулярними, але цього разу запізнювалися вже на кілька днів. Дівчина подумувала, чи не почати їй приймати таблетки. Але не знала, як це робити правильно. Адже була ще неповнолітньою. І досі жодного разу не відвідувала гінеколога. Тому й не була певна, чи звичайний гінеколог випише їй таблетки, чи доведеться йти до приватного. Лінка боялася поговорити про це з мамою, бо та була переконана, що її донька досі незаймана. Подумки Лінка молилася: Господи, Боже, хто б Ти не був, зроби так, щоб пішли місячні, бо я помру від хвилювання!

Наталія приготувала Лінці какао. Велику чашку. Навмисне залишила брудну каструльку. Мамі скаже, що пили какао удвох, і вона не хвилюватиметься.

— Щось ти зле виглядаєш, — зауважила Лінка. — Щось трапилось?

— Зле? Чому зле? — запитала Наталія.

— Не знаю... здається, ти сильно схудла?

— Але ж це навпаки добре, правда?

— Не знаю. Я не впевнена.

У Лінчиних очах Наталія помітила турботу, і це її розлютило. Потрібна їй ця турбота! Вона сподівалася, що подруга захопиться нею,

бо їй удалося досягти запланованого! «Краще б вона спитала, як справи в школі. А не про дієту. Бо дієта — це єдине, що мені справді в житті вдається», — подумала Наталія.

— А ти далі сидиш на дієті? — не вгавала Лінка. — Бо вже, може, досить?

— Не розумію, чому топ-моделі можуть бути худими, а я ні.

— Ти ж знаєш, чим це загрожує.

— Чим? Тим, що доведеться купити речі тридцять четвертого розміру?

— Наталіє, — тихо сказала Лінка. — Ти ж добре знаєш. Зараз стільки пишуть про анорексію, про булімію. У нас навіть лекція в школі була про це... Нам показували фотографії булімічки, у якої розірвався шлунок. Це такий жах! Вона з'їла аж п'ять літрів різного, а шлунок витримує, здається, лише чотири...

— Ну, але ж я не об'їдаюся! Це огидно, ти що!

— Здається, у неї спершу теж була анорексія, а потім булімія. Тобто вона не їла, а тоді мала якісь напади апетиту й виїдала весь холодильник!

— Ти ж не думаєш, що в мене анорексія? Ти що, зовсім дурна? Я просто дотримуюся дієти! І я зовсім не збираюся ставати аноректичкою! Я ж знаю, що це таке, вони психічно хворі! Хочуть померти! А я лише прагну схуднути! Ще трішечки, а тоді скажу собі «стоп».

— Скільки ти зараз важиш?

— Дай мені спокій! Усі до мене причепилися, навіть ти! Годі з мене! — Наталія розлютилася, і вже зовсім не раділа Лінчиним відвідинам. — Мати без кінця ходить і за мною стежить, і підсовує весь час то бутербродика, то йогуртик! Я маю право важити стільки, скільки хочу? А вона краще б зайнялася собою й своїм змарнованим шлюбом, а мені дала спокій!

— Вона за тебе хвилюється. Як і я.

— Бла-бла... Слухай, я розумію, що моя стара не вірить мені, але ти? Я ж тобі кажу, що в мене все під контролем, і я не вийду за певні межі. Бодай ти могла б залишити мене в спокої. Ось глянь.

Наталія підняла блузку й попустила пасок джинсів.

— У мене був тут жирок, і складочки, і мені вдалося їх позбутися, — запхнула пальці під пасок і показала, скільки утворилося місця. —

Дивися, джинси лежать вільно. І я ніякий не скелет, я справді добре виглядаю.

— Але ти ж не мориш себе голодом? Ти ж знаєш, що потрібні білки, вітаміни, ти ж мусиш пам'ятати бодай зі шкільних уроків.

— Ти верзеш дурниці, як моя мати. Певне, що я не морю себе. Я просто менше їм. Не вживаю хліба, не їм тістечок, цукру, вуглеводів. Тільки нежирне біле м'ясо, курятину, рибу, замість хліба — хрусткі хлібці, нежирний сир. Овочі, нежирний йогурт, — перелічувала Наталія.

Звісно, це була неправда, бо останнім часом вона майже нічого не їла. Знежирений йогурт ще може й так. І трохи овочів. Редиску або моркву. Їх можна було хруммати без кінця й мати ілюзію, наче щось їси, а калорій вони містили мало. Решта із цього списку практично не існувала. Тобто існувала, але виключно в оповідях. Однаковісіньких для мами й тепер для Лінки.

— І я не дуже розумію, чому ви створюєте із цього таку проблему. Адже моє тіло належить мені, правда? Якщо я хочу схуднути, то маю право, га?

Лінка замислилася. Може, подруга має рацію? Може, до неї справді чіпляються. До того ж, по телевізору й по радіо без кінця в чомусь переконували, у результаті люди вже розучилися думати самостійно. Сама собі Лінка зізналася, що плаский живіт подруги справив на неї неабияке враження.

— Окей, може ти й права, — погодилася вона. — Просто як начитаєшся про цю анорексію, то потім усіх підозрюєш.

— Не всі, хто вживають алкоголь, відразу стають алкоголіками.

— Так, маєш рацію. А як там твоя школа для обраних? — тепер Лінка навмисне змінила тему.

— Та... трохи важко, — відповіла Наталія. — Якщо ти вже так мною переймаєшся, то краще тим, чи перейду я до наступного класу.

— Аж так усе погано?

— Ну, та не добре ж.

— Але ж ти завжди так гарно вчилася.

— Там усі гарно вчаться. Я тепер середнячок. А вчителі знай закручують гайки. У тебе в класі якісь вундеркінди є?

— Ну, у цьому ні, бо це ж мистецька школа. Кілька моїх однокласників вчаться непогано, але вони не зубрилки. А от у гімназії

одна така була. Її звали Ліліана Чарнецька. Гадки не маю, чому вона потрапила до нашого класу, це справді дивно. Здається, її мама вважала, що краще опинитися в слабкому класі в сильній гімназії, ніж у сильному класі в слабкій гімназії. А може, їй просто хотілося, щоб донька завжди була кращою? Так чи сяк, а вчилася вона класно. І ще такий собі Ришард, але він просто був неймовірний розумник. Справді все знав, особливо, якщо йшлося про історію чи політику. Тут він був просто поза конкуренцією.

— Ну, а тепер уяви собі клас, половина якого складається з таких-от Ліліан, а решта — з таких Ришардів. І як би ти в такому класі почувалася?

— Та ну, забудь. Ти ж знаєш, яка я. І я зовсім не прагну бути зубрилкою чи здаватися дуже розумною.

— Та ні, ти розумна, але...

— Інші речі цікавлять мене дужче, ніж знання.

— Саме так. Але, уяви собі, що навіть для мене це виявилось важко, — зітхнула Наталія. — Мені здається, що я весь час мушу доводити, що я не дурна й узагалі не тупіша за інших. У старій школі, коли я чогось не розуміла, то піднімала руку й просила вчительку пояснити. Ще й решта класу вдячна була, бо й вони чогось там не допетрали. А тепер якщо я чогось не тямлю, то боюся, що я така одна. Розумієш? І ці погляди, сповнені співчуття... Це нестерпно. І вічні розмови, хто в якій олімпіаді братиме участь. У чомусь треба брати, бо інакше з'їдеш.

— А самі уроки тобі щось дають?

— Деякі... Може, я просто не настільки розумна, як це всім здавалося. Може, усі ці мої мрії про медичний насправді безглузді? У цій школі я усвідомила, що я нуль, ніхто.

— Що ти таке кажеш? — тепер Лінка перелякалася ще більше, ніж під час розмови про дієти. З Наталією справді коїлося щось погане. — Слухай, це минеться, ти звикнеш!

— Можливо.

— А як Марцін?

— Ніяк. Я з ним не спілкуюся.

— Ну, але... як ти себе відчуваєш із цим? — Лінка підсунула до себе чашку й зробила великий ковток. Какао було таке смачне й так чудово розігрівало.

— Ніжк, — повторила Наталія. — Спершу я думала, що ми знову будемо разом, але тепер переконана, що це не має сенсу. Не можна двічі увійти до тієї самої ріки, правда?

Гіркота в її голосі знову якось налякали Лінку. Наталія справді здавалася іншою. Щось її змінило, але що? Або: що найдужче на неї вплинуло? Школа? Ця історія з Марціном? Розлучення батьків? Дієта? А може, усього разом виявилось просто забагато?

— Шкода, — сказала Лінка. — Я Марціна маю на увазі. Мені він завжди подобався.

— Але ж того цвіту скрізь півсвіту, хіба ні? — відповіла Наталія. Гірко, знову так гірко. Жовч у її словах і тоні, здавалося, отруювала все навколо.

— Ну, я б не сказав... Ти ж знаєш, що я про все це думаю. Я Адріанові багато пробачила й вірю в тривалі почуття.

— То й вір собі, от і прекрасно. А я більше не вірю в жодні почуття. А в тривалі й поготів.

Лінка й не намагалася переконати подругу, це не мало жодного сенсу. Крім того, вона пригадала собі, як усе було, коли Адріан її покинув. І потім, коли вона довідалася про його зраду. Тоді вона теж не вірила в кохання на все життя.

— А як твоя мама? Коли розлучення?

І тоді Наталія роздратовалася.

— Може, ти ще запитаєш про мої пошерхлі п'яти? Це що, допит? Я що, розпитую в тебе: як школа, як Адріан, як пес, як фотографії?

І тоді розлютилася Лінка.

— Ні. Справді. Ти мене ні про що не питаєш і не збираєшся! Це я цікавлюся твоїм життям і хочу тобі допомогти, попри все, а ти моїм — ні. Тому ти не питаєш мене, як моя робота, як моя кошмарна шефіня, як мені вдасться приготувати дві миски оселедців у сметані і як витягнути в Рути гроші, котрі вона мені винна. Не питаєш, чому я не можу фотографувати так, як мені хочеться, та й про інші речі теж не питаєш.

«Наприклад, не питаєш, що мене так турбує, — подумала Лінка. — А я не скажу тобі, що в мене затримка місячних». Але вона нічого не сказала. З неї було досить.

— Ти закінчила? — спокійно запитала Наталія.

Лінка мовчала.

— Мабуть, я вже піду, — сказала вона зрештою. — Я справді хотіла, як краще. Але чомусь нічого мені не виходить.

— То йти. Я не затримуватиму.

Єдине, що відчувала Наталія, був гнів. Їй хотілося, щоб Лінка собі пішла й дала їй спокій. Вона була такою самою, як усі решта! Суцільні допити й нуль розуміння. А що вона її ні про що не розпитувала? Наталія вважала, що так краще. Коли хтось хоче про щось розповісти, то й так скаже. Нащо когось мордувати без кінця питаннями? Може, воно й краще, що Лінка піде собі. Наталії треба робити вправи. Бігати вона, мабуть, не піде, але переконає маму, щоб та дозволила їй записатися на фітнес. Може, це саме те, чого їй бракує.

* * *

Лінка вийшла з Наталіїного будинку. Вона справді дуже розсердилася. Відчувала, що подруга до неї несправедлива. Зірвався вітер, і за мить Лінка відчула на обличчі перші краплини дощу. Грудень узагалі нічим не нагадував про зиму. Швидше про листопад. Усе в погоді помінялося місцями, ніхто й не чекав що Різдвяні свята будуть зі снігом.

Лінка сподівалася, що коли вони з Адріаном поїдуть в гори, там буде гарна погода. Вона вже все розпланувала. Поїдуть на канікулах. Цьогоріч у мазовецькому воєводстві вони починалися раніше, у середині січня. В Адріана теж були канікули, але трохи згодом, через сесію. Проте перший тиждень був спільним. Отже, вони поїдуть «Пендоліно» до Кракова. Там переночують, підуть на якісь виставки. Адріан обожнює ходити до музеїв. Тоді автобусом до Закопаного, де проведуть ще кілька днів у якій-небудь мальовничій дерев'яній хатині. Буде чудово й так романтично! І це стане подарунком на його день народження й почасти на Різдво! Переконає Адріана взяти етюдник, може там буде гарний краєвид з вікна? На Гевонт або...

Вона так замріялася, що замалим не нашттовхнулася на якусь згорблену стареньку, яка долала вулицю під цією огидною грудневою мжичкою. Лінка відскочила, потрапивши в самісіньку середину калюжі. Тихенько вилаялася й обтрусилася черевиками від сірої грязюки, на яку перетворився сніг упереміш із дощем. Та коли її на додачу забризкала машина, яка їхала назустріч, з Лінчиних вуст вирвалися дещо міцніші слова. Як тут зберігати спокій у грудні?

Вона знала, що невдовзі буде ще гірше. Почнеться купування подарунків, нескінченні корки, увесь цей передсвятковий гармидер. Натовпи в торгових центрах і люди, які метушаться туди-сюди, мов параноїки. А до всього ще й ця гидезна погода. Ну, але в горах усе буде інакше. Адже там погода завжди гарна. Лінка трохи жалкувала, що не вміє кататися на лижах. Треба навчитися! Адріан теж не вмів, тож наразі це не проблема.

Дівчина вирішила піти на Центральний вокзал і купити квитки на потяг. Вона знала, що в попередньому продажі є певна кількість дешевих квитків, може, вдасться купити?

Зайняла чергу на вокзалі. Хвіст тягнувся величеський, люди, мабуть, почали купувати квитки на свята. Нарешті дочекалася своєї черги.

— Добридень. Я б хотіла купити квиток на «Пендоліно»... на п'ятнадцяте січня. До Кракова. На якийсь ранковий потяг. Здається, є якісь акційні квитки...

Вусань, який стояв за Лінкою, поплескав її по плечі.

— Слухайте, мені зараз поїзд утече, швидше там.

Лінка озирнулася й зустрілася із сердитим поглядом якогось чоловіка. На щастя, у віконці поруч звільнилося місце, інакше він би її просто з'їв. Але касирка теж глипнула на неї непривільно. «І чому люди такі неприємні?» — подумала Лінка. Вона взагалі не могла цього збагнути. Невже не можна бодай іноді посміхатися?

— На який потяг? — спитала бабера. У неї було пряме руде волосся, яке при корінні мало інший колір. «Може, вона така непривільна, бо в неї немає грошей на перукаря?» — подумала Лінка.

— А які є?

— Треба було подивитися раніше! — відбуркнула бабера. — Тут вам не бюро інформації. На потяг о восьмій квитків уже немає.

— Немає?

— Звісно, це ж канікули.

Хтось налягав на Лінку ззаду.

— Слухайте, а швидше не можна? — почулося знову.

— Тоді на наступний потяг.

— Теж немає, — жінка похитала головою. — Почекайте трохи.

Вона таки її пожаліла.

— Є квитки на середу по обіді. Оті дешеві, по сорок дев'ять злотих.

— Аж на середу по обіді! Це запізно!

Лінці здавалося, що касирка її обманює. І раптом почула приємний чоловічий голос.

— Дівчино, ви краще зверніться до центру обслуговування клієнтів, у головному залі. Там немає черг, ніхто не поспішає, там ви спокійненько купите квиток.

— Добре, дякую.

— То як, давати ті, що на середу? — нетерпляче запитала касирка. Мабуть, уважала, що коли Лійка зайняла стільки часу, то тепер неодмінно мусить щось купити.

— Ні, дякую, — відповіла вона.

— Морочить голову, а люди чекають, — просичала за спиною жінка в песцевій накидці.

У центрі обслуговування клієнтів справді все було по-іншому. Але Лінка переконалася, що квитків на «Пендоліно» на потрібні дати справді не було.

— Є інший експрес до Кракова.

— Е, ні. Це зовсім інше. Розумієте... — Лінка вирішила звіритися продавцеві. На відміну від тієї страхітливої бабери в касі, він здавався симпатичним. — Це має бути сюрприз для мого хлопця. Неодмінно цей швидкий потяг. І саме на цей день, бо потім у нього іспити. Ми збиралися поїхати до Кракова, а звідти до Закопаного. Романтична поїздка, — і вона усміхнулася.

— Ну, щодо мене, то я оминаю Закопане взимку десятою дорогою, особливо під час канікул. Бо неймовірні натовпи. І з житлом проблеми. А ви вже щось собі зарезервували?

— Та ні, — відповіла Лінка, — але мені здавалося, що із цим не має бути проблем.

— На вашому місці я б поїхав куди-небудь, де не так людно. Приміром, на море.

— На море? Узимку?

— До Гдині є швидкий потяг. Можна подивитися Тримісто^[4], а тоді поїхати на острів Хель. Там дуже гарно, навіть узимку. Просто чарівно. Гарантовано безлюдні пляжі, не те, що влітку.

І заходився шукати в комп'ютері.

— Є місця в понеділковому потязі. Цей день вам і був потрібен. На 8.39, «Експрес-Інтерсіті Преміум», тобто ваше омріяне «Пендоліно».

Ще до полудня будете в Гдині, а вже далі — як захочете.

— Ну, не знаю... я собі уявляла вкриту снігом хатинку, з якої видко було б Гевонт.

— Зараз у Закопаному можна щонайбільше винайняти якусь обшарпану кімнатку, звідки можна побачити юрбу на Крупувках.

— Боюся, що моєму хлопцеві ця ідея не сподобається. Ця поїздка — то подарунок на день народження.

— Якби в мене була така дівчина, я б з нею поїхав хоч і на край світу! — мовив продавець.

Лінка зашарілася. І швиденько купила два квитки до Гдині. Ну й нехай. Якщо Адріанові не сподобається, от тоді вона перейматиметься. Ніколи не варто непокоїтися заздалегідь. Найважливіше, коли є з ким їхати. А напрямок і мета подорожі — хіба це аж так важливо?

Знову подумала про Наталію. Шкода, що в них із Марціном нічого не вийшло. Він був такий класний хлопець. Один з тих, із ким відчуваєшся затишно й безпечно. Цікаво, чи погодився б він повернутися до Наталії, якби...

І враз їй заболів живіт. Страшенно заболів. Тим особливим болем, знайомим лише жінкам. Лінка вже знала, що її молитви вислухано. Не треба було навіть бігти до туалету, щоб перевірити. Лінка вирішила швидше піти додому. Дівчина полегшено зітхнула й розпливлася в усмішці. Ох, світ раптом зробився таким чудовим! Але із тими таблетками доведеться щось вигадати. Адже їх приймає чимало дівчат. Якщо треба, піде приватно до якогось гінеколога. Але спершу варто спробувати в державній поліклініці. Зрештою, не конче з порога розповідати, нащо вона прийшла. Порадиться з Каською, може, вона знає, як усе залагодити. Адже вона теж кохається зі своїм хлопцем. Каська взагалі в багатьох речах виявилася значно обізнанішою.

* * *

Марцін і Войтек напівлежали на ліжку. У них було досить часу, щоб викурити джойнта — Войтекова мати мала повернутися лише за годину. Марцін відчував блаженство в усьому тілі. Складалося враження, що чим більше він курить, то дужче смакує, і все життя раптом видавалося йому класним.

Він більше не думав так часто про Наталію. А якщо й думав, то за принципом: ну, була й була. Може, трапиться інша. А як ні — теж

нормально. Життя однаково триватиме далі. Цікаво, що Марцін чував, наче травка всіх змінює, але кожного по-різному. Дехто полюбляв після неї ходити на дискотеку. Іще хтось виїдав усі продукти з холодильника, бо куріння пробуджувало вовчий апетит. У нього марихуана викликала спокій. Після травки Марцін перетворювався на справдешнього стоїка.

— Що, подобається курити, га? — спитав Войтек.

— А чого б мало не подобатися, старий, — відказав Марцін. — Були б у мене бабки, я б смалив хоч і щодня.

Наразі він купив у Войтека кілька джойнтів. І вирішив курити не частіше, ніж раз, щонайбільше двічі на тиждень.

— Чуєш, є така акція, — озвався Войтек. — За бабосики.

— Яка акція?

— Є клуб, там можна зачепитися.

— Зачепитися?

— Ну, тобі що, письмове пояснення потрібне, не в'їжджаєш? Траву продавати, тепер догнав?

— Але ж за це можна сісти!

— Якби кожен отак окропом пісявся від страху, ти б тепер не затягався такою смакотою, га? Це стопудово безпечно. Лише знайомі знайомих. Я теж так роблю, але деінде, а в цьому клубі ще немає нашої людини. Чого боятися? До того ж, при нагоді купуєш собі з перевіреного джерела, з хорошою знижечкою. Ну, що? Не будь лохом. Матуся наступного разу не повірить у казочку, що тобі треба на кіно. Бабосики із цього непогані, ще й на пивасик вистачить, і на дівчаток. Так що подумай при нагоді.

Докурили.

— Ну, я тебе не проганяю, але мушу тут провітрити. І ще старій пообіцяв прибрати трохи у ванній. То як — подзвониш?

Марцін кивнув головою. Він вагався. Подумав, що почекає, доки розум проясніє, і лише тоді щось вирішуватиме.

* * *

У середині грудня небо раптом здуріло. Усі чекали на сніг, але не дочекалися. Сіявся то дощик, то мжичка, падав сніг з дощем, який уже в повітрі нагадував грязюку. Іноді з неба летіли крихітні градинки, маленькі перламутрові кульки, наче посипка для торта. Того дня дощ

не вщухав бодай ненадовго, як в інші дні, навпаки, дедалі сміливішав і шмагав чимраз дужче. Уже не крапотіло, не сіялося — просто лило.

Наталія дивилася крізь вікно на рясні патьоки. Найкраще було б просто не йти до школи. Нині мала хімію й фізику, два предмети, яких вона дуже боялася. Учора вчилася до півночі й зрештою впевнилася, що все знає, та останнім часом з нею щось відбувалося. Наталія боялася, коли її викликали до дошки. Воліла тести, контрольні, що їх кожен пише сам. Навіть отримати трійку було не так соромно, коли вчитель віддавав письмову роботу. З усними відповідями було гірше. Віднедавна, виходячи до дошки, дівчина почувалася наче перед ешафотом. Їй здавалося, що всі на неї витріщаються й глузують з її невігластва.

Наталія страшенно змерзла, хоча батареї були гарячими — так принаймні стверджувала мама. Може, через те, що вона мало їла. На щастя, їй, здається, зменшився шлунок, бо дівчина дедалі рідше відчувала голод. Та з іншого боку, хоч Наталія й намагалася обмежувати їжу, вона більше не помічала таких результатів, як спочатку. Вага зупинилася. Наталія попрохала маму, аби та дозволила їй записатися до фітнес-клубу. Нині після уроків збиралася туди вперше. Бодай заради цього треба було встати, одягтися й витримати ще один день у своєму ліцеї для крутих. Якось та буде. Наталія втішала себе, що в найсумнішому випадку нічого не зможе відповісти й отримає одиницю.

Найгіршим було те, що тоді Вона розплачеться. Останнім часом могла розридатися на людях, хоч і ненавиділа це. Раніше вона й подумати про таке не могла, але тепер Наталія неначе здалася. Почувалася приниженою, та щойно їй виступали сльози, дівчина вже не могла їх стримати. І вони просто собі текли. Усі бачили, яка вона плаксійка. Поводиться як мала дитина. «Не думай про це, — наказала собі Наталія. — Думай, як витримати, і тоді все буде добре».

Вийшла з дому, як завжди, настільки заздалегідь, щоб не запізнитися. Пунктуальність у неї теж була під контролем, і це їй добре вдавалося. Як і планування дієти. Нині вона з'їла тільки помаранчу. Сто калорій, зате це забезпечувало почуття ситості й додавало енергії.

Учителька фізики виглядала, наче Коперник. Так Наталія й називала її подумки. Фізичці було за сорок, хоча вона належала до тих

жінок, чий вік важко визначити. Вона могла виглядати так само або майже так само й двадцять років тому. Довгасте обличчя, запалі щоки й волосся, вкладене химерними старомодними буклями. Викапаний Коперник. Голос у неї був теж якийсь потойбічний, мовби вона говорила в трубу. Може, вона тому так лякала Наталію?

Але Наталія була досить розумною й усвідомлювала, що лякає її не Коперник. Вона боялася говорити привселюдно, боялася глузувань, і цей страх чаївся в ній самій. От і тепер дівчина вийшла до дошки й похнюпилася.

— Знову не підготувалася? — заgrimів потойбічний голос.

Наталія спробувала видушити бодай слово, та лише кивнула головою. Коперник скривилася, а її губи розтяглися в дивній гримасі. Якщо це мало означати посмішку, то радше знущальну.

— Сідай на місце. Шкода на тебе час витратити. Додамо одиничну. О, бачу, що із цих кілочків невдовзі буде справжній парканчик?

Наталія повернулася на місце й зітхнула. Ганя присунулася до неї, щоб заговорити, але Наталія приклала пальця до вуст. Краще не тепер. На перерві побалакають. Не варто дражнити Коперничку.

— Що відбувається? — запитала Ганка.

— Не знаю, — відповіла Наталія, бо так воно й було. — Якось... не можу відповідати.

— Не вивчила?

— Вивчила. Весь вечір зубрила. Але я боюся. Виходжу до дошки й мене ніби паралізує. Я відразу розумію, що не видушу й слова. І молюся лише про одне: аби не розплакатися.

— О Боже. У тебе типовий шкільний синдром. Чи, краще сказати, синдром цього ліцею. І не лише в тебе. Я теж раніше боялася, бо з мене кепкувала Ялинка, — Ялинка навчала польської, а прозвали її так через неймовірну кількість прикрас, які вона на себе чіпляла. — Почала глузувати з моїх літературних амбіцій.

Наталія це собі уявляла. Ялинка вміла бути жорстокою. А найдужче знущалася з дівчат, які писали вірші.

— Ти теж щось писала? — поцікавилася Наталія.

— Так, — не відразу відповіла Ганка. — Кошмарні вірші.

— Я впевнена, що ні! І з радістю прочитаю!

— Ні, краще не треба. Це було, коли я дізналася про хворобу. Хотіла бути як Посвятовська, писати вірші. От тільки та народилася талановитою, а я — ні... Вірші були дуже похмурими. Приблизно, як оті некрологи.

— Я однаково радо почитаю.

— Окей, якщо хочеш. Мені вже й самій трохи смішно через них. Вони для мене становлять історичну цінність. А тебе я добре розумію. Проте мусиш себе пересилити, інакше ти тут не витримаєш.

— А ти? Як ти це подолала?

— Зосередилася на іншому. Я тоді ходила по лікарях, з мамою сперечалася. Не знаю, якось я тоді забула, що школа — то моя найбільша проблема. Ну, і закохалася. Щоправда, потім із цього нічого не вийшло, але тоді допомогло.

— Ну, я найпевніше вже не закохаюся. Досить з мене любовних історій.

— Дурниці. Закохаєшся, як буде в кого. Забудеш про того свого Марціна, і все в тебе зміниться на краще.

— Авжеж, бо приїде лицар на білому коні.

— Та не про те йдеться, він може прийти пішки й носити кеди... Коли ти закохуєшся, то змінюєшся. В організмі виробляються ендорфіни...

— Ага...

— Гаразд, я просто засумувала за цим станом закоханості.

— А Сташек?

— Сташек? Він класний.

— Я знаю, — відповіла Наталія.

— А тобі він теж подобається?

— Ну, ти що, я недавно тільки розсталася із хлопцем. Але загалом він класний. Крім того, це ти була першою, а я не відбиваю хлопців у подруг. Я просто так сказала, що він хороший.

— Ми з ним ходили в кіно. І до кафе. Я його намагаюся якось закадрити, ну, розумієш. Ніжні погляди й усе таке. Але на нього це не діє.

— Може, у нього хтось є?

— Але хто? Я від початку року жодного разу не бачила його з якоюсь дівчиною.

— Може, у нього теж розбите серце, як у мене, — пожартувала Наталія. — Але якщо він пішов з тобою в кіно і ще там кудись, то це вже добре. Може, він не так швидко закохується.

— Ну, може, і не закохується швидко й легко, як я, — засміялася Ганка. — Побачимо. Хай там як, а ендорфіни в мене виділяються у величезних кількостях, досить його побачити.

— Я й не дивуюся. Він мені Лео нагадує, хлопця, у якого була закохана в Португалії. Принаймні зовні нагадує, бо я Лео не знала.

— Узагалі не була знайома й закохалася?

— Я розумію, це звучить безглуздо, але саме так і було. Уперше побачила його, коли мала ще одинадцять. Він мешкав через два будинки. Ми під час канікул завжди винаймали один і той самий будинок. Щороку я їхала туди з надією, що станеться щось, але нічого не відбувалося. Іноді ми віталися біля басейну. І все.

— І ти була закохана стільки років? Аж дотепер?

— Я його два роки не бачила. Але, звісно, я більше не кохаю Лео, адже був Марцін... А це просто історія без продовження.

— Неймовірно. І так романтично. Цікаво, якби ви все-таки познайомилися, то чи підійшли б одне одному.

— Гадки не маю.

Задзеленчав дзвінок, треба було знову повертатися на ці дурні уроки. Наталія ще запитала Ганку, що та планує на свята, адже невдовзі починалися канікули. Подруга на мить засмутилася.

— Мала повернутися мама, ми збиралися поїхати разом у гори. Але мами не буде, вона не зможе, а крім того, мені теж не можна їхати в гори.

— Чому?

— Останнім часом я не дуже добре почуваюся. Але це нічого серйозного. Я трохи застудилася, дрібниці. Просто мені треба більше пильнуватися, ніж іншим, — відповіла Ганка. І не схотіла нічого пояснювати.

Наталія дуже любила Ганку. Крім того, це була єдина людина, яка не дорікала їй без кінця через сидіння на дієті. Запитала про це якось — та й годі. Просто усвідомила, що Наталія хоче бути дуже стрункою, от і все. Більше не розпитувала. Сама вона теж не була дуже балакучою, не любила розводитися по свою хворобу. Наталії залишалося хіба сподіватися, що з нею все гаразд.

Вийшла зі школи й попрямувала в бік фітнес-клубу із промовистою назвою «Perfect Body». Клуб розташувався на вулиці Емілії Плятер. Чудове місце. Можна туди ходити хоч і щодня. Мама замовила для неї безкоштовне пробне заняття, щоб Наталія могла зорієнтуватися, що і як. Дівчина штовхнула засклені двері. На ресепшені сиділо троє вродливих дівчат. Мабуть, їх теж добирали за вагою — усі три були дуже стрункими й мали довге пряме волосся.

— Доброго дня, — привіталася Наталія. — Я... здається, у мене перепустка на безкоштовне заняття. На моє прізвище. Заварська.

— Будь ласка, — усміхнулася чорнява. У вас персональне тренування з індивідуальним тренером у тренажерному залі. Ви також можете відвідати заняття. Ось тут список, перше з них о шістнадцятій. *TBC*, тобто *Total Body Condition*. З нього можна починати. Це за півтори години. А персональне тренування о п'ятнадцятій. Доти ви встигнете переодягнутися й розім'ятися. Для початку пропоную велосипед, бігову доріжку й степери. Тренер покаже, що робити далі. Ви його пізнаєте за червоною футболкою. Коли він закінчить з попередньою людиною, треба до нього підійти й сказати, що ви на третю годину. І ще є сауна, але це вже після занять.

Наталія взяла ключика й дві пластикові картки з назвою клубу. Одну треба було віддати тренерові, а другу — інструкторці, яка вела заняття. Дівчина подумала, чи не загубить вона чогось і не переплутає. Подалася до роздягальні, знайшла там свою шафку. Кілька осіб уже переодягалося. Краєм ока Наталія помітила дівчину приблизно її віку, яка саме зняла светра. Наталія з огидою глянула на її товстий живіт над тісними колготками тілесного кольору. Зі стегон звисала безформна спідниця. «Боже, зроби так, щоб я ніколи не була такою», — подумала Наталія. Швидко переодяглася в сірі спортивні штани, чорну блузку на бретельках і кросівки. Дівчина найдужче подобалася собі в такому одязі. Він нагадував їй камуфляж, нікому не видно, яка в неї фігура.

Вийшла з роздягальні. Ота гладуха ще не встигла зібратися. Ось чому Наталія так боялася розповніти. Мало того, що товстуни бридкі, вони ще й рухаються, як слони. Жах. Треба стежити за собою, інакше станеться те саме, що й з ними.

Тренажерний зал у цьому клубі був справді здоровенний. Під однією стіною були велосипеди, поруч — бігові доріжки й степери. Деякі тренажери стояли зайняті. Молоді чоловіки з рельєфними м'язами рівномірно бігали в ритмі, визначеному тренажерами, або крутили педалі, втупившись в екран телевізора або в почеплені на стояках планшети. Дивилися фільми, а одна з дівчат бігла доріжкою й одночасно читала книжку на «Кіндлі». Це Наталію здивувало. Вона не підозрювала, що можна одночасно вправлятися й читати. Може, вона могла б одночасно бігати й учитися? Це було б ідеально. Тоді можна тут просиджувати годинами, із користю для тіла й розуму. Чудова ідея! Та наразі треба випробувати всі ці тренажери.

Спершу пішла на велосипед. Це виявилось неважко, хоча Наталія не дуже розуміла, як його виставити. Звичайний велосипед не вимагав виставляння кілометрів і траси. Нарешті в неї вийшло. Покрутила педалі хвилин п'ять і вирішила, що це нудно й час випробувати бігову доріжку.

Перейшла до вільного тренажера. Виставила швидкість і час. Може, для початку п'ять хвилин. Стала на доріжку й рушила. Уже через хвилину зрозуміла, що темп швидший, ніж вона думала. Хотіла вже було зійти, але помітила, що за нею спостерігає хлопець у червоній футболці. Мабуть, отой тренер. Ніяково було отак відступати. Тож Наталія зосередилася й вирішила пробігти. Адже це тільки п'ять хвилин. Крім того, на моніторі висвітлювалася кількість спалених калорій, і це її дуже мотивувало. Тому Наталія продовжувала бігти. Іще через хвилину вона вся спітніла й думала, що от-от сконає. І чого їй заманулося бігати? Уся решта їй вдається, а з біганням завжди найгірше, і все-таки вона вперто намагається знову й знову... Зрештою, Наталія знала, чому. Біг спалює багато калорій. Він дуже ефективний, коли хочеш схуднути, навіть якщо тобі й важко. Наталія відчула слабкість, але продовжувала бігти. Піт заливав їй очі. І тоді хлопець у червоній футболці підійшов і вимкнув доріжку.

— Ти виставила дуже високий темп. Навмисне? — спитав.

— Ні. Я тут уперше, — відповіла Наталія. Вона важко дихала й знала, що виглядає жахливо.

— Трохи забагато, як для першого разу, — усміхнувся хлопець.

— Я... у мене зараз індивідуальне тренування... о п'ятнадцятій. Мабуть, це з вами.

— Чудово. Зараз оглянемо всі тренажери, щоб ти знала, як їх виставляти. Але скажи: чого ти прагнеш досягти?

— Я? Я б хотіла схуднути.

— На скільки?

— Не знаю. Ще на кілька кілограмів.

— Зрозуміло, — усміхнувся хлопець. І нічого не сказав, мовляв, вона перебільшує з тим схудненням.

Спершу Наталія подумала, що це, мабуть, через те, що вона все-таки здається товстою. Але вловила своє відображення в дзеркалі. Вона зовсім не була огрядною. Ну, принаймні не дуже. Іноді вона й сама не знала, як виглядає. Не була впевнена, товста вона чи струнка, чи, може, навіть худа. Як мала гарний настрій, їй здавалося, що вона струнка. А коли їй робилося сумно, наприклад, коли з'їла щось зайве, бо мати примусила, тоді Наталія вважала себе товстою.

Але часу замислюватися над цим усім не було, бо хлопець іще раз підвів її до бігової доріжки.

— А тепер по черзі, — сказав він. — Почнемо спочатку.

Показував їй усі тренажери, а вона впіймала себе на тому, що дедалі частіше його роздивляється. Вона ніколи не думала про чоловіче тіло. Наприклад, Марцін здавався їй нормальним. Тобто він був струнким і подобався їй, але своїми м'язами явно не переймався. А цей хлопець був убраний в обтислу футболку, під якою виразно вимальовувалися м'язи живота. Він був невисокий, але гармонійно збудований. Руки мав дужі, наче м'язи на них хтось вирізьбив. Кілька разів перестрів погляд Наталії, і та зніяковіла. Не можна ж так на нього витріщатися.

— Ну, оце й усе, здається, — проказав тренер. — А взагалі мене Шимон звать, — простягнув їй руку. У нього була тепла, суха й міцна долоня. — Тепер усе залежить від тебе. Якщо хочеш схуднути, раджу бігову доріжку, велосипед і степер. А для рельєфності м'язів — гантельки й усю решту. А найкраще поєднувати одне з іншим. І ще ходити на заняття: усі кардіо, АВТ, плаский живіт... Зумба теж непогана, хоч і виглядає не дуже серйозною. Зараз почнуться заняття, то побачиш, чи тобі сподобається.

— Дякую, — видушила Наталія, але тренер уже зник, певне, підійшов до наступної клієнтки. А Наталія пішла до залу, який вони їй щойно оглянули разом.

* * *

Дощ ринув дужче, а на додачу ще й вітер зірвався. Лінка викинула поламану парасольку до смітника. Даремно тільки взяла. Від трохи сильнішого пориву вітру вона відразу зламалася.

Лінка йшла до Адріана. Вони не бачилися вже давненько, бо не було як. А дівчина хотіла віддати йому подарунок, позаяк і так із цим запізнилася. Треба встигнути до свят, бо пізніше вже час на інші подарунки. Адріан у спортивних штанях і розтягнутій футболці відчинив їй двері. Невідомо-чому, цей недбалий хатній одяг її завжди розчулював. Адріан здавався їй найкращим, коли щойно прокинувся або саме таким, як-от тепер: домашнім, чи то пак, одомашненим.

— Агов, — мовила Лінка. — Тато вдома?

— На жаль, ні, — він удав, наче щиро цим засмучений, а вона штурхнула його, мовби сердито. Весь цей час стояли у дверях.

— То ти мене впустиш, чи я маю вдертися силоміць? — засміялася Лінка. — Ну ж бо, впусти, не пошкодуєш. Я щось маю для тебе, — вона виструнчилася, взяла руки в боки і, навмисне фальшиво, заспівала: «*Happy birthday to you...*»

Адріан затулив собі вуха.

— Ти-и-ихо, у мене вкрай чутлива сусідка, не кажучи вже про те, що коли так витимеш, то мені фретка здохне.

— Фретка? Звідки в тебе фретка?

— То на перетримку, товариш попросив. Але вона така класна. Ходи, покажу, — і вже тягнув її за руку.

— Почекай, а подарунок?

Квитки Лінка згорнула й запхнула до трубочки від рулончика туалетного паперу, а тоді це все загорнула в подарунковий папір. Боялася, що інакше квитки можна розірвати, відкриваючи пакунок.

— Гм... що ж там таке? Це вже на Різдво? Чи на Миколая?

— Адріане! Адже ми вже дарували одне одному подарунки на Миколая, забув? А до свят ще далеко.

— Ну, не дуже й далеко.

— Це на день народження.

— Уже? На майбутній день народження?

— Не дражнися зі мною, краще відкрий.

— Що ж це може бути? Кругле, досить тверде... Гм... Снаряд із часів другої світової? Або ні, чекай... пшикалка від молі? — Адріан роздер кольоровий подарунковий папір, з-під якого визирнув сірий рулончик. — Кохана, ще б папір знадобився. А просто трубочка? Може, ти хочеш, аби я погрався в яке-небудь «зроби сам» і виготовив із цього, наприклад, хатку для фретки?

— Гарна думка. Та спершу витягни те, що всередині.

— Що це? — Адріан справді здивувався. — Квиток?

— Навіть два квитки, — просяявши, відповіла Лінка.

— Чекай-но. Квиток на п'ятнадцяте січня... До Гдині? Нічого не розумію.

— Я тобі поясню. Море, безлюдні пляжі, припорошені снігом, і ми. Нуль людей, лише чайки. Тримісто, а тоді Хель.

— Ти найнезвичайніша дівчина на світі, — сказав Адріан і поцілував Лінку. — Мабуть, я більше ні з ким би не ризикнув поїхати

взимку на море. Але з тобою я ладен помандрувати хоч і на край світу. А тепер ходи, покажу тобі фретку. Може, я собі теж таку організую, га?

— Завтра цей клятий кейтеринг, — буркнула Лінка, коли вже натішилася незвичайним звірятком. — Ну, пам'ятаєш, оселедець, заливна риба і таке інше.

— Ти впораєшся, — запевнив Адріан.

— Якщо сумніватимусь, дзвонитиму до тебе. Ти готуєш краще, ніж я.

— Ну, це не так уже й важко.

— Ах ти! — Лінка стрибнула на нього й ударила подушкою. — А якщо серйозно, — вона на хвилинку присіла й обійняла подушку, — то я ненавиджу цю роботу, і цю Руту, і це все.

Розповіла Адріанові про вернісаж. Довелося згадати, що то була Лукашева виставка. Звісно, вона знала, що Адріан щось скаже, бо він знав, що Лінка й Лукаш колись трохи зустрічалися. Ніби нічого між ними й не було, та все-таки...

— То, кажеш, що все сталося геть випадково? Цікаво! — іронічно мовив він. Невже ревнував? До Лукаша? Ну, хто б говорив...

— Атож, саме так усе й було. Слухай... Немає причин ревнувати, зрештою, я тобі не для цього розповідаю. Мені йдеться про ситуацію. Довелося допізна залишатися, усе прибрати, а до того ж Рута мені заявила, що не заплатить за додаткові години. Я почуваюся справжнім лохом!

Проте Адріан відчув, що їй ішлося не лише про це.

— Мені здається, що ти сердися, бо там не твої роботи висять, а його, а із твоєї розповіді я зрозумів, що вони були досить посередні. Він твій товариш. А ти занадто горда, щоб обслуговувати своїх знайомих, зізнайся.

— Ти несправедливий. Я тобі звіряюся, а ти...

— Ну, що я? Я кажу, що думаю, от і все, не ображайся.

— Тобі легко говорити, бо ти не мусиш працювати.

Лінка зачепила дразливу тему. Адріанові й справді не доводилося працювати. Щоправда, він сказав батькові, що знайде собі якийсь підробіток, аби бодай частково сплачувати за навчання, але не знайшов нічого, що б не заважало його навчанню. Він ніколи не працював, а Лінка постійно щось собі знаходила. І от тепер йому цим дорікнула.

— Знаєш, що? — озвався він, помовчавши. — Пробач мені. Може, я й справді ревнивий. І ще заздрю тобі, що ти працюєш, що спромоглася знайти цю роботу. Навіть якщо ти й уважаєш її безнадійною, це все-таки свідчить про те, що ти чудово даєш собі раду. І я так тобою пишаюся. А от собою ні. У порівнянні з тобою, я — звичайнісінький трутень.

— Що ж; час це змінити, якщо тебе це так обтяжує. Пошукай щось після іспитів. Або коли повернемося з моря.

— Гаразд, — відповів Адріан і пригорнув Лінку. — Не сварімося, — попрохав він. — Будь ласка. Ти мені дуже потрібна.

— Окей, чого там. Нічого ж не сталося.

* * *

Наступного дня теж дощило. Дощ лив на все й на всіх, і нікого особливо не вирізняв. Поливав голі дерева в Саському саду і, мабуть, шкодував, що вже немає листя, на якому можна бодай ненадовго втриматися. Сіявся на павільйони на Маршалковській, де тепер було безліч китайських забігайлівок, вареничних і секс-шопів. Стікав з парасольок, просякав куртки й шапки, шерсть собак, які на прогулянці задирали лапу біля першого-ліпшого кущика, а тоді гидливо обтрушувалися й відразу хотіли додому. Спливав широкими струмками Свентокшиською, досі розритою через будівництво метро, Маршалковською, Новим Світом. Збирався в калюжах біля рондо де Голля, на площі Гжибовській та біля Палацу культури.

Якраз в одну з таких калюж і вскочила Наталія, але нічого не помітила, так поспішала. Може, десь у підсвідомості вона й відзначила, що в черевиках стало мокро, але її розум був зайнятий очікуванням. Вона не могла діждатися, коли знову піде до фітнес-клубу. Коли знову почне вправлятися. І коли знову побачить Шимона. Це її надихало й тепер штовхало на вулицю Емілії Плятер, незважаючи на дощ і калюжі. Це було якось дивно, а їй самій видавалося чимсь безглуздим. Адже вона обіцяла собі: жодних хлопців! Ще зовсім нещодавно вона так сумувала за Марціном! І все-таки комусь удалося задурити їй голову. Наталія це розуміла, прекрасно відчувала й вирішила не обманюватися. Цей хлопець їй подобається. Може, воно й на краще? Може, так вона забуде про Марціна?

* * *

— Покрай оселедця смужками, — розпорядилася Рута.

У бляшаній мисці лежало зо три кілограми оселедцевого філе.

— Ого, скільки, — зауважила Лінка.

— Ну, це ж кейтеринг на п'ятдесят осіб.

Лінка зітхнула й витягла першого оселедця з миски. Поклала на дошці.

— Тоненькі смужки, — пролунало поруч. — Не такі, наче ти їх сокирою рубаєш. Страва має гарно виглядати.

Через годину в другій мисці височіла гірка оселедцевих смужок.

— З частини оселедця зробимо салат з буряками. Буряки я вже спекла. Почисть їх і потри на тертці. Ні, не на цій, на грубій.

«Серйозно?!» — хотіла вже бовкнути Лінка, але їй вчасно вдалося стриматися. Зрештою, Рута все-таки її начальниця. Мовчки обернула тертку іншим боком.

— І, почекай, — оселедця спершу залий лляною олією із гвоздикою. Візьми третину.

— Якось ця олія дивно пахне.

— А ну, покажи, — Рута понюхала. — Та ні, лляна олія завжди так пахне, здається, наче відгонить трішки риб'ячим жиром, але до оселедця вона найкраща. Та не лий стільки!

— Ти сама казала, щоб залити! — цього разу Лінка не втрималася.

— Ну так, але трохи. Ти головою думай, Лінко!

Через шість годин Лінка зрозуміла, що з неї таки годі, хоч сама собі зізналася, що страви виглядали й пахли просто неймовірно. Вони все встигли, але вже була десята вечора, і дівчата падали від втоми. Крім того, Лінці набридли Рутині зауваження, її докори й постійне невдоволення. Вона тільки й мріяла, щоб нарешті повернутися додому. Про гроші Рута нічого не згадувала, а Лінці забракло сил прохати. Не сьогодні. Щоправда, гроші були їй потрібні, бо завтра вона збиралася купувати подарунки, але, мабуть, усіх не купить. Крім того, у «Золотих Терасах» Лінка мала ще й іншу мету: дівчина хотіла написати про передсвяткові покупки на своєму блозі.

* * *

Наталія не могла заснути. Перед очима весь час був Шимон. Його тіло. Вона б нікому в цьому не зізналася, та саме його тіло приваблювало її найдужче. Не обличчя, не вдача чи поведінка. Зрештою, вона його майже не знала. Сьогодні крутила педалі велосипеда й спостерігала за ним, як він тренується. У якийсь момент хлопець зняв футболку. Мабуть, просто спітнів, бо він піднімав добрячу вагу. Вона й не уявляла, скільки він витискав, але штанга виглядала солідно. Проте Шимон не звертав на неї увагу. З одного боку, це добре: вона могла досхочу дивитися на нього, та з іншого це не давало надії на те, що їхнє знайомство якось розвинеться. Наталія перевернулася на другий бік, але це не допомогло. Вона знала, що довго не засне.

Із блогу «Три дурненькі мавпочки».

За кілька днів до різдвяних свят юрби заповнюють «Золоті Тераси». Якби досередини вдалося залетіти одному з голубів, які милуються торговим центром зі скляного даху, і глянути на людей, що піднімаються й спускаються ескалаторами й розповзаються всіма рівнями цієї величезної будівлі, птах би, мабуть, подумав, що то мурахи. Якщо придивитися уважніше до окремих істот, які створюють цей натовп, можна помітити, що жінок у ньому більше, ніж чоловіків, бо останні, якщо тільки є така можливість, «насолоду» передсвяткових покупок залишають дамам. Середній вік покупців становить приблизно двадцять п'ять — тридцять років.

Зараз я в центрі подій і нотую враження, безладні й хаотичні, як броунівський рух юрби.

Відразу кидається в очі, що покупців можна поділити на два типи: тих, що знають, чого хочуть, і тих, які гадки не мають, нащо сюди завітали. Обидва типи однаково нервують і перебувають у розпачі. Перший — бо поспішає. Прямує просто до «Сатурна» по телевізор для тещі, але натовп такий, що годі дістатися ескалатора. Стоятиме годину в черзі до каси, а ще ж треба поїхати до «Смика» по «Лего» для дитини й до «Лідля» по вино до святкового столу.

Другий тип блукає з непроникним обличчям, а розпач помітний хіба що в жестах. Цей тип заходить до всіх крамниць і вистрибує звідти, мов камінець із рогатки, бо пройшовся магазином, пороздивлявся, і нічого йому не впало у вічі, тому він досі не уявляє, що купити в подарунок дружині, матері, теці.

Цікавими є спостереження за різницею розмірів подарунків та ціни. Облога вже згаданого «Сатурна» вказує на те, що популярним дарунком стала побутова техніка, причому солідна, як-от: пральки, холодильники, телевізори, проте й невелика, як, приміром, комп'ютери, планшети чи кавоварки. Останні — про що я довідалася в інформаційному відділі — перетворилися на найбільш «ходовий» товар. Пралька, хоч її, може, і незручно ставити під ялинкою, точно стане крутим подарунком для того, у кого вона, наприклад, нещодавно зламалася. Натомість кавоварка має всі ознаки вишуканого й коштовного подарунка. Ціни на них сягають навіть кількох тисяч злотих! Так само коштовним (хоча й дешевшим) дарунком може стати білизна з «Інтіміссімі» чи сорочка із крамниці «Esprit».

Цікаво, чи подарунок має відповідати потребам, чи забаганкам? Яким він має бути: необхідною річчю чи річчю дорогою? Не треба бути експертом, щоб помітити, що заможні поляки купують дорогі речі, а бідніші — потрібні. А які подарунки купують підлітки? На жаль, часи, коли під ялинку клали намисто з полакованих макаронів для мами, а для тата — попільничку із соляної маси, вже минули. Підлітки приходять до H&M, намагаючись купити щось за кишенькові. Часто це те, що вони останньої миті помітили й купують за принципом: о, класна річ! Ідеальний подарунок для сестри!

А насправді сутність подарунка полягає в роздумах про бажання й потреби того, для кого призначається подарунок. Я цього року задалегідь склала список дарунків. Братові вирішила купити книжку про динозаврів, бо він ними саме цікавиться. Що купила сестрі — не напишу, бо вона теж читає цей блог. Батьки не читають, тому можу сказати, що мамі дістався суперовий бальзам для волосся, бо вона скаржиться, що воно пересушене й безживне, а вітчимові — навушники, бо його якраз поламалися. Купування зайняло в мене дві години, якщо врахувати вибирання й вистоювання в чергах. І я дуже

задоволена. Гадаю, що всі зрадіють, а подарунки ж якраз для того й існують.

Мідзару

* * *

Те, як виглядає святвечір і святковий стіл, багато чого свідчить про родину. Як сказав колись Лев Толстой, усі щасливі родини однакові, а кожна нещасна — нещасна по-своєму. Та чи мав він рацію?

Лінчина родина не була типовою. Вона наче складалася з пазлів. Мама, вітчим, зведений брат і Каська, зведена сестра Лінки, яка, щоправда, проводила свята зі своєю названою сім'єю, проте все-таки була присутньою за цим родинним столом, бодай тому, що у святвечір вони до неї зателефонували. То була щаслива родина. Не ідеальна, а просто в міру нормальна. Спокійна. А ще тому, що вони купили не живого коропа, як минулоріч, а вже випатраного. Найсумнішою зміною на ці свята стало відкриття, що Кай перестав вірити у святого Миколая. Хтось у школі сказав йому, що святого в червоному вбранні не існує, а що Кай був розумним хлопчиком, то відразу зіставив деякі факти — не допомогли запевняння сестри, яка так прагнула, аби Кай ще зберіг цей останній бастион дитинства, що все це неправда. Кай знав.

— Мені завжди здавалося, — сказав він, ледь шепеляво, бо йому досі бракувало горішніх зубів, — що із цим Миколаєм щось не так. Моєму товаришеві із садочка він приніс таке здоровенне «Лего», а він же зовсім не був слухняним, а мені приніс маленьке, хоч я й був чемний. І я не міг зрозуміти цієї несправедливості. А тепер усе ясно. І я не ображатимусь, що під ялинкою немає великих подарунків, бо знаю, що ми бідні.

— Ми бідні? Хто тобі нарозказував таких дурниць? — обурилася мама. — Ми зовсім не бідні. Ми просто... середньо заможні!

— А це не одне й те саме? — поцікавився Кай.

— Це такий евфемізм, сонечко, — пояснила Лінка.

— Евпе... що?

— Евфемізм. Якщо не хочеш казати чогось навпростець, наприклад, якоїсь неприємної правди, то можна сказати завуальовано.

— Заова... що? — Невже сестра мусить уживати такі незрозумілі слова? Не може нормально сказати?

— Ну, такий... не навпростець.

— Ага. Тобто, якщо, наприклад, я хотів би сказати, що в тебе на обличчі жахливі прищі, то краще сказати, що в тебе така... кайфова висипка?

Лінка скрикнула й хотіла вже накинутися на малого, якби не мама, яка втишила їх, сказавши, що помітила на небі першу зірку, тож можна сідати до вечері.

* * *

Касьчина родина теж належала до щасливих, хоч Каська й не була рідною дитиною подружжя Кочуберів. Ба більше, вони в дочерили її пізно, коли та вже була підлітком. Майже все своє дотеперішнє життя Кася провела в дитбудинку. Тим більшим було її щастя, коли з'ясувалося, що в неї є шанс отримати сім'ю, і тепер задля своїх названих батьків дівчина була ладна на все. Янка й Марек дуже довго прагнули дитини, та всі зусилля виявилися марними. А Янка завжди хотіла мати дітей замолоду, щоб краще їх розуміти й бути до них ближчою. Тому вони й вирішили в дочерити дівчину-підлітка. «Не хочу бути старою матір'ю», — часто казала Янка. Тепер вони з Касею були справжніми подругами.

То був маленький, але дуже приємний святвечір. Споживши приготовані Марекком страви (бо в родині готував переважно він), родина вирішила переглянути комедію. І тепер усі сиділи на дивані, Каська — посередині. А коли раптом обабіч почулося неголосне похрюпування, дівчина обережно встала, щоб не розбудити батьків, і вкрила їх м'яким флісовим пледом. Вимкнула телевізор і світло. Мабуть, прокинуться за годину чи й дві, здивовані тим, що сталося. Але таке траплялося доволі часто. Каська усміхнулася й пішла до своєї кімнати з думкою, що в неї справді класне життя.

* * *

Оскар сидів за святвечірнім столом лише з мамою, проте нині почувався дуже щасливим. Мама була тверезою. Від ранку не випила жодної краплини, приготувала салат і бігос. І тепер сиділа трохи розчулена й мовчазна. Може, згадувала інші святвечори, де не бракувало алкоголю? Чи про все інше, що їй у житті не вдалося? Раптом Оскар помітив, що її очі наповнилися сльозами.

— Що з тобою, мамо? — спитав.

— Пробач мені, синку, — відповіла мати, — за все. Я... я не гідна бути матір'ю, у тебе зі мною суцільні проблеми.

Оскар зрозумів, що це добра нагода сказати їй навпростець те, про що він давно думав.

— Мамо, послухай. Це можна вилікувати. В Ольштині є така група... ну, знаєш, «Анонімні алкоголіки». Багатьом людям це допомагає. Я... я не зможу стежити за тобою все життя.

Йому враз зробилося ніяково й прикро, що він отак руба поставив справу. Але ж не няньчитиме він власну матір усе життя. Йому вже уривався терпець. І він мусив сказати їй про це зараз, коли мати твереза. Може, це примусить її змінитися?

— Якщо ти за це не візьмешся, то колись доп'єшся до смерті. Ти про це знаєш, правда?

Мати кивнула головою. Сльози закапали на святково прибраний стіл.

— Глянь, що сталося з Веляковою, Олесюком і отим другим, не пам'ятаю, як звався. Або рак шлунку, або підшлункової, або...

— Олесюк замерз п'яний під парканом.

— Так отож. Ти теж так хочеш? — хлопець відчув, що от-от розплачеться.

— Не йдеться про те, чого я хочу. А про те, що можу...

— Неправда! Інші можуть вилікуватися, то й ти можеш! Хіба ти якась особлива? Тисячі людей починають жити нормальним життям! Тисячі перестають пити!

— Справді? Я не знаю нікого, кому б пощастило вилікуватися.

Вона знову відреагувала, як завжди. Не вірила, що в житті на неї чекає щось хороше. Оскар не міг на це більше дивитися. Але тепер уже хлопець знав: він мусить відвезти її на зустріч «Анонімних алкоголіків», щоб там вона познайомилася з людьми, які перестали пити. Може, тоді переконається, що це можливо...

— Гаразд, мамо. Не сварімося. Адже святвечір. Але я хочу, щоб ти мені дещо пообіцяла, нехай це буде мій подарунок.

— Що я не питиму?

— Ні, що поїдеш зі мною до Ольштина, на цю зустріч. Що коли тобі сподобається, ти їздитимеш туди раз на тиждень.

— Коли?

- Що — коли?
- Ну, коли їхати?
- Відразу після свят, — сказав син.

* * *

Наталія цього річ не відчувала святкової атмосфери. Може, тому, що дощ лив безперестанку. Здавалося, що це якийсь потоп, Армагеддон, кінець світу. Крім того, хіба це свята — тільки з мамою? Господи, сидітимуть удвох, наче кілки проковтнули. Мама відразу розплачеться через батька, який їх покинув, згадуватиме інші свята, такі начебто чудові й щасливі. Наталія дратуватиметься, бо на свята фітнес-клуб не працюватиме. Або — і це буде ще гірше — пригадає собі, що минулого року після вечері вони зустрілися з Марціном на різдвяній службі в костелі. Бо хоч самі вони з мамою до костьола не ходили, то Марцінова родина регулярно відвідувала службу. І це був його день народження. І тоді він сказав, що єдиний подарунок, який він хоче на свята — це вона. І вони цілувалися за костьолом. Але варто собі все це пригадати — і Наталія теж розплачеться. Від самої думки, що вони з матір'ю сидітимуть і хлипатимуть, їй ставало недобре. Ще всі ці страви, які мати намагатиметься в неї вперти. Мільйони калорій, а вона не зможе від усього відмовитися. Дівчата на форумах розповідали, що коли переїдали на свята, то викликали блювоту. Наталія подумала, чи це, бува, не є ознакою булімії, та, здається, іншого виходу в неї немає. Але мати її здивувала.

- На святвечір цього року ідемо до бабусі.
- До бабусі? Але ж ми ніколи там на святвечір не бували ...
- Ти ж знаєш, що тато...

Ну, так, батько не терпів бабусю. За маминою версією, вони не знайшли спільної мови. Наталія підозрювала, що все-таки щось мусило статися, коли вже вони так одне одного уникали. Бабуся, тобто мамина мама, мешкала в Радомі. Вони рідко в неї бували. Що ж, може, воно й на краще: що більше людей за столом, то ліпше. Якось доведеться витримати.

Тепер Наталія сиділа за столом, укритим червоною скатертиною, і її кидало то в жар, то в холод. Усе через тітку Магду, яка свердлила її поглядом. Наталія вже й забула, як виглядає тітка. Проте за мить та перевела погляд на Наталіїну матір.

— От бачиш. Я тобі казала, що він це колись зробить. Від початку був таким, а люди не змінюються, я тебе попереджала.

— Не перебільшуй. Адже ми прожили разом стільки років!

— А ти переконана, що ви були разом? Може, то ти була з ним, а він з тобою лише наполовину? Бо йому було зручно, ти йому їстоньки готувала...

— Не треба при дитині!

— Це не дитина. Нехай знає, які бувають чоловіки. Нехай стережеться. А я тобі казала, що коли він тебе один раз зрадив, то продовжуватиме це робити, вдача така. Особливо, якщо жіночка про себе не дбає!

— Магдо!

— А що? Я кажу, що думаю. Обличчя в тебе гарне, зморшок небагато, але ані макіяжу, ані гарного вбрання. На фітнес не ходиш, га?

— Я ні, але Наталія...

— Авжеж, твоїй донечці потрібен фітнес, звісно! Адже вона аноректичка!

— Магдо!

— А що? Я кажу, що думаю! Тобі відомо, скільки вона важить? Ти взагалі усвідомлюєш, що відбувається? Ти завжди була такою! Буяла в хмарах, усе ідеалізувала! Навіть, коли батька посадили, то для тебе він однаково був любим татком!

— Я тебе прошу, не кажи такого при дитині!

— А що, дитина не знає? Що дідусь у цюпі сидів за шахрайство?

— Коли? — спитала Наталія. Вона й гадки не мала. Лише тепер до неї дійшло, що вона майже нічого не знає про власних родичів. Може, через те, що її завжди від них ізолювали. Здається, вона почала розуміти батька, який не бажав мати нічого спільного із цією сім'єю.

— Вона не знає, — відповіла мама. — Але ж тато не вчинив нічого жахливого.

— Ні, звісно, що ні. Нікого не вбив, але до підозрілих обгородок мав кебету, нічого не скажеш.

— Дай спокій, нащо все це згадувати, тата однаково немає.

— А тут йдеться не про тата, а про неї. І про те, щоб ти нарешті скинула полуду з очей.

У такій атмосфері минув увесь святвечір. Наталія була шокована тим, що довідалася про власних рідних, про дідуся й про батька. І ще тим, що тітка Магда назвала її малою аноректичкою. Отже, таки видно, що вона схудла? Якщо тітка, нічого не знаючи, таке каже, то це правда. Звісно, ніяка Наталія не аноректичка, але тітчині слова їй полестили, бо це означає, що вона худа. Щоправда, коли дівчина придивлялася до себе в дзеркалі, то продовжувала бачити скрізь зайві кілограми й жир, якого треба позбутися, але люди бачили дещо інше... Вона не дуже все це розуміла й не могла збагнути...

Звичайно, з'їла вона забагато, хоча все-таки вдалося перекласти салат до салатниці, коли ніхто не бачив. Але тут, у тітки, вона боялася викликати блювоту, бо тітка точно почує й розповідь матері. Здавалося, що тітка мала очі довкола голови. Від неї годі щось приховати. Мама була геть іншою. Ну, і тітка казала правду навпростець. У них удома так ніхто не розмовляв, і Наталія до цього не звикла.

— А той твій хлопець? — спитала тітка наприкінці.

«Цікаво, звідки вона взагалі знає, що в мене був хлопець? — подумала Наталія. — Певне, від матері».

— Ми розійшлися, — відповіла Наталія.

— Баба з воза — коням легше, — мовила тітка. — Не переймайся, того добра повно на світі. Але ти повинна їсти, про анорексію я не жартувала. Це лайно легко чіпляється. А я бачила, що ти зробила із салатом. А як почнеш блювати, то це зветься булімія, — повідомила вона, вочевидь задоволена собою.

— Ну, тепер бачиш, яка в мене сестра, — сказала мама, коли вони вже поверталися додому автобусом. — І, мабуть, не дивуєшся, що ми майже не бачимося. Вона завжди була іншою. Ми з дитинства відрізнялися, як вода й вогонь.

— Мабуть, вам було нелегко вжитися під одним дахом?

— Ще й в одній кімнаті! Уявляєш?

— Але чому ти не розповіла мені про дідуся? Я маю право це знати.

— Я думала, що скажу колись. Та якось нагоди не було. Але бачиш — я тобі казала, що ти дуже худа. Іншим це теж помітно.

— Ну, тітка якраз така товста, я й не дивуюся.

— Наталіє!

— А що? Я кажу, що думаю! — процитувала вона тітку. Обидві засміялися.

* * *

У Марціна на святвечір припадав день народження. Цього року він хотів провести його по-іншому. Тому попрохав у матері, аби після святкової вечері вона дозволила йому не йти до костьола, зате він міг би зустрітися із друзями. Звісно йшлося про Войтека. Йому хотілося відзначити день народження класним джойнтом. Що в цьому поганого?

Він усе обміркував і вирішив, що погодиться на цю роботу. Можна спробувати й відмовитися, якщо переконається, що це не для нього. Тому за святвечірнім столом Марцін сидів мов на голках, хоча, як завжди, отримав подвійного подарунка. Адже й Різдво, і день народження. На наймодніші кросівки скинулася, здається, уся сім'я. Нарешті такі, про які він мріяв, бо вони були у всіх. Решту становили різні дрібнички: дезодорант якийсь, одеколон, футболка. Але в цих кросівках він справді міг підкорювати світ. Принаймні Марцінові так здавалося.

* * *

Святвечір поступово закінчувався. Якби Адріан з батьком залишилися вдома, вони б, може, навіть почули, як фретка Луна говорить людським голосом. Але їх запросив батьків брат, і вони цьому дуже зраділи. Не через те, що чоловікам важче приготувати святкову вечерю. Навпаки: Адріан набував дедалі більшої вправності, зрештою, йому просто подобалося готувати. Йшлося швидше про те, що цей перший святвечір без мами був для них дуже складним. Значно легше провести його в чужому домі, де зібралася купа людей, аніж у тому, який ще пам'ятав святвечір, що його готувала мама. Адріан, щойно випала нагода, відійшов від столу й зателефонував до Лінки. Узагалі він хотів би провести цей вечір з нею.

— Не забудь про завтрашній день, — нагадала вона.

— А що такого завтра?

— Ну, як це що? Шлюб пана Антонія й пані Стасі!

— А-а-а, ці твої старенькі! Добре, що ти нагадала, бо мені геть з голови вивітрилося. Я по тебе зайду, і підемо разом. Це опівдні, так?

— Ага. У мене є для них подарунок, а ти купи якісь квіти.

— Окей. А що ти маєш?

— Я замовила музичну скриньку із двома пташками в саду, іменами пана Антонія й пані Стасі та датою шлюбу.

— І коли ти все встигла! Ти просто неймовірна!

— Поміж інших справ. Знайшла в інтернет-сторінку з такими скриньками. Їм точно сподобається, бо це дуже романтично.

— Певне, що так! Ну, цьомочки, мушу повертатися до столу.

— Я теж! Бо на мене вся родина смертельно образиться!

І роз'єдналася. Адріан ще якусь мить сидів, міцно стискаючи мобілку. Це був один з тих моментів, коли він почувався щасливим. Що він з нею, що у них усе так добре.

* * *

У переддень Різдва дощ лив увесь день, ніхто й не сподівався снігу на свято. Але прокинувшись уранці першого дня свят, Лінка відразу відчула, як щось змінилося. Повітря було іншим. А коли дівчина розсунула штори, то аж заціпеніла від захоплення. За вікном усе було білим! Коли здивування минуло й очі звикли до світла, Лінка побачила, як у повітрі кружляють лапаті сніжинки.

«Це подарунок для них, — подумала Лінка. — Як чудово!»

Ідучи тепер Замковою площею попід руку з Адріаном, Лінка відчувала піднесену атмосферу. Може, до цього спричинився сніг, хоча через плюсову температуру він швидко танув під ногами, а може, надзвичайно гарно прикрашена цього року величезна ялинка на площі, до якої бігли діти у великих пухових куртках, схожі на кумедних чоловічків з реклами Мішлена, а може, те, що цього особливого дня батьки стежили за їхніми пустощами не з роздратуванням, а з усмішками людей, які добре відпочили.

Лінка подумала, що нині гарний день для весілля. Спершу вона була іншої думки. Весілля взимку? Холодно, весільна сукня, забризкана грязюкою, змерзлі гості... Але тепер усвідомила, що неймовірна атмосфера свят створює чудовий настрій для церемонії.

У палаці одружень Лінка й Адріан переконалися, що різдвяні оздоби ідеально підходять для обмінювання обручками. Залу

прикрасили ялинковими гілками й сріблястими стрічками, а у двох кутках стояли ялинки, теж із біло-сріблястими гірляндами.

Пан Антоній чудово виглядав у костюмі й білій сорочці. На шиї мав світло-сірий фуляр у маленькі світло-рожеві цяточки, схожий на той, що його він одягав, коли Лінка фотографувала його в лікарні. Яке щастя, що пан Антоній видужав і ніщо йому не загрожує!

Проте пані Стася вразила Лінку ще більше. Вона належала до тих жінок, які ніколи не чепуряться, бо завжди зайняті чимсь іншим. Зазвичай старенька носила безформну довгу темно-синю спідницю, потертий на ліктях светр і тапочки. Та нині пані Стася була геть іншою жінкою, у попелясто-рожевій сукенці до коліна. Сукня облягала фігуру, і було видно, що фігура в пані Стасі ще ого-го! Крім того — біла накидка, прекрасний капелюшок того самого кольору, що й сукенка, і світлі туфлі. Удвох із паном Антонієм вони скидалися на пару з якогось довоєнного фільму.

Лінка так здивилася на молодят, що й не помітила, як хтось намагається з нею привітатися. Лукаш. Відразу зрозуміла, що Адріан буде невдоволений цією зустрічю. Та байдуже, може собі ревнувати, однаково немає чого. Тим більше, що Лукаш прийшов зі своєю дівчиною. «Весь час та сама», — подумала Лінка. Вона була старшою за нього, причому набагато. Іще побачивши їх уперше, Лінка помітила, що в багатьох це викликає суперечливі почуття. Тепер люди теж витріщалися на юнака, який тримав попід руку жінку добряче за тридцять. Як на матір вона була явно замолодою, отож чимало людей не могли втриматися від коментарів.

Почалася церемонія. Хоч це й був громадянський шлюб, а не костельний, для якого молодята почувалися вже застарими, усе-таки він виглядав дуже урочисто. Коли наречені по черзі промовляли слова обітниці, Лінка замалим не розплакалася. Майнули обручки. Невдовзі пан Антоній і пані Станіслава підписали документи — і все закінчилося. Можна було вітати молодят.

Лінка з Адріаном спостерігали за гостями. Чимало літніх людей усі святково причепурені. Це виглядало трохи кумедно. Лінка звернула увагу й на двох чоловіків, років так по сорок із гаком. Якби не костюми, Лінка ладна була заприсягтися, що це якісь п'янички. Незнайомці мали червоні обличчя й увесь час нервово роззираючись залогом, перехиляли вже третій келих шампанського.

— Чував я про таких, — засміявся Адріан. — Проте не думав, що це правда. Кажуть, що це такі «гості», які приходять випити на чужому шлюбі, бо тут часто подають алкоголь.

— Оце так! І ніхто їх не проганяє?

— Та ні. Знайомі нареченої думають, що це родичі молодого й навпаки, а молодята зайняті одне одним і занадто схвильовані, щоб звертати на таке увагу. А ці собі вип'ють, бутербродиками підживляться, а тоді непомітно виходять і чекають наступної нагоди.

— Ну й типи, нічого не скажеш, — захихотіла Лінка, проте відразу споважніла, бо вони з Адріаном саме підійшли до молодят. — Чекай-но... а де квіти? — спитала вона в Адріана.

— Які квіти?

— О Боже. Я тобі казала купити квіти, і ти пообіцяв.

— Нічого не пам'ятаю.

— Нічого не вдієш, — зітхнула дівчина. — Добре, що є подарунок бо якось ніяково.

Пан Антоній і пані Стася дуже зраділи скриньці, зворушені, що її виготовили спеціально для них.

— О четвертій весільний обід, — прошепотіла пані Стася. — Запрошуємо вас.

— Ну, тоді я вже знаю, як виправити ситуацію із квітами, точніше, з їхньою відсутністю, — сказав Адріан, коли вони з Лінкою вийшли на вулицю.

— Як?

— Зараз не скажу, це таємниця. Зустрінемося у твоїх стареньких, бо мені треба дещо залагодити.

Отож Лінка подалася сама пішки додому. Усе вкривав білий і пухнастий сніг. Так і має бути на свято.

На вулицю Нобеля дівчина прийшла трішки заздалегідь. То не був якийсь великий весільний бенкет, лише родичі й близькі друзі.

— А кавалер де? — запитала пані Стася. Вони з Лінкою на хвилинку вийшли з дому, помилуватися снігом і подивитися, чи не ідуть нові гості.

Лінка усміхнулася.

— Прийде. Здається, він готує якийсь сюрприз, але гадки не маю, що саме.

За мить під'їхав машиною Адріан. Вийшов, помахав їм рукою й відчинив багажника.

— Лінко, ходи сюди! — гукнув. — Допоможеш мені.

Вони удвох витягли величеньку ялинку й занесли її в дім.

— Антосю! — покликала чоловіка Стася. — Глянь-но, що нам подарували.

— Бачу, що я вгадав з подарунком, бо ялинки у вас немає, — зрадів Адріан.

— Є, у кімнаті, але не така гарна, як ця, бо зрубана.

— А цю посадите собі десь у садку. Вона із плантації мого дядька. Гарантую, що ялинка здорова й без пошкоджених коренів, повинна прийнятися.

— Чудовий подарунок, юначе, — мовив пан Антоній. Лінка пишалася Адріаном як ніколи. Крім того, разом з ялинкою повернулися й спогади. Дівчина пригадала, як вони разом працювали на плантації в дядька. Як загубили ключі від машини, і як Адріан розбив вікно лопатою, щоб Лінка не замерзла, як напував її кавою з термоса...

— Спасибі, Адріане, — ніжно проказала вона.

Січень

Зі щоденника Наталії.

Після того, як тітка назвала мене аноректичкою, я почала всім цим більше цікавитися. Повідкривала різні сторінки форумів «Pro-ana» й почитала. Замість зустрічі Нового року, бо я ніде не ходила.

Не знаю, чи в моєму новому класі хтось щось влаштовував, принаймні мене нікуди не запросили. А я воліла не розпитувати, бо мені було б неприємно. Останнім часом я дуже вразлива, мабуть, знову б розплакалася. Лише Ганка спитала мене, чи я десь іду, і я вигадала якусь казочку, щоб вона мене не жаліла. Літа навіть не подзвонила. Певне, сидять собі вдвох з Адріаном, голуб'ята, вони люблять такі затишні вечірki.

І тепер, коли я собі почитала про анорексію, то зовсім не думаю, що воно таке безглузде. Бо це не лише дієта й схуднення, це ідеологія. Усім відомо, із чим у більшості асоціюється слово «анорексія». Але це саме тому, що загалом люди не розуміють, про що йдеться.

Анорексія як апоплексія. І чого люди назвали її як хворобу, а не ідеологію чи релігію? Як комунізм чи буддизм? Ми, для яких дух важливіший, ніж тіло, хочемо позбутися домінування тіла, і чудово розуміємо, що анорексія — це не хвороба. У різних релігіях йдеться про потребу очищення тіла. От, приміром, піст. Адже його вигадали якраз для того, щоб дух міг піднятися вище. Коли ми постимо, то позбуваємося всього земного, зате зосереджуємося на духовному. Мені дуже хотілося б улаштувати собі кількаденне голодування, але вдома це зробити неможливо. От якби мати кудись поїхала, інакше вона нізащо не дозволить. Вона дедалі пильніше за мною стежить, а якщо я взагалі перестану їсти, то влаштує справжній скандал. А я б хотіла відчутти себе абсолютно чистою й порожньою. Хочу звільнитися від потреб тіла.

* * *

Лінка домовилася піти з Каською на каву. Останнім часом дівчата рідко бачилися, і вона скучила. Крім того, їй хотілося розпитати сестру

про її досвід із гінекологом. І от тепер дівчата сиділи в «Оksamиті». Лінка любила цю кав'ярню, поділену на маленькі зальчики, де можна було спокійно побалакати, не боячись, що хтось підслуховуватиме твою розмову. Проте навіть сьогодні, перед зустріччю, Лінка почувалася незручно, хоч Каська й була їй сестрою. Лінка подумала, що табу, які стосуються тіла й сексу, дуже сильні. Люди соромляться поговорити про це навіть з найближчими: з батьками, братом чи сестрою. То й не дивно, що потім роблять дурниці. Якби в школі й у сім'ї про секс можна було розпитати, усе виглядало б набагато простіше.

— Ага... я теж про таблетки думала, — зізналася Каська. — Пішла до гінеколога. Тобто, це мама до нього відправила. Батьки про мене турбуються, і мама сказала: «Тобі вже шістнадцять, час відвідати гінеколога». Ми пішли разом, але мама до кабінету не заходила. Я страшенно хвилювалася, що вона довідається, але не могла нічого вдіяти, бо якби я відмовилася піти, то вона б здогадалася. Звісно, що вона не знає... ну, сама розумієш.

— Розумію. Я теж матері нічого не казала, бо занадто це... Вона б точно розлютилася.

— Ага. Я ввійшла до кабінету, і ця лікарка мене відразу спитала, чи я живу статевим життям. Довелося зізнатися. Але вона більше нічого не казала. Оглянула мене, сказала, що все гаразд. І нічого не розпитувала про те, як ми застерігаємося чи щось таке... А коли я делікатно запитала про таблетки, вона розсердилася. Сказала, що таблетки не для таких малоліток, що мій організм розвивається і чи знаю я, що так можна залишитися безплідною.

— Хіба від таблеток можна стати безплідною?

— Гадки не маю. Так чи сяк, а розмова не склалася. Я звідти вийшла й подумала, що, на щастя, існують презервативи, які скрізь можна без проблем купити. І що більше я до цієї дурної баби не піду. Кажуть, гінекологи-чоловіки кращі.

— Цікаво. Мені здавалося, що жінка має краще жінку розуміти.

— Отож. Я теж не можу цього втямити. Але, може, тобі пощастить більше. А може, наважишся й поговориш із мамою? Бо я не знаю, чи ти взагалі зможеш піти сама до такого лікаря, ти ж неповнолітня. Може, якби твоя мама знала, то й сама б воліла, щоб ти приймала таблетки, про всяк випадок...

— Ні, мабуть, що ні... Я так не думаю, — засумнівалася Лінка. — Вона не зрозуміє, що ми кохаємо одне одного.

— Ну, дійсно, вони цього не розуміють. Забули, що й самі були молодими. Воно й правда, що як зізнаєшся, то все може обернутися проти тебе, ще стежитиме за тобою і таке інше... — Каська зітхнула. — Я мамі нічого не розповідаю. Крім того, у мене інша проблема. Я маю на увазі дитбудинок. Усе, що в мені не таке, як вони собі уявляють, батьки звалюють на виховання в дитбудинку. Якби вони довідалися, що ми кохаємося з Міхалом, то відразу б сказали, що я розпусна, бо всі дитбудинківці розпусні. Якби я курила чи пила, було б те саме. Так, наче я не звичайна дівчина, яка, — на їхню думку — звісно, може помилитися й наробити Дурниць. А я завжди залишатимусь дівчинкою з дитбудинку, і з будь-якого приводу зчиниться рейвах. Пам'ятаю, як вони застукали мене із сигаретою.

— Але ж ти не куриш.

— Не курю, я просто хотіла спробувати, була в компанії. І відразу почалося, мовляв дитбудинок, важкий підліток. Я вже сили не маю це все вислуховувати.

— Я й не думала, що все так погано.

— Ні, не погано, що ти. Просто, коли я на мить перетворююся на нечемну дівчинку, мама панікує. Мабуть, її подружки налякали, що коли вона візьме собі байстрючку з дитбудинку, то вона точно виросте наркоманкою й шльондрою, яка врешті її вб'є чи щось таке. Ти ж знаєш, які люди бувають. А як справи у Натки? — Каська змінила тему.

— Не знаю. Ми трохи посварилися.

— Ой, вічно ви сваритесь. У гімназії теж так було.

— Вона якась дуже нервова зробилася. Накинулася на мене, мовляв, я занадто через неї хвилююся.

— А чого ти так хвилюєшся?

— Як на мене, вона перемудрила зі своїми дієтами.

— Ти ж знаєш, яка Наталія. Коли щось собі втелює у голову, то її ніхто не переконає від чогось відмовитися. Мабуть, вирішила мати фігуру топ-моделі.

— Швидше скелета. Я просто непокоюся. Розумієш, вони розсталися з Марціном, її батьки розлучаються...

— Ну, але ж вони в неї є, обоє. Подумай, якби з нею діялося щось погане, то її мама точно б це помітила.

— Може, ти й права... Адже вона бачить її щодня, живуть же разом.

— Краще не переймайся так, а подзвони до неї й переконаєшся, чи все в неї гаразд.

«А взагалі, — подумала Лінка, — цікаво, чи є якісь нові коменти до моєї статті про анорексію». Їй кортіло ще трохи розвинути цю тему, але не тепер. Перед поїздкою було ще багато шкільних справ, доведеться виправити кілька семестрових оцінок і підготувати купу фотографій.

Останнім часом їм досить часто показували, як користуватися фотошопом і, щоб отримати залік, треба було обробити кільканадцять фотографій так, як вимагав учитель. Лійка не любила фотошоп. Вважала, що набагато важливіше навчитися фотографувати так, щоб знімок відразу був якісним. Обробка здавалася їй шахрайством, хіба що йшлося про ледь помітні виправлення. З іншого боку вона усвідомлювала, що мусить цього навчитися. Досі Лінка ще нічого не зробила, отож перед нею був напружений тиждень. Крім того, із цим гінекологом треба спробувати...

* * *

Наталія летіла до фітнес-клубу мов на крилах. Він уже відкрився після свят, і можна було знову займатися. На сьогодні вона запланувала собі годину кардіо, тоді заняття АВТ. Ця аббревіатура означала «живіт, сідниці, стегна», і вправи призначалися переважно для цих частин тіла. Крім того, дівчина сподівалася побачити Шимона. А раптом удасться з ним поговорити? Адже завжди можна попрохати його допомогти з якимсь тренажером.

Вона крадькома придивлялася до жінок у роздягальні, і дивувалася, як можна було довести себе до такого стану. І молодші, і старші — усі мали відвислі складки жиру на животах, над обтислими трусами, дебели стегна із целюлітом і розтяжками, товсті плечі, у які врізалися бретельки погано підібраних бюстгальтерів. Ці жінки скидалися на свиноматок, яких везуть до різника. Жах! Проте не всі були такими.

Нині Наталія звернула увагу на дуже худу дівчину. У неї були стрункі ноги, а живіт мала ідеально плаский. Наталія заздро глянула в її бік. Їй теж хотілося так виглядати. Дівчина перехопила Наталію

погляд і запитально позирнула на неї. Наталія усміхнулася, але не наважилася заговорити. Може, іншим разом.

Шимона не було, принаймні вона ніде його не бачила. Наталія сподівалася, що він от-от прийде. За її спостереженнями, він проводив у клубі цілі дні. Зрештою, то була його робота. Увійшла до залу. Інструкторка вже вмикала музику для заняття.

— Степери, мати, навантаження для ніг. Приготуйте все відразу.

Наталія стала відразу за тією стрункою дівчиною, аби трохи за нею поспостерігати. Почалося заняття.

— Три, коліна, чотири, три *step touch, step touch, basic, basic*, три!
— до Наталії ледь долинали вигуки інструкторки, яка справді майже репетувала, щоб перекричати гучну музику.

Наталія трохи повправлялася, але невдовзі відчула страшенну слабкість. Повітря довкола неї здавалося густим, мов вата. Зійшла зі степера й вирішила піти до туалету, вмити обличчя холодною водою. Має ж вона право бути втомленою, зрештою, перед заняттям аж півгодини займалася на біговій доріжці. І з'їла нині лише один хлібець із повітряної кукурудзи. Супертонкий, усього дев'ятнадцять калорій.

Повернувшись із туалету, побачила, що прийшов Шимон. Втома відразу де й ділася. Він, мабуть, готувався до заняття, бо щось там робив біля якогось тренажера, та побачивши Наталію, підійшов до неї й уперше, відколи вона тут з'явилася, заговорив.

— Що чувати? Як справи? — поцікавився.

— Усе гаразд, — відповіла вона. — Я трохи займалася, але щось мені не дуже добре.

Тренер уважно придивився до неї.

— А ти щось їла? Бо коли вправляєшся, мушиш їсти, інакше нічого хорошого не буде.

— Дай спокій. Я ж не для того вправляюся, щоб їсти і все пішло нанівець.

— Мушиш їсти, бо ти себе виснажиш. Ти вже дуже худа... тобто, струнка, — виправився він. Шимон знав, що для деяких дівчат слово «худа» звучить як образа. — Важливо отримувати білки й вуглеводи, — розговорився він. — Нежирне біле м'ясо, на гарнір — рис. Тут, у клубі, продають протеїнові батони, купи собі на ресепшені. Або білкові препарати. Кажу тобі, якщо не їстимеш, виглядатимеш погано.

Ну ж бо, мчи по батончик. Коли з'їси, приходь, позаймаємося трохи, я тобі покажу класні вправи для живота.

Наталія слухняно повернулася до шафки по гроші й подалася купити собі щось перекусити. Справді, якщо вона з'їсть батончик, який містить, наприклад, сто калорій, то, може, їй вдасться ще годину позайматися й спалити чотириста?

Підживившись енергетичним батончиком і випивши ізотонічний напій, Наталія відчула себе настільки краще, що займалася ще півтори години. Тепер вона ледь не падала з утоми, зате була щаслива. Крім того, їй вдалося кілька разів поговорити із Шимоном. Хлопець подобався їй дедалі більше. Вона сподівалася, що це шанс почати щось нове. Вона більше не думатиме про Марціна, годі. Те, що сталося — доконаний факт. Це він її покинув. І хоча вона й намагалася щось зробити, кілька разів написала йому, він не відгукнувся. Хтось там сказав, що цього цвіту скрізь півсвіту? То й нема чого страждати, думаючи про нього.

* * *

Лінка штовхнула двері поліклініки. До реєстратури була черга, і дівчина слухняно стала в кінці.

— Я б хотіла записатися до гінеколога, — тихо сказала вона й назвала прізвище.

— Ви вже в нас були?

— Так, але поруч, у дитячій. Я там зареєстрована. Але не зверталася давно, і не знаю, як воно зараз...

— У дитячій поліклініці?

— Так, бо мені ще не виповнилося вісімнадцять... Але спеціалісти ж у цій поліклініці?

— Гінеколог вас прийме, якщо вам виповнилося шістнадцять, але ви повинні прийти з опікуном, який підпише документи.

— Ага...

— І тоді ми вас запишемо на конкретний день.

— А самій не можна?

— На жаль, ні, — жінка розвела руками. — Такі вимоги.

— Гаразд, спасибі вам.

І відійшла від віконечка. «Авжеж, у нашій країні із цим нелегко», — подумала Лінка. Наважитися й попрохати маму, аби та з нею

прийшла? У цьому Лінка не була впевнена. Залишалося піти до приватного кабінету, але поки на це бракувало грошей. Тобто якусь заначку вона мала, але ж це призначалося для поїздки.

«Що ж, доведеться потерпіти, — подумала вона. — Нічого не вдієш. За півроку я вже буду повнолітньою. І нарешті стану повноправною людиною». Подумки усміхнулася й вирішила більше про це не думати. Замість цього подзвонила до Наталії, але там увімкнулася голосова пошта. Мабуть, Наталка в школі або на якихось заняттях. Якщо захоче, то передзвонить.

Мама стояла над Лінкою й дивилася, як та пакує речі. Дівчина почувалася трохи ніяково, бо не сказала мамі правди. Збрехала, що їдуть на канікули компанією, а не самі, лише вдвох. Загалом шкода, якби вона була щирою, то, може, вдалося б серйозно порозмовляти. Може, навіть піти разом до гінеколога? Чому їй не вдається бути з мамою відвертою? Лінка добре знала, чому. Вона боялася, що мама її не відпустить. Усі її подружки робили так само. Просто існували певні речі, про які батькам не слід було знати, та й годі. Зуза сказала їй, що коли вперше їхала з Азором до кемпінгу, то про все розповіла батькам, і вони її тоді не відпустили. Тому наступного разу дівчина збрехала. Загалом щирість була зайвою. Якби ж то батьки краще їх розуміли... Ну, але про Лінчиних цього точно не можна було сказати. Лінка ще не забула, який їй влаштували скандал, довідавшись, що вона поїхала на Мазури працювати гостесою.

— Візьми теплі речі, — нагадала мама. — А взагалі, де ви там мешкатимете?

— Ми винайняли цілий поверх пансіону, — не змигнувши оком збрехала Лінка.

— А хто конкретно їде?

— Ну, ми, Зуза зі своїм хлопцем і ще двоє дівчат із класу, ти їх не знаєш.

— Ага. То візьми теплі речі, на узбережжі в січні, мабуть, страшенна холоднеча. Кому взагалі таке на думку спало!

— Такі вже ми екстравагантні, мамо!

— Так ото ж, як на мене, то аж занадто. Провести тебе до поїзда?

— Ні, ти що, не лажай мене!

— То це лажання, коли мама дитину на потяг проводить?

— Ну, на жаль... Просто я вже не дитина, мамо.

— Іноді я за цим шкодую. Часом хочеться, щоб ти знову була маленькою...

— У тебе ж є Кай!

— Кай теж уже не маленький.

Мабуть, брат відчув, що мова про нього, бо тієї ж миті гаркнув до комп'ютера: «Я його вбив!»

— От бачиш, хіба дитина, яка кричить «Я його вбив!» — це й досі дитина?

— Так, це сучасна дитина, мамцю. Гомо комп'ютерус.

Адріан чекав на пероні.

— Ходімо, наш вагон буде в третьому секторі, я перевірів, — сказав він. — Узяти твій рюкзак?

— Ні, ти що. Він легенький. Я не певна, чи все взяла.

— Найважливіше, що взяла себе. Повірити не можу, що ми матимемо стільки часу для себе! Глянь, якраз їде твій чудовий «Пендоліно»!

— Він ще зветься «Експрес Інтер-Сіті Преміум», який гарантує максимальний комфорт поїздки...

— Що ж, зараз побачимо, що воно таке! Може, туалет буде кращим, ніж у звичайному потязі?

— Ну, звісно! Хоч це й не бозна-що.

Сіли у вагон.

— Ага, то це такий дивний вагон без купе? — здивувався Адріан.

— Як у літаку!

Потяг рушив. Адріан витягнув мобілку й увімкнув диктофон.

— Ну ж бо, скажи щось на камеру!

— З вами репортер Халіна Бе, — пожартувала Лінка. — Наш потяг «Пендоліно» зараз мчить до зимової столиці Польщі — Гдині!

Адріан спрямував камеру на себе.

— Поділіться першими враженнями? — він кумедно вишкірився.

— Потяг дуже тихий. Такий тихий, що я чую биття власного серця.

Адріан продовжував:

— Сидіння м'якенькі, мов лебединий пух.

— Ох, мої сіднички, ви того варті! — пожартувала Лінка.

На жаль, наблизився кондуктор, тож довелося припинити. Адріанові вдалося ще зняти на відео його торс.

Коли кондуктор собі пішов, Лінка з Адріаном побачили візок з напоями.

— Я не впевнена, — сказала Лінка, — але мені здається, що в таких поїздах дають якийсь безкоштовний частунок.

— Що бажаєте? Кава? Чай? Сік? — почулося за мить.

— Мені, будь ласка, апельсиновий сік, — попрохав Адріан.

— А мені каву.

Лінка отримала картонний стаканчик з окропом і набір у поліетиленовій торбинці: розчинну каву в пакетику, ложечку, серветку, цукор і розчинні вершки. Спершу подумала, що це неекологічно, а тоді, що не любить таких вершків. І відразу помітила, що у візочку лежать звичайні рідкі вершки в маленьких упаковках. Звісно, вона б воліла молоко, та краще хоч такі вершки, ніж нічого. Жінка, яка роздавала напої, вже від'їжджала, але Лінка гукнула навздогін.

— Перепрошую, а можна мені такі вершки?

Жінка якусь мить повагалася, а тоді відповіла:

— Вони лише для пасажирів першого класу.

Лінка не втрималася й розреготалася.

— Чого ти смієшся?

— Ой, Адріане, я тебе прошу. Такі вершки в будь-якій продуктивній крамничці по двадцять грошів. Ми їдемо поїздом преміум, і я отримую якесь розчинне казна-що, у якому повно консервантів! Я б такого й собаці не дала, а ця пані мені заявляє, що вершки за двадцять грошів — це делікатес для першого класу!

— Зате матимеш про що написати в блозі.

— Ти правий! — зраділа Лінка. — Коли пишеш блог, то будь-який досвід важливий. І це класно.

Вийшли в Гдині. Може, Лінці й пошкодували вершків у тому «Пендоліно», але подорож справді минула швидко. Тут треба було пересісти до іншого потяга, який протягом наступної години й сорока хвилин мав подолати шлях щонайменше в кілька разів коротший.

— Та ну, не нарікай, це ж поїзд місцевого сполучення. От і зупиняється на всіх цих крихітних станційках...

— А хіба я нарікаю? — здивувалася Лінка. — Я радо позупиняюся на всіх цих крихітних станційках...

* * *

Наталія на канікули ніде не поїхала. Причин було кілька. Перша: не мала з ким, куди й навіщо. Друга, пов'язана з першою: якби довелося їхати кудись із матір'ю, вона б, певне, здуріла, бо з нею останнім часом неможливо було витримати. Вона щодня плакала, почала курити, і якщо не плакала, то сиділа на балконі, загорнувшись у пуховик і коц, і смалила сигарету за сигаретою. Спала не в спальні, а у вітальні й часом приходила до Наталії й лягала в ногах її ліжка, наче побитий пес. Наталія не могла цього стерпіти, не могла на неї дивитися. Вона б радо поїхала сама, бодай на кілька днів, щоб відпочити від матері, але — дивись причину першу — не мала з ким.

Існувала ще й третя причина. Після канікул мусила виправити аж чотири предмети, щоб зарахувати семестр. Мати про це нічого не знала, Наталія вирішила її цим не хвилювати. Батько... Про нього дівчина взагалі не хотіла думати. Востаннє вони бачилися два місяці тому. Він наче геть забув, що має доньку, а може, ніколи насправді й не пам'ятав? Наталія замислилася, чи сумує він за нею, може, йому її бракує? Тепер у нього була нова родина, але ж із нею, єдиною донькою, він не розлучався! Чому ж він навіть не дзвонив до неї? Наталія думала, що в цьому, мабуть, винна ота Аліція, ця *Who the fuck is Alice*, як вона її завжди подумки називала.

Вона й досі за ним сумувала, проте дедалі менше. Їй здавалося, наче в ній щось зашкарубло, немов та частина її самої, яка любила батька, перетворилася на камінь. Вона точно не збиралася страждати через усю цю ситуацію, так, як робила це її мати. Адже вона інша, витривала, і впорається з такими проблемами. Тому тепер вона зціпить зуби й використає канікули якнайкраще. У неї буде палкий роман з польською мовою та літературою, біологією, хімією й латиною. А ще роман зі спортом. Наталія запланувала собі по два тренування щодня: уранці й по обіді. Це мало привести її до омріяної ваги в сорок п'ять кілограмів.

* * *

Якби хтось подивився здалеку на Лінку й Адріана, які йшли під руку, то напевне помітив би, що вони крокують в однаковому темпі. Зрештою, це була їхня гра. Якщо крок робила взута в сірі «Уггі» нога Лінки, такий самий крок робила Адріанова нога в кросівку. Щойно

хтось із них зауважував, що ритм неоднаковий, він негайно підстрибував на місці, щоб змінити ногу. Вони намагалися ходити в унісон. А ще на головах мали схожі шапки-вушанки.

Вітряно було навіть у лісі, який перетинала дорога, що провадила на пляж. Що вже казати про сам пляж, отам була просто холоднеча! Так-от, якби хтось придивився до цієї пари (проте не придивлявся ніхто, бо о цій порі року жодна нормальна людина не прогулювалася узбережжям), то помітив би їхні намагання з'єднатися між собою, попри те, що погода силкувалася будь-що їх розділити.

Вітер крутив млинка, примушуючи шалено танцювати великі сніжинки, які вперто сипалися з неба от уже кілька днів, залазили скрізь, а вже найбільше до очей, носа й рота. Лінка й Адріан не лише йшли дружно, вони ще й дружно нахиляли голови, щоб бодай трохи затулитися від вітру.

І вони були б у всьому однакові на сто відсотків, якби не те, що саме сварилися. Загалом це було доволі нелегко, бо через віхолу й вітрюган до їхніх вух доходили хіба уривки фраз.

— Я не збираюся харчуватися найдешевшим їдлом на канікулах лише через те, що в тебе немає грошей! Я ж сказала, що в мене є! І я заплачу за цю рибу, у чому справа?!

— А я не хочу, щоб ти постійно за мене платила, зрештою, ти вже однаково заплатила за мій квиток!

— Бо я працюю, то й можу собі дозволити! А ти теж мав підшукати собі якусь роботу!

Адріан це чудово знав, бо мав знайти роботу ще у вересні. Був січень, а він навіть не починав шукати. Він багато вчився, удома мав усе, чого душа забажає, ще й кишенькові отримував.

— Ти страшенний ледацюга!

— Може, і так, але не треба на мене так кричати! Ти вже все сказала, що про мене думаєш, причому не вперше. Я зрозумів. Я ж обіцяв, що пошукаю якусь роботу після приїзду!

І замовк.

«Образився», — подумала Лінка. Може, вона занадто на нього напосілася? Це зіпсує їм поїздку. Чорт, ну чому їй ніяк не вдається втримати язика на припоні? Дівчина зітхнула. Вирішила дати йому можливість охолонути, а тоді перепросити, коли їх уже перестане

шмагати жорстокий вітер. Щоправда, вони от-от мали вийти на пляж, а там же вітрюган буде ще дужчий...

На їхній подив усе виявилось зовсім не так. На пляжі було тепліше, ніж у порту, і сяяло сонце! Якусь хвилину обоє йшли мовчки. Ліва нога, права нога. Тиша, лише вітер і море.

Нарешті Лінка не витримала.

— Адріане, пробач. Не треба було мені такого казати.

— Але ти завжди дуже відверта! — буркнув, іще сердитий, Адріан.

— Авжеж. Це мій недолік. Але ти принаймні знаєш, що я нічого від тебе не приховую.

Вона не сказала цього якось іронічно, але хлопець зрозумів, що це стосувалося його вчинку. Того, що він зробив тоді в Лондоні. Хіба могло бути інакше? Він ніяк не міг забути про те, що сталося. Не міг забути, як її ошукав. І до того ж, не відразу їй про це сказав. Відчув, як на очі набігли сльози.

— Ти не забула, правда? — сказав, перш ніж устиг подумати, чи взагалі варто порушувати цю тему.

Лінка глянула на нього спантеличено.

— Адріане... але ж ми взагалі не про це говорили... Чому тобі це спало на думку?

— Не знаю. Бо ти сказала, що завжди все говориш відверто.

— Так... але я не певна, чи у твоїй ситуації не вчинила б так само. Ні, справді, не треба про це. Ти даремно цим переймаєшся. Усе, було й нема. Важливо, щоб ти знав, де ти тепер і чого дійсно хочеш.

Раптом обоє помітили, що на хвилях щось погойдуються.

— Глянь! — вигукнула Лінка. — Дерев'яний лебідь!

Справді, вигладжений хвилями темний шматок дерева дуже нагадував лебедя. Побачивши його, Лінка невідь-чому розхвилювалася. Дерев'яний лебідь? Що це може означати? Вона сподівалася, що таки нічого.

— Може, це зачарований справжній птах, який лише й чекає, щоб ми зняли закляття й звільнили його?

— Тоді я його заберу! — зраділа Лінка.

— Ти що! Він же величезний!

— Цей птах чудово виглядатиме на моєму письмовому столі.

До пансіону поверталися вже втрюх. Адріан, який досі трохи сердився, хоч не було причини, Лінка, яка вже забула, що вони про

щось сперечалися, і їхня знахідка — дерев'яний лебідь.

Лінка посадила лебедя на почесному місці — на журнальному столику. Птах тепер пишався в їхній маленькій кімнатці в пансіоні «Медуза». Лінка трохи переживала, що власниця пансіону їх у чомусь запідозрить, але Адріан зареєструвався й цього виявилось досить. Адже він був повнолітнім.

Пансіон розташувався в чудовому місці: відразу біля новоствореного парку з дюнами, неподалік порту й тюленарію. Його яскраво-червоний дах виднів здалеку. То був старий будинок, який явно пам'ятав ще часи соціалістичної Польщі, на стінах висіли акварелі з яхтами та морські пейзажі. Лінка з Адріаном відразу відчували себе тут мов удома.

Ну, може, не відразу, бо Лінка, щойно ввійшовши до пансіону, почувалася дивно. Вони вперше мали жити вдвох. Звісно, на канікулах вони їздили на природу, але тоді їх була ціла компанія. І взагалі це різні речі. А тут їй здавалося, наче вона облаштовувала їхнє перше власне помешкання. Щойно приїхавши, заходила все переставляти по-своєму, щоб було просторіше й передусім, щоб просто з ліжка бачити море. Тепер вони могли пити вранці в ліжку чай і дивитися на хвилі. У горнятку Лінка поставила кілька химерних гілочок, які знайшла на пляжі. А тепер з'явився вирізьблений морем лебідь, який просто вимагав, аби про нього розповіли якусь історію.

— Візьмеш його до Варшави? — спитав Адріан, щільніше кутаючись у ковдру.

На жаль, власниця відразу попередила їх, що вікна трохи нещільні, хоч вона й виставила батареї на максимум. Та попри заметіль за вікном у кімнаті було не так уже й холодно.

— Звісно, — відповіла дівчина. — Аякже! Це ж мій трофей. Сувенір.

— Нагадуватиме тобі про нашу сварку.

— А ми сварилися?

— А хіба ні?

— Певне, що ні. Як на мене, суперечка або відмінні погляди на щось зовсім не означають сварки. Не знаю, може, я й помиляюся, але мені здається, що люди мають бути відвертими й про все розповідати

одне одному. Про все важливе. А якщо хтось вважає, що інший щось робить не так, краще відразу сказати, аніж промовчати...

— Окей, але ж можна сказати делікатно, а не нападатися на мене...

— Я на тебе нападаюся? Серйозно?

— Мені так здалося...

— Чорт, знаєш, що найдивніше в цьому всьому?

— Ну, що?

— Що двоє людей сприймають одне й те саме геть по-різному. Наприклад, мені здавалося, що я просто кажу те, що думаю. Без крику, так, досить... спокійно. А ти вважаєш, що я була грубою. Ось, що найскладніше: те, що кожен думає й відчуває по-своєму.

— Але ж це й прекрасно, правда? Те, що ми такі різні...

— Так... Я навіть радо придивлюся зблизька до цих відмінностей...

«Щасливе кохання. Хіба це нормально, хіба це серйозно? Яка з того користь? Що світові з двійка людей, які світа не бачать?..» Хто це написав? — подумала Лінка. Вона десь це читала, але де? Зрештою, яка різниця.

Перші промені сонця проникали крізь щілину між шторами й освітлювали Адріанове обличчя. Промінчик мандрував із чола й носа на вухо, наполовину прикрите пасмом світлого волосся. Адріан відвернувся, прокидатися йому ще не хотілося.

Лінка вгамувала в собі бажання погладити його по голові. Їй доводилося повсякчас стримуватися, щоб без кінця його не торкатися, не цілувати, не обіймати. Вона постійно відчувала бажання фізичної близькості, Адріана це навіть іноді дратувало. А Лінка не хотіла перетворитися на одну з тих дівчат, які намагаються своїх хлопців зацілувати й запестити до смерті, доки ті не починають почуватися, мов зацьковані. Щасливе кохання... Чарівне відчуття, що все це відбувається саме з нею, тут і тепер. Свіже, яскраве відчуття, як це буває навесні, коли все довкола яснішає й набуває барв. І водночас упевненість і почуття безпеки.

Адріан розплющив очі й усміхнувся до неї. Лінка хотіла його поцілувати, але хлопець показав на щіточку й пасту, які стирчали з косметички. Він не любив цілуватися, не почистивши зубів. Тож Лінка лише погладила його волосся (нарешті!). Тільки шкіра коханої людини може здаватися такою теплою та м'якою, гладенькою й ніжною наче шовк.

— Якби ми тепер померли, — тихо мовила Лінка, — це була б найпрекрасніша смерть на світі...

— Якби ми тепер померли, — похитав він головою, — то була б найгірша смерть на світі. Бо у нас стільки всього попереду.

Підняв ковдру, щоб застрибнути під неї, і вже обоє сміялися, бо вона виявилася для них закороткою. Зрештою, Адріан перекотився на середину ліжка й обгорнув їх обох ковдрою, мов дві горошинки в стручку.

Він і думати забув, що збирався почистити зуби.

Із блогу «Три дурненькі мавпочки».

Хель — зимова столиця Польщі

Здається, ми таки дуже ексцентричні. Бо лише справді ексцентрична особа вважає, що зимова столиця Польщі — це Хель, а не Закопане. Лише дуже ексцентрична особа замість того, щоб кататися на лижах у горах, воліє ходити пласкою поверхнею. Лише ексцентрик вважає, що зимова страва — це не панірований овечий сир із журавлиною і капуста на реберцях, а смажена камбала. Але хто такий ексцентрик? Це той, хто перебуває поза центром. А ми й не хочемо бути в центрі. Або прагнемо створити власний центр, ні від кого не залежний.

Переваги зимової поїздки на море? Порожні пляжі, повніший гаманець. Людей обмаль, працюють лише два рибні кафе, зате житло дешеве й великий вибір, квитки на «Пендоліно» можна купити акційні (щоправда, мені через цю низьку ціну пошкодували вершків до кави, але ж не можна хотіти всього), а передусім відчуття, що ми зробили щось не так, як усі.

Усе бачили, причому без жодних черг: тюленів, які засмагали на січневому сонечку в хельському тюленарії, Будинок дельфіна, де ми приєдналися до шкільної екскурсії, і тепер знаємо практично все про білоносих, чорноносих і безносих дельфінів (інформацією готові поділитися за усмішку) і порт (ось вам фотка з моєю улюбленою яхтою Лоб-50, як на мене, то це розмір голови капітана, але мій супутник вважає, наче це щось інше).

До чого це я? Хель — нова столиця зимової Польщі! Радимо й сподіваємося, що цим текстом нікого не переконали, бо наступного року ми б хотіли поїхати знову й воліли б не побачити там натовпу.

Мідзару

Лютий

Зі щоденника Наталії.

Мені вдалося скласти все, крім латини. Мати на мене страшенно репетувала, коли дізналася. Звісно, їй не цікавить, що я склала аж три предмети, а не склала лише один. Для неї важливо, що в мене одиниця за семестр. Вона відразу зателефонувала батькові. Ну, може, татусь нарешті зі мною зустрінеться. Варто було отримати цей кіл. Завтра любий татко прийде, щоб, як висловилася мати, «обговорити подальші кроки». Що ж, я радо послухаю.

Відколи я побачила Шимона із цією дівчиною, мені більше нічого не хочеться. Просто якимось я прийшла до клубу, а там якась дівуля, блондинисте волосся до пояса й немовля на стегні в мініатюрних кросівочках, а він до них підходить і цьом-цьом у щічку. То й не дивно, що він не дуже звертав на мене увагу, якщо має дівчину й дитину, а може, це навіть його жінка. Я не бачила, щоб він носив обручку, але це, мабуть, через те, що вона б заважала піднімати штангу. Так чи сяк — а нічого з того не вийде.

Я залишилася зовсім сама, навіть Літа не дзвонить. Тобто дзвонила один раз, а я не взяла трубку. Певне, вона чекала, що я передзвоню. Якби справді хотіла поговорити, то намагалася б додзвонитися, а не так, задля годиться. Я добре відчуваю, коли справді комусь потрібна.

* * *

- І як усе було? — поцікавилася Зуза.
- Ой, справді чудово. Спасибі, що підстрахувала.
- Ну, на щастя, мене ніхто ні про що не питав.
- Однаково дякую.
- І що ви бачили там, на морі?
- А ти в блозі не читала?
- Читала. Кумедний цей твій фейлетон. Бо загалом я не знаю, як це назвати. Але в кількох місцях ти таки розписалася...

— От не знаю, чи не занадто. Просто в мене був такий гарний настрій на тому Хелі, що я не могла втриматися. Якось увімкнулося все моє почуття гумору. Коли я ходжу до школи, то воно якесь, наче приспане.

— Я знаю. На жаль, попереду наступний семестр. Моє почуття гумору саме впало в сплячку!

— Весняну?

— Здається, ні. Глянь у вікно.

І справді. За вікном шаленіла віхола й термометр показував чи не мінус п'ятнадцять. Але це ненадовго. Цього року погода виявилась мінливою, стовпчик ртуті стрибав, мов скажений, сніг змінювався дощем, а дощ — градом, і складно було вгадати, як краще одягтися.

— А ти про що писатимеш, Зу?

— Та от, не знаю, у мене якийсь творчий застій.

— Знаєш, що? Мені дуже сподобався той твій допис «П'ять ознак того, що ти залежиш від моди». Пам'ятаєш? Може, щось таке? Може, тобі варто написати цілий цикл: «Як визначити, що...»?

— Наприклад: «Як визначити, що твій хлопець — тиран»?

— Чудово! — зраділа Лінка. — Чом би й ні?

— Ти що, жартуєш? Усі ж зрозуміють, що це не вигадка.

— По-перше, не всі. Я б і гадки не мала, що там між вами було, якби ти не розповіла. По-друге, це таки важлива тема. А по-третє, я теж пишу про життєві випадки. Усе, про що я пишу — це просто мій власний досвід... Журналістський фейлетон завжди торкається тем, які певним чином пов'язані з тобою.

— Я подумаю, — відказала Зуза.

— Ти завжди можеш написати анонімно, — підказала Лінка. — Якщо, звісно, хочеш.

— Може й так, — погодилася Зуза. — Адже я однаково пишу тут від імені мавпочки, а не від себе.

Із блогу «Три дурненькі мавпочки».

Шість ознак того, що твій хлопець — тиран.

Усе зазвичай починається невинно. Ти закохана, і тобі здається, що він такий чудовий. Щоправда, ви іноді сваритесь, але хіба можна

прожити без сварок? І все-таки може статися так, що за цими непорозуміннями криється децю більше, тобто небезпечна для тебе особа. Тиран. Той, хто прагнутиме цілковито над тобою домінувати та контролювати тебе. Як це визначити?

1) Добре, коли твій хлопець звертає увагу на те, як ти виглядаєш. Погано, коли він хоче занадто на це впливати. Якщо він без кінця переконує тебе змінити зачіску або колір волосся й по-іншому вдягтися — тут щось не так. Стеж за фразами, як-от: «Зніми це міні. Не хочу, щоб ти виглядала як повія, ти ж ідеши зі мною». Або: «Одягни щось краще. Я хочу, щоб усі бачили, що в мене класна дівчина». Від цього лише крок до цілковитого контролю й за іншими сферами твого життя. Йому може не подобатися твоє хобі, спорт, яким ти займаєшся, те, як ти проводиш свій вільний час.

2) Тиранові можуть не сподобатися твої знайомі. Він зробить усе, щоб усунути їх із твого життя, бо вони йому загрожують. Він хоче бути єдиним. Критикуватиме твоїх друзів і родичів. Не дозволить піти на дівчачу вечірку. Його бісить, що ти можеши чудово розважатися й без нього. А ще він ревнує до інших хлопців. Ти не матимеш права поговорити з однокласником, лайкнути на ФБ фотки, які виставив знайомий по літньому табору. Зрештою, Фейсбук — це окрема розмова. Тиран уважає, що ти повинна переглядати й лайкати виключно його пости.

3) Коли нормальна людина бере участь у розмові, їй ідеться про те, щоб продемонструвати свої аргументи й дізнатися, що про це думає співрозмовник. Але не тиран! Йому в розмові ідеться про владу. Його аргументи завжди мусять переважити. Якщо в розмові хлопець не дає тобі й слова сказати, а потім ти почувашся переможеною — стережись! Ти можеши мати справу з тираном. Позаяк тиран зазвичай дуже розумний (треба чимало розуму, щоб бути витонченим тираном), він поведе розмову так, що ти почуватимешся дурнішою, ніж він.

4) За нормальних стосунків люди повинні пристосовуватися одне до одного. Раз поступаєшся ти, раз він. Якщо ти любиш піцу, а твій хлопець — голінку, то ви йдете раз на піцу, а наступного разу — на голінку, а найкраще — туди, де подають і те, і те. Якщо ж ви завжди йдете на голінку, і тобі весь час доводиться вислуховувати, що піца — гидота, це означає, що хлопець домінує над тобою.

5) Тиран любить різним чином використовувати людей. Якщо ви поїдете разом на природу, може виявитися, що посуд митимеш лише ти. Може статися й таке, що ти місяцями допомагаєш йому з польською мовою, та коли в тебе самої з'явиться проблема з математикою, він якось викрутиться й тобі не допоможе. А ще він може використовувати тебе, бо ти маєш гроші. А найгірше те, що він відразу наведе тобі мільйон доказів, вислухавши які, ти повіриш, що він правий! Зверни увагу на фрази, як-от: «Справжня жінка повинна вміти приборкати» або «Це ж зрозуміло, що коли в тебе більше грошей, то ти й маєш платити».

б) Нормальна людина уникає конфліктів. Але тирана це не стосується. Тиран обожнює сваритися, бо це дозволяє йому щоразу вигравати. Якщо твій хлопець часто провокує конфлікти, і після кожної сварки ти відчуваєшся мов побитий пес — будь обережною! Можливо, ти маєш справу з тираном. Цей різновид людей буває агресивним. У нього високий рівень тестостерону. Тиран може штовхнути тебе або й ударити. І якщо навіть потім попрохає пробачення, то неодмінно додасть: «Може, я й занадто різко відреагував. Але це ти мене спровокувала. Наступного разу стережись!»

Моя вам порада: обходьте тиранів десятою дорогою!

Івадзару

* * *

— Чогось трохи лячно, — сказала Зуза, — що із моїм текстом буде скандал. Якщо Азор це прочитає, його чорти візьмуть.

— То й нехай візьмуть. Прилюдно нічого не станеться, бо таким чином він би зізнався, що це про нього. А якщо з ним це станеться — то й чудово.

— Попри все...

— Не хвилюйся, Зузо. З такими ж треба якось боротися. Якщо все справді було так, як ти це описала, я дуже тобі співчуваю. Подумай: може, комусь ця стаття допоможе? Іноді людина не впевнена, і хтось має їй підказати, щоб нарешті все стало зрозумілим...

— ...і в яку халепу він ускочив.

— Отож.

— А ти? Про що ти писатимеш? Щось новеньке?

— Ні, не нове... Я хочу продовжувати писати про анорексію. Мене взагалі цікавить тіло. У різних проявах. Може, Це також через завдання в школі. Крім того, моя подруга, Наталія... останнім часом вона страшенно схудла. Коли я недавно її бачила, мені спало на думку, що саме так усе й починається. Бо вона, звісно, не вважає, що це проблема. Тому я й хочу писати про це.

— Я теж знаю таку дівчину, вона ходила зі мною до школи в молодших класах. Живе тут недалечко. У неї теж були проблеми з анорексією. Якщо хочеш, могу тебе з нею познайомити.

— Звичайно, було б класно.

— Знаєш... я гадаю, що взагалі варто написати, як на нас впливають вимоги оточення. Я колись страшенно комплексувала через те, що вважала себе товстою. Мені вже трохи попустило, та лише тепер, а мені ж уже сімнадцять! Кілька років я змарнувала на те, що переймалася своїм поганим виглядом.

— Але ж ти чудово виглядаєш.

— Це ти так думаєш. Знаєш, я ношу сороковий розмір. Тобто L. Так чи сяк, а на думку багатьох, я просто гладуха.

— Дай спокій. Ти просто чудова, — сказала Лінка й захоплено глянула на Зузу. Бо Зуза й справді була дуже гарненькою. Світле кучеряве волосся, ледь помітні веснянки, сірі очі. Від неї віяло затишком і хотілося пригорнутися до неї. — А ще в тебе нормальний бюст, — додала вона. — Не те, що в мене, я пласка мов дошка.

— Ніяка ти не пласка.

— Раніше я так думала й страшенно цим переймалася. Але Адріан любить мене такою, яка я є.

— Тобі дуже пощастило.

— Це правда, — погодилася Лінка. — Я навіть не знаю, чим я на таке заслужила.

— Кожна людина заслуговує на щастя.

— Сподіваюся, що й ти невдовзі познайомишся із хорошим хлопцем і перестанеш думати про...

— А я взагалі про нього не думаю. І знаєш, що? Це б його найдужче розлютило. Якби він знав, що я взагалі про нього не думаю.

* * *

Наталія хвилювалася. От-от мав прийти батько. Вона не розуміла, чому почуввається так ніяково. Здається, було б краще, якби він узагалі не звертав на неї увагу. Принаймні дав би їй спокій. А тепер він до всього доскіпуватиметься, Наталія це просто відчувала.

Пролунав дзвінок у двері. Дівчина залишилася у своїй кімнаті, причаїлася.

— Наталіє! — почулося за мить.

Так, наче не можна було прийти до неї, постукати у двері кімнати. «Батьки гукають дітей так, як кличуть собак», — спало їй на думку. Саме так. Глянула на себе в дзеркало. Наталія зробила все, щоб добре виглядати, нафарбувалася, на щоки поклала рум'яна, на губи — ніжного відтінку помаду. Гарно зачесалася. Одягла джинси й квітчасту блузку. Дівчина не хотіла, щоб батько подумав — варто йому було піти, як донька й дружина впали в розпач. Принаймні не вона. Бо мати й справді без батька перетворилася на власну тінь.

Попленталася до вітальні. Побачила матір — і їй відразу зробилося недобре. Якщо вона, Наталія, намагалася виглядати якомога краще, то мати вдалася до цілковито протилежної стратегії. Вона виглядала, наче хіпстер, а на думку Наталії, не було нічого гіршого, ніж жінка за сорок, переодягнена хіпстером. Може, мама занадто перейнялася словами доньки, мовляв, одягається як стара баба, і вирішила обрати молодіжний стиль? Важко було уявити собі щось гірше. Мати нап'яла на себе якийсь сірий лантух, який прикидався светром. Вузька горловина й широкий тулуб. Вона скидалася на амебу. Ноги обтягували чорні легінси. Воно б ще нічого, якби до цього мати не вирядилася в товсті вовняні шкарпетки до колін із білим мереживом. Кошмар якийсь! І крокси. Наталія сама носила таке, та ніде правди діти — на матері вони виглядали зле, зокрема ще й тому, що були ядучо-зеленого кольору. Мати, мабуть, сказала б, що вони веселенькі, та насправді крокси виглядали жалюгідно, як і все її вбрання.

«Господи, — подумала Наталія. — Це дійсно жах. Мені соромно за матір перед батьком. Жахіття, бо ми ж не на демонстрації моди. І все-таки багато важить, як людина виглядає. Хіба можна комфортно почуватися в такому одязі?»

Побачивши доньку, батько розтягнув вуста в посмішці.

— Ну ти й виросла! Вибуяла!

— Вона вже не росте, Мареку. Зате схудла.

— Схудла? А чому?

— Бо сидить на дієті, — квапливо повідомила мати, неначе батько щойно повернувся з іншого континенту, і тепер треба було притьма розповідати йому про все, що діялося протягом останніх місяців.

— Здається, це природно в її віці? — знову всміхнувся батько.

— Так, тату, це дуже природно. Адже кожна дівчина хоче гарно виглядати, правда?

Ах, їй так кортіло сказати, що інакше станеться те, що трапилося з її родиною, але вона промовчала.

— Я чув, донечко, що ти маєш проблеми в школі, тому й прийшов.

«Донечко» — теж ще! Із батькових вуст це слово пролунало, як образа. Наталія почувалася так, ніби їй дали ляпаса. «Донечко». Не бачив її від жовтня, а тепер «донечкою» називає... І вона не втрималася.

— Певне, треба було одиницю отримати, щоб ти прийшов!

— Наталіє! — вигукнула мати. — Що ти таке кажеш!

— Було б чудово, якби ти бодай кілька хвилин помовчала, мамо. Маємо, що маємо, і час нам це зрозуміти Точніше, вам, бо я все зрозуміла вже давно. Одиниця за семестр з одного предмету. Це не трагедія, тату, особливо, якщо зважити на те, що інші три я виправила. У цій школі важко, дуже високий рівень. Якби ти зволив бодай раз до мене подзвонити й запитати, то я б тобі розповіла. Та, мабуть, такої потреби ти не відчуваєш. Тому повторю ще раз: одиниця з одного предмету — не трагедія. Тим більше, що вчителька латини поставила одиниці шістьом особам. Вона вважає, що краще нас так налякати, щоб усі взялися до праці. Трагедія в іншому. Трагедія — це те, що тобі на мене начхати! Просто начхати! А це означає, що так було завжди. Адже це не змінюється. Отож усе моє дитинство було брехнею, витвором уяви! Зрозумів? А позаяк ти прийшов сюди, щоб обміркувати подальші кроки, дозволь мені тобі їх показати. По-перше, одиницю я виправлю, не хвилюйся. По-друге, більше не приходь. Як бачиш, ми собі даємо раду й без тебе.

Запала мовчанка. Мати й батько сиділи непорушно й мовчали. Батько кахикнув.

— Узагалі Аліція... — хрипко проказав він, — теж вважає, що ми повинні бачитися частіше. Може, ти б якось прийшла до нас. Вона

пече дуже смачний сирник. А ти ж його любиш...

О ні. Цього вже Наталія стерпіти не могла. Ну й фуфло. Мати сидить поруч, хіпстерка стара, а батько наче Пилип з конопель, вихоплюється із цією Аліцією та її сирником. Мати якось дужче губи кусає. Зараз розплачеться, а цього Наталія вже точно не стерпить.

— Подякуй Аліції за її запрошення, — процідила вона. — Може, колись й завітаю. Коли тебе не буде. До побачення, татусю.

Вона відчувала, як усі ці емоції вирують їй у животі, її знудило, причому буквально. Дівчина швидко побігла до ванної й виблювала геть усе: і цю зустріч із батьком, оте його «донечко» і «щасливе» дитинство. Звісно, за мить мати почала грюкати у двері.

— Дай мені спокій!

— Мені треба до туалету! — відповіла мати.

«Так я й повірила, — подумала Наталія. — Брехня. Певне, що їй не треба, це лише спроба мене звідси витягнути. Ну й нехай».

Наталія вийшла з ванної.

— Я до себе й хочу побути сама. І щоб нікому навіть на думку не спало туди заходити, — попередила вона.

— Гаразд, гаразд, не хвилюйся так, — намагалася заспокоїти її мати. — Батько вже пішов.

— От і прекрасно, — відповіла Наталія. — Краще йому більше тут не з'являтися.

— Ти занадто сувора до нього.

— Я? Занадто сувора? Мамо!

І замовкла. Ні, їй більше немає чого сказати. Вона не могла зрозуміти матері. Дозволити так себе принизити, та ще й захищати його! Здається, мати була з іншого тіста. Вона б нізащо не дозволила так до себе ставитися.

Зачинилася в кімнаті. Усе в ній аж вирувало. Хотілося знову пережити всю цю сцену й наверещати на них ще дужче. Щоб вони нарешті зрозуміли.

Сиділа біля письмового столу й машинально колола долоню заструганим гострим олівцем. Коли натиснула сильніше, зробилося боляче. Біль приносив полегшу. З коробки для шкільного приладдя витягла ножика для розрізання паперу. Наталія знала, що він дуже гострий, бо якось випадково ним порізала й відтоді завжди пильнувала. Глянула на свою ліву долоню. Цікаво, як воно буде, бо ж

трохи лячно. І водночас Наталія відчувала, що їй стане легше. Провела ножем по світлій шкірі. На лінії розтину з'явилися краплини крові. Боляче, хоч розріз і не був глибоким. Якщо хтось спитає, завжди можна сказати, що порізала сторінкою книжки. Перевела подих. Який спокій. Допомогло. Лягла на ліжку й заплющила очі. Наталія заплакала, сама не розуміючи, коли й чому. Але то не був плач, сповнений розпачу. Навпаки, від нього ставало легше.

* * *

— Мені вдалося її переконати зустрітися з тобою, — сказала Зуза.

— Кого?

— Марту. Оту дівчину, я ж тобі розповідала, що вона мала колись проблеми з анорексією і, здається, з булімією теж. Виявилось неважко. Марта справді багато пережила. Сказала, що хотіла б застерегти інших.

— Супер. Дякую, Зуза, я така рада.

Лінка вийшла із трамваю біля площі Нарутовича. Швидко відшукала номер будинку й натиснула кнопку домофону. За мить почувся сигнал. «Третій поверх», — повідомив чийсь голос.

Слухняно піднялася сходами. Дівчина, яка відчинила двері, узагалі не здавалася худою. Вона відразу впіймала Лінчин погляд.

— Я знаю, тепер би ніхто не сказав, що в мене анорексія. Але це було давно. Уяви, я важила менше, ніж сорок кілограмів. Залазь. Зуза мені про тебе розповідала. А я почитала твій блог. Дуже класний, я добряче посміялася. У тебе хист до сатири... Але ця розмова буде серйозною, правда?

— Дуже серйозною. Бо я переважно пишу серйозно... Лише останній текст був такий... задля розваги. Але раніше я завжди порушувала важливі теми. Наприклад, написала статтю про те, як молодь заробляє гроші. Його опублікували У «Випускнику», — похвалилася Лінка.

— Вітаю! — Мартине обличчя проясніло. Дівчина скидалася на Білосніжку. У неї було чорне волосся із гривкою й дуже світла шкіра, на якій у морозяний день напевне розквітав рум'янець. — Питимеш щось? — спитала вона.

— Якщо тобі не важко, то щось прохолодне.

Марта принесла сік і дві склянки.

— Ну, питай, — сказала.

— А нічого, якщо я запишу розмову на диктофон? — запитала Лінка. — Це лише для себе, щоб не забути. Я під час розмови волю зосереджуватися на співрозмовнику, а не на тому, щоб устигнути все собі занотувати.

— Нормально, — відповіла Марта. — Усе гаразд, якщо інтерв'ю буде анонімне.

— Звичайно. Просто одна з багатьох історій. Я навіть твою зовнішність зміню, щоб ніхто не здогадався. Можемо починати?

— Давай...

— Тобі стільки само років, скільки мені або Зузі. Розкажи, коли ти захворіла?

— Доволі рано. Мені було тринадцять.

— Тринадцять? Я й не підозрювала, що можна захворіти в такому віці.

— Можна ще раніше. Я знала дівчину, яка хворіла з одинадцяти років.

— Як це почалося?

Із блогу «Три дурненькі мавпочки».

Анорексія — реальна історія

— Почалося з того, що я завжди почувалася товстою, — розповідає Анна, вісімнадцятирічна білявка. Зараз вона важить п'ятдесят п'ять кілограмів і виглядає цілком нормально. Ніхто б не здогадався, що кілька років тому вона змагалася зі смертю у відділенні інтенсивної терапії, а її вага впала до тридцяти п'яти кілограмів. — На початку хвороби я важила стільки само, скільки й тепер. Але мені було тринадцять. Як для тринадцятирічної дівчинки — це багато. А я завжди любила попоїсти, особливо солодоці, картоплю-фрі, чипси.

У родині Анни їли багато. Усі дотримувалися традиції недільних обідів, які склалися з кількох страв.

— Коли я сіла на дієту й почала перевіряти їжу за таблицею калорійності, то зрозуміла, що такий недільний обід містив їх кілька тисяч. Починалося із закусок, ковбаси, шинки, сирів, тоді був суп —

грибний зі сметаною або жирний бульйон, друге, завжди м'ясо і якісь вареники або пиріг, а наприкінці десерт. Морозиво, тістечка чи навіть торти. Після такого обіду страви часто залишалися ще й на понеділок і вівторок. Так і харчувалися. Коли я робила уроки, мені без кінця щось приносили до кімнати. Бутербродики, млинчики з яблуками або й кружальця смаженої ковбаси. Я була розгодована, як льоха. І коли перейшла до гімназії, то всі з мене глузували, мовляв, гладуха.

— Зміна звичного оточення може стати важливим чинником, який провокує порушення харчування, — твердять спеціалісти. — Нове оточення може не сприймати вигляду дівчини, і це стане стимулом до схуднення.

Для Анни то був важкий рік. Крім зміни школи він приніс ще й смерть дідуся, якого дівчинка дуже любила.

— Ми з дідусем були дуже близькими, — розповідає вона тепер. — Коли він помер, мені здавалося, що я залишилася сама-самісінька. Не було з ким поговорити про важливі для мене речі.

Тому Анна нікому нічого не розповіла. Просто почала обмежувати їжу. У будні перестала обідати в школі, сніданки й вечері ховала до шухляд, а тоді викидала. А коли доводилося пообідати в сімейному колі, усе виблювувала.

— Я прочитала в інтернеті, що коли після їжі виблювати, то від цього не погладшаєш. І весь час так робила.

Що ж пішло не так, як треба? Чому Анна, яка справді схудла на кілька кілограмів і виглядала так добре, що навіть однолітки перестали з неї глузувати, не змогла зупинитися й продовжувала худнути?

— Не знаю, чому так сталося, — розповідає вона. — Йдеться про те, що їжа почала застрягати мені в горлі. Єдине, що не викликало в мене огиди, то був знежирений йогурт. Решта видавалася жахливою. Навіть ті страви, які я раніше дуже любила. Усе це смерділо, здавалося жирним і огидним. Невдовзі я не могла їсти навіть йогурту. Відразу хотілося блювати. Або просто не могла його проковтнути.

Анна продовжувала худнути. Потому, як вона кілька разів знепритомніла, її поклали до лікарні. Вага впала до тридцяти із невеликим кілограмів.

— Найгірше було те, що я далі була невдоволена своїм тілом. Мені весь час здавалося, що я товста. Я сердилася, коли в лікарні мені

ставили крапельниці й годували через зонд. Я весь час рахувала, наскільки погладшала, а тим часом моя мама плакала, бо їй сказали, що коли я не їстиму, то помру.

На питання, як їй вдалося вилікуватися, Анна якийсь час мовчить.

— Я не знаю, чи справді вилікувалася. Звісно, я їм, але це й досі для мене проблема, а не приємність. Іноді в мене виникають думки, що коли я їстиму, то знову буду товстою. Мені трапляється згадувати відчуття порожнечі, чистоти, яке виникало, коли я голодувала. Не можу їсти жирного, мені відразу погано. У мене розтяжки на животі від надто різких коливань ваги. Раніше, у середній школі, я класно грала у волейбол. Тепер я швидко втомлююся, не можу більше займатися жодним спортом. Не всі про це знають, але в період дозрівання худнення може стати занадто небезпечним для серця, системи кровообігу і т. д.

Мідзару

Наталія прочитала Лінчину статтю — і її огорнула лють. Навіщо писати про те, на чому взагалі не розумієшся? Яка самовпевненість! Пише про схуднення, але ж сама ніколи не сиділа на дієті! Найменшого поняття про це не має. А ця товстуха? Хто вона взагалі така? І це називається аноректичка? Важить тепер п'ятдесят п'ять кілограмів і задоволена собою? Вона ж знову страшенно товста! Наталія вирішила подзвонити до Лінки й висловити їй усе, що думає.

— Привіт, я прочитала твій блог, — сказала, навіть не привітавшись.

— І як? — запитала Лінка. Наталія знала, що подруга зараз усміхається, вона відчувала це в її голосі. Зараз їй перехочеться усміхатися. І таки перехотілося, бо Наталія сказала:

— Ти пишеш дурниці, безнадійні дурниці. Нічого про це не знаєш. Той, хто читає твій пост, може подумати, що дієта — це погано. Що краще бути грубезною, мов свиня, аніж щось із цим зробити... Немає жодних фактів, самі вигадані історійки. Сумніваюся, що все це правда.

— Це правда, Наталіє...

— Не хочу з тобою говорити. Ти жодного разу навіть не подзвонила, відколи ми бачилися востаннє.

— Я дзвонила!

— Дзвонила? Один раз? А тоді чекала, що я передзвоню, еге ж? Якщо хтось хоче поговорити і відчуває потребу, то дзвонить, доки не додзвониться. До Адріана ти б теж так дзвонила? Один раз? А якби він не перетелефонував, то більше б навіть не намагалася?

— Це зовсім інша річ...

— Звісно, бо він близька тобі людина, а я ніхто?

— Це не так! А стосовно цієї статті... Наталіє... — Лінка перевела подих. — Ти ніколи не думала, що... що це небезпечно так худнути, що можна потрапити в халепу? Те, про що розповідає ця дівчина — просто жах. Я навіть не все описала, але це жахлива хвороба, і я не хочу, щоб ти...

— Відчепися, — відрубала Наталія. — Я тобі вже вп'яте чи вдесьте повторюю, що в мене все під контролем, і мені ніщо не загрожує, тому просто відчепися зі своїми теревенями!

— Але чому ти зі мною так говориш?

— Але чому я з тобою так говорю? — передражнила її Наталія. — Бо ти мене, блін, жахливо дратуєш! Усі ви мені в печінках сидите, а ти найдужче. І не дзвони більше зі своїми журналістськими брехнями, мене від них нудить! Якщо хочеш собі писати різну дурню, то пиши, але мене в це не вплутуй, ясно? Па-па!

І поклала трубку. Лінка сиділа ошелешена. Не знала, що робити. Спробувати подзвонити ще раз? Образитися? Подзвонити комусь і пожалітися? Зателефонувала до Зузи і про все розповіла.

— Ну, у мене для тебе несподіванка, — сказала подруга. — Буквально десять хвилин тому до мене подзвонив Азор і по-обзивав останніми словами через мій текст. Боже, чого він лише не молів. Я аж дивуюся, що взагалі зустрічалася з таким хлопцем, та ще й понад рік! Зарозумілий клоун!

— Що ж, нині ми зіштовхнулися із журналістським прокляттям. Тобто невдоволеними читачами, — пожартувала Лінка.

— Таке воно життя. Може, підемо в такому разі на морозиво? — запропонувала Зуза, яка обожнювала морозиво в будь-якому вигляді.

— У таку холоднечу? — Лінка здригнулася. Від думки про морозиво, коли за вікном шаленіла віхола, їй зробилося страшно.

— Я й забула. Чорт, у мене так зашкалило адреналін, що я на мить подумала, що вже літо. Геть забула, що діється на вулиці. Дивина, га?

— Ні. Це вони дивні. Ходімо на гарячий шоколад. Що скажеш?

— Чом би й ні, — погодилася Зуза.

* * *

— А я щось для тебе маю, — повідомив Адріан.

Коли він подзвонив, Лінка вже лежала в ліжку. Дівчина зраділа. Вона любила, коли Адріан дзвонив перед сном.

— Що саме? — промурмотіла Лінка.

— Знаєш, що буде післязавтра?

— Умгу, контрольна з матьохи.

— Не контрольна з матьохи, баранице, а...

— Як ти мене назвав? Бараницею?

— Це я так пестливо, — виправдовувався Адріан. — Ну, сама розумієш. Це як «віслючко», теж непогано.

— Віслючко — це непогано? Якись у тебе дивні еталони краси, — захихотіла Лінка.

— Так чи сяк, моє любе ослятко, післязавтра навіть твоя вчителька матьохи, коли вже перевірить ваші нещасні контрольні, відзначатиме День Закоханих.

— Ну, вона, мабуть, що ні, — засміялася Лінка. Математичку аж ніяк не можна було уявити за якихось романтичних обставин. То була присадкувата жінка, яка носила берці й віддавала накази, наче жандарм. — Але справді, післязавтра День святого Валентина.

«А в мене, звісно, знову немає подарунка», — подумала вона. І чому із цими подарунками доводиться постійно так морочитися? Без кінця вона переймається, що в неї або немає грошей на подарунок, або часу, щоб його купити, а найчастіше вона просто не уявляє, що можна подарувати. Щойно було оте «Пендоліно», а тут — маєш: День Валентина.

— Я хотів би запросити тебе на святкову вечерю додому, — сказав Адріан. — Хата вільна, батько на чергуванні. Якраз на Валентина! Уявляєш? Як нам пощастило!

— Клас! Мабуть, я напишу подячного листа до лікарні, де він працює!

— Але скажи: хочеш, щоб я приготував щось особливе? Чи мені самому вирішувати?

— Авжеж, авжеж, — пожвавішала Лінка. — Приготуй омара, фаршированого перепелиними яйцями *au français* У соусі бешамель.

— Омара я тобі можу приготувати в соусі із грязюки. Або фретку...

— А фретка ще в тебе?

— На жаль, лише до завтра. Франек її забирає, він уже повернувся.

— Шкода, вона така класна, я до неї звикла.

— Я теж. Мабуть, я їй справді куплю собі таку.

Клац! Лінці сяйнуло. Подарунок. Цікаво, скільки коштує така фретка?

— А якщо серйозно? Маєш якісь побажання? Бо я подумав, що це буде частиною подарунка. Приготую щось на твою честь. Те, що ти сама захочеш.

— Ого, жодна з моїх подружок не повірить у щось таке. Приготуй, що сам хочеш, але якби ти знову зробив отой десерт...

— Тирамісу?

— Ага, тирамісу із фруктами. Ммм, то була така смакота!

— Окей, шеф-кухар усе записав і тепер піде спати. Добраніч!

— Добраніч, — відповіла Лінка й поклала слухавку. А тоді усміхнулася до себе.

* * *

Наталія стояла перед дзеркалом. Нині День святого Валентина. Прикро. Нема з ким відзначати. Марцін покинув, Шимон покинув. Усі її покинули. Дівчина втягнула живіт. Вона постійно помічала ті частини тіла, які вимагали покращення. Тепер Наталія аналізувала все спокійно. Головою не переймалася, яка є, така є — на щастя, досить гарної форми.

Плечі нормальні, навіть виглядають досить стрункими, принаймні в порівнянні з тим, що було раніше. Груди мовби поменшали, та це байдуже. Нащо їй груди, коли в неї однаково нікого немає. Крім того, великі груди в Наталії асоціювалися зі свиноматкою. А менші виглядали значно привабливішими. Далі все було гірше. Останнім часом вона стільки качала прес, але живіт продовжував видаватися занадто м'яким. Чомусь на ньому відвисала шкіра. Ще коли Наталія стояла, то все було більш-менш, та коли вона сідала, як він збирався складками. І це виглядало огидно. Та найгірше було нижче. Стегна. Вона завжди ненавиділа свої стегна, а тепер вони здавалися їй просто потворними. Наче ноги страховиська, такого собі Голема. Над колінами усього теж було забагато, а самі коліна — теж кошмарні й

жирні. «Цікаво, чи існує якийсь спосіб для схуднення колін?» — подумала Наталія. Це б їй дуже допомогло.

День Валентина. Якби вона мала з ким його провести, то вдягла б одну з тих сукенок, які знову сиділи на ній добре, а деякі виявилися навіть занадто вільними. Власне, а чом би й не причепуритися? Бодай для себе. Витягла із шафи блакитно-білу сукенку в троянди, яка раніше була трохи затісною й Наталія насилу її натягала. А тепер...

Наталія стала перед дзеркалом. Щось не те із цією сукенкою. Раніше вона її облягала, а тепер здавалася надто широкою, мабуть, погано пошита. Що ж це за сукня, яка завжди лежить погано, навіть коли схуднеш? Обрала іншу, чорну, яка облягала в талії, а нижче була широкою. Ця виглядала непогано. А що до плаття? Підбори? Прикраси? І тоді подзвонила Ганка.

— Привіт, — сказала подруга. — Не заважатиму?

— Ні, що ти.

— Я думала, ти десь у місті. Адже День Валентина...

— Щось трапилося? — запитала Наталія, вловивши в голосі подруги якісь дивні нотки.

— А я справді не завадила? Ти з якимсь хлопцем?

— З яким? Наразі жодного дива не сталося.

— Тоді окей. А я дзвоню, бо я... в лікарні.

— У лікарні? Що трапилося?

— Нічого страшного. Це лише обстеження. Здається. Мати розхвилювалася, бо батько сказав їй, що останнім часом я почувалася трохи недобре, і вона батьковими руками поклала мене щоб за мною поспостерігали. Бездоганне вбивство, жодних відбитків пальців, — Ганка засміялася із власного жарту. — Якраз у День Валентина, щоб мені не було так прикро. А замість святкової вечері в мене крапельниця.

— Я не знала... У школі ніхто нічого не сказав. Тебе нині не було, але я подумала... Ну, принаймні я задалегідь не переживала. Сорі.

— Бо ніхто не знає. Лише ти. Тому я й дзвоню. По-перше: скажи завтра Мищі...

— Слухай, — сказала Наталія, — а тебе можна зараз провідати?

— Думаю, що так. Адже нині Валентина, а тут супер-класні таблетки. А що? У тебе немає кращих планів на вечір?

— Та немає.

Ганка швидко продиктувала Наталії адресу лікарні. Та роз'єдналася й заходилася знімати сукенку. Одягне щось звичайне, це ж не вечірка. Подруга в лікарні, нема чого виряджатися.

Ганка лежала в білій постелі й виглядала справді кепсько. Після телефонної розмови Наталія сподівалася побачити подругу веселою й розкутою, як зазвичай поводяться підлітки під час обстежень. Проте Танка дійсно здавалася хворою. «Добре, що батько поклав її до лікарні, — подумала Наталія. — Принаймні турбується про неї, на відміну від мого», — майнула їй думка.

— Привіт, красуне, — сказала вона.

— Привіт, Тростинко!

Коли дівчата вже досхочу нажартувалися із принесених Наталією апельсинів, мовляв, до лікарень завжди приносять помаранчі, неначе тут хворим загрожує цинга дужче, ніж деінде, коли вже Наталія присіла на краєчку ліжка, десять разів перепитавши, чи вона справді не заважає, Танка схопила її за руку.

— Слухай, годі вже цих церемоній, — сказала вона, — у мене немає на це сили. Я мушу з ким-небудь поговорити. Серйозно.

— Слухаю тебе дуже уважно.

— Ти коли-небудь думала, — запитала Ганка, — що таке тіло? Точніше: що відбувається з тілом і душею, якщо тіло — це ще й мозок, а всі почуття й емоції зосереджені в мозку?

— Чого тобі таке спало на думку?

— Ні, не дурій, я не збираюся вмирати. Просто коли опиняєшся в лікарні, то починаєш філософствувати, хочеш ти цього чи ні.

— Ну, тіло смертне, а душа безсмертна.

— Але що таке власне ця душа? Бо я собі думала так: душа — це те, що є в людині, крім тіла. Ну, коли, наприклад, хтось добрий або має почуття гумору...

— Авжеж.

— Але це в мозку. Як і всі почуття, і кохання. Отже, і в тілі. Я собі тут так лежу, і знаєш, що думаю?

— Що?

— Коли я тут надивлюся на всіх цих хворих, то гадаю, що тіло найважливіше. А знаєш, що китайська медицина вважає, що тіло й психіка — це одне ціле? Що не існує такого, як хвороба тіла, бо хворіє

все. Просто хворіє людина, а не якийсь орган. Їй бракує рівноваги або ще чогось. І тоді можна занедужати.

— Звідки ти все це знаєш?

— Начиталася. Під час останнього перебування в тутешньому «спа». Я взагалі багато про це читаю. Ти хочеш вивчати медицину, а мене цікавлять нетрадиційні методи лікування. Я б радо стала буддисткою або заховалася в якому-небудь монастирі Шаолінь чи ще чомусь такому...

— Я думаю, що в мозку передусім мислення... логіка... почуття теж, але душа — це щось первинне. Те, із чим людина вже народжується, а потім на основі цього розвивається все інше.

— Може, ти й права. Принаймні я останнім часом частіше думаю про тіло, ніж про душу, — зізналася Танка. — Тіло таке недосконале... і водночас бездоганне, розумієш?

— Не дуже.

— З одного боку, тіло точать хвороби. Більшість людей має принаймні один слабший орган, навіть, коли про це не здогадується. Цілком здоровими бувають хіба що новонароджені, хоча й не завжди. З іншого боку, це слабке тіло може підтримувати в доброму стані те, що в людині найважливіше.

— Що саме? Цицьки? — пожартувала Наталія. Ця розмова чомусь її лякала. Вона вже воліла обернути все на жарт і більше не повертатися до теми смерті. Начебто вони й не торкалися цього, але все-таки... Безсмертна душа, недосконале тіло — Наталія добре знала, про що думає її подруга.

— Дурна ти, — дорікнула Ганка. — Найважливіше — це твоя безсмертна душа. Або моє смертне мислення й відчуття. Це нагадує ситуацію, коли в будинку зі зруйнованим дахом і піччю хтось вирощував би... ну, не знаю, кого... Павичів?

— Атож, павичів. Прекрасні птахи. Звісно.

Наталія пригадала, як вона познайомилася з Марціном. Тоді вони бачили павичів, це було в Лазенках. І їй стало страшенно сумно.

— Гей, ти чого, Тростинко? Сумуєш, бо немає білого лицаря на коні?

— Знаєш, міг би бути навіть негром. І приїхати собакою або потягом...

— Це пес їздив потягом, а не негр!

— Слухай, а ти чула таку історію, кажуть, що це правда: приходять баба із чорним собакою до ветеринара, а ветеринар у відпустці й замість нього інший, негр. Ну, і ветеринар, чорний мов смола, питає, що із псом таке, заповнює карточку й цікавиться: «А як же нашого песика звати?» А баба раптом замовкає й нічого не може із себе видушити.

— І що?

— Ну, і нарешті каже, що пса звати Негр!

Подруги вибухнули сміхом, навіть медсестра зазирнула до палати.

— Годі вже цих сумних балачок, — вирішила Ганка. — А тепер, позаяк нині День Валентина, поговоримо про хлопців. Колишніх, звісно.

— Ну, теперішніх наче й немає, — пожартувала Наталія.

Проте медсестра знову повернулася й почала натякати, мовляв, уже пізно. Ганка простягнула їй купюру.

— Це за гарний догляд, — сказала вона. — Хотіла вам подякувати.

Медсестра швидко сховала гроші до кишені, усміхнулася Ганці, підбила їй подушку й вийшла.

— Ура, — переможно сказала Ганка й показала пальцями літеру «V».

— Ти дала їй хабара! — Наталія була приголомшена.

— Не обурюйся. Якби ти трохи полежала по лікарнях, то знала б, що це звичайна річ. Це не хабар, а платня.

— Ні, — заперечила Наталія. — Це хабар. Щоб вона не чіплялася.

— А ти коли-небудь лежала в лікарні?

— Ні.

— Отож. Ти просто поняття не маєш. Я лежала вперше, коли мені було одинадцять, з апендицитом. Залишилася в лікарні на ніч сама, батьки думали, що коли це лікарня, то за мною буде гарний догляд. А прийшовши вранці, здивувалися, бо довідалися, що коли вночі я намагалася сама піти до туалету, то гепнулася разом зі штативом для крапельниці. І коли я їм про це розповіла, то прийшла медсестра й сказала мені — цитую (це було через день після операції): «Ти б якось причесалася, бо вся розкошлана». Мати ледь не знепритомніла. А потім тітка їм заявила, що вони поводяться як дурні, бо нічого не «підмазали». Ну, то тепер вони й підмазують, скільки влізе.

— І всі беруть? — Наталію це шокувало.

— Ні, не всі. Ну, і ще залежить, як їм це сказати. Тато зазвичай каже так: «Мені відомо, скільки ви заробляєте. Візьміть для дітей». І все гаразд.

— Але ж це жахливо!

— Звісно, тим більше, що ми аж ніяк не мільйонери. Але тоді догляд кращий. У деяких лікарнях, подекуди, навіть існує неписана такса за годину або за ніч.

— Та ти що!

— Серйозно. Але знаєш, вони б не брали, якби їхня зарплатня справді не була такою низькою. Несправедливість породжує зло. Хто це сказав?

— Гадки не маю.

— Мій батько. Розумно, правда?

* * *

Лінка з Адріаном відзначали День святого Валентина. Лінка була щаслива, бо пам'ятала, як зустріла цей день минулого року. Сама. І з ненавистю до всього світу й усіх закоханих довкола. А тепер вона насолоджувалася приготованою Адріаном вечерею.

У коридорі чекав подарунок. Дівчина вирішила здивувати ним коханого після вечері. Знала, що із фреткою все гаразд, у клітці були вода й зернятка. Частину клітки вона відслонила, щоб туди потрапляло світло. Фретку вдалося купити на сайті «Gumtree», і це було справжнє диво, бо зазвичай така тваринка коштує добрих кількості злотих, а їй довелося заплатити лише за клітку. Адріанові сказала, що це несподіванка, і щоб він нічого не чіпав. Про все дізнається після вечері.

— А що ми власне їмо? — запитала дівчина.

— Молі.

— Не жартуй. Ти їх повиловлював у шафі й стушкував у соусі?

Адріан засміявся.

— Ага, щось таке. Це мексиканська страва. М'ясо, тушковане... угадай, у чому.

— У вині?

Адріан заперечно похитав головою.

— У соусі «Кнорр»?

— Ні, що ти, жодних кубиків чи концентратів.

— Не знаю... із чорносливом, корицею...

— Ні. Ніколи не вгадаєш, я тобі краще скажу. У шоколаді.

— М'ясо в шоколаді? Ти певен, що автор рецепту не був напідпитку?

— Абсолютно.

— Я жартую. Автор рецепту, ким би він не був — геній. Смакота, Адріане. Чесно. Крім того, це ж ти готував, а не автор рецепту.

Лінка поклала собі ще м'яса. Мабуть, у цьому й полягало мистецтво готування. Окремі складники не відчувалися, зате страва мала просто приголомшливий смак.

— А на солодке що?

— Ну, як це що? Не що, а хто.

Лінка встилася Адріанові на коліна й поцілувала його. Вона вже сама не знала, чи їй здається, чи то Адріан смакує шоколадом із пікантним чилі, чи це досі смак тієї мексиканської страви. Усе злилося воедино. Найсмачніший на світі День святого Валентина.

— То коли десерт? — спитала вона, потягуючись у пахучій постелі.

— Я дещо придумав. Почекай, — сказав Адріан.

Він вирішив принести їй тирамісу до ліжка. Цього разу приготував їх у невеличких мисочках у формі сердечка. Купив три, одна буде для тата. Бодай щось солодке матиме, бідолашний... Адріанові на мить зробилося сумно, але щойно витягнув десерт, як настрої йому покращився. Тирамісу виглядало приголомшливо. Ще листочок свіжої м'яти...

Повернувся до кімнати. Він обожнював дивитися на оголену Лінку. Вона нагадувала йому оголену маху з картини Гойї. Щоправда, маха на картині не мала такого зголоднілого погляду, навіть тоді, коли бачила коханого, як Лінка, що вгледіла тирамісу! Йому так подобалося дивитися, як вона їсть. А коли мисочки спорожніли, Лінка знову присунулася до нього й поцілувала. Смаки знову змішалися, і тепер уже ніхто з них не знав, із чого складається це чудове відчуття, Що його вони саме зазнали.

Адріан сягнув до тумбочки й похолов. Пригадав собі, що він уже використав останнього презерватива, коли Лійка приходила минулого тижня. Як він міг забути? Усе через приготування вечері! Більше немає, не можна...

— Почекай, — зупинив він її. — У нас немає...

— Ой, — засмутилася Лінка. — Авжеж. Тоді не треба, краще ні...

Крізь неї мов буря проходила. Лінка вся тремтіла. Дивилася на нього таким голодним поглядом, таким сповненим докору, що його розчарування негайно зросло удвічі, та де там удвічі — удвадцятьєро!

— А може... — запропонувала вона, — лише хвилинку? Ну, сам розумієш.

Вона його прагнула. Адріан відчув ще сильніше бажання. Майнула думка, що можна збігати на бензозаправку, але він швидко відмовився від цієї ідеї.

— Я буду обережним, — пообіцяв він і вже пригортав її міцніше до себе, і вже був там, у тому раю, про існування якого раніше навіть не думав.

Ніхто з них не знав, що сталося. Ліжком неначе пролетіла блискавка. Якийсь несподіваний електричний розряд, сліпучий спалах магnezії, летюча зірка. Адріан відсахнувся від Лінки.

— Що сталося? — спитала вона.

— Нічого... Не знаю. Тут щось було. Пробігло мені по спині. Схоже на щура.

— Щура? — Лінка підхопилася й побігла до передпокою. Клітка виявилася порожньою. А клапті обгорткового паперу лежали біля відкритих дверцят.

— От хитрунка! — вигукнула Лінка. — Відчинила собі!

— Хто відчинив?

— Ну, як це хто? Фретка! — усміхнулася дівчина. — Те, що пробігло тобі по спині — це твій подарунок на День Валентина. Але де вона?

— Це дівчинка?

— Звісно. Адже дівчатка розумніші, хіба ти не знав? Ходімо її шукати.

Пошуки фретки зайняли понад чверть години. Романтичний настрій де й подівся, та коли обоє знайшли й упіймали тваринку, то вже реготалися до знемоги.

— Я цього Дня Валентина в житті не забуду. Ти справді купила мені фретку? Назвемо її Валентина, гаразд?

— Звичайно, чудово! Але попереджаю — у мене більше немає ідей щодо жодних інших подарунків. Після «Пендоліно» й фретки мій ліміт вичерпано. Наступного разу куплю тобі шкарпетки, добре?

— Авжеж. Або їжу для фретки, це теж супер. Адже тепер я муситиму її утримувати.

— Ага. Така собі фретка — то майже як дитина.

— Лише майже!

— Адріане! Але... нічого не сталося?

— Здається, ні, фретка нам завадила.

— Точно?

— Здається, що так, — сказав він. — Усе сталося так швидко. Але я не...

— То й добре, — відповіла Лінка. — Бо все було добре.

Десь усередині її таки переслідувала думка, що це було не так уже й безпечно, як вона думала. Але вона не скаже йому нічого й не хвилюватиметься. Тепер однаково запізно. Імовірність завагітніти була, наскільки вона знала, невеликою. Лише недавно скінчилися місячні, тож зараз, мабуть, у неї неплідні дні. Але Лінка вже не пригадувала, як воно насправді.

Вирішила почитати про це вдома в інтернеті, а зараз відсвяткувати з Адріаном. Вона б радо залишилася в нього на ніч. Вони вже запланували таку можливість, бо на початку квітня Адріанів тато виїздив на конгрес хірургів. Треба лише вигадати якусь казочку для мами.

Березень

Зі щоденника Наталії.

Я більше не можу ходити на фітнес. Не можу дивитися на Шимона, а він постійно там. Матері про це теж не можу сказати, бо вона купила мені тримісячний абонемент. Не знаю, що робити. Погода жахлива, бігати я ще не можу (якби вирішила спробувати), на ковзани вже запізно, зрештою, мені вдалося на них покататися лише раз.

Я вирішила піти в басейн. Крім дієти найважливіше багато вправлятися, бо м'язи спалюють значно більше калорій, ніж жир. Найгірше — це не їсти й припинити будь-що робити. Тоді метаболізм сповільнюється.

Те, що я не їм, викликає в мене дедалі менше проблем. Я часто ловлю себе на тому, що доводиться примушувати щось у себе ввіпхнути. Усі порції здаються мені завеликими. Не уявляю, як можна з'їсти цілу піцу. Навіть шматочок годі уявити. Тепер для мене найкраща їжа, якщо йдеться про розмір — це чверть помідора або яблука. Є ще такі маленькі, найменші йогурти, ці теж норм, хоча зазвичай мені й половини вистачає. Я думала про голодування. Трохи читаю про це. Скрізь його неймовірно розхвалюють. Мовляв, очищує організм, відмолоджує, покращується робота всіх органів. Чому б і не спробувати?

Голодування означає цілковиту чистоту. Я сумую за цим відчуттям, прагну його. Мені хотілося бути чистою, як немовля, яке ще ніколи не куштувало їжі. Узагалі не хочеться думати про травлення. Я б хотіла бути порожньою всередині, не поглинати нічого, крім води. Вода видається мені чистою, шляхетною. І нічого із себе не виділяти. Шкода, що не можна черпати енергію із зірок. А може, таки спробувати? Закінчую, мати стукає.

Наталія закрила папку «Наполеонівські війни» й підвелася, щоб відчинити двері.

— Що таке? — спитала.

Мати виглядала, як утілення нещастя. Невже це ніколи не закінчиться? Вона досі не переодяглася, ходила у своєму світло-рожевому халаті з довгим ворсом, який скидався на шкуру якоїсь дивної тварини. Під халатом мала одну зі своїх чудових нічних сорочок, оздоблених мереживом, які вона так любила. Та в поєднанні з усім нещастям, яке мати носила в собі, ця сорочка здавалася жалюгідною. Узагалі вся мати здавалася жалюгідною.

— Нічого, — мати знизала плечима. — Що ти робиш? Учишся?

— Ну, звісно. А що мені ще робити? — огризнулася Наталія. — Ти ж знаєш, скільки в нас уроків, це якийсь кошмар. Тому якщо ти не хочеш сказати нічого важливого...

— Ні, я лише... так собі прийшла. Може, щось з'їси? Може, посмажити тобі млинчики з яблуками й цукром? — запропонувала.

— Мамо, ти ж знаєш, що я не їм такого. І я справді не маю часу! — сердито відказала донька. Останнім часом мати страшенно її дратувала. Поринула у власний світ, її цікавив тільки батько, тільки власне горе! Ще трохи — і сама дивуватиметься, що за вікном світить сонце або хтось посміхається, бо світ — це суцільний кошмар!

— Так, пробач, — прошепотіла мати. Зовсім як актриса в якомусь довоєнному фільмі. Наталії хотілося їй сказати, Щоб вона схаменулася, якось за себе взялася, але щоразу, коли Наталія їй це казала, мати плакала, і це справді було нестерпно. — То, може, замість млинчиків щось інше приготувати? — продовжувала вона.

І раптом Наталії сяйнула думка, яка її саму перелякала: а може, батька вона теж так дратувала, тому він і пішов від них? Може, йому просто в якийсь момент усе це набридло? Те, що вона така слабка й така безпорадна в житті? Дівчина гнала від себе цю думку, зрештою, їй здавалося, що вона в цій ситуації на материному боці. І все ж така думка в неї виникла. А тоді Наталія злякалася: невже це означає, що вона така жорстока, справжня потвора? Не може розрадити маму. Навпаки, мати її дратує, бо виглядає хворою. А Наталія ніколи не жаліла нікого й нічого.

Коли вона ще ходила до школи, у неї був хом'ячок. Він звався Фелек. Наталія дуже його любила, могла без кінця спостерігати, як він бігає всередині колеса або видирається по прутиках клітки. Хом'ячок прожив у них два роки, а тоді раптом захворів, зробився повільний,

перестав бігати. Мама їй тоді пояснила, що хом'ячки просто живуть недовго, і Фелек уже старий. Наталія тоді дуже плакала. Вони пішли із тваринкою до ветеринара, але той не знайшов жодної хвороби. Фелек дедалі слабшав, хоча йому нічого не боліло. А найдивніше було те, що спершу Наталія жаліла хом'ячка, а потім зовсім збайдужіла до нього. Винесла клітку на кухню, сказала мамі, що боїться спати з ним в одній кімнаті. Фелек прожив ще два тижні. Якось уранці його знайшли задубілого. Наталія більше не плакала, бо такого хворого й немічного хом'ячка їй анітрохи не було шкода.

Уже тоді її дратувало все, що мало якісь недоліки. Дратувала й мама, яка не зуміла просто зціпити зуби й іти вперед. На думку Наталії, саме так слід жити. Ми відповідаємо за себе, і після кожної невдачі мусимо підніматися й рухатися далі.

Дівчина глянула на матір. І, мабуть, вираз її обличчі був надто промовистим, бо мати більше ні про що не питала.

— Може, трохи пізніше, — тільки й сказала вона та вийшла до передпокою.

Наталії стало їй шкода. «Усе-таки в мені залишилися якісь людські почуття», — подумала вона. І вирішила бути з мамою бодай трохи лагіднішою, не такою, як останнім часом.

— Ходи, мамо, я тобі заварю зеленого чаю, тобі стане краще...

Обличчя матері проясніло, мовби вона отримала якийсь чудовий подарунок або принаймні довідалася, що батько до неї повертається. А Наталії стало ніяково. «Адже вона геть самотня із цим своїм нещастям», — з несподіваною для себе турботливістю подумала Наталія.

Тепер вони сиділи вдвох і попивали зелений чай. Листки набубнявіли так сильно, що займали тепер півсклянки. Наталія подумала, що саме так пухнуть проблеми, якщо ними занадто перейматися.

— А що там у Халінки чувати? — поцікавилася мама. — Давно я її не бачила.

— І я давно, — стелула плечима Наталія.

— Ви що, посварилися? — допитувалася мати.

— Важко це назвати сваркою, мамо.

— Знаєш, дуже важливо мати друзів. Дружбу треба...

Наталія не втрималася.

— Тоді де ж усі твої подруги?

— Я в житті багато помилок наробила, Наталко. Зокрема й занедбавши своїх подруг. Мені здавалося, що коли в мене є коханий чоловік, то більше ніхто й не потрібен.

— «Коханий чоловік», ні, мене зараз знудить», — подумала Наталія. І відчула, що її знову сповнює нехіть до матері. А та, здавалося, нічого не помічала, бо знову прибрала свого повчального тону.

— І тепер я сама як палець, не маю з ким поговорити. Тому я вважаю, що ти повинна...

— Мамо, розслабся. Ми ж не посварилися на смерть. Просто... може, нам треба трохи відпочити одна від одної, ото й тільки.

— А Марцін?

— Що Марцін?

— Ну... ти з ним якось контактуєш?

— Ні. Адже він мене покинув, до тебе ще не дійшло?

— Я думала, що він, може, дзвонив.

— Ні, не дзвонив. А якби й спробував, то я б не взяла трубку. Зрозуміло?

— Я іноді думаю, як він там. Розумієш, я трохи до нього прив'язалася...

— Що ти таке кажеш, мамо! Він тобі ніколи не подобався!

— Неправда, це не так. Звісно, що він мені подобався... Просто...

— Ти думала, що я знайду собі когось кращого, — доказала Наталія. — І взагалі, ти що, здуріла? Цей хлопець мене покинув, а ти за ним сумуєш? На чиему ти боці, мамо? Щось із тобою не те.

* * *

Марцін боявся. Весь день відчував тривогу, бо нині знову треба було туди йти. Не те, аби він боявся чогось конкретного. Він уже знав, що робити, із ким побалакати. Просто йшов туди з товаром і намагався загубитися в натовпі. Час від часу до нього підходили. Про все було домовлено, насправді він був у цій грі пішаком. Певна, річ, це мало свої переваги: бабло й безперешкодний доступ до травки. Але йому весь час муляло, що він робить погано. Навіть тоді, коли був задоволений і курив джойнта, навіть коли балакав з Войцехом, з

Майкою, навіть тоді, коли вчився грати на гітарі — усе наче мало друге дно. Неначе він носив гарне вбрання, але з подертою підкладкою...

Переконавав себе, що в деяких країнах марихуана дозволена, що це геть невинна забава, що він не продає амфетамін чи якісь там кислоти, котрі можуть бути небезпечними для людини. Адже марихуану навіть використовують з лікувальною метою. Усе це він собі без кінця повторював, і трохи заспокоювався. Але ненадовго. Бо в глибині душі Марцін добре знав, що із цього вийде. Він міг себе втішати казочками, але чудово розумів, чим закінчуються такі пригоди. От тільки гнав від себе цю свідомість і похмурі думки.

Увійшов до клубу. Біля дверей проминув групку хлопців напідпитку. Ті подивилися на нього якимось дивно, ніби свердлячи поглядами. Марцін аж спітнів від хвилювання.

«Може, це з поліції? — подумав він. — Переодягнені поліцейські?»

Від жаху йому зробилося гаряче. Підійшов до стійки й замовив пиво. Має трохи допомогти. Не стоятиме ж він, тремтячи від страху.

* * *

Лінка відкрила блого, щоб перевірити, чи не з'явилися там коменти. Кортіло дізнатися, наскільки важливу тему зачепила. І відразу побачила, що переглядів було чимало. Під її текстом був короткий коментар:

Ти ще сіпаєшся? Дивно. На твоєму місці, я б собі характері зробила. Випила мільйон крихітних блакитних пігулок. Лягла головою на трамвайні рейки. То як? Далі прикидатимешся лошарою? Позичити тобі суперклей? Бо якби ти вирішила свою довбню запхнути ведмедеві в пащу, то його би знудило. То що? Неприємно тобі? Вже слізками вмилася? Так і має бути. Бо ти пишеш про те, на чому анітрохи не розумієшся. Дурню суцільну. Живишся казочками, виссаними з пальця. Називаєш хворобою те, що виглядає прекрасним. Ти жодного поняття не маєш, що таке чистота, легкість, ефемерність. Нічого не тямши. Раджу тобі видалити свій пост.

Friendly Anne

Лінці аж недобре зробилося, вона вся спітніла. Жахливо, як хтось міг таке написати? Чим вона завинила? Вона лише описала реальну

історію. Чому на неї напалася якась аноректичка? Бо Лінка відчувала, що це комент аноректички. Йй було неприємно. На щастя, далі йшли й інші коменти, деякі спрямовані проти «Приязної Анни»:

Звідки в тобі стільки в'їдливості, Приязна Анно? Ти анітрохи не приязна. У нашій країні панує свобода слова, і будь-хто може писати все, що йому заманеться. Авторка блогу описала справжню історію й показала зі своєї точки зору. І має на це право.

Катана

Якщо в цій країні й панує свобода слова, то мені теж можна сказати: пішла далеко. Греби звідси! Що стосується авторки блогу, то даю добру пораду: іди висрись, бо навіть це краще за твою гівняну графоманію.

Friendly Anne

Лінка зітхнула й вимкнула комп'ютер. Вона вся тремтіла. Її текст викликав таку реакцію, але чому? Чому ця дівчина (Лінка була переконана, що дівчина) так жахливо поводитьься? І тоді Лінка просто розплакалася.

* * *

— Ну, от у тебе й з'явилася своя особиста хейтерка, — мовила Зуза.
— Не переймайся. Це свідчить про те, що ти пишеш класно. Хейтери завжди нападають на тих, хто має власну думку.

— Як ти гадаєш, хто вона?

— Гадаю, що ніхто. Бо лише такі й мають час, щоб писати дурниці.

— Ми її знаємо?

— Ти що, жартуєш? Хто б це мав бути? Хейтери анонімні, у тому й справа. Вони ніколи не називаються, навіть не натякають нічим, щоб їх не вираховали.

— І що мені із цим робити?

— У тебе є дві можливості: або долучитися до дискусії, або ні, і продовжувати робити своє. Я б на твоєму місці написала, що дякуєш усім за коменти. І що це не останній текст на цю тему. Не останній, правда?

— Звісно, що ні. Я збираюся написати про канони краси. Мені здається, що це має бути цікаво. Розумієш, порівняти: як було колись, і як із цим нині, або як це виглядає в інших країнах...

— Мабуть, скрізь однаково. Що худіша, то краща.

— Та я не певна. Здається, у Бразилії не так. Досить подивитися на карнавал у Ріо, там у дівчат такі задочки...

— Може, вони генетично схильні до повноти...

— Дехто, може, і так, — усміхнулася Лінка. — А ти? Про що ти писатимеш?

— Не знаю, після того, як Азор мене так принизив, чомусь не хочеться писати.

— Не жартуй. Треба бути сильною, а не розкисати відразу. Я б із цих твоїх «П'ять чи десять способів, щоб...» створила цілий цикл.

— То це мають бути смішні тексти чи серйозні?

— Не знаю... Найкраще, і такі, і такі. Щось схоже, як ти написала про тирана, — Лінка задумалася. — Загалом це було написано жартівливо, але на серйозну тему.

— Гаразд, я подумаю. А ти? Що робитимеш?

— Іду на роботу. Так не хочеться. Щось я останнім часом не знаходжу спільної мови з начальницею. Вона мені страшенно набридла, але ж не можна отак відразу відмовлятися. Крім того, я навчилася обслуговувати клієнтів, і мені не хочеться шукати нову роботу.

Лінка справді втомилася. Рута ставилася до неї дедалі гірше. Крім того, постійно скидала на Лінку нові й нові обов'язки, причому такі, яких раніше не було. Усе почало погіршуватися після канікул. Бо Рута розсердилася, що погодилася відпустити Лінку. Весь час нарікала, що через неї не може скласти якийсь іспит, що його перенесли. Та нічого не вдієш, Лінка не збиралася втрачати квитки на поїзд і відмовлятися від поїздки.

— Хіба не можна зачинити кав'ярню на кілька годин? — спитала вона, коли Рута страшенно не неї напалася.

— Ти здуріла? — питанням на питання відповіла Рута. — Це тобі не забава, зарубай собі на носі, це серйозний бізнес. І таким чином можна всіх клієнтів розгубити.

— А ти не можеш повісити оголошення, мовляв, аварія, перепрошуємо, чи щось таке?

Рута нічого не відповіла, лише глянула на Лінку скривившись. І щойно Лінка після поїздки повернулася на роботу, як відразу отримала есемеску:

Привіт, Лінко. Перш ніж прийдеш нині, купи продукти. Кілограм лимонів, три літри молока, спельтове борошно (в мережі «Пйотр і Павел»), яйця, лосося для салатів (але не шматочками, найкращий у «Simply»). Якщо не маєш грошей, забіжи дорогою, а ні, то потім собі візьмеш із каси».

Лінка розсердилася. У неї ледве був час, щоб після уроків на хвилинку забігти додому, залишити рюкзак і щось нашвидку перехопити — і вже треба було мчати до кав'ярні. Цього разу вона не встигла навіть поїсти. Перспектива працювати кілька годин натще їй не всміхалася. Але дівчина подумала, що це, мабуть, якась виняткова ситуація. І все-таки була розлючена, бо спершу довелося йти до «Пйотра і Павела» по борошно, а тоді до «Simply», де купила решту продуктів і відстояла чверть години в довжелезній черзі до каси. Втоплена, добрела до «Білих мишок», проте замість удячності, на неї чекало Рутине невдоволення.

— Ти запізнилася, — зауважила її начальниця. — Мені вже треба йти.

— Я не встигла раніше через ці покупки. До того ж, я ще й у школі вчуся, — відповіла обурена Лінка.

— Що ж, наступного разу доведеться поквартитися.

«Наступного разу? — здивувалася Лінка. — Це як? Якого наступного разу?»

— Рута... — почала вона. Хотіла сказати, що вони не домовлялися про купівлю продуктів, що, власне, чого б це вона мала це робити, але Рута дуже поспішала й не було сенсу з нею говорити. «Нічого, побалакаю наступного разу», — пообіцяла собі Лінка.

За кілька днів Рута знову надіслала список продуктів. Розлючена Лінка вбігла до кав'ярні. Рута саме обслуговувала якусь відвідувачку. Лінка помила руки й виклала продукти.

— Ну, нарешті, — сказала Рута, щойно побачивши Лінку.

— Нам треба поговорити, — видушила Лінка.

— Я поспішаю.

— Це недовго.

— Будь ласка, — відказала Рута. Лінка лише тепер помітила в ній якусь дивну нервовість, напружене обличчя. Подумала, що Рута має якісь проблеми. Ну, але це не її клопіт.

— Ми від початку не домовлялися... що мені доведеться купувати продукти... Я ледве встигаю додому після уроків, щоб залишити рюкзак. Коли доводиться ходити по крамницях, я не маю часу пообідати. Крім того, не знаю, чи отримаю за це якісь додаткові гроші?

— Отримаєш як за півгодини роботи. Адже покупки займають стільки, правда? Не більше?

— Але я не хочу додаткових грошей. Пробач, але краще я пообідаю вдома! Ми не домовлялися...

— Люба моя, — процідила Рута, — ти що, справді думаєш, що коли когось беруть на роботу, то новий працівник відразу знає свої обов'язки?

— Ну... мабуть, що знає. Інакше...

— Дулю з маком він знає. Знає основні обов'язки, а потім з'являються нові, йому можуть давати чергові завдання, більш відповідальні чи просто інші. Раніше продукти приносив кур'єр, але тепер ми собі не можемо цього дозволити. Я купую продукти дорогою, і тобі теж часом доведеться це робити. Прикро, якщо я тебе розчарувала. Гроші на деревах не ростуть, іноді треба добряче напрацюватися, наприклад, тягаючи торби. Ага, і ще одне.

— Що саме?

— Я вже казала, справи йдуть кепсько. Ти повинна старатися обслуговувати відвідувачів так, щоб вони замовляли більше. Маєш їх до цього заохочувати, говорити, що в нас смачні налисники, чудові тістечка й таке інше, тямиш? Якщо виручка на твоїй зміні перевищить чотириста злотих, матимеш десятку за годину, а ні — знижу до восьми. Мусиш краще старатися.

— Але... це несправедливо! Це не моя провина, що немає відвідувачів!

— Що ж, треба використати тих, що вже прийшли. Усміхайся, будь увічливою. І, зрештою, якщо клієнтів мало, то й роботи небагато, тож, мабуть, логічно, що й ставка нижча, га?

Відтоді Лінці лише один раз удалося вторгувати стільки, скільки вимагала Рута. Причому лише тому, що до кав'ярні прийшла велика група жінок за тридцять, які давно не бачилися. Лінка швидко зсунула

докупи столики. Жінки спершу пили каву з тістечками, а тоді замовили вино. Раз, а тоді вдруге й утретє. О десятій Лінка почала ввічливо натякати, що кав'ярня зачиняється. Сама вийшла через сорок хвилин, бо треба було ще й поприбирати. Це виявилось не дуже вигідно. Добре, що принаймні встигла на звичайний автобус, не довелося їхати нічним.

Тепер Лінці геть розхотілося йти на роботу. Щоправда, списку продуктів вона не отримала, та лише того, що побачить вічно невдоволену Руту, яка, певне, знову скаже щось неприємне, їй цілком вистачало, щоб гарний настрій зник. Увійшла до «Мишок», а Рута вже чекала. Проте цього разу та не була, як завжди, у куртці. «Невже вона нині не поспішає?» — здивувалася Лінка.

— Привіт, — почала Рута. — У мене до тебе справа.

— Щось трапилося?

— Ні. Але мені треба, щоб ти трохи поштувала. Я вже не даю ради. Узагалі ні з чим не даю ради.

Рута сіла. Вона й справді здавалася втомленою.

— Я нині погано почуваюся. Продукти купила, але більше нічого, голова паморочиться й узагалі.

— Ну, гаразд... — Лінка відчула, як у ній ворухнулося щось схоже на співчуття. — Але я, мабуть, не вмію.

— Я тобі все розкажу, що і як. Це не важко, ти впораєшся. Зробиш налисники зі шпинатом і суп із сочевиці. Спочатку тісто...

Лінка не на жарт перелякалася. Їй анітрохи не всміхалося готувати. Крім того, що робити, якщо їй не вдасться? Доведеться, мабуть, віддати гроші за всі ці продукти... Нічого не вдієш, треба спробувати.

* * *

Наталія повернулася від репетитора з англійської. Мама тинялася помешканням у піжамі й халаті. Невже не встигла від ранку переодягнутися? На доньчине: «Привіт, мамо!» відповіла незвично тихим, слабким голосом. У раковині на кухні була купа вчорашнього посуду. І жодних слідів якоїсь матеріної активності. Що вона власне робила весь день?

— Мамо, тобі недобре? — спитала Наталія. У материній спальні була задуха, ніхто давно не відчиняв вікон. — Я трохи провітрю,

добре? — запропонувала вона й підійшла до вікна. Мати знизала плечима.

— Може й добре.

— Що з тобою? — допитувалася Наталія.

— Нічого, донечко. Якось я нині не така. Не маю ні на що сили.

Наталія не відчула співчуття, радше якесь поєднання гніву й зневаги. Вона раптом усвідомила, що останнім часом нічого іншого до матері й не відчувала. Якби це почуття мало смак, він був би гірко-пекучим і скидався на камінь у шлунку. Наталія швидко пішла до себе й зачинила двері. Закрила обличчя долонями. Їй хотілося крикнути матері в обличчя, що вона її ненавидить, що вона безнадійна. Наталія насилу втрималася. Вона не хотіла бути такою, не хотіла... Узяла бритву. Не знала, навіщо, але це приносило полегшу.

За мить мати постукала у двері. На біса вона прийшла? Нащо?

— Я не приготувала обіду, Наталко, — озвалася слабким голосом.
— Може, замовити для тебе піцу?

І тоді Наталія не витримала.

— Чорт забирай! Ти що, не знаєш, що я не їм піцу? Ти що, така тупа, чи справді забуваєш? Глянь у дзеркало! Те, що в домі нічого їсти — це не єдина проблема! Це ти тут проблема! Для мене й передусім для себе!

— Я для тебе проблема? — материн голос, здавалося, просякнув слізьми. — То, може, поживеш із татусем? Може, з татком тобі буде краще?

— Може! — гримнула Наталія. — Може, і буде краще! Бо на тебе я вже дивитися не маю сил! Ти безнадійна, безнадійна до квадрату!

Мати раптом підвелася. Наталія помітила, що на одній нозі в неї була шкарпетка, а на іншій ні. Світло-рожева шовкова піжама була пожмакана й здавалася брудною. Мати ледь похитнулася.

«Може, вона щось пила?» — подумала Наталія.

— То я тобі скажу! — закричала мати й розплакалася. — Геть із цього дому! До татуса, бігом! — провела по обличчю мокрою від сліз долонею. На щоках з'явилися сірі смуги.

«Боже мій, вона ж брудна», — злякалася Наталія.

— Ну, чого чекаєш? — мати підштовхнула її до передпокою.

— Мамо, заспокойся. Ти що, збожеволіла?

Мати їй справді здавалася шаленою. Наталія усвідомила, що це момент, коли відбувається щось незворотнє. Те, що вплине на все її подальше життя. Не могла повірити, що рідна мати проганяє її з дому!

— То їй дуже добре! — сказала вона їй високо підняла голову, ковтаючи сльози. — Ти ще про це пошкодуєш!

Побігла до кімнати і, вже не соромлячись сліз, повкидала до шкільного рюкзака всі підручники. Хвилину подумала, тоді витягла невелику валізку їй зняла з вішалки кілька речей. Докинула якісь дрібнички, не забула про зарядку до телефона. Вийшла з кімнати їй почула, що мати плаче. «То їй нехай собі хлипає, — подумала. — Мабуть, уже шкодує, та немає ради, слово — не горобець». Наталія не зазирнула до матері. Зняла з вішалки куртку, одяглася їй вийшла, старанно зачинивши за собою двері. Висіла з ліфту їй набрала номер батька.

— Привіт, тату, — сказала. Їй хотілося, щоб голос звучав гордовито їй незалежно, але це не зовсім їй вдалося. — Я можу в тебе трохи пожити?

Тиша в слухавці тривала.

— Не розумію, — озвався батько. — Щось трапилось? Що з матір'ю?

— Вона щойно прогнала мене з дому, — пояснила Наталія. — Можна мені приїхати?

— Але... я на роботі. І... це якесь непорозуміння. Ви посварилися чи що?

— Так, трохи. А тоді вона заявила, щоб я жила в тебе. То як? Даси мені адресу чи мені піти на Центральний вокзал? Там купа бомжів на лавках, я можу до них приєднатися.

— Наталко, не перебільшуй, не можна так.

— Не кажи мені «Наталко». Просто дай ключі.

Батько сказав, щоб вона приїхала до нього на роботу, вони поговорять і вирішать, що робити далі.

«Звісно, — подумала Наталія. — Отже, батько подумає, як позбутися проблеми, тобто мене». Намагалася не думати про те, як він її образив, але факти свідчили самі про себе. Батько не виявив співчуття до своєї маленької донечки. У батьковому голосі вчувалася не емпатія, а... от власне, що? Це явно не був голос людини, яка дізнається, що донька раптом залишилася без даху над головою.

Швидше то був голос людини, яка довідується, що її літак затримується на сім годин. Або того, хто мусить відвідати в лікарні ненависного начальника. Або до кого приїжджають у гості далекі родичі. Так, останнього було в голосі найбільше. Це було відчуття дискомфорту.

Заходячи до великого офісного центру, Наталія раптом усвідомила, що ніколи не була в батька на роботі. Вона знала, де знаходиться його фірма, але раніше він ніколи не запрошував її до себе. «Не «раніше ніколи», а просто «ніколи», — подумки виправила себе Наталія. Ця телефонна розмова теж радше не була запрошенням, батько покірливо змирився з фактом, що в нього проблемна донька. Наталія хотіла пройти крізь турнікет, але метал тільки увіп'явся їй у стегно. «Мабуть, воно як у метро. Треба прикласти якусь карточку», — подумала вона.

— До кого? — голос з-за стійки належав огрядній брюнетці. Наталія подумки прикинула її індекс маси тіла як 30. Щонайменше.

— До фірми «Креа-Дизайн», — відповіла вона.

— Сьомий поверх, — гладуха натиснула на якусь кнопку, за мить щось запищало, і Наталія змогла пройти.

Великі літери «КРЕА-ДИЗАЙН», що тягнулися вздовж скляних дверей, не залишали сумнівів, куди прямувати. «Крутий офіс», — подумала Наталія. Усередині теж було непогано. Інтер'єр витриманий у сіро-білих тонах. Великі вікна давали багато світла. Це мало значення, бо на великій відкритій площі працювало чимало людей. Окремих кабінетів не було, усі сиділи разом. Це скидалося на великий шкільний клас. Наталія подумки посміхнулася, бо на столах, крім ноутбуків, лежали комп'ютерні роздруки й аркуші з малюнками, скрізь стояли чашки, склянки, тарілочки з недогризками яблук. Під одним зі столів Наталія з подивом помітила ковзани, під іншим — велику коробку з «Лего».

Батько, який вийшов до неї, помітив її погляд.

— Що ж, офіс для нас, наче дім, — пояснив він. — Тут вирує життя.

«А й справді, — подумала Наталія. — Дехто навіть геть дім з офісом переплутав».

— Вона тут? — запитала не замислюючись.

— Аліція? Ні, вона вдома.

— Удома?

— Так. Вона більше не працює.

— Ага. Зрозуміло, — і це справді було так. Роман шефа із секретаркою — це не дуже пристойно. А може, батькові просто подобалося, щоб його дружина не працювала. Цікаво, якщо Аліція йому набридне, він знову змінить її на молодшу модель?

Батько зачинив двері свого кабінету. Дорогою проминули молоду дівчину, яка вишкірилася до нього, мов гієна. Нова секретарка. «Ой, Аліції доведеться бути пильною», — подумала Наталія. Батько обернувся до неї. Раніше він виглядав, як звичайно, а тепер було видно, що йому невесело.

— Я дзвонив до мами, — сказав він.

— І що?

— Вона... ну, не знаю, мені здалося, наче вона щось пила. Чогось їй язик заплітався.

— Гадки не маю, тату. Алкоголем від неї не пахло.

— Принаймні вона сказала... що їй треба від тебе трохи перепочити. Що вона не дає собі ради із твоїм вихованням.

— Моїм вихованням? — обурилася Наталія. — Як вона могла таке сказати?! Вона із собою не дає ради! — вибухнула дівчина.

— Доню, мама опинилася, як тобі відомо, у складній ситуації...

— Не складній, а безнадійній! — Наталія знову стала на захист матері. Інстинктивно. — Ти покинув її саму, а вона тільки й мала, що тебе й дім.

— Хіба це має значення...

— Звісно, що має!

— Наталіє, прошу тебе, говори тихіше! Я ж на роботі! — вона помітила, що батькові на лобі виступили краплини поту. — Я не сказав, що це неважливо, тобто насправді це важливо, але в цій ситуації треба подумати про реальність...

— Реальність?

— Звичайно. Нині переночуєш у нас. А там побачимо. Завтра поговорю із твоєю мамою. Може, вона... може, мама почуватиметься краще.

— Умгу, — відповіла Наталія. Усе-таки батько буде змушений забезпечити їй прихисток бодай на одну ніч. Може, воно й на краще.

* * *

— Спершу сиплеш у миску борошно, — з мобільника, що лежав на столі, заgrimів Адріанів голос. Лінка увімкнула в телефоні динамік і нервово стежила, чи до кав'ярні, часом ніхто не зайшов. Але наразі відвідувачів не було.

— Готово.

— Тепер яйця й молоко. Додай трохи газованої води, тісто буде кращим.

— А далі що?

— Розмішуєш міксером.

Звісно. Але щоб це зробити, треба мати міксер. Лінка відчинила всі шафки, але ніде його не знайшла. Це забрало трохи часу, Адріан почав нетерпеливитися й гукнув: «Алло! Алло!»

— Я тут! — відгукнулася Лінка. — Але міксера не можу знайти.

І тоді хтось увійшов.

— Можна розмішати виделкою або..., — заgrimів зі столу Адріан. Лінка запанікувала. Треба негайно стишити звук. Зістрибнула з табуретки, схопила телефон, який, певна річ, вислизнув їй з рук і булькнув до миски.

— Алло! Алло! — знову почувся Адріанів голос, а тоді замовк.

— Шляк трафить! — безгучно вилаялася Лінка. Треба вийти до клієнта, він же не чекатиме без кінця. Чоловік років сорока в діловому костюмі вже стояв біля стійки й нетерпляче тарабанів по ній пальцями.

— Що бажаєте замовити? — Лінка роблено всміхнулася.

— Наразі каву. А поїсти у вас можна?

«О, ще один, — розлючено подумала Лінка. — Поїсти захотілося! Так, наче не можна піти до китайців або на кебаб», їй так і кортіло бовкнути мовляв, поруч продають чудовий лаваш із бараниною, але вона вчасно прикусила язика.

— Звичайно, — відповіла вона. — Ось тут на дошці все написано.

Гість замовив салат, тож Лінка метнулася на кухню, щоб його приготувати. Якраз із салатами особливих проблем у неї не було. Вона використовувала готову суміш, до якої додавала відповідні складники. Соус був у холодильнику, Рута приготувала його раніше. Гм... чомусь соусу виявилось замало. Лінка вкотре за нині занепала духом. Треба подзвонити Адріанові, запитати, як зробити соус до салату. Або ні,

краще почитати в інтернеті. Здається, у неї ще залишилося скількись-там мобільного інтернету в телефоні. У телефоні... У телефоні?

— Боже мильї! — голосно проказала вона. Так голосно, що той чепурунчик напевне почув. — Мій телефон!

Помчала до миски з борошном та яйцями, і витягла мобільник. Спробувала швиденько витерти з нього тісто кухонною ганчіркою. Відчула, як їй тремтять руки. «Сядь, — наказала сама собі. — Переведи подих. Заспокойся».

Поклала телефон на столі. Відразу було видко, що він сконав. Екран не світився. Паперовим рушником Лінка обережно витерла залишки яйця, молока й борошна, витягла батарею, витерла, тоді висушила. Встановила назад. Що ж, усе було так, як вона й підозрювала. Телефон умер. Можна без кінця тиснути на кнопки, але не працювало анічого. «Супер, яка чудова новина, — подумала Лінка. — Телефону нема, соусу немає, я не знаю, як приготувати цей соус, не знаю, як зварити суп із сочевиці, а тут ще й відвідувач...»

Із залу почулося:

— Я дуже перепрошую...

Лінка визирнула.

— Довго чекати на салат?

Суміш салату, порізана куряча грудка, сушені помідори, звичайні помідори, насіння соняшника — поки що все було добре, усе як слід. А тепер соус. Давай, мала. Може, у тебе вийде. Із чого складається салатний соус?

Олива. Лимон? Так, мабуть. Сіль. Цукор. Подрібнений часник. Може, трохи гірчиці? Чом би й ні, коли щось оригінальне, то не зрозуміло, що воно не таке, як мало би бути. Десь майнула думка, що поєднання гірчиці з медом дуже навіть непогане. Ага, згадала Лінка, адже Адріан якось приготував для неї курячі крильця в гірчиці з медом. Клас. Додала гірчиці. Перемішала, покуштувала й відчула, як її смакові рецептори шаленіють від щастя. Смакота! Вийшло! Вона б навіть почала підспівувати або пританцьовувати від радості, якби не те, що той чувак чекав на свою страву. Лінка щедро полила салат соусом і подала, страшенно собою пишаючись.

Доки гість їв, Лінка вдалося знайти міксер і перемішати налисникове тісто, а ще приготувати начинку зі шпинату й фети. На щастя, тут не знадобилися ані інтернет, ані уява — Рута докладно про

все розповіла, перш ніж піти. Згодом почали приходити відвідувачі. Лінка не уявляла, коли вона встигне приготувати суп, бо їх весь час доводилося обслуговувати.

По восьмій дівчина вже падала від втоми. Клієнтів наразі не було, і вона вирішила зварити сочевицю.

Переглянула вміст холодильника й шафок — знайшла консервовані помідори, часник, цибулю, кілька морквин. Начебто має підійти. Ну, а якщо Руті не смакуватиме, може, наступного разу не наказуватиме їй готувати. Налила води до великої каструлі, сочевицю сипнула «на око», суп видався їй загустим, але завжди можна долити більше води. Докинула покращити моркву. Знову хтось прийшов. Лінка залишила суп на плитці. Не любила її, плитка була індукційна, надто швидко нагрівалася, не вдавалося її нормально відрегулювати, та нічого не вдієш. Вийшла до відвідувачів.

На жаль, прийшла не одна особа, а три бабульки — у пастельних пальтечках і капелюшках. Одна з них тицьнула на круасан.

— Звіржі? — запитала.

— Що таке? — здається, Лінка була занадто втомлена. Подумала, що їй причувається.

— Битаю джи звіржі?

Звіржі? Може, звірі? Здається, вона питає, чи в круасанах є тваринний жир? Зараз дедалі більше людей мають алергії, наприклад, на глютен, ще там щось... а може, вона веганка? А круасани, здається, на маслі...

— Моя подруга питає, чи випічка свіжа, — утрутилася інша бабулька. Ця нагадувала Лінці мопса. — їй прооперували щелепу.

Лінка прикусила губу, щоб не засміятися. Бідолашна жінка, прооперована щелепа — це справді не смішно. Прокусила губу до крові, але таки втрималася.

— Звичайно, — відповіла. — Свіжесенькі.

— А машинки?

Лінка перелякано глянула на вітрину. Жодних машинок, мабуть, ішлося про мафіни, бо більш нічого такого не було.

— Є кокосові та з молочним шоколадом.

— М-м-м... кокосові, — мугикнула її товаришка й звернулася до третьої. — Візьмімо, еге ж, Ганко? А ти, Марилю, дивись, тобі не можна солодкого.

— Кокосова залишилася остання, — попередила Лінка. — Але раджу малинові з білим шоколадом.

— Ці? — третя бабулька показала на мафінку.

— Ні, це вівсяні. Ось ці, — відповіла Лінка й зітхнула. Деякі відвідувачки поводитися гірше, ніж її молодший братик.

— Мені жуб, — зажадала ота, що зі щелепою. Мариля.

Лінка перелякалася ще дужче. Жуб? У неї щось із зубами???

— Жуб! — нетерпляче вигукнула жінка.

Здається, у них було пиво «Зубр», може, вона його мала на увазі?

— Крем-жуб.

— Принесіть їй суп-пюре. Солодкого їй не можна, у неї діабет. Марилі ампутували ногу, тепер ходить на дерев'янці.

Це вже було занадто. Лінці вдалося кивнути головою, мовляв, зрозуміло, і швиденько пірнути до підсобки. Там вона схопила чисту ганчірочку й притисла до вуст, бо ж реготалася аж до сліз. О Боже, прооперована щелепа, дерев'янка замість ноги, здається, мені це все наснилося. Вона довго вмивала обличчя холодною водою, а тоді вийшла до відвідувачок.

— Пробачте, я передала замовлення кухареві, щоб не довелося довго чекати, — вигадала вона. Кухар! Нічого собі!

— А соєве молоко до кави у вас є? — спитала перша, та, що схожа на мопса. — Бо, здається, у мене алергія на коров'яче. Відразу вся вкриваюся висипкою, — підморгнула Лінці. Крім мафінок вони ще замовили каву: із соєвим молоком, із сиропом і збитими вершками.

Коли Лінка вже все принесла, бабулька в пальтечку, яке кольором нагадувало полуничний торт, пошепки звернулася до дівчини:

— Дороженька, а там у тебе нічого не горить? Бо щось дуже дивно пахне...

Лінка зойкнула й помчала на кухню, де відразу опинилася в хмарі сірого смердючого диму. Суп згорів, цього не можна було ані приховати, ані заперечити. Лінка швидко схопила каструлю й налила холодної води. Головне, щоб сморід не поширився до кав'ярні. Чи принаймні, щоб не смерділо дужче, ніж це вловила полунична бабулька.

На мить присіла. Вона так утомилася! Закрила обличчя долонями. «Я наче задрімала», — подумала Лінка. Знову хтось прийшов. Знову довелося виходити, начепивши на обличчя посмішку. Не можна, щоб

відвідувачі помітили, що їй це все достобіса набридло й вона мріє лише про те, щоб опинитися вдома.

Але біля бару стояв не відвідувач. То був Адріан. Лінка вже й сама не знала, рада вона чи ні. Вона неймовірно втомилася. Нащо він прийшов? Головне їй з усім упоратися й піти додому.

— Що ти тут робиш? — спитала Лінка. Здається, не надто привітно.

— Як це — що? Я не знаю, що тут відбувається, не можу до тебе додзвонитися. Я подумав, що може, тобі потрібна допомога.

«Боже мій, і чого я серджуся, він же такий чудовий?!» — майнула думка.

— Пробач, — сказала Лінка. — Я дуже змучилася. Суп мені згорів...

— Ага, я вже зрозумів, — відповів Адріан. — Як тобі це вдалося? — засміявся хлопець, а її охопила лють.

«Легко йому казати, — подумала Лінка. — Нічого не робить, тільки вчиться. Може, собі готувати задля приємності, а це геть різні речі».

— Відчепися, — їй хотілося нагримати на нього, але дівчина втрималася. У кав'ярні були сторонні. — Адріане, — тільки й сказала вона, — не мороч мені голову. Я перевела півкілограма сочевиці, супу не буде, приготувати його нема часу, глянь, скільки тут людей, постійно приходять нові клієнти.

— Може, принаймні вдасться виконати план?

— Не думаю. Вони замовляють саму каву, багато на цьому не заробиш.

— А вона ще є?

— Що? — не зрозуміла Лінка.

— Сочевиця. Я тобі допоможу із цим супом, — запропонував Адріан.

— Ти що? Але, здається, так не можна...

— А що, на кухню нікому не можна?

— Не знаю.

— А ця твоя Рута прийде?

— Ні. Я зачиню кав'ярню.

— От бачиш. Усе можна владнати. Розслабся трохи, бо ти в такому стані просто нестерпна.

Вона вже хотіла відповісти, щоб він забирався до біса. Але вчасно прикусила язика. Схоже, що Адріан мав рацію, вона справді була нестерпною.

* * *

«Отже, «любий татко» живе тепер тут», — подумала Наталія. Вона не знала, чия це була квартира: тієї жінки чи, може, вони наймали її разом. Що ж, про це вона невдовзі довідається. Батько тепер мешкав на Жолібожі. Вони проминули площу Вільсона, кінотеатр «Вісла». Наталія пам'ятала його, бо колись приходила сюди з мамою дивитися якийсь фільм, котрий показували тільки тут, і виявилось, що вони єдині глядачки. Наталія тоді страшенно бешкетувала. Стрибала по стільцях, а тоді сховалася від мами, яка намагалася її знайти й утихомирити. Фільм Наталія взагалі не дивилася, набагато цікавіше було те, що вона сама в кінозалі. Скільки їй було тоді років? Мабуть, шість чи сім.

Звернули в невеличку вулицю. Батько вийшов, відчинив ворота. Мовчки в'їхали на подвір'я.

У вікні Наталія побачила силует, який, наче в театрі тіней, рухався за фіранкою. «Отже, доведеться зустрітися з Аліцією», — зітхнула Наталія й відчула себе якимось незвично. Наче трохи замлоїло. Може, тому, що нині вона ще нічого не їла.

Коли вони ввійшли до помешкання, Аліція вже чекала на них у передпокої. Убрана була досить химерно, бо білу сукню оперізував великий фартух, з-під якого видніли тонкі, мов макаронини, ноги, обтягнуті тілесними колготками, і червоних шпильках. У вухах погойдувалися великі сережки з діамантами, а волосся мала вкладене у високу зачіску. Попри те, що її явно відволікли від готування, занадто щедрий макіяж на молодому обличчі тримався бездоганно. «Водотривкий або перманентний», — оцінила Наталія. Жінка широко розкинула обійми, а перламутрова помада розтягнулася в посмішці.

— Наталко! — вигукнула Аліція. — Яка несподіванка! Нарешті ти до нас завітала! Я казала твоєму татові...

— Що мені слід частіше у вас бувати, — буркнула дівчина.

— Що тобі слід частіше в нас бувати, — голос Аліції нагадував Наталії телевізійну рекламу. — Повечеряєш з нами? — знову залунав веселий дзвінкий голос.

— Так, — відповіла Наталія. — І поснідаю. — Аліція зацікавилася. — Але не хвилюйся. Я вас не об'їм, бо сиджу на дієті.

— О! — вигукнула Аліція. — Я теж! Тому я готую корисні страви! Твого тата теж переконала перейти на дієту професора Чайковського. Зрештою, сама зараз побачиш. Я завдяки ній схудла на чотирнадцять кілограмів і важу стільки, скільки в шістнадцять років. Хіба не чудово?

Стіл було накрито. Аліція приносила з кухні миски. Вона й на мить не переставала говорити, але батькові, схоже, це аж ніяк не заважало. Він дивився в далечінь наче зомбі, здається, до нього не цілком доходило, що відбувається навколо.

— Професор Чайковський завдяки цій дієті вилікувався від раку й діабету. А крім того сильно схуднув. Його дієта говорить, що важливо не те, скільки ми їмо, а що. Словом, їсти треба не менше, а краще. Нині я приготувала хіноа...

— Хіноа, — машинально виправив її батько. Отже, таки слухав.

— Хіноа — це зернова культура з Анд, яка має дуже високий вміст білків. Я його готую...

— Її готую, — буркнув батько. — Це крупа.

І що це він раптом таким мовознавцем зробився?

— Із рожевою гімалайською сіллю, — не вгавала Аліція, — у ній купа мікроелементів і...

— Християнських цінностей, — закінчив батько.

Аліція нічого не відповіла, лише прикусила губу.

«Він глузує з неї», — зрозуміла раптом Наталія, і це її здивувало. Вона гадала, що батько шалено закоханий в Аліцію, тим часом він кепкував з неї, а це якось не дуже нагадувало закоханість...

— Тату... — зауважила йому Наталія. Власне, їй це вихопилося, вона аж ніяк не збиралася захищати Аліцію. Просто, невідомо-чому, така батькова поведінка їй зовсім не подобалася. Може, їй слід було радіти, зрештою, вона ніколи не була на боці Аліції. І все-таки... Наталія раптом усвідомила, що їй соромно за батька.

— Перепрошую, — буркнув батько, трохи здивований тим, що йому хтось зробив зауваження. І водночас незворушний. — Аліціє, вгамуйся вже із цими дієтами.

— Але я б хотіла послухати, — озвалася Наталія. — Мені цікаво.

— Ну... — Аліція геть розгубилася й уже не знала, що й сказати.

— Їжмо, — порушив мовчанку батько.

— Кому розторопші? — тихо спитала Аліція.

— А що це таке? — поцікавилася Наталія.

— Це для печінки. Я тобі насиплю, котику, — звернулася вона до батька.

— Припини, — не витримав той. — Моя печінка почувається прекрасно. Крім того, я не розумію, як ти можеш вірити в цю маячню! Адже це все рекламні вигадки!

Аліція замовкла. Посипала свою страву якимсь дивним порошком з баночки. Порошок нагадував попіл або чийсь прах. «Мабуть, це і є ота розторопша», — подумала Наталія. І раптом, несподівано для себе, сказала:

— І мені посип.

Аліція мовби перелякалася. Глянула на батька, але той лише знизав плечима, отож вона легенько притрусила порошком їжу Наталії.

— Воно практично без смаку, не хвилюйся, — сказала Аліція. — Але справді чудова річ. Така детоксикація. І для шкіри добре... Здається.

Наталія скуштувала. Розторопша виявилася не такою вже й поганою. З'їла зі смаком. Уперше віддавна Наталія з'їла щось із апетитом. Абсолютно невідомо чому.

Із блогу «Три дурненькі мавпочки».

Сьогодні я хотіла б написати про канони краси. До цього мене спонукало фото Мерилін Монро, знайдене в інтернеті. Мерилін Монро, одна з найвродливіших кінозірок, жінка, яку вважали втіленням краси й сексапільності, носила... 42 розмір одягу! Іноді її вага сягала сімдесяти кілограмів! І все-таки, її вважали граційною. На цій фотографії вона стоїть на пляжі спиною, і видно, що в неї справжні пухленькі стегна й сідниці, а якщо придивитися ближче, певне, виявилось б, що на цих частинах тіла навіть є целюліт... Якщо порівняти її із сучасними ідеалами — худими, аноректичними моделями, можна добряче здивуватися...

Канони краси стрімко змінюються. Від доісторичних часів, коли успіх мали жінки з величезним бюстом, широкими стегнами й товстим животом, бо це свідчило про плодючість, через хлоп'ячі

фігури й голомозі голови єгиптянок, у міру гармонійні фігури в античній Греції та Римі (загалом, Венеру Мілоську, порівняно з фігурками доби палеоліту, огрядною не назвеш), аскетичних і тендітних жінок Середньовіччя й рубенсівські форми барокових красунь — до сьогодні, коли панує мода на струнких, ба навіть худих. Хоча... теж не скрізь і не завжди. Бо те, що вважається канonom краси, знайоме нам з європейських та американських медіа. І нам може здаватися, що скрізь найбажанішою вважається фігура Барбі. У Південній Америці, особливо у Венесуелі, у «топ виходить така собі карикатурна Барбі — з величезними грудьми й сідницями. Там обидві частини тіла напompовують силіконом, аби збільшити.

У Японії ідеальна жінка виглядає геть інакше й нагадує дівчинку-підлітка. Вона має бути тендітна, з маленькими грудьми, худенька. У волоссі носить бантики, на ногах — білі гольфи. Але в інших азійських країнах ідеал краси шокує ще більше. На щастя, у Китаї вже вимерло останнє покоління жінок, яким туго бинтували ноги в ранньому дитинстві, що в кожній десятій призводило до загибелі, не кажучи вже про неймовірний біль та страждання. Але та, що мала семисантиметрові ступні, могла стати наложницею божественного імператора й танцювати в золотій квітці лотоса, інкрустованій усередині нефритом та іншим шляхетним камінням. Китайська приказка «Краса вимагає страждань» і досі актуальна в цій частині світу. Мабуть, усі чули про жінок-жираф із племені падунг, які надягають на шию бронзові або мідні обручі й носять їх усе життя, а їхні шиї видовжуються так, що ці обручі неможливо прибрати, бо жінка може померти. Значно менших страждань завдають собі жінки із племені акха, які пишаються зубами, чорними від жування бетелю...

Африканські канони краси також можуть шокувати європейців: пігмейки спилують собі зуби трикутниками, а масайки голять голови. У Південній Ефіопії жінки одного із пастуших племен укривають тіло шрами. Їх завдають надзвичайно ризикованим та болісним способом, бо відкриті рани посипають попелом, а це спричиняється до того, що після загоєння шрами залишаються опуклими, утворюючи вигадливі візерунки на шкірі. Саме вони приваблюють тамтешніх чоловіків. Але наших дівчат, які без кінця прагнуть схуднути, найдужче шокувало б те, що я прочитала про жінок у Мавританії.

Так-от, у цій країні вродлива жінка — це... товста жінка. Худа не знайде собі чоловіка, тому маленьких дівчаток посилають на спеціальні ферми, де їх відгодовують величезними кількостями козячого молока, вівсянки й тваринного жиру (його треба пити чистим!)

Найдужче примушує замислитися факт, що в усіх цих місцевостях (і в усі попередні епохи) жінки так легко погоджуються з каноном. Голодують або запихаються їжею, калічать себе й прикрашають тіло попри потворний біль. І все це, аби подобатися чоловікам. Воно й не дивно, що в наш час на анорексію або булімію теж хворіють головно жінки. Наче й вільні, сильні, але все-таки дуже вразливі на критику оточення...

Мідзару

Квітень

Зі щоденника Наталії.

Учора я блювала. З'їла забагато, усе через це. Батько почув, дивився на мене підозріливо, певне, гадає, що в мене булімія. Усі думають, що зі мною щось не так, а я ж блювала вперше в житті, у мене просто була нестравність після всіх отих розторопи та інших дивних страв, якими мене пригощала ця Аліція. Увечері почастувала нас коктейлем з морських водоростей, щиро кажучи, мене замалим не збудило відразу. Мені постійно дуже недобре. Я вирішила почати голодувати. Що-що, але від цього мене таки не нудитиме.

Я й досі сиджу в батька. Він мене питає, чи спілкуюся я з мамою. Звісно, що ні. Я до неї не дзвонитиму, нехай сама зателефонує, коли вже опанує себе. Трохи хвилююся, чи все в неї гаразд. Певне, вона й далі сидить у своєму халаті й плаче. Декому справді потрібна самотність, щоб стати на ноги. Можна їх переконувати, але все марно. Зрештою, це вона моя мати, а не навпаки. І не я повинна її няньчити.

* * *

Лінка з Адріаном сиділи в «Оксамиті». Лійці подобалося згадувати, що саме тут усе й почалося, хоч тоді вона й не припускала, що їх з Адріаном поєднуватиме щось більше. Любила приходити сюди з ним, хоч така нагода й рідко траплялася. Забагато було різних справ. Особливо в неї. Робота в кав'ярні поглинала море часу. Вона знову відчувала, що замало фотографує, замало часу віддає найважливішому. Адріан і досі не знайшов жодної роботи. Лінка не могла збагнути, чому, але її це страшенно дратувало. Не те, щоб вона це якось відчувала: він пригощав її кавою й морозивом за свої кишенькові. Але її, здається, дратувало те, що в нього залишалася купа часу для навчання й малювання. Проте після сварки на Хелі дівчина більше до цього не поверталася. Зрештою, хіба вона мала якесь право наказувати йому, що він має робити? Зараз Адріан розповідав їй про новий майбутній проект — свою курсову роботу.

— Це буде диптих. Абстракція. Послухай, що я придумав, — говорив він, як завжди, жваво жестикулюючи. — Йдеться про те, аби показати, що людина — це частина природи. Людина як тварина, як рослина...

— Хижа рослина? — пожартувала Лінка.

— Хижа рослина, авжеж, щось таке. Ну, а як твій проект?

— Та наразі ніяк. Зате в мене з'явилася персональна хейтерка, яка лле на мене бруд в інтернеті, — і розповіла йому про все з подробицями, показала коменти «Приязної Анни» в телефоні.

— Не здогадуєшся, хто це може бути?

— Ні, ти що. Адже такі тролі анонімні, хіба ні?

— Вони хочуть бути анонімними. Але насправді ніхто не є анонімним. Адже не комп'ютер пише всі ці жахливі речі, а якась людина...

— Приязна Анна... — замислилася Лінка. — Ну, не знаю. Я збиралася зробити такі фотографії, розумієш... щось, пов'язане з анорексією... Але не уявляю, як поговорити із цими людьми. Це не так просто.

— Може, щось саме до тебе прийде? Так, як минулого разу.

Лінка усміхнулася. Минулого разу, тобто рік тому. Вона не уявляла, які фотографії зробити для портфоліо й на виставку наприкінці року, доки не потрапила до лікарні, де лежав пан Антоній. Її фотографії на виставці користувалися величезним успіхом. Часу ще трохи залишалось, аж до червня. Але не настільки багато, щоб нічим не перейматися.

— А що там у Наталки чувати? — поцікавився Адріан. — Здається, я її недавно бачив у трамваї. Але не був певен, що то вона. Якось вона... чи не схудла?

— Це вона. Але я не знаю, що там у неї. Ми посварилися. Вона мені сказала, що сидить на дієті й не хоче, аби я пхала скрізь свого носа.

— Ти стільки читала про анорексію, а тобі ніколи не здавалося, що вона...

— Саме через це ми й посварилися. Коли я їй сказала, що вона переборщила із цим худненням. І вона на мене накинулася.

— Подзвони до неї. Переконаєшся, чи все гаразд.

— Окей, ти правий. Хоча... вона б теж могла подзвонити.

— Ти ж сама казала, що в неї проблеми. Її батьки розлучаються, може, їй потрібна подруга. Ну, не знаю... Мені трохи ніяково дзвонити до тітки й розпитувати про Наталію, а я теж трохи хвилююся, зрештою, вона ж мені рідня. Просто ми ніколи не були дуже близькими. Не те, що ви — подруги.

— Адріане, ти просто якийсь посол дружби, — пожартувала Лінка.

— Просто я пам'ятаю, як воно було між вами. І мені здається, що не варто плекати образу.

* * *

Наталія принишкла наче миша під віником. Останній урок. Якщо вдасться його пережити, день можна вважати вдалим. Хімія. Колись вона її так любила. Тепер це здавалося чимось дуже далеким. Вона вже думала, що буде краще, адже виправила ті одиниці. Не могла ні на чому зосередитися. Сідала за підручника, але весь час мала відчуття, що між нею й книжкою виростає якась шибка. І крізь цю шибку до неї нічого не доходить.

— Заварська, — почула своє прізвище. Підвелася, і їй зробилося трохи млосно. Наталія не знала, що було причиною: те, що вона злякалася хімічки, чи радше те, що вона сьогодні ще нічого не їла. Чомусь уранці не хотілося навіть йогурту, тож подумала, що, може, організм подає сигнал саме сьогодні почати голодування. Щоправда, в інтернеті вона читала, що голодування буде безпечним тоді, якщо організм до нього відповідно підготувати, тобто їсти самі овочі й пити свіжі соки, але ж це, мабуть, стосувалося людей, котрі їдять як звичайно. Вона ж і так їла небагато, тож, певне, могла почати голодувати без підготовки.

— Запиши на дошці, — звернулася до неї Кучинська, — рівняння гідролізу солей у молекулярній формі.

Наталія заціпеніла біля дошки. Вона не дуже розуміла, як повинні виглядати ці рівняння. Ба більше. Була певна, що навіть знаючи, як слід їх записати, однаково не могла б нічого із себе видушити.

— Незадовільно, — зітхнула хімічка. — До колекції. Що ж, сподіваюся, ти таки почнеш щось робити, перш ніж скінчиться семестр, бо як ні, то все дуже погано. Це найлегше завдання, яке я могла тобі запропонувати. Завдання для ідіотів. Ну, що ж...

Наталія раділа, що це кінець її мукам. Сіла на місце. Вона не відчувала ані сорому, ані навіть смутку, їй хотілося одного: піти зі школи й зайнятися собою.

Вийшла з метро й проминула кінотеатр «Вісла». Наталія вже почала звикати, що живе саме тут. З матір'ю вони не спілкувалися, але батько час від часу телефонував до колишньої дружини. Неначе то був його обов'язок. Наталія ж зобов'язаною себе не відчувала. Навпаки, образилася на матір, що вона так з нею вчинила. Адже мати прогнала її з дому й навіть не вибачилася тому. Жодного разу до неї не зателефонувала, до рідної доньки! А здавалося, наче так про неї турбується! Що ж, от і з'ясувалося, яка вона насправді.

Наталія не збиралася себе жаліти. Оце вже ні. Передусім планувала сама панувати над своїм життям. Школа була проблемою, але цим вона займеться пізніше. А поки що мусить очиститися, відчути себе справді легкою й вільною. У досягненні такого омріяного стану мало допомогти голодування. Почуття слабкості в школі не викликало в Наталії хвилювання. Трохи млоїло в шлунку, але не більше, ніж зазвичай. Раптом дівчина почула, що за нею хтось біжить.

— Наталіє! — почулося поруч.

Вона відразу його впізнала. Куба, Марцінів приятель.

— Привіт, — ледь посміхнулася Наталія.

Чого йому треба? Адже з Марціном вони давно розсталися.

— Як справи? — спитав хлопець. — Ми так давно не бачилися...

— Та давно.

Тиша.

— Ти тут мешкаєш? — запитала Наталія, щоб якимось порушити мовчанку.

— Так, біля кінотеатру, — кивнув хлопець.

Знову тиша.

— Слухай... — він раптом завагався, — ти не знаєш, що відбувається з Марціном?

— Я? А звідки мені знати, що діється з Марціном? Адже ми давно не зустрічаємося. Крім того, це ж твій товариш?

— Так... але ми з ним зараз не спілкуємося, а я чув, що він утягнувся в наркотики. Я подумав, що, може, ти знаєш, правда це чи ні.

— Гадки не маю. У нього спитай.

— Я думав... адже ви зустрічалися. Невже тебе це анітрохи не хвилює?

— Ні, анітрохи. Зрештою, це він мене покинув.

— Наталіє, не ображайся. Я ж знаю, що ти його добряче принижувала, хіба ні?

— Ні, — відповіла Наталія. — Це він так казав. А тепер дай мені спокій. Мушу йти, у мене зустріч.

Йшла розлючена, майже бігла вулицею Міцкевича. От іще один загруз у проблемах. Ще один, про кого треба потурбуватися. Шкода, що до неї всім байдуже. Ще один лузер... Наркотики? Слухняненький Марцін? Оце новина! А до неї причепився, бо вона випила пиво.

— Такі, як він — найгірші! Так йому й треба! Отримав по заслугі! — шепотіла вона сама до себе, але десь углибині душі нервувала. — Займися власним життям, — повторювала собі, наче мантру. — Ти нікого не обходиш, чого б то тебе мали цікавити інші?!

І тоді задзеленчав мобільник. Лінка. Оце так, подруженька пригадала собі про моє існування!

Їй узагалі не хотілося брати трубку, але ж у ній залишилося трохи порядності, чого про інших не скажеш!

— Як справи? — запитала Лінка. — Усе гаразд? Давно не бачилися.

— А що мало би бути негаразд?

— Як у школі?

Ну й питаннячка! Наче з батьком балакаєш. А раніше ж здавалося, що в нас так багато спільного.

— Усе гаразд. А в тебе?

— Теж усе добре. Знаєш, я трохи за тебе хвилююся, — видушила Лінка. — Ти й далі на дієті?

Ні, це ж треба! Знов за рибу гроші.

— Я роблю те, що мені хочеться, — відповіла Наталія. — Відчепися від мене.

— Я останнім часом багато читала про анорексію... знаєш, я писала на блозі...

— Знаю, знаю. Усі ці твої заяложені журналістські істини! — вибухнула Наталія. — Що, скажеш, ніби від цього можна померти?! То затям собі — анорексії в мене немає!

Вона так репетувала, що на неї озирнулася якась мати з візочком. «Сподіваюся, я розбудила її нестерпного шмаркача», — злісно подумала Наталія.

— Я просто намагаюся тримати своє життя під контролем. Чого й тобі бажаю, — і роз'єдналася.

Лінка стояла з телефоном у руці й почувалася страшенно ніяково. Наталія накричала на неї, причому не вперше, хоча вона ж нічим її не образила. Невже це так погано, що вона хвилюється? Ну, але скільки ж можна? Якщо Наталія весь час її відштовхує, отже, між ними немає ніякої дружби? Принаймні їй така дружба не потрібна. Звідки в Наталії стільки злості?

«Усі ці твої заяложені журналістські істини»... А якщо? Лінка відчула, як її мов приском обсипало. А якщо це Наталія пише ці коменти в інтернеті? Адже це можливо? «*Friendly Anne*»... Лінка пригадала собі, що коли Наталія була малою, то обожнювала читати «Енн із Зелених Дахів». Запам'ятала її слова: «Я тоді хотіла, щоб мене звали Анною, Енн, бо мені не подобалося моє ім'я». *Friendly Anne*... Енн, наче подруга й водночас ворог. Лінці аж голова запаморочилася. Довелося на хвилинку присісти на огорожі. Надто жахливо, щоб бути правдою. Щоб найближча подруга так учинила? Але ж вона могла. Лінка негайно зателефонувала Адріанові.

— Це вона хейтерка, — сказала відразу. — Наталія.

— Та що ти! — обурився він. — Звідки знаєш?

— Якби ти чув, що вона сказала мені по телефону, то зрозумів би, що це правда.

— Вона зізналася?

— Та ні. Але я й не спитала навпростець. Власне, не було коли, бо розмова закінчилася, щойно почавшись, — гірко відповіла Лінка. — Кінець дружби. Зрештою, знаєш, насправді в нас не так уже й багато було спільного. Ми з нею геть різні.

* * *

Розлючена Наталія прийшла додому. Нікого не було. На столі видніла записка: «Ми поїхали в торговий центр. Розігрій собі обід».

— Обід! — пирхнула Наталія. — Я ж не їм.

Увійшла до своєї кімнати, точніше, чогось, що мало нею бути. Одна з багатьох спалень у цьому величезному домі. Вона могла належати

Наталії так само, як і будь-кому. Абсолютно безособова. Ліжко із приємним укриттям, невеликий письмовий стіл, тумбочка. Як готельний номер. «Бо я і є тут, наче в готелі, із чужими людьми, які собі їдуть до торгового центру, і їм навіть на думку не спадає, що я могла б хотіти поїхати з ними».

Вона раптом відчула себе маленькою дівчинкою. Наче їй було не сімнадцять, а сім років. «Кожен з нас — самотній острів», — подумала дівчина. Порошинка в безкінечності. Чому їй так погано? Цього вона не знала й нічого не могла із цим вдіяти. Наталії було зимно й трохи піднуджувало.

Витягла із шухляди бритву. Провела по білому зап'ястку. Відчула, як заболіло й запекло. Сльози набігли на очі. Одна сльозина впала на шкіру, за мить забарвившись у червоне. Наталія лизнула поріз. Перевела подих. На мить ставало легше. Але тільки на мить. Крім того, їй більше не хотілося вдаватися до цього. Невдовзі потепліє, і доведеться носити блузки з коротким рукавом.

Обсмикнула рукав. Вона однаково робила все це наполовину. Не здатна порізатися по-справжньому, занадто страшно. Усе-таки вона досі залишалася маленькою дівчинкою, яка плакала, розбивши коліно. А щоб порізатися насправжки — треба мати мужність. Вона б хотіла, але поки не зуміє, ще ні. Відчула, як у шлунку замлоїло. Може, усе-таки з'їсти хоча б йогурт. Бодай половинку. Вона почувалася такою слабкою. Може, вона занадто різко почала це голодування? Пішла на кухню.

Наталія сама не знала, як усе сталося. Відкрила холодильник, вийняла йогурт. А тоді побачила отой сирник із желе. З'їла його, тоді спагеті, залишене для неї на сковорідці. Поглинула холодну страву. А тоді ще й усі тістечка, які лежали у вазі на столі. Шматок твердого сиру. Ковбаски. Запила молоком із пляшки. Слинні залози працювали шалено, слина виділялася, мов у собаки. Ще шматок сирника, а далі їй зробилося до всього байдуже. Сопотська полядвиця. Решта тістечок. Насіння соняшника із шафки. Півпачки сніданкових пластівців зі смаком карамелі й шоколаду. Боже, яке все смачне! У неї паморочилася голова, неначе вона була п'яна. У животі відчувалася важкість. Наталії зробилося недобре, усе в кухні кружляло довкола неї. «Я справді сп'яніла. Сп'яніла від цієї їжі», — подумала дівчина. Заболів живіт. Вона побігла до туалету. Ледве встигла. Усе шубовснуло в унітаз. У

роті відчувався гидотний присмак, але вона знову була чистою. Наталія захихотіла. «Отже, я наїлася, але в мені знову нічого немає. Хіба ж не чудово? Може, я б могла так іноді робити без жодної шкоди для дієти?» Почувалася вона прекрасно, наче ошукала весь світ.

У замку заскреготів ключ. Повернулися. Аліція гордо несла чи не п'ять паперових торбин. Батько аж ніяк не здавався задоволеним. Адже Наталія пам'ятала, що він ніколи не любив ходити по крамницях. Годі було й сподіватися, щоб він змінився. Зате Аліція сяяла. Простягнула Наталії одну з торбин.

— Це тобі, — сказала вона. — Приміряй.

Наталія зазирнула досередини. Там було щось кольору попелястої троянди. Сукня? 36 розмір. «Має підійти», — подумала Наталія. Невідомо чому, але вона дуже зраділа. Мабуть, через те, що вона вже давно не мала обновок. Худла — і це й був її спосіб ставати кращою. Швиденько побігла до ванної й приклала до себе сукню. Колір був чудовий, сукня мала гарний чималий викот, і пошита з такого тендітного матеріалу, що здавалося, наче то рожева цукрова вата або хмаринка.

Переодяглася в сукенку, яка виявилася вільною, мабуть, трохи занадто, але при такому фасоні це не мало великого значення. Колір підкреслював її темне волосся, Наталія виглядала просто чудово. Сукенка була короткою й відкривала частину стегон над колінами.

— Можна глянути? — гукнула з кімнати Аліція.

Наталія знизала плечима, роздивляючись свої стегна, але Аліція постукала у двері ванної, тоді Наталія відчинила.

— Супер! — засяяла Аліція. — Ти така струнка, у тебе бездоганна фігура, я б теж хотіла так виглядати. На жаль, у моєму віці це не так уже й легко. Наче я й схудла, але не здаюся такою стрункою, як колись... Зате ти точно схожа на модель!

— Справді? — запитала Наталія. Їй раптом зробилося приємно. Нарешті вона почула щось підбадьорливе, а не самі докори й поради нарешті перестати худнути. Нарешті хтось розуміє, як це важливо — мати гарне тіло.

— Дурепа ти, — озвався раптом батько. До Аліції, не до неї. — Таж вона худа, мов вішак. Узагалі не виглядає як жінка! Ви подуріли з тим худненням, що ви тільки собі думаєте!

І враз їй знову зробилося прикро. А Наталії так хотілося, щоб батько її похвалив. Вона вже й не пам'ятала, чи казав він їй коли-небудь бодай щось приємне? Аліція притихла, мабуть, їй теж стало ніяково. Чому батько так поводить себе зі своєю новою дружиною? Може, Наталія й мала б радіти, зрештою, через неї він покинув маму, та чомусь її це зовсім не тішило. Вона відчула гіркоту. Не знала, чи то від того, що недавно виблювала, чи через щось інше...

* * *

Лінка ввімкнула комп'ютер, щойно увійшовши додому. Треба перевірити, чи не з'явилися нові коменти до її останнього тексту. Тепер, коли Лінка підозрювала, що Наталія — це і є «Приязна Анна», вона ставилася до них геть по-іншому. І думала, як їй учинити. Викрити подругу? Побачила новий коментар — і вже перше речення викликало в неї зливу емоцій.

Твоя стаття — суцільні нісенітниці.

Хіба це канони краси? Якись неосвічені негритянки із глухого села? Якись товсті смердючі баби із часів, коли жінки не лише виглядали як свині, а навіть не голили ніг чи волосся під пахвами? Купалися раз на рік, а у волоссі мали цілі табуни вошей та інших комах, а якщо й ні, то справжні поклади жиру? Ось твої канони, ось твоя культура. Бо справжня культура — це наша культура, наша цивілізація. Чому ти не глянеш на жінок Модильяні або не підеш бодай раз у житті до Великого театру на балет і не придивишся до тіл балерин? Вони стрункі, вони прекрасні, на противагу бабам, які на базарі Ружицького наминають ковбасу! Кожен пише так, як сам думає, а в тебе мислення селючки.

Friendly Anne

Лінка плакала. З неї було досить. Вона не заслужила на таке поводження, на те, щоб хтось так з неї знущався.

Нижче були й інші коменти, навіть схвальні, та що з того? Вона не могла забути останнього речення: «Кожен пише так, як сам думає, а в тебе мислення селючки».

Після останньої розмови з Наталією й цього комента в Лінки майже не залишалось сумнівів, що саме вона і є хейтеркою.

Важко зітхнувши, Лінка вимкнула комп'ютер. Нині знову працювала в кав'ярні. На щастя, не довелося купувати продуктів, але їй так страшенно не хотілося йти на роботу... Власне, вона вже не знала, нащо це робить. З одного боку, їй подобалося мати гроші, подобалося, коли можна було дозволити собі з'їсти щось у місті, випити кави, купити книжку. Вона пишалася, що їй не доводиться прохати когось про кишенькові. Подобалося купувати подарунки за власні гроші... З іншого боку, у неї знову ні на що не залишалось часу. У школі купа роботи, та ще й ця кав'ярня, і Адріан, і блог, тож знову забракло часу на фотографування... Наближалася виставка наприкінці навчального року, а вона й досі не уявляла собі, що це буде. Тому їй так дратувало, що Адріан мав час розвивати своє мистецьке бачення...

Лінка подумала, що взагалі краще їй покинути до біса цю роботу. Адже, справді, не можна мати все й відразу, слід на чомусь зосередитися... Треба буде розпитати Руту, коли повернеться ота подруга, аби не виявилось, що вона покине її саму. Рута була нестерпною, проте Лінка навіть з нею хотіла поводитися чесно. Усе це її сердило, тому вона не встигла навіть поїсти. Чомусь почувалася незвично погано.

Увійшла до кав'ярні.

— Привіт, — мовила до Руті. — Я прийшла трохи раніше, бо хотіла з тобою поговорити.

У кав'ярні було порожньо, тож на щастя, Рута не могла послатися на відвідувачів. Лінка придивилася до неї. Не надто гарно вона виглядала. Під очима темніли кола, волосся було розкуйовджене. І почервонілий ніс, ніби та щойно плакала.

— Поговорити? Про що?

Її звичайний задиркуватий тон десь подівся. Може, так і краще. Лінка вже не боялася.

— Послухай... у мене немає сили тягнути цю роботу. У школі повний завал. А тепер, коли ще додалися покупки й готування... я просто не даю ради.

Мовчанка. Що ж, цього Лінка явно не сподівалася. Вона очікувала скандалу.

— Ця твоя подруга... коли вона повертається?

— Вона не повернеться, — тихо відказала Рута. — А крім того... Усе це однаково не має значення.

І раптом з очей Рути, цієї зарозумілої Рути, витекли дві великі сльозини й покотилися по щоках.

Авжеж. Усе ясно, Рута дуже розраховувала, що подруга повернеться. Не дивно, що вона зневірилася. Навіть така собі Рута не може весь час бути крутою.

— Ну, але... може, у такому разі ти знайдеш собі когось на довше? Тепер, коли вже відомо, що вона не повернеться?

— Нічого ти не розумієш, — сказала Рута. — Я вагітна.

Запала тиша. Вагітна? Лінка навіть не чула, щоб у Рути був якийсь хлопець чи чоловік.

— Ну... тоді вітаю.

Знову тиша.

— Ти що, нічого не тямеш? Із чим ти мене вітаєш? — Рута раптом почала на неї кричати. Знову стала собою. — Я не можу тепер народити дитину, я не впораюся із цим усім!

І знову перетворилася на маленьку дівчинку. А Лінка вже й не знала, що казати, тому просто сиділа мовчки, підперши долонею щоку.

— Нині я довідалася, що моя дитина не матиме батька! Мій хлопець пішов з дому. Каже, що не може стерпіти моїх капризів! А я лише... Я нині була в лікаря, і він сказав мені, що треба себе поберегти, може, не те, щоб лежати, але найкраще менше працювати, бо вагітність може опинитися під загрозою! На що мій хлопець сказав, що з нього досить, бо він не збирається кидати навчання через мої примхи, уявляєш? Перелякався, що я перестану працювати, і йому доведеться заробляти на нас! Якби я знала, то зробила б аборт, а тепер уже однаково запізно!

— От негідник! — вихопилося в Лінки.

— Не кажи так! Ти його не знаєш! А я його кохаю!

Лінка геть розгубилася.

— Не переживай, — спробувала втішити Руту, — усе якось владнається.

— Якось! Особливо, коли ти кинеш роботу!

— Що ж, тоді не кину, доки не знайдемо когось іншого на моє місце.

— Е-е-е, кхем... — почулося раптом. У кав'ярні стояв якийсь відвідувач. Може, навіть чув усю розмову, бо здавалося, теж не знає, що сказати. — Я дуже перепрошую, а чи можна щось замовити?

— Чого бажаєте? — відразу спитала Лінка й посміхнулася.

— Будь ласка, каву. Чорну. І якесь тістечко.

— У нас чудовий шоколадний торт із кокосовим кремом. Домашній.

— Гарзд, нехай.

І сів у кутку кав'ярні. Вираз обличчя мав дивний. Що ж, чоловіки рідко знають, як поведися в такій ситуації, навіть коли вони лише спостерігачі. Лінка приготувала каву, а для Рути заварила мелісу. Рута сиділа довше, ніж зазвичай. Сказала, що не має сили ані йти до університету, ані повертатися до спорожнілого дому. І, перш ніж піти, попрохала в Лінки пробачення за те, що — як сама висловилося — іноді поводитися як остання свиня.

Лінка зачинила кав'ярню й тепер прямувала Французькою в бік площі Вашингтона. Вона дуже любила ходити тут вечорами. Попри пізню пору, на вулиці кипіло життя. Навіть узимку тут гуляло чимало молоді, багато кав'ярень працювало, а тепер, коли надходила весна, було ще приємніше. Саська Кемпа скидалася на окреме місто в місті.

Пригадала собі, як почала тут працювати. Рута їй відразу сподобалася. А згодом, коли та зробилася нестерпною, Лінка негайно почала вбачати в ній ворога. Їй і на думку не спало, що в Рути можуть бути власні проблеми. Але жоден з нас не є самотнім островом. А може, ми таки самотні острови? Ми так мало знаємо про людей, що нас оточують, так легко роздаємо оцінки, чіпляємо ярлики...

Лінка сподівалася, що в Рути все якось владнається, її хлопець повернеться, а вона знайде собі когось відповідного для роботи в кав'ярні. Вона й не уявляла собі, як це можна завагітніти. Та ще й опинитися із цим самою.

Удома ввімкнула комп'ютер і спробувала побалакати з Адріаном у чаті, але він був недоступний. Певне, повимикав усе, щоб працювати над тим своїм проектом. Зате в чаті була Зуза, і Лінка про все їй розповіла.

— *Мабуть, пошли їй той мій текст, про те, як розкохатися!* — написала Зуза.

— *Звісно!*

Ні, певне ж, вона цього не зробить. Рута була... занадто дорослою. Та й уся ситуація дуже серйозна. Рута могла б образитися, подумати,

що це хамство. Зрештою, у цьому випадку важко було розкохатися. Бо не про те йшлося. А про відповідальність та її відсутність.

До того ж, Лінка не дуже знала, про що писати далі в блозі. Чомусь її ідеї наразі вичерпалися. Усе-таки, це було дуже непросто — весь час писати й писати. Та й коли б вона мала час усім цим займатися? Постійно все завалює, а єдине, чого домоглася — отримала персональну хейтерку. Або ненависть з боку подруги. Може, нехай краще Оскар щось напише. Або Зуза. Бо в Лінки вже не було сили.

Травень

Зі щоденника Наталії.

Я вже тиждень не була в школі. Раніше ніколи б не подумала, що здатна на таке. Раніше я жодного разу не прогулювала школу. Не знаю, як це сталося, чомусь я втратила над цим контроль. Якось уранці вийшла з батькового дому з рюкзаком, повним підручників і зошитів, і відчула, що просто не можу туди йти. Я просто занадто слабка. Пішла до парку, того, що біля площі Вільсона, сіла на лавці й просто сиділа, доки не скінчилися уроки. Нічого не їла й не пила.

Після того, що сталося останнім часом, я, справді, хотіла бути чистою. Мені стає недобре, варто лише згадати, що я все це з'їла, що блювала. Навіть була тоді задоволена, що виблювала всю їжу. А потім прийшла огида, гіркота. Не хочу, щоб це повторювалося. Тепер, після цього всього, я більше не буду чистою. Хіба що довелось б зовсім перестати їсти. Мені не дуже це вдається, я ж не живу сама. Принаймні ввечері мушу сідати з ними до столу й щось там з'їсти, нема на те ради. Вага знову знизилася, та чомусь мене це більше не тішить.

Останнім часом не можу позбутися відчуття, що мені все летить з рук. Передусім школа. Я вже точно знаю, що не перейду до наступного класу. Це вже напевне. Мені загрожує «незадовільно» принаймні із трьох предметів. Може, за інших обставин я б напружилася, усе вивчила й просто виправила оцінки. Але мабуть, я більше не вмію вчитися. Ні на чому не можу зосередитися, мене огортають чорні думки, що нічого не вийде. Я б хотіла бути такою, як давніше, коли просто знала, що мушу, сідала й училася. Тоді йшла до школи, писала контрольні, відповідала, із цим ніколи не було найменших проблем. Не знаю, що зі мною сталося. Тепер на уроках мені постійно поморочиться голова, я не розумію жодного слова з того, що говорять учителі. А коли мене викликають відповідати, не можу й слова видушити. Тому я взагалі перестала туди ходити, бо навіщо, досить з мене цих постійних принижень і сорому.

Боюся, що з моїх мрій про медичний нічого не вийде. Як я могла бути такою дурною, як мені могло здаватися, що я туди вступлю? Просто раніше я ходила до слабкої школи, тому так добре й училася. І лише тут виявилось, як воно насправді. А насправді я — тупа дурепа, просто йолоп.

Крім того, не знаю, що буде далі з моєю родиною. Бо тут усе без змін, мати не озивається, а я точно першою не дзвонитиму, мови немає. Батько мене тільки бісить своїм ставленням до Аліції, не розумію я їхніх стосунків. Аліція на моєму боці, і вона в цій ситуації поводить найчесніше. Не те, щоб вона піддобрювалася до мене, просто їй здається, що вона знайшла собі подружку, з якою можна побалакати про шмотки й дієти. Ну й добре, принаймні вона до мене гарно ставиться. Я така самотня, нікого в мене не залишилося. Усе, що було в моєму житті постійного, раптом зникло. Хвилююся через Ганку, вона сказала мені, що, може, їй таки доведеться зробити операцію. Отож усе дуже невесело.

Як підсумувати цей останній місяць? Це просто якась чорна діра, у яку провалилося все моє життя... І ще ці травневі свята в Татрах, куди ми їдемо завтра, невідомо-навіщо. Здається, тато це вигадав, щоб ми краще познайомилися. Невже вони справді думають, що я ходитиму з ними на прогулянки й посміхатимусь, наче ми родина? Та мене нудить від самої думки про це.

Наталія вимкнула комп'ютер. Їй справді було невесело. Вона не могла навіть назвати свій стан. Почувалася, мов покинута дитина, безхатко, людина, позбавлена будь-якого якоря. Ніщо вже не приносило відчуття стабільності й безпеки: ані школа, ані сім'я, ані кохання, ані дружба...

Неприємно подумала про Лінку. Вона здавалася їй такою нещирою. А такі їй не потрібні. Ну, а кохання... Що ж, може, колись воно й було в її житті, а тепер від нього й сліду не зосталося. Наталія перебувала мов у летаргічному сні. Трохи як тоді, у Португалії, коли пірнала під воду й дивилася на риб зі світлими черевами.

Задуму порушив сигнал есемески. Так пізно? Була майже північ. Хоч би це не щось із Ганкою. На екрані виднів Марцінів номер. Він написав! Наталія відчула дивне піднесення, геть таке, наче Марцін знову починав за нею упадати, а вона ж іще навіть не знала, що написано в тій есемесці. Коли почала читати, їй аж руки затремтіли.

Ковзнула по текстові поглядом і не могла повірити. Швидко видалила повідомлення. Хотілося про нього негайно забути. Мало того, що воно було написано без ладу й складу, у кожному слові видніли помилки, що вказувало на те, що Марцін напився як чіп, то ще й в есемесці, від якої Наталія сподівалася невідомо-чого, він назвав її шльондрою й дебілкою.

«Я цього не бачила й узагалі хочу про все забути», — переконувала себе Наталія. Марно. Вона знала, що ніколи цього не забуде. Чому він так до мене ставиться? Я ж нічого йому не зробила. Покинув мене, а тепер ще й принижує! Раптом їй стало так боляче, неначе ота чорна діра, у якій вона опинилася ще раніше, перебувала тепер у ще одній дірі, а та в іншій — і так без кінця.

* * *

У Лінки якихось особливих планів щодо травневих свят не було. Крім одного: бути з Адріаном. Коли виявилось, що його батько в цей час виїздить на якийсь медичний симпозиум за кордон, вона аж нетямилася від щастя.

Була ще одна причина для радості. У руках Лінка тримала конверта, а в ньому були три блістери протизаплідних таблеток. Після відвідин поліклініки вона вирішила просто купити їх в інтернеті. Швидко знайшла дівчину, яка задешево хотіла позбутися власних, бо раптом запрагнула мати дитину, тож вони їй були вже непотрібні. Інструкції всередині не виявилось, проте та дівчина сказала, що треба прийняти в перший день згідно із днем, зазначеним на упаковці й далі по черзі, доки не закінчатся, а тоді зробити тижневу перерву. Лінка ковтнула першу таблетку й подумала, що насправді все так легко. Нарешті вона перестане хвилюватися.

* * *

Наталія витерла піт із чола й глянула вперед. Дорога здавалася безкінечною. Кошмар якийсь. Батько з Аліцією зайшли далеко, задоволені прогулянкою. Обоє в нових туристичних черевиках. Аліція навіть ненадовго відмовилася від шпильок, ге-ге! Наталія насилу за ними встигала й анітрохи не поділяла їхнього ентузіазму. Вона просто погано почувалася. Уранці вони примусили її з'їсти канапку, але половину вдалося сховати в рукаві. Наталія була розлючена, їй не

хотілося нікуди йти. Хотілося лягти у власному ліжку й голодувати, жити так, як їй подобається.

Та ще й ця долина! Спершу все виглядало не так уже й погано. Маршрут пролягав по пласкій місцевості, чудовий потічок, можна витримати. Але тепер дорога пнулася догори, а якщо вірити мапі, то вони подолали тільки третину шляху. І чого вони так біжать? Адже по горах треба ходити повільно, насолоджуватися краєвидами, це ж не перегони!

Проте отак ідучи й відсапуючись, Наталія усвідомила, що решта людей її теж обганяє. Може, це вона йде задовільно, бо слабка. Аналітичний розум Наталії швидко підказав їй, що проблема саме в ній. Дівчина вирішила трохи прискорити ходу, бо батько знову почне нарікати, що вона мало їсть і примушуватиме зачихатися овечим сиром! Вона майже бігла, щоб наздогнати батька з Аліцією, коли раптом відчула, що ноги в неї наче ватяні, а хода нагадує борсання у воді чи киселі. Повітря здавалося густим. Серце шалено калатало, до горла підкотила нудота. Наталія знепритомніла.

Отямилася від того, що хтось торсав її за плече. Над собою вгледіла перелякане обличчя батька й десь поруч почула, як Аліція істерично намагається кудись додзвонитися.

— Боже, вона опритомніла! — вигукнула Аліція. — Наталко, ти зімліла!

— Так... мабуть, це через спеку. Зі мною все гаразд. Я вже добре почувуюся, — Наталія сіла. Світ знову гойднувся перед очима. — Майже добре...

Батько похитав головою.

— Дай їй чогось випити, Аліціє. І шоколаду.

Наталія не опиралася. Випила апельсиновий сік, з'їла шматочок шоколаду. Вона перелякалася. На мить там, на стежці, коли їй раптом потемніло в очах, вона жахнулася, що то вже кінець, що вона вмирає. Може, смерть саме так і виглядає? Людина наче сповзає в темряву?

* * *

Марцін лежав на ліжку, утупившись у стелю. Він не знав, що йому робити. Було так соромно. Соромно через те, що тоді, напившись, написав Наталії такі речі... Він не думав, що здатен на щось таке. Досі

ніколи нікому не сказав таких огидних слів. Крім Наталії йому ніхто не був потрібен. Марцін думав, що людина честі після такого вчинку, мабуть, наклала б на себе руки. Та він вочевидь не такий. Йому спало на думку, що, може, варто попросити пробачення, але як це зробити? Ще він думав, що забагато п'є й курить, і що невідомо-коли його життя почало нагадувати якусь пародію. Він уже навіть не боявся того, що робив. Із цим якимось зжився. Марцін боявся за себе самого.

Наразі йому вдавалося все приховувати від батьків і сестер. Наразі. Вони явно знали, що він випиває, неможливо, щоб мати цього не помітила. Він намагався пити відразу на початку, щоб трохи протверезитися, перш ніж повернеться додому. Бувало, що він виходив із клубу й вештався вулицями, щоб бодай трохи змити із себе це весняним дощем. Повертався крадькома, двері відчиняв майже нечутно, старався нікого не розбудити. Іноді вдавалося, іноді ні. Мати кілька разів запитувала, чи він пив. Марцін виправдовувався, що ходив на день народження до товариша чи ще щось таке.

Найгірше було те, що весь час доводилося брехати сестрам, хлопець відчував, що втрачає з ними контакт. Бо коли перестаєш бути із кимсь щирим, то десь зникає й оте особливе відчуття спорідненості. А раніше вони були такими близькими! Марцін хотів припинити це все, але не знав, як. А тепер? Тепер він передусім не знав, як попросити пробачення в Наталії. Закортіло закурити. Подумав, що коли закурить, йому проясніє в голові й він вирішить, що робити далі.

* * *

Батько й Аліція ходили довкола Наталії навшпиньках. Наступного дня заборонили їй будь-куди йти. Наказали читати й відпочивати. Навіть сніданок принесли до ліжка. І це було дуже приємно. Батько купив для неї листівки й марки.

— Може, мамі надішлеш? — спитав. — Бо, знаєш, вона так сумує... Мабуть, не може попросити в тебе пробачення, здається, їй і самій погано.

— Вона прогнала мене з дому. І я не збираюся писати до неї жодних задріпаних листівок.

— Ну, добре, тоді напиши до якоїсь подруги. До Халінки, наприклад. Зрештою, я давно її не бачив, ви що, посварилися?

— Нікому я не писатиму, хіба до Ганки... Але не знаю адреси.

Вислала Ганці есемеску, щоб та повідомила адресу. Наталія раптом збагнула, що не чула Ганки вже кілька днів. Подруга відписала: «Посилай на лікарню» — і додала адресу.

Блін, вона знову в лікарні. Погано. Треба написати їй щось веселе, щоб їй полегшало.

Привіт, Ганно,

Пишу тобі з краю пастухів та овець, які смердять, мов старі шкарпетки. Цілими днями вештаюся без діла й роззираюся за якимсь файним верховинцем (хоча ні. Ні, ні, ні! — бо хіба можна зустрічатися із хлопцем, який постійно ходить у круглому капелюшку???). А ти там гляди, не фліртуй з лікарями, бо вони потім не зможуть тебе як слід обстежити, гм-гм. Зайду до тебе, як повернуся.

Цьомки!

Нат

Ще раз витягла мобілку, щоб переписати адресу, і побачила ще одну есемеску. Від Марціна. Знову? Відкрила, навіть не встигнувши подумати, хоч здавалося, що краще цього не робити, а відразу видалити. У повідомленні було тільки одне слово: «Пробач».

Пробач? На мить їй стало приємно — Марцін просить пробачення за свій учинок, усе-таки... А тоді розлютилася. Яка це дрібниця. Усе так просто! Короткі перепросини за те, що тоді накоїв? Гівняні, гівняні перепросини, як козячі бурубашки! Теж мені геній лаконічних висловлювань!

І все-таки їй полегшало, неначе вона отримала заряд енергії. Це було дивно, Наталія зовсім себе не розуміла. Вона немовби зраділа, що Марцін узагалі захотів до неї написати.

* * *

Лінка й Адріан сиділи обійнявшись на ліжку. На тумбочці біля них горіли свічки — це Адріан потурбувався про затишок.

— Шкода, що треба повертатися, — зітхнула Лінка.

— Мушиш?

— Ну, звісно, ти ж знаєш. Моя мама думає, що ми... ну, розумієш. Вчимося разом чи щось таке. Вона й не підозрює...

— А про те, що ти приймаєш оті таблетки, теж не знає?

— Ні, ти що. Звичайно ж, ні. А твій батько знає?

— Ні, ми про таке не розмовляємо.

— От бачиш... А мені завтра на роботу. Рута попрохала, щоб я прийшла. Не дуже вона гарно почувається. З її тону я зрозуміла, що той наречений до неї не повернувся.

— Сучий син, — просичав Адріан. Лінка глянула на нього здивовано, бо він рідко вживав такі слова. — Не розумію, як можна покинути дівчину в такій ситуації. Я б так ніколи не вчинив.

— Знаю. Звісно, що ні. Але ти взагалі... ти інший. Ти найкращий з усіх, кого я знаю.

— Не кажи такого, це неправда. Ти добре знаєш, що я помиляюся, як і всі.

— Ой, не треба більше про це. Для мене ти найкращий на світі.

І знову поцілувала його, а вечір продовжився ще на годину.

Лінка прийшла додому пізно, втомлена, хоча й піднесена, як і після кожного побачення з Адріаном. Не могла заснути, але їй не хотілося нічого робити, наприклад, займатися блогом. Або фотографіями. Боже, із фотографіями справді була проблема. Вона нічогісінько не підготувала для виставки, навіть нічого не спадало на думку. Треба щось вигадати, часу залишається дуже мало, якийсь нещасний місяць.

Та вона усвідомлювала, у чому справді полягає проблема. Їй не хотілося фотографувати. Воліла писати, хоча тепер, після всіх цих коментарів, це виявилось не таким приємним. Власне, їй хотілося одного: бути з Адріаном. Заплющила очі, і весь минулий вечір повернувся до неї, можна подумки пережити його знову.

Червень

Зі щоденника Наталії.

Я досі не ходжу до школи. Та цього разу переконала батька піти туди й пояснити, що я хвора. Я сказала йому й Аліції, що почувуюся погано, що це, мабуть, грип, і вони дозволили мені залишитися вдома, тож я наразі насолоджуюся безкарністю. Але що буде далі — не уявляю. У мене купа пропусків, про які ніхто не знає, море незадовільних оцінок, про які вони теж не знають. Мати... Ну, що ж, я лише й знаю, що вона жива, бо батько про всяк випадок дзвонить. Навіть пішов з нею побалакати, але вона не впустила його додому. А моя найбільша проблема в тому, що я блюю. Примушую себе блювати, бо тепер, доки хворію, Аліція мене годує. Приносить їжу й дивиться, чи я з'їла. Я їм, а тоді зачинаюся в кімнаті, вмикаю музику на повну котушку й блюю до унітазу. У мене власна ванна, тож можна не хвилюватися, ніхто нічого не помітить. А якщо й помітять, скажу, що це все через грип.

Я відчуваю панічний страх, що знову погладшаю, і всі мої зусилля підуть намарне. Я важу сорок сім кілограмів. Забагато, мені вдалося скинути тільки кілограм, дуже переживаю, що вага стоїть на місці. Певне, через весь цей бульйон та іншу їжу, яку доводиться їсти. Я думаю, скільки із цього встигає засвоїтися, перш ніж я виблюю. Бо найгірше тоді, коли я поїм, а Аліція продовжує в мене сидіти, що й розважає мене розмовами тоді, як я тільки й думаю, скільки калорій залишиться: десять відсотків, чи двадцять?.. Не знаю, як воно насправді, ніде не можу знайти інформації.

Марцін відтоді більше не озивався. Літа теж. Ганка досі в лікарні. Я в неї була, ми трохи побалакали, але я нічого їй не розповіла ані про травневі свята, ані про матір. У неї свої проблеми, не хочу її засмучувати. Тому принесла їй тільки кілька дурних журнальчиків про моду й ми трохи побазікали про лікарів. Ганка боїться, що її оперуватимуть, але це ще достеменно не відомо. Я їй страшенно співчуваю. Якби то мене мали різати, я б здуріла від страху.

Ага, і ще одне. Нині День захисту дітей. У мене він дуже сумний. Батько дав мені сотню, але я сподівалася, що мама бодай подзвонить... Усе-таки я її дитина, хіба ні? А дулі! Телефон мовчить. Ну, що ж...

* * *

Лінка майже бігла до школи. Нині не можна було запізнюватися! З нагоди Дня дітей вони йшли на якусь фотовиставку. А тоді до МакДональдза. Гм, трохи дивна програма, як на другий клас ліцею, але це, мабуть, через кошти. На це виділили гроші з фонду школи. На кращий заклад, певне, забракло. Лінка пробігла майже всю дорогу, і вже здалеку побачила, що на неї чекають.

— Сорі, у мене була виходофобія. — Хтось захихотів. — Що таке? — обурилася Лінка. — З вами такого не буває? Коли вже треба виходити, а вас наче якась невидима сила тримає на дивані?

Азор і його компанія реготалися до знемоги. Та Лінка цим більше не переймалася. Після того, як вони із Зузою проігнорували «Репотеку» й відкрили власний блог, частина класу взагалі до них не озивалася. Лінка знизала плечима й зупинилася біля Зузи.

— Ну, от ми й зібралися. Рушаймо, — мовила пані Юлія.

— Я б хотіла, щоб ця виставка вас надихнула. Бо чомусь досі не бачу результатів цьогорічної праці. Наразі я отримала лише одну течку з фотографіями. Спасибі, Інес, — сказала вона.

Інес спаленіла, здається, вона боялася здатися зубрилкою-відмінницею. Лінка подумала, що зараз їй тут улаштують суд Лінча, та, на щастя, усі вже заходили на виставку.

— Вас би мало це надихнути, бо фотографії зробила досить молода дівчина... Вирішила створити портрети із життя своєї бабусі. Від моменту, коли вона це постановила, аж до її смерті.

— Суперова тема на День захисту дітей, — прокоментував хтось, а решта засміялася.

Пані Юлія ніколи не полемізувала. Продовжувала говорити те, що збиралася сказати.

— Минуло п'ять років, отож ця виставка показує п'ять останніх років із бабусиною життя.

Лінка придивлялася до фотографій. Вони вражали. Усі. І ті, що показували повсякденне життя старої жінки, її їжу, звичайні дії,

помешкання. І пізніші, уже перед смертю.

Лінка найдовше стояла біля двох знімків. На першому старенька усміхалася, мабуть, тому, що на блюдечку перед нею лежало велике тістечко із кремом. Бабуся гордо демонструвала його всім. Зморщечки на її обличчі посміхалися невидимому фотографові, онуці. «День Бабусі», виднів підпис під фото. Другий знімок був не таким оптимістичним. Старенька лежала у ванні. Піна приховувала інтимні частини, виступала тільки голова й схудлі кінцівки. Бабуся заплющила очі, тому важко було здогадатися про її настрій, але вуста різко виділялися на обличчі, а їх кутики опускалися вниз у сумному виразі. Ліворуч у кадрі виднів інвалідний візок. То була остання фотографія з виставки. Підпис: «За два дні до».

Лінка здригнулася. «Ось воно як, — подумала. — Людина приходить лише на мить... Згодом тіло перестає нас слухатися. І що далі?» Цього вона не уявляла, зате знала одне: завдяки цим фотографіям старенька продовжує існувати, бодай трохи. Для того й існує фотографія. Щоб зупинити проминання.

— Знаєш, що? — сказала Зуза. — Люди переймаються такою фігнею, то хтось затовстий, то хлопець покинув, але ось це... цього не уникнеш, га?

— Ну... Усі старі й хворі люди худнуть, — відповіла Лійка. — Може, замолоду вони теж уважали, що мають якісь зайві кілограми... А потім усе це однаково стає неважливим.

— Ага. Загалом невесела ця виставка.

— Ну, але ж вона є? Ця бабуся. Тобто, якби не її онука, старенька не жила б у пам'яті.

— Так... Саме це й прекрасно.

Тепер, після виставки, їм здавалося трохи недоречним іти до МакДональдза. Ну, але пішли з усіма. А що добиралися пішки понад півгодини, то Лінка навіть зголодніла. Не кажучи вже про Зузу, яка завжди мала вовчий апетит і вже почала вголос роздумувати, що там замовити.

— Я люблю «Селянський з беконом», бо до нього додається такий смачненький соус... якась гірчичка, хроник, мням. Помідорчик і м'якенька булка. І картопелька, найкраще велика. М-м-м, супер, — Зуза

торохтіла, як завжди. Лінка більше мовчала, перед очима весь час були фотографії з виставки.

Увійшли до МакДональдза на розі Нового Світу й Свентокшиської.

Після відкриття другої лінії метро цей район нарешті знову ожив. Свентокшиська вже не була розкопаною. Щоправда, на ній поставили якісь хирлявенькі деревця в горщиках, які мали замінити справжні дерева, що росли тут раніше. Та попри все вулиця нарешті почала нагадувати нормальну пішохідну зону. Ну, майже.

— Кожен може замовити набір і щось на десерт, — оголосила пані Юлія. — Я розрахуюся.

— О, то ви багатійка! — озвався хтось, і всі знову засміялися.

— Так, я прихований Рокфеллер, — цього разу вона відповіла на жарт.

Лінка й Зуза дуже любили пані Юлію, не лише за її знання, здібності й вдачу, а ще й через те, що вона була справжня. Бо якщо комусь треба було поговорити, вона з ним говорила. Причому нормально, як з дорослою людиною, а не як із дитиною. Тому дівчата намагалися сісти ближче до неї, щоб побути ще трохи з учителькою. Сіли: Зуза зі своїм «Селянським» і Лінка з нагетсами. І ще крім того морозиво. Обидві взяли однакове: вершкове з теплим карамельним сиропом.

— Накраще на світі, — заявила Зуза. — Просто кайф.

Вона вп'ялася зубами у свій бутерброд. Соус капнув на столик. Пані Юлія посміхнулася.

— Чесно, аж приємно бачити, що хтось їсть з таким апетитом.

— А ви?

— Я — вегетаріанка. Зрештою, я не голодна, узяла тільки морозиво. У певному віці вже стільки не їси....

— Але нам здається, — наважилася Лінка, — що потім це вже однаково не має особливого значення.

— Потім? — спокійно перепитала пані Юлія.

— Ну... у старості. Це я після виставки так. Людина все життя придивляється до свого тіла, годує його, морить голодом, намагається бути гарною. А потім усе це стає неважливим, важливо лише те, чи ти ще живий.

— Це дуже мудрий висновок, — похвалила пані Юлія.

І тоді вони побачили, що Азор підходить зі своєю тацею. Подався в бік однокласників, але враз усвідомив, що там немає місця, і він відвернувся, щоб зайняти собі столик, проте тоді пані Юлія побачила його й помахала йому рукою, а він, соромлячись сісти біля вчительки, усе-таки сів поруч із ними. І мовчки їв свого Біг Мака. Робив це так, наче хотів щось сказати, але не міг. А тоді підвів погляд і вступився в Зузу, яка сиділа по той бік столу, якраз навпроти нього. І їй через це зробилося явно ніяково.

Це ніби кара — сидіти навпроти Азора та їсти «Селянського Мака». І враз Азор, який завжди мусить щось сказати, бо хто мовчить — той програє, раптом вихопився як Пилип з конопель, мовби пані Юлії тут і не було:

— Ну... Ти як усе це з'їси, мабуть, перетворишся на богиню родючості.

Зробилося тихо. Ненависть. Лінка побачила в його очах ненависть. Чому? Що такого зробила йому Зуза, адже він її покинув? Як можна щось таке бовкнути! І тоді до неї помалу щось почало доходити, їй наче сяйнуло. Вона теж забула, що поруч сидить пані Юлія, тепер вони тут лише втрьох: Лінка, Зуза й Азор.

— Це ти, — тицьнула в нього пальцем. — Ти писав коментарі в моєму блозі!

— Знаєш, — процідив Азор, — щиро кажучи, мені шкода, що я марнував на це свій цінний час.

Лінці потемніло перед очима. А вона думала, що це Наталія! Чому? Як вона могла підозрювати свою подругу? Як могла бути такою сліпою!

— А тепер, — закінчив Азор, — мені, на жаль, треба йти, бо я ще нестравності набуду тут біля тебе, товстухо, — кинув він Зузі.

І пішов. Забрав свою тацю й пересів далі, до окремого столика. І сидів собі там, мов нічого не сталося, поглинаючи свою картоплю-фрі.

Усі замовкли. Бо що тут скажеш?

— Я з ним побалакаю, — пообіцяла пані Юлія. — Тепер це й так не має сенсу. У ньому забагато емоцій. Не переймайтеся. Коли в людині вирають емоції, вона може дуже дошкулити іншій людині.

— Але я нічого йому не зробила, — розплакалася Зуза.

— Я знаю, це не твоя провина. Але він вочевидь вважає, що ти завинила. Інакше він би тобі не метався.

— Це він її покинув, — утрутила Лінка.

— Так... — завагалася пані Юлія. — Але щось...

— Ідеться про блог, — пояснила Лінка. — І про те, що ми відійшли від «Репотеки».

— Авжеж... іноді, як комусь не стає мужності, він ненавидить тих, хто її має. Але він не поганій.

«Не поганій? — подумала Лінка. — Адже він геть лихий, усе в ньому... гіршого й уявити годі».

— Немає лихих людей, — сказала пані Юлія. — Іноді вони лише... блукають. Бо інакше не вміють. Ви просто поцілили йому в чуле місце. Не забувайте, люди, як і речі, часто видаються іншими, ніж вони є насправді. Треба добре придивитися, поспостерігати, зауважити. У цьому і є суть емпатії. Ми часто думаємо про когось так чи інакше, бо нам так зручно. А як воно насправді — не помічаємо.

* * *

Коли всі повернулися до школи, пані Юлія попрохала Лінку про допомогу. Треба було перенести якісь фотоматеріали з машини до вчительської. Лінка зраділа. Їй хотілося поговорити з учителькою. Але не про Азора, а про фотографії, яких у неї досі не було.

— Не знаю, що мені робити. Зовсім не уявляю, що фотографувати. Точніше так: уявляю, але не можу втілити. Не маю часу, мушу багато допомагати в кав'ярні, бо моя начальниця останнім часом погано почувається, забагато в мене обов'язків, а ще й кінець року, треба складати заліки, виправляти оцінки, я просто не даю ради...

— А що саме ти уявляєш?

— Розумієте, я трохи писала в блозі про анорексію. І зустрілася з такою дівчиною, яка хворіла на цю хворобу. Зараз вона виглядає нормально. Я хотіла б пофотографувати таких дівчат після лікування. Ідеться про те, що їм якраз вдалося вилікуватися. Це ж пов'язане з нашою темою? Може, навіть не обличчя, якщо вони не погодяться, бо це дуже особисте... а просто якісь деталі. Побачимо.

— Знаєш, Халінко, тобі чудово вдаються фотографічні цикли. У тебе гарні ідеї. Мабуть, це пов'язане з тим, що ти в душі журналістка.

— Так... Мені подобаються історії, приховані у фотографіях, а не просто фотографія як мистецтво. Тому мене так вразила ця виставка.

— Мені здається, що ідея прекрасна, але є одна проблема.

— Та знаю. Час? Я просто не встигну.

— Я ще нікому про це не говорила, бо хочу зробити офіційне оголошення за два тижні. Йдеться про те, щоб решта не розслабилася. Виставку доведеться перенести на вересень, бо у виставковому залі саме почався ремонт. Його мали зробити два місяці тому, але бригада нас підвела й почала тільки нині. Вони точно не впораються вчасно. Тому виставку влаштуємо на початку навчального року, а не в кінці.

— Так, але виставка мала бути передумовою заліку...

— Гм, скажімо так: досить гарного проекту. Твій дуже добрий. Я хочу побачити це... скажімо в середині серпня. Устигнеш? Бо як на мене, то брак часу це справді проблема. Такі виставки слід готувати впродовж року.

— Звісно, я постараюся, спасибі.

— Але, Халінко, нікому нічирк, добре?

— Я буду німувати як риба. Обіцяю.

* * *

Кай сидів біля столу й намагався робити уроки. Покликав Лінку, щойно та прийшла, і попрохав допомогти. Лінка перелякано дивилася, як виглядають його зошити. Боже милий! Вони були так жахливо покреслені й усі в чорнильних ляпках. Цікаво, мама взагалі зазирає до його зошитів? Учителька явно так, бо на деяких сторінках були намальовані нею емотикони. Переважно серйозні або засмучені.

— Мамо! — погукала Лінка.

— Я зараз не можу, йду до Кая на батьківські збори, добре, що ти вже повернулася, і мені не доведеться тягнути його із собою.

— Ти бачила його зошити? І зауваження вчительки?

— Ні, — відповіла мама. — Нічого я не бачила.

— Ти що, не дивишся його зошити?

— Звісно, що ні. Ти ж знаєш, як я ставлюся до того, щоб робити з дитиною уроки. Дітей це розхолоджує. З тобою таких проблем не було.

— «Але від учительки тобі перепаде, — подумала Лійка. — І цього разу вона, певне, матиме рацію».

Справді, мама не допомагала їй з уроками, Лінка пам'ятала це дуже добре, але вона була іншою. Щоправда, зірок з неба не хапала, з математикою давала собі раду не найкраще, але щоб отак? Ніколи в

житті не мала такої жахливої сторінки в зошиті. А це був справжній кошмар. Учителька про це точно щось скаже.

— Ну, гаразд, Каю, — буркнула Лінка. — Я бачу, що вчителька перевіряла. Але чому ти не сказав, що не даєш собі ради?

Малий похнюпився, і по його щоках заструменіли сльози. Двері зачинилися. Мама вийшла.

— Окей, — мовила Лінка дуже спокійним голосом. Зрештою, це ж не Каєва провина, що він ні з чим не може впоратися. — Що тобі ще загадали?

— Треба навчитися читати із читанки.

— Ага. Це, мабуть, легше, ніж математика? — хлопчик знизав плечима. — Ну, дай книжку, — підбадьорила вона його.

Лінка збиралася попрацювати над блогом, але це почекає. Не кидати ж малого отак.

Хлопчик мордувався з першим реченням:

— І то-ді пере-пере-перевів йо-го че-рез...

Дивно. Лінці здалося, що він краще читав рік тому.

— Що сталося, Каю? Може, ти захворів? Тебе не лихоманить?

Лінка раптом перелякалася, бо пригадала собі, як колись у нього підскочила температура до сорока, і вона повезла його до лікарні... І як Адріан їм допоміг.. Приклала долоню братикові до лоба, але він був прохолодний. Ні, Кай не захворів.

— Почекай-но, — запропонувала Лінка. — Може, прочитаємо щось інше?

Малий кивнув головою.

Але з іншим було те саме. Він наче й читав, але як на другокласника, майже третьокласника, досить поганенько. Лінка раптом усвідомила, що жодного разу не бачила, аби Кай щось читав собі сам. Блін, це якась халепа. Мабуть, треба його заохочувати до читання, адже наступного року він буде в третьому класі. Соромно, щоб він так читав по складах. А що буде, коли доведеться читати серйозніші книжки?

Коли мама повернулася через дві години зі зборів, вираз її обличчя був справді невеселим. Лінка вже хотіла з нею поговорити про Кая, але мама почала розмову сама. Непомітно покликала її на кухню. Мабуть, не хотіла, щоб Кай чув, про що йдеться.

— Слухай, ця його класна каже, що підозрює в Казика дислексію й дисграфію... що треба з ним піти й обстежити його.

— І вона про це лише тепер каже!

— Та я теж її про це запитала. Вона пояснила, що в першому класі це не було настільки зрозуміло, а тепер вона вже місяць намагається зі мною сконтактувати. Каже, що дала Казикові якусь записку, аби він мені передав. А той, мабуть, загубив.

— Або вирішив її тобі не давати. Ти ж знаєш, Кай ніколи не каже, що потребує допомоги. Він дуже гордий.

— Ну, так... Може, йому здавалося, що це минеться... А я його замало перевіряла. Мені здавалося, що так буде краще, чесно.

— Ну, тобі явно здавалося, але якби ти бодай раз зазирнула до його зошитів...

Мама схопилася за голову й важко зітхнула.

— Що я наробила...

— Ну ж бо, мамо, розслабся, це ж не кінець світу. Йому навіть краще буде із цією дислексією й дисграфією, у мене дехто з однокласників навіть намагався собі зробити «ліву» довідку, бо тоді дають більше часу для написання роботи, а він просто собі цю довідку матиме!

— Ти так не жартуй! — мама посмутнішала. — Я хвилююся, що на нього погано вплинуло все, що в нас сталося, адже він був колись нормальною дитиною. Але тоді, коли А дам пішов — це для нього виявилось завеликим стресом.

— Дай спокій і перестань себе катувати, те, що він пісяв у ліжко — точно мало якийсь зв'язок, але дислексія ні! Я читала, що це зазвичай уроджене...

Нічого такого Лінка не читала, вона вирішила якось розрадити маму. Бо від самих хвилювань нічого не зміниться, тут діяти треба.

— Я одного не збагну, — сказала мама наостанок. — Як я могла так довго нічого не помічати?

Лінка цього теж не могла зрозуміти. Згодом, коли вони вже вклали Кая спати, довго міркувала, чому так буває, що ми часто справді замало знаємо про людей, які нас оточують. Адже вона теж весь час була поруч, і нічого не помітила. Від нас часто ховається щось найважливіше. Або, як із Рутою, ми собі складаємо про когось думку, а

насправді нічого не бачимо. Іноді легше вирішити, що хтось поганий, аніж зауважити, що він так поводить з якоїсь причини. І ця думка не давала їй спокою. А хіба я знаю найважливіше про маму? Про вітчима? Про Адріана?

Пригадала те, що сталося рік тому, отой злочасний Лондон. Адріан її зрадив, так, вона йому пробачила, принаймні старалася це зробити. Але попри те, що їй здавалося, наче вони близькі люди, Лінка тоді не помітила, що він не був собою. Бо йому велося там зле, про що вона дізналася пізніше. І старанно це від неї приховував, писав якісь солоденькі мейли, мовляв, усе гаразд... А справжніми проблемами з нею не ділився.

Може, Кай не довірився їм якраз через те, що вони йому близькі? Може, часом важче про щось сказати рідній людині? Простіше грати, удавати?

І тоді подумала про Наталію. У неї були погані передчуття, може, тому, що вона занадто добре Наталку знала й не забула, що та намагається все робити досконало. Якби з нею щось сталося, вона б нікому й словом не проходила. «Я мушу щось зробити, — подумала Лінка. — Звісно, Наталія мені дуже допекла, поставилася жахливо, але якби з нею було щось негаразд, краще мені про це знати, правда? Вона ж мені не байдужа...» І з цією думкою Лінка заснула.

* * *

Квартиру, де ще недавно жила Наталія, важко було впізнати. Передусім на вікнах затягнули вишукані бордові штори так щільно, що ті не пропускали жодного промінчика світла. Їх не відкривали навіть удень. На столі в стилі арт-деко, який колись щодня витирали й прикрашали свіжими квітами, стояв тепер старий, засохлий букет ірисів, вода у вазі зробилася каламутною, у ній здіймався гнилий осад, який сповнював кімнату огидним смородом. Вікон не відчиняли, килима ніхто не пилював, на ньому валялося кілька коробок з-під піци, з однієї стирчав надкушений шматок. Диван стояв розкладений, постіль зіжмакана й брудна, бо її не змінювали щотижня, як колись. На тумбочці, замість книжки й окулярів для читання стояло кілька чашок із запліснявілими рештками кави й чаю, дві пусті банки з-під пива й майже спорожніла пачка ментолових сигарет «Вог». Жіноча рука сягнула по пачку, витягла сигарету.

Жінка, яка щойно прикурила ментолового «Вога», раніше робила це рідко й лише на балконі. Колись усі сніданки, обіди й вечері вона споживала за столом і зазвичай не сама. Тепер це змінилося. Тепер жінка робила це в ліжку. А переважно просто спала. А коли не спала, то просто лежала. У неї не було сил вставати, хіба до вбиральні. Там, зрештою, теж усе виглядало невесело. Скрізь валявся брудний одяг, раковину й ванну ніхто не мив уже кілька тижнів.

Зрештою, це не мало для неї особливого значення. Жінка перестала помічати безлад. Багато всього перестала робити, наприклад, виходити з дому. Коли відчувала голод, витягала щось із запасів або дзвонила й замовляла доставку їжі додому.

Хтось саме подзвонив у домофон, і першою думкою було, що то, мабуть, принесли піцу. Отож жінка сповзла з ліжка і, навіть не піднімаючи трубки домофону, натиснула на кнопку й відчинила двері вниз. Але потім схаменулася. Адже вона щойно спала й не могла нічого замовити, хіба що уві сні. Мабуть, це ті працівники кабельного телебачення дзвонять, щоб їм відчинили двері, бо вона ж не працює, сидить удома. Знизала плечима й уже рушила в бік ліжка, коли раптом почула, як у двері постукали.

На мить їй здалося, що це Наталія, її донька, що вона повернулася додому, що все буде, як раніше. Серце закалатало від туги й любові, і вона швидко відчинила. Але за дверима стояла не Наталія, а ця її подруга, Халіна. Дивилася на неї, а очі мала аж круглі від здивування. Господи, мабуть, вона не дуже добре виглядає, якщо на неї так витріщаються. Жінка потупила погляд і помітила, що вона досі в піжамі. Здається, брудній. Ну, нічого, вона просто захворіла, може ж вона бути хворою чи ні?

— Доброго дня, — видушила Халіна. Дівчина здавалася переляканою. — А Наталія вдома?

— Наталія? Ні, її немає. Вона в школі.

— У школі? — здивовано перепитала Лінка. — У неділю?

— А, тоді ні. Не в школі. Ну, тоді вона деінде, бо вдома її немає.

«Боже мій, що я верзу», — злякалася жінка. До неї почала повертатися свідомість, немовби вона щойно очуняла. Аж тепер. Схаменулася, проте ненадовго.

— Наталія зараз у тата. Поїхала в гості. Авжеж, вихідні вона проводить у тата.

Халіна глянула на неї якимось дивно.

— Ага. Бо мені треба негайно з нею побачитися. Це дуже важливо.

— А що таке?

— Не можу вам сказати, але це справді дуже важливо.

— А подзвонити пробувала?

— Вона не бере трубку. А це дуже важливо, йдеться про конкурс...

Науковий. Наталія хотіла брати в ньому участь.

— А-а-а...

— А ви можете дати мені її адресу? Інакше все пропаде...

— Ну... зараз, почекай, у мене вона десь є. Якщо вже це так важливо...

Не запрошуватиме її до кімнати, немає чого тут нюшкувати. Жінка раптом усвідомила, що квартира здається трохи занедбаною. Досі вона цього не помічала, щойно коли хтось прийшов, і тепер їй самій здавалося, що тут усе не так, як слід...

Відкрила одну з шухляд, бо наче крізь туман пригадала собі, як поклала туди листівку з його... Марека нову адресою, щоб знати, де тепер її донька.

— Візьми, — простягла листівку. — Перепиши собі, бо я десь окуляри загубила.

— Ось вони, — показала Лінка.

Справді, окуляри лежали на одній з коробок з-під піци.

— От молодчина, — похвалила мама Наталії. — Яка ти зірка!

Вона справді зраділа. На мить захотілося навіть підійти до дівчини ближче й обійняти її, але Лінка відсторонилася.

— Дуже дякую, — сказала вона, записавши адресу, а тоді повагавшись додала: «Пробачте, але ви, здається, нездужаєте? Це грип? Може, вам щось потрібно, може, до крамниці сходити?»

Жінка відчула, як на очі навертаються сльози. Чужа людина пропонувала їй допомогу, а не донька! Донька навіть не подзвонить, хоча й образила матір!

— Дякую, дитинко, але мені вже краще. Я сама піду, мені вже нині легше. Мабуть, цей грип уже минає.

— Справді?

— Справді.

— Ну, тоді... До побачення!

Лінка вийшла, і вона зачинила за нею двері. Відчула таку втому, що знову запрагнула лягти. Науковий конкурс? Цікаво, який саме? Ну, звісно, Наталка завжди була такою здібною, вона прекрасно вчиться в школі, не дивно, що конкурс... Жінка лягла на канапі, заплющила очі й за мить уже спала.

* * *

Лінка набрала адресу в пошук й подалася в бік зупинки. У неї перед очима весь час була ця квартира, яку вона добре знала, і мама Наталії, яка справді погано виглядала. Якщо вона хворіє, то де ж Наталія, яка повинна бути з нею й допомагати? Але не хотіла задалегідь робити якісь висновки. Може, Наталія справді поїхала до батька, а її мама... Ну, що ж, хвора людина не має сили давати всьому лад.

Та щось її дуже бентежило. Поїхала до батька на вихідні? А звідки тоді у квартирі чи не п'ять коробок з-під піци? Звідки стільки банок і пляшок? Неймовірно. І Лінка у глибині душі добре знала, що ситуація насправді значно складніша, ніж про це казала мама подруги.

* * *

Наталія сиділа у своїй кімнаті, утупившись у дзеркало. Їй здавалося, що обличчя за скляною поверхнею якесь чуже. Неначе вона дивилася на фотографію чи портрет незнайомої особи. Торкнулася щоки. Постать у дзеркалі зробила те саме. Наталія не розуміла, чому почувається цілковито окремою від свого тіла. Здавалося, наче воно їй не належить. Усього в ньому було забагато. М'яса, Жиру. Поту. Сала. Волосся. Схопилася за темне пасмо, яке спадало на плечі. Дівчина в дзеркалі повторила її рух.

— Не дражнися, — сказала Наталія. — Дай мені нарешті спокій.

Але тамта її не слухала.

— Ну й бридке ж у тебе волосся, — продовжувала дівчина.

Наталія не хотіла бути «тамтою». Підійшла до письмового столу й узяла в шухляді ножиці.

— Зараз побачиш, без цього бридкого волосся виглядатимеш краще.

Р-р-раз. Темні пасма посипалися долу, сухі й безживні, мов вигоріла трава.

«Ми обростаємо волоссям, як земля травою, — подумала Наталія. — Його забагато, усього цього забагато. Хотіла б я бути прозорою, існувати в іншому вимірі...» Р-р-раз.

Те, що залишилося в неї на голові, нагадувало вижате поле. Стерню. Нерівні кущики, подекуди зрізані біля самої шкіри. Наталія дивилася на свою голову. Тамта зникла, вона знову була у власному тілі. Без волосся більше почувалася собою. Більше людиною, менше твариною.

* * *

Лінка натиснула кнопку домофону, за мить почулося дзижчання, і вона увійшла до будинку. Двері відчинила якась жінка, мабуть, ота коханка Наталіиною батька. Що ж, вона явно була набагато молодшою за нього, нічого не скажеш. Жінка здавалася сумною.

— Добрий день, — привіталася Лінка. — А можна Наталію?

— Вона у своїй кімнаті. Ти її подруга, так? Вона нічого не казала, що хтось прийде, але заходь.

Лінка боялася. Лише тепер відчула, як їй страшно. Власне вона не знала, що сказати Наталії. У животі наче камінь тяжів. Перевела кілька разів подих, і пішла за тією жінкою до дверей Наталіиною кімнати.

— То я вас залишу, — жінка вибачливо посміхнулася й зникла вглибині квартири.

Постукала. За мить на порозі з'явилася Наталія.

Тиша. Дівчата дивилися одна на одну. Жодна не знала, що сказати. Тобто Лінка добре знала, вона ледь не бовкнула: «Боже, як ти жахливо виглядаєш. Ти як скелет. А що із твоїм волоссям? Що взагалі сталося?» Нечасто Лінці вдавалося не сказати того, про що вона думала. Та цього разу стрималася.

— Можна ввійти? — тихо спитала вона й за мить уже сиділа на краєчку ліжка. Кімната була гарно вмебльованою, усе новеньке, але її переслідувало враження, що тут ніхто не живе. Під стільцем біля туалетного столика підлогу вкривали пасма зістриженого волосся.

— Чого тобі? — спитала Наталія. Вона говорила повільно й тихо, наче з могили чи з тамтого світу.

— Я вирішила тебе провідати. Хотіла з тобою поговорити. Я була у твоєї мами.

— Ти була в моєї матері? — раптове пожвавлення в голосі Наталії знову згасло.

— Так. Вона мені сказала, що ти поїхала на вихідні до тата. Довелося їй збрехати, що ти береш участь у якомусь конкурсі... щоб вона дала мені адресу.

— Ти могла подзвонити.

— Ні. По телефону... у нас нічого не виходить. Я хотіла тебе побачити.

— Навіщо?

— Я просто скучила, — Лінка сказала це інстинктивно, та щойно вимовила ці слова, як відчула, що це правда. І невідомо-чому розплакалася.

Вона дивилася на Наталію, свою прекрасну Наталію, тепер спотворену й худу, і сльози текли їй обличчям. А Наталія присунулася до неї ближче й узяла її за руку. Лінка глянула на її долоню, помітила шрами на зап'ястку й погладила подругу по цих шрамах. І тоді в Наталії мов щось зламалося. Вона відчула, як усередині прорвало якусь греблю, і всі сльози, що в ній накопичилися, раптом ринули назовні, і вона більше не хоче їх гамувати. А коли Наталія виплакала із себе це все, то сказала лише одне:

— Я більше не можу.

— Знаю, — відповіла Лінка, гладячи її руку. — Знаю.

* * *

Останній день школи був спекотним і напруженим. Знову довелося нашвидку шукати святкове вбрання, купувати квіти, з усім устигнути.

Фікус не розумів, чому вдома від самого ранку така нервова атмосфера, а передусім, чому звична п'ятнадцятихвилинна прогулянка нині тривала стільки, що він ледь устиг підняти лапу. До того ж, Лінка замалим через нього не перечепилася, бігаючи туди-сюди в пошуках тувель, які, мов на зло, десь поділися. Нарешті пес сховався на кухні, згорнувся калачиком і вирішив перечекати всю цю катавасію.

Фретка Валентина таких проблем не зазнала. Навчальний рік Адріана вже скінчився, він був студентом і канікули мав довші, тому досі спав. Уперше в житті йому не довелося страждати так, як тим, хто ще не попрощався зі школою.

* * *

Закінчення навчального року в усіх школах виглядають однаково. Каська думала, чи це, бува, не якась змова директорів та вчителів? Якесь дивне покарання, таке суворе, а потому відразу канікули як відшкодування за нього?

Зрештою, у неї завжди були два останні дзвоники: спершу для випускних класів, а потім звичайний, для решти. На кожному їй доводилося бути присутньою, бо вона входила до групи супроводу прапора. Чому її туди обрали — сказати важко. Мабуть, тому, що вона добре вчилася, бо ж явно не через красу. Принаймні так уважала Каська. Може, тому, що дівчина була невеличкою, і вкупі вони гарно виглядали: високий хлопець посередині й двійко дівчат спереду й позаду. На щастя, їй не доводилося нести того прапора, бо вона б відразу щось утнула, розбила комусь голову або виколола дrevком око.

Крадькома усміхнулася, бо треба ж було зберігати серйозність. За мить у спортзалі залунав гімн. Каська вважала, що ця частина урочистості ще більш-менш стерпна, триває досить коротко, і, справді, завдяки ній усе здається піднесеним. Далі було гірше: оті всі директорські промови, роздавання грамот і табелів. Мікрофон виявився слабеньким, а динаміки несправними. Вона ледве вловлювала, що говорить директорка й класні керівники, і доводилося добряче прислухатися, щоб почути власне прізвище.

Кася отримала диплом за участь у художньому конкурсі. Приємно, батьки зрадіють. Вона пошукала їх поглядом і знайшла: сиділи в куточку зали, такі горді за доньку. Ех, як же все відбувалося по-іншому раніше, коли вона ще жила в дитбудинку! Тоді останні дзвоники були такі сумні, вона так заздрила всім звичайним дітям, які того дня приходили разом з батьками.

* * *

Оскар теж саме озирнувся й глянув на маму. А вона йому усміхнулася. Це вже майже шість місяців. Майже півроку. Жодної краплини алкоголю. Він знав, що їй важко, але мама трималася. Усе завдяки зустрічам в «Анонімних алкоголіках». Мабуть, їй було ніяково перед ними, а може, і перед ним.

Це були чудові півроку. Хлопець усвідомив, як йому бракувало мами. Такої звичайної мами. Не те, щоб вона враз зробилася веселою,

мов пташка навесні, ні, салютів не було. Це радше скидалося на те, що вони повільно піднімаються на вершину гори. Але це приносило результати. Принаймні мама зізналася йому, що почувається набагато краще. Вона пішла до перукарні — тепер з'явилися на це гроші. Пофарбувала волосся у світлий колір. Помолодшала. Обличчя в неї залишалось невеселе, як завжди, та іноді куточки вуст піднімалися вгору. Оскар був щасливий. До того ж, отримав дуже добрий табель. Подарував його матері — як і раніше.

* * *

У Лінчиній школі в цей час тривала так звана мистецька частина, яка, на жаль, із мистецтвом спільного мала небагато. Дивно, здавалося б, що в школі з мистецьким спрямуванням ця частина урочистого останнього дзвоника могла бути справді крутою. Проте змова освітян досягла й до цієї школи.

Цьогоріч перші класи підготували програму кабаре. Вона відповідала всім вимогам, крім однієї: не була анітрохи смішною. Далі йшли вокальні виступи, іще гірші, якщо це взагалі було можливим. На сцену вийшла дівчина із другого художнього й завилала: «Ди-и-и-вний цей сві-і-іт». Голос мала нічогенький, але культова пісня Йемена виявилася для неї просто заскладною. На додачу вона ще й вирядилася у вечірню сукню із блискітками спереду і в шпильки, що на тлі шведських стінок і райдужного напису «Канікули — ура!» виглядало просто комічно. Наступний «юний талант»: хлопчина, мабуть, першокласник, вийшов на сцену з гітарою й почав співати якусь скаутську пісню. Потім почали декламувати вірші.

— «Мені ця земля над усе дорожча», — прошепелявив чорношкірий хлопець. Коли він говорив, складалося враження, що його примусили декламувати. Або що через власну несміливість він був єдиним, хто не відмовився вивчити: «Не хочу й не можу її покинути».

«А хто тобі каже її покидати, дитино», — подумки всміхнулася Лінка. Хіба що сцену покинути, то це будь ласка. Від нудьги їй раптом закортіло сміятися.

— «Тут Віслою й вітрами Мазовша проминули дитячі та юні літа».

«Ой, швидше б ти вже пішов собі», — подумала Лінка й довше не могла стримати хихотіння.

Єдиною перевагою мистецької програми було те, що тривала вона коротко. Після урочистості учнів запросили до класів. Лінка вважала, що минулого року все вийшло значно краще, бо була ця виставка. Хоча Лінка лише виграла від її перенесення. У класах усе пішло швидко й без особливих пригод. Усі квапилися піти додому.

Азор вийшов на середину класу й почав роздавати свіжий номер «Репотеки». Її оминув, та Лінка й не переймалася. Вона б однаково цього не читала. Щойно з'явилася нагода, помахала всім і вони із Зузою вийшли зі школи.

Дівчата мали йти десь на каву, а потому Лінка мала побачитися з Адріаном. Усе було чудово. Ну, майже. Дівчина почувалася якось дивно, її наче трохи піднуджувало. Вона вже подумала, чи не зашкодили їй з'їдені на сніданок сосиски. Принаймні не доводилося хвилюватися, що вона вагітна! А може, їй недобре якраз через ці таблетки? Здається, вони можуть спричиняти такі небажані ефекти. Може, якщо випити десь чаю, то минеться? І враз відчула хвилю нудоти. Ледве встигла до вбиральні.

— А ти чого? — поцікавилася Зуза. — Може, вагітна? Ні, ну, сорі, я жартую, але чомусь мені блювання тільки із цим і асоціюється.

— Точно ні, — упевнено відповіла Лінка. — Я таблетки приймаю.

— Ага, ну, тоді все окі. Ходи до вчительської, треба тобі чайку якогось зробити.

* * *

А в цей час Кай, малий Лінчин братик, отримував свій табель. На щастя, там не було оцінок, тільки ззаду виставлено описову. На щастя, Кай швиденько віддав табель мамі, і його анітрохи не цікавило, що там таке, бо прочитавши, міг і засмутитися. А там було багато речень, у яких видніли слова «середньо», «незадовільно», «недостатньо». Тобто було явно видно, що в Кая проблеми. На щастя, то лише другий клас. На щастя, малий перейшов до наступного.

* * *

І лише Наталія не пішла на останній дзвінок. Не пішла, бо ж мала перескладати багато предметів. Їй було ніяково. Крім того, усі питатимуть про канікули, а що вона скаже? Що проведе їх у центрі лікування залежностей? Зате домовилася зустрітися з Ганкою відразу

після закінчення урочистості. Звісно, «Під Парасольками». Це вже була їхня традиція.

— Агов! — махнула їй здалеку Ганка.

Вона була дуже веселою. Мабуть, сталося щось радісне! Може, нарешті у них щось вийшло зі Сташеком? Було б класно. Наталія не відчувала ревнощів. Усвідомила, що хлопець подобався їй лише через те, що нагадував Лео, а Лео подобався їй невідомо-чому. Адже то була лише мрія, хтось — якщо чесно — нереальний. Усвідомила й те, що тренер із фітнес-клубу залу теж був мрією, щоб заповнити порожнечу, але насправді вона навіть не була в нього закохана. Тільки Марцін... Ну, але це вже в минулому.

— Привіт, Ганко! — гукнула до подруги й підійшла до столика. — Добре, що ти сама. Я трохи боялася, що й інші сюди припхаються.

— Усі поїхали на Повісля. Тобто не всі, кілька осіб. Там зате *cool* і *grounge*, і взагалі, а тут занюханий бар, до якого ходимо тільки ми й місцеві пияки...

— Та ще й із собаками!

Біля столика поруч стояв волохатий йорк і задирав лапу на ніжку стільця. Власник був настільки зайнятий розмовою з товаришем, що нічого не помітив.

— Фіфі! — гримнув він на песика й пояснив: «Це моєї дружини. Я його не люблю, але він — чудова нагода вийти з дому й не слухати її дзвявкотіння».

— От, за що я люблю це місце, — сказала Наталія. — А тепер скажи, чого ти така задоволена. Спеціальну директорську премію отримала?

— Ага... за найкраще відвідування... Або за найкращі результати з матьохи, ге-ге. Єдине «задовільно» в класі, капець! Ні, я щаслива, бо мені не робитимуть цієї операції. Поважний медичний консилиум визнав, що моє нещасне серце може ще трохи покалатати без втручання різників. Мені приписали якісь ліки, здається, у моєму випадку цього досить. Сподіваюся, що від них будуть якісь класні небажані ефекти, канікули під кайфом, хоча я від самої цієї новини почуваюся як після травки, просто як миша, котра знайшла півкіло «Едамського»!

— Класно! Яка ж я рада! — Наталія міцно обняла подругу.

— Зараз вип'ємо за це! — сказала Ганка. — А в тебе взагалі суперзачіска. Тобі класно з коротким! Ну, і мужність. Ти виглядаєш як модель... Здається, зараз на подіумах узагалі голомозі в моді... Пригадую, як Шінед О'Коннор була голомозою, офігіти можна, як круто!

Тепер Наталія не знала, що робити. Вона довго готувалася до цієї розмови. Крім Лінки хотіла про все розповісти лише Ганці й нікому більше. А тепер міркувала, чи варто це робити. Чи не зіпсує їй настрій. І все-таки. Доведеться.

— Ганко... — і замовкла. — Я тобі хочу дещо сказати.

Ганка вже збиралася, як завжди, пожартувати, та побачивши серйозне обличчя подруги, сама споважніла.

— Блін, це не так легко. Я... у мене проблеми зі схудненням. Я — аноректичка. Улітку поїду до такого центру... Він називається «Дерево Радості». Здається, там від цього виліковують...

— Я не знала, — тихо сказала Ганка. І справді, її гарний настрій зник. — Тобто я знала, що ти сидиш на дієті, але думала, що в тебе все під контролем... Чому ти нічого не сказала раніше? А тепер мені ніяково, що я так... нічого не помічала. Ще й вихопилася із цією моделлю.

— Не варто ніяковіти. Знаєш ти була єдиною людиною, яка до мене не чіплялася через худнення... Не відсторонилася через це. І я це справді ціную.

— Знайшла, що цінувати, — відповіла Ганка. — Це лише свідчить про те, як мало ми одне про одного знаємо. Треба було мені подзвонити, блін...

— Ні... Я весь час не усвідомлювала, у що вскочила. А згодом, коли все було вже дуже погано, і я зрозуміла, що такі маю проблеми, ти опинилася в лікарні. І я не хотіла тобі морочити голову.

— Ох, а треба було. Я на тебе сердита. Адже подруги повинні все одна одній розповідати...

— Так... Моя мама весь час каже, що із чоловіками буває по-різному. То вони є, то їх немає. І що в житті можна розраховувати лише на подруг, — сказала Наталія, цього разу без іронії.

— Твоя мама напевне про це чимало знає. Після всього, що їй довелося пережити.

— От тільки в неї подруг немає. Навіть, якби вона й хотіла до когось подзвонити, то не має до кого.

— Кошмар.

— Авжеж... А я... помирилася з Лінкою. Власне, це трохи завдяки ній усе якось склалося. Бо вона здійняла бучу, наверещала на мого батька й узагалі. І силоміць мене затигнула до матері, а коли я побачила, у якому вона стані, то теж дещо зрозуміла...

— Слухай, я за тобою не встигаю. Можеш розповісти про все від самого початку?

Із блогу «Три дурненькі мавпочки»

Так, авжеж, зізнаюся. Я давно нічого не писала. Може, мені просто тяжко було стерпіти критику... А потім зайнялася іншими справами. І тому хочу написати про те, що я збагнула за ці два місяці.

«Ніхто з нас не є самотнім островом», — так сказав Томас Мертон. Я знайшла цю цитату в інтернеті, і вона мене вразила. Бо мені здається, що ми живемо так, наче все якраз навпаки. Ми мало замислюємося над проблемами інших людей, навіть наших найближчих.

Ніхто з моїх рідних не помітив, що в мого брата дислексія. Я не помітила, що моя найближча подруга має серйозні проблеми, і ніхто з її близьких, та й сама вона — що в її матері депресія... Нам може здаватися, що ми спілкуємося, присутні на ФБ, ніби все класно, проте від нас втікає найважливіше. Я хотіла бути мудрою мавпочкою Мідзару, яка бачить зло всього світу, а не зауважувала того, що мала під носом.

Емпатія, відчуття іншої людини — це вміння, яке ми втрачаємо в цьому світі, сповненому вдаваних контактів. І мені страшенно ніяково через це. Не знаю, що ви думаєте про те, щоб більше спостерігати за іншими, більше помічати... Це не легко. Але, може, варто спробувати?

Не знаю, що буде після канікул, здається, на мене чекає складний період. А чому — про це я воліла б поки що не писати. Та я намагатимусь і далі вести цей блог так добре, як лише зможу. Мені в цьому допоможе друга розумна мавпочка — Івадзару. А може, і третя мавпочка до нас приєднається. Бо ж нам повсякчас її дуже бракувало.

Мідзару

Коментарі (5)

Якщо я маю стати третьою мавпочкою (спасибі, люба Мідзару), то мушу зізнатися, що не дуже вмію писати. Це лише Мідзару вважає, що навіть, якщо я й не вмію, то все-таки маю історію, яку варто розповісти. Але спершу скажу вам, що вона права. У світі, де кожен зосереджений на собі, ми й справді наче самотні острови. Дрейфуємо без жодної допомоги. І в цьому наша слабкість. Скажу ще одне: читайте цей блог. Невдовзі розповім вам про мою пригоду з пані А.

Третя мавпочка (забула, як зветься)

Гей, а де поділася Івадзару? Невже теж перестала писати? Мені найдужче подобалися ці її способи розкохатися в хлопцеві. Дуже допомогло! Хотілося б, щоб таких текстів було більше.

Береніка

А я вже думала, що ви більше не писатимете цього лайна. Шкода-а-а, невдашки.

Friendly Anne

Агов, хто тут модератор? Цю особу треба заблокувати! Люба Приязна Анно, тут не місце для твоїх коментарів. Геть!

XXXwoman

Ну, звісно, будуть також інші тексти. А Тобі, Приязна Анно, спасибі за те, що Ти такий красномовний. Проте я не вірю тим, хто видає себе за когось іншого. У моєму світі єдина сила полягає в щирості, боягузе! Тож скажу, як XXXwoman — геть!

Мідзару

Епілог

— Ну, і як тобі тут? — запитала Лійка. Вони сиділи в саду. Наталія витягла з гаража два шезлонги й поставила їх під яблунею. Лінка придивилася до подруги. Та виглядала набагато краще. — Бо те, що я бачу, більше нагадує казку. Деревя, шезлонги, просто курорт!

— Знаєш, що? Спершу я думала, що все це якась фігня. Ну, розумієш, усі ці психотерапії, арт-терапії, музикотерапії... І цей відпочинок у саду, усе як у якомусь штучному світі... Кінь би сміявся, еге ж? Тоді мені здавалося, що коли я вже знаю, що зі мною щось не так, то сама собі дам раду. Сама собі допоможу. Але за тиждень усвідомила, що тут класно. Я дуже подружилася з дівчатами. У них справи гірші, ніж у мене, знаєш?

— Гірші?

— Ну, у декого точно. Є дівчата, які змагаються із цим уже кілька років. І в них жахливі проблеми зі здоров'ям. У мене ще цього немає. На щастя. Тільки тут проблема, — Наталія постукала себе по лобі.

— Але ти ходиш на якісь заняття, так?

— Звичайно. Є індивідуальні, є групові. Про це важко розповідати комусь, хто цього не зазнав. Але нас навчають... ну, не знаю. Переважно того, що наше життя — лише наше. Що ми можемо з ним зробити все, що захочемо.

— А хіба ти не так завжди думала?

— То лише так здавалося. У цьому й полягає парадокс. Тобі здається, що ти пануєш над власним життям, бо не їси. А не їси тому, що вже не пануєш над власним життям. Бо голодування — це така ніби-влада.

— Але ж ти вже їси.

— Щось там їм. І хочу... хочу погладшати. Ну, а спершу мушу скласти заліки в серпні.

— У тебе все вийде. Я ж сказала, що як треба буде, то допоможу тобі.

Наталія глянула на подругу й засміялася так, що їй аж застрибала її темна гривка. Волосся вже трохи повідростало й задиркувато стирчало на всі боки.

— Ти мені допоможеш із хімією, а я натомість навчу тебе готувати. Побачимо... Хай там як, а я радію, що живу. Тут начулася стільки різних історій... Одна справа — жити у власному світі й щось там собі вигадувати, а інша — послухати, що кажуть інші. Тут є одна дівчина... У неї нирки відмовляють. І з серцем має проблеми після цього. Вона вже цієї хвороби не хоче, але навіть коли їсть, то залишається хворою, розумієш, а я... Нічого страшного. Тільки місячні припинилися.

— У мене теж припинилися, — машинально сказала Лійка. Блін, вона ж хотіла якось Наталію до цього підготувати. Але, може, так краще, бо не можна взяти назад сказаного.

— Що таке? Як це?

— Ніхто ще не знає... але, здається, я вагітна.

— Ти що, жартуєш?

— Та ні. Це не жарт. Скінчилися жартики.

— А тест ти робила?

Лінка кивнула.

— Отже, не здається, а напевне?

— Та... написала я на цей тест і, здається, побачила дві смужки. Але я так рознервувалася, що викинула його. Подумала, що почекаю, але поки нічого немає.

— А він знає? Адріан знає?

— Ще ні, — похитала головою. — Гадки не маю, як йому сказати. Бачиш... це моя провина.

— Чому?

— Бо я... Гінеколог не хотіла мене прийняти без батьків, і я купила таблетки через інтернет у дівчини, яка вирішила їх більше не приймати. Але, мабуть, щось наплутала. Прийняла відразу, бо думала, що так і треба, і лише потім прочитала, що треба це зробити в перший день місячних. Сказала Адріанові, що приймаю таблетки, і що більше нічого не потрібно робити. Ну, і щось, мабуть, не вдалося.

— Швидше вдалося. У певному розумінні, — усміхнулася Наталія.

— Він мене вб'є...

— Не дурій. Адріан тебе кохає. Усе буде добре.

— Як добре? Я матиму дитину у випускному класі? А може, зробити аборт? Кажуть, це можна без проблем влаштувати, досить мати гроші...

— Ну, рішення за тобою.

— Тобі ж відомо, яким воно буде. Ти мене знаєш. Я б не змогла такого зробити.

— От і добре, — знову усміхнулася Наталія. — Але пообіцяй, що воно казатиме до мене «тітонько».

— Гарзд, тітонько Наталіє. Обіцяю. А взагалі... Знаєш, у мене ж нині день народження.

— О Боже, я геть забула! І не маю для тебе жодного подарунка.

— То й що. Коли занудьгуєш тут, вив'яжеш мені светрик для дитини.

— Звісно. Я і в'язання! Мені ледь не довелося працю перескладати! День народження, оце так! Скільки тобі? Вісімнадцять? То що ти тут робиш, замість гостей приймати?

— Ти ж знаєш, як я ставлюся до днів народження, Нових років і такого іншого. Мені подобається проводити їх з тими, кого люблю.

Запала тиша. Наталія зворушилася.

— А це від Адріана, — Лінка простягнула Наталії пакунок, загорнутий у фольгу.

— Що це?

— Сама подивися.

Повагавшись, Наталія взяла пакунок. Він виявився досить важким. Розгорнула фольгу й відчула запах. Аромат полуниць і вершків.

— Що це таке?

— Це його фірмовий десерт. Тирамісу з полуницями. Він приготував його для нас. Щоб ми собі поласували. Зрештою, надворі червень, полуниць море. Адріан дуже тебе любить. Весь час наполягав, щоб ми помирилися. Крім того, йому просто подобається готувати, і щойно має таку нагоду, відразу демонструє, чого навчився.

— Пощастило ж тобі, коли трапився такий екземпляр.

— Це правда. Я нічим не заслужила, але такий він уже є.

— До речі, мене відвідав Марцін.

— Справді? І що — може, почнете все спочатку?

— Ні... мабуть, що ні. Але я зраділа. Знаєш, у нього теж добрячі проблеми. Курить марихуану, втягнувся в це. Ми собі погомоніли... як друзі.

— Шкода, що лише як друзі.

— Ні... мабуть, і справді двічі до тієї самої річки не ввійдеш. Принаймні це не мій випадок.

— Ну, гаразд... Бо тирамісу розтане.

— А що скажеш, коли ми запросимо решту дівчат? Було б так гарно. Ти б уперше зустріла день народження в центрі для психів.

— Це не центр для психів, припини!

— Я люблю так називати це місце. Адже ми всі трохи ненормальні, еге ж? Але дівчата класні, тобі сподобаються.

— Гарна думка. Крім того, я хочу попрохати їх позувати до фотографій. Бо я й досі не здала портфолію. І залишилося дуже мало часу.

— Ну, я не певна, що це гарна ідея... Нам добряче дісталось, якщо вже йдеться про наші тіла... зрештою, сама побачиш. Дівчата справді худі. Крім того, можуть не захотіти показуватися прилюдно. Це все-таки дуже особисте.

— Але я не збираюся фотографувати їхні тіла. Це не будуть фотки, як із того славетного бігборду.

— Ні? — зацікавилася Наталія.

— Я хочу сфотографувати те, що в них найпрекрасніше. Може, ніс, око, брову, долоні, може, гарні ступні.

— Ага. А ти не можеш таким чином сфотографувати нормальних людей?

— Та я ж власне й хочу показати, що ви нормальні. Показати не крізь призму худизни, а того, що у вас прекрасне, жіночне.

— Нас? Але ж мене ти не фоткатимеш?

— Чому це ні? Тебе передусім. От тільки тут я матиму проблему, бо в тобі все гарне...

— Тільки не ніс. Благаю! — і Наталія засміялася.

А тоді вони сиділи — семеро звичайних, абсолютно нормальних дівчат — на терасі, яка перетворилася на чудову їдальню. Куховарка принесла тарілочку й великий глечик черешневого компоту.

Лінка змінила настройки у фотоапараті й намагалася знайти відповідне освітлення. Придивлялася до дівчат, шукала поглядом оте «щось». А Наталія набрала ложечкою тирамісу.

Підозріливо глянула на свій десерт. Іще місяць тому навіть подумати було неможливо, щоб вона бодай скуштувала щось солодке. От і тепер відразу подумала, що від цього гладшають. Але вирішила

принаймні спробувати, щоб Лійці було приємно. Облизала ложечку. Дивно. Їй смакувало.

Уперше за останній рік вона відчула себе такою, як колись. Опинилася в минулому. Знову була маленькою Наталкою, яка обожнювала морозиво із «Зеленої Будки» й збиті вершки. Яка в Португалії ласувала ніжними «котячими язичками» й креветками із часниковим соусом. Яка любила зривати агрус просто з куща в батькових знайомих, а тоді розкушувати так, що ягоди лускали, викидаючи із себе кислуватий соковитий вміст.

Вона вже геть забула, що їжа може бути насолодою. Набрала ще одну ложечку й відчула, як полуничне тирамісу тане в роті, наче ліки. Від усього того, що в ній зробилося потворним, зламалося, а тепер із кожною крихтою вершкової маси міцнішало й оживало. Від усіх негараздів цього світу. Ложечка знову пірнула у світло-рожеву масу й набрала десерту. Іще трішечки. І ще.

У другому класі ліцею Лінка нарешті втілює свою мрію: вона створює власний блог, де регулярно пише про все, що здається їй важливим. Її кохання з Адріаном триває, дівчина на сьомому небі від щастя! І Лінка вже не уявляє собі життя без роботи, шукає її – і знаходить! За всім цим у неї дедалі менше часу на відверті розмови з подругою, Наталією.

А в тієї багато чого змінилося...

Це книжка про те, як мало ми знаємо навіть про найближчих нам, найрідніших людей. Лінка не підозрювала, з якими проблемами змагається Наталія, не знала, що молодший братик має в школі серйозні проблеми, не здогадувалася, чому раптово змінилася Рута, у якої вона працює. На щастя, ніхто з нас не є самотнім островом. Головне – вчасно помітити, підтримати, допомогти.

Третя книжка бестселероного циклу про Халіну Барську.

ISBN 978-966-2647-37-2

9 789662 647372 >

ВИДАВНИЦТВО «УРБІНО»

Примітки

1

Осципок — традиційний татранський копчений сир з овечого молока, зазвичай веретеноподібної форми (*прим. пер.*).

2

Alice, who the fuck is Alice? (Аліса, хто така в біса, Аліса?) — із пісні «Living next door to Alice» групи «Smokie» (*прим. авт.*).

3

Dance macabre — танок смерті, розповсюджений сюжет у західноєвропейській культурі 14—20 ст. (*прим. пер.*).

4

Тримісто — Гданськ, Гдиня й Сопот (*прим. пер.*).